

Jaarstukken 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Managementsamenvatting	5
Financiële verschillen t.o.v. Slotwijziging 2024.....	6
Jaarverslag.....	9
Programma 1: Bestuur en dienstverlening	10
Beleidsveld Gemeenteraad, college en griffie	10
Beleidsveld Samenwerking en Participatie.....	12
Beleidsveld Dienstverlening.....	13
Programma 2: Openbare Orde en Veiligheid.....	17
Beleidsveld Openbare Orde en Veiligheid	17
Programma 3: Sport, cultuur en onderwijs	22
Beleidsveld Sport	22
Beleidsveld Cultuur.....	24
Beleidsveld Onderwijs en kinderopvang	26
Programma 4: Sociaal Domein.....	30
Beleidsveld Samenleving	31
Beleidsveld Jeugd.....	33
Beleidsveld Participatie	37
Beleidsveld Maatschappelijke ondersteuning	41
Programma 5: Kwaliteit openbare ruimte.....	45
Beleidsveld Beheer Openbare ruimte	45
Beleidsveld Afval- en afvalwatermanagement	47
Beleidsveld Vastgoed.....	48
Programma 6: Lansingerland ontwikkelt	52
Beleidsveld Ruimtelijke ordening.....	52
Beleidsveld Infrastructuur en mobiliteit.....	57
Beleidsveld Economische ontwikkeling	59
Beleidsveld Duurzaamheid	62
Programma 7: Grondzaken	67
Beleidsveld: Grondexploitatie.....	67
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen.....	70
Overzicht: Algemene dekkingsmiddelen.....	70
Overzicht Overhead	72
Onderdelen Overhead.....	72
Paragrafen	75
Paragraaf Lokale heffingen	76
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	81
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	92

Paragraaf Financiering en treasury	95
Paragraaf Bedrijfsvoering	100
Paragraaf Verbonden partijen	116
Paragraaf Grondbeleid	133
Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)	136
Jaarrekening	139
Overzicht van baten en lasten en toelichting	139
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar	139
Overzicht wet normering topinkomens (WNT)	141
Verschillenanalyse per programma	142
Overzicht incidentele baten en lasten	142
Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	146
Balans en toelichting	147
Balans	147
Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	149
Toelichting op de balans: vaste activa	153
Toelichting op de balans: vlottende activa	157
Toelichting op de balans: vaste passiva	163
Reserve Rekenkamer	166
Toelichting op de balans: vlottende passiva	170
Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen	173
Gebeurtenissen na balansdatum	175
Rechtmatigheidsverantwoording	175
Investerings	176
Bijlagen jaarrekening	184
Single Information Single Audit (SiSa)	184
Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld	206
Bijlagen overige	208
Overheveling incidentele budgetten	208
Verplichte BBV indicatoren	210
Stand van Zaken Collegeprogramma	211

Managementsamenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Voor u liggen de jaarstukken waarmee we het jaar 2024 formeel afsluiten. Een jaar waarin Nederland een nieuwe regering kreeg en na 14 jaar een nieuwe premier. Ook is het een jaar waarin onze burgemeester aankondigde de functie van Dijkgraaf in onze regio te gaan vervullen en zijn ambt hier neerlegt.

Het was een jaar waarin gemeenten steeds meer verantwoordelijk werden voor klimaatdoelen, zoals verduurzaming van woningvoorraad en het bevorderen van de circulaire economie. Ook de stedelijke ontwikkeling en woningtekort stonden hoog op de agenda. Eind 2024 hebben we afspraken gemaakt met de provincie Zuid-Holland, wat heeft geleid tot een bestuursakkoord voor woningbouw en windenergie. In 2025 zullen we de overeenkomst met de provincie tekenen. Binnen het sociaal domein krijgen gemeenten steeds meer taken op gebied van jeugdzorg, langdurige zorg en sociale bijstand. In 2024 werd er nadrukkelijker beroep gedaan om de sociale voorzieningen te optimaliseren en de zorg dichtbij de Lansingerlander te organiseren.

In het jaar 2024 is de begroting 2025-2028 gepresenteerd die nog steeds een tekort laat zien in de jaren 2026 en verder. Grote benodigde ombuigingen vanaf het jaar 2026 vragen om een nog fundamentele kijk en discussie en het college en de raad zijn aan de slag gegaan met de aanknopingspunten die voortgekomen zijn uit het proces van de begroting 2025-2028. Samen is al in 2024 een traject ingezet om te komen tot een sluitende begroting 2026-2029 waarbij het inhoudelijke debat in het voorjaar wordt gevoerd over de vraag: 'welke gemeente willen we zijn?'.

De financiële opgaven voor gemeenten in Nederland vinden plaats in een omgeving waar de kosten flink zijn gestegen door inflatie na de inval van Rusland in Oekraïne. Ook is er krapte op de arbeidsmarkt waardoor specifieke kennis die gemeenten nodig hebben, schaars is. Dit leidt vervolgens tot vertragingen in bepaalde projecten. Eerdere financiële ramingen moesten daardoor soms flink bijgesteld worden. Om de krapte op de arbeidsmarkt het hoofd te bieden zetten we fors in op recruitment, zo vernieuwden we onze arbeidsmarktcampagne. Ook zetten we in op het aantrekken van jong talent. In 2024 ronden we de voorbereiding van een lokaal trainee programma af. Op 1 januari 2025 zijn er 11 trainees gestart. Daarnaast breidden we het management in de organisatie uit zodat collega's de noodzakelijke aandacht kunnen krijgen voor hun ontwikkeling en de binding aan de organisatie. Het merendeel van deze nieuwe management functies is ingevuld door interne doorgroei vanuit ons 'talenten programma'.

Financieel was 2024 nog een licht positief jaar voor de gemeente. De jaarrekening laat een eindresultaat zien van € 1.628.000 voordelig. Gedurende het jaar is de begroting een aantal keer bijgesteld richting een tekort van circa € 2.357.000 bij de Slotwijziging. De grootste afwijking ten opzichte van de Slotwijziging 2024 betreft de vrijval van de voorziening 'strategische gronden' ad € 1.740.000, en de uitkomst van de Decembecirculaire 2024 ad. € 1.498.000.

Veel leesplezier hierbij!

Beleidsinhoudelijk resultaat

Het jaar 2024 was het tweede jaar waarin het college verder vorm gaf aan de uitvoering van het Werkprogramma van het college 'Samen verantwoord aan de slag': de vertaling van het coalitieakkoord 2022-2026. Het werkprogramma bevat de concrete acties om de ambities uit het coalitieakkoord te realiseren. In de bijlage van deze jaarstukken vindt u per ambitie de voortgang van het werkprogramma.

Waar in 2023 de Samenlevingsvisie is vastgesteld, is in 2024 een start gemaakt met de Omgevingsvisie 2.0 die in 2025 opgeleverd wordt. Daarnaast hebben de gemeenteraad en het college samen verder vormgegeven aan de grote opgaven zoals de opgave Nieuwkomers (o.a. oplevering Tobias2) en het Integraal Huisvestingsplan voor onderwijs.

Deze resultaten op het gebied van onder andere wonen, duurzaamheid, jeugdhulp en veiligheid leest u uitgebreid in de toelichtingen per programma en beleidsveld.

Financieel resultaat

Bedragen x € 1.000	
	Saldo 2024
Primitieve begroting	-338
Begroting na wijzigingen	-2.357
Jaarrekening	1.628
Jaarrekening t.o.v. begroting na wijzigingen	3.985

Solide financiële uitgangspositie

Financieel gezien was 2024 een positief jaar met een resultaat van € 1,6 miljoen. Dit wijkt € 3,9 miljoen positief af ten opzichte van de slotwijziging waarbij wij verwachtten een negatief resultaat te behalen van € 2,3 miljoen. De grootste afwijking ten opzichte van de Slotwijziging 2024 betreft de vrijval van de voorziening 'strategische gronden' ad € 1,7 miljoen, en de uitkomst van de Decembecirculaire 2024 ad. € 1,5 miljoen. Overige afwijkingen worden toegelicht in het onderdeel "Financiële verschillen t.o.v. Slotwijziging 2024".

Voor het handhaven van deze financiële positie van Lansingerland volgen wij de in het coalitieakkoord onderschreven pijler van een structureel sluitende begroting.

Met een ratio weerstandsvermogen van 2,4 (2023: 1,7) heeft Lansingerland een solide uitgangspositie. De ratio van 2,4 ligt hoger dan de oorspronkelijke begroting voor eind 2024 (1,3). De ratio ligt daarmee eind 2024 boven de bandbreedte van de door de raad gewenste marge 'ruim voldoende' (tussen de 1,4 en 2,0), waarbij de Raad streeft naar een ratio van 1,7. Met ingang van de Begroting 2024 wordt de bestemmingsreserve Enecogelden meegeteld in de berekening van het weerstandsvermogen. Als we dat ook voor 2024 doen, ligt de weerstandsratio met 5,0 ver boven de bandbreedte van 'ruim voldoende'.

De netto schuldquote komt nu uit op 27% (2023: 26%). Conform de signaleringswaarde opgesteld door de Provincie Zuid-Holland valt deze waarde van de netto schuldquote in de categorie minst risicovol (<90%).

Zorgpunt blijft het structureel in evenwicht zijn van de baten en lasten, ook voor onze gemeente. Met een gerealiseerd resultaat van € 1,6 miljoen voordelig, waarvan € 1,1 miljoen incidenteel voordelig, is het structureel resultaat € 1,7 miljoen voordelig. Bij de komende begrotingen is het onverkort van belang om kritisch te blijven kijken naar wat wij lokaal kunnen doen en daarbij de nodige maatregelen te treffen om in de toekomst financieel solide te blijven.

Financiële verschillen t.o.v. Slotwijziging 2024

Financiële verschillen t.o.v. Slotwijziging 2024

In onderstaande tabel wordt een toelichting gegeven op het jaarrekeningresultaat ad. € 1.628.000 voordelig ten opzichte van het resultaat in de Slotwijziging ad. € 2.357.000 nadelig.

Dat overzicht ziet er als volgt uit:

	Resultaat 2024	Voordeel/ Nadeel	Verklaring in programma
0 Saldo Slotwijziging 2024	-2.357	Nadeel	
Verwacht resultaat 2024	-2.357		
Gerealiseerd resultaat 2024	1.628	Voordeel	
Afwijking ten opzichte van de slotwijziging	3.985	Voordeel	
Toelichting afwijkingen:			
1 Extra storting in de voorziening Wethouderspensioenen	-761	Nadeel	1. Bestuur en dienstverlening
2 Hogere verstrekkingen BUIG-uitkeringen	-290	Nadeel	4. Sociaal Domein
3 Hogere Afvalopbrengsten	738	Voordeel	5. Kwaliteit Openbare ruimte
4 Hogere toerekening van uren aan investeringen, AOK's en grondexploitaties	564	Voordeel	6. Lansingerland ontwikkelt
5 Hogere bouwlegesopbrengsten	909	Voordeel	6. Lansingerland ontwikkelt
6 Voordeel ontstaan uit Anterieure overeenkomsten	463	Voordeel	6. Lansingerland ontwikkelt
7 Vrijval 'strategische gronden'	1.740	Voordeel	7. Grondzaken
8 Uitkomsten Decemercirculaire 2024	1.498	Voordeel	Algemene Dekkingsmiddelen
9 Diverse kleine verschillen	-876	Nadeel	Diversen
	3.985	Voordeel	

Toelichting per afwijking

1. In de voorziening wethouderspensioenen heeft een extra storting ad. € 0,8 miljoen plaatsgevonden op basis van de actuariële berekening.
2. Bij de Slotwijziging is uitgegaan van een daling in de verstrekte uitkeringen omdat in de zomer een dalende trend zichtbaar was. De verwachting bij de Slotwijziging was dat deze dalende trend voort zou zetten. Dit bleek in het laatste kwartaal niet zo te zijn door een onvoorziene stijging van het aantal statushouders. Dit resulteert in een nadeel van € 0,3 miljoen.
3. De hogere afvalopbrengsten ad. € 0,7 miljoen worden voornamelijk veroorzaakt doordat er meer PMD en glas is ingezameld. Daarnaast zijn bij papier en karton sprake van fluctuerende marktprijzen.
4. Een voordeel van € 0,6 miljoen omdat er in 2024 meer uren zijn geschreven op investeringen, AOK's en grondexploitaties. Dit in tegenstelling tot waar er in de begroting 2024 rekening mee is gehouden.
5. Het voordeel ad. € 0,9 miljoen in 2024 op de bouwlegesopbrengsten wordt grotendeels toe te rekenen aan de versnelling in de woningbouw bij de projecten Wilderszijde en Westpolder Bolwerk. Daarnaast zijn in het laatste kwartaal van 2024 heel veel bouwlegesaanvragen binnengekomen.
6. Uit de anterieure overeenkomsten is een voordeel ontstaan van € 0,5 miljoen als gevolg van lasten die achterblijven op de baten.
7. Naar aanleiding van in 2024 uitgevoerde taxaties heeft een vrijval van de voorziening 'strategische gronden' ter grootte van € 1,7 miljoen plaatsgevonden.
8. De uitkomsten van de Decemercirculaire 2024 laten een voordeel zien van € 1,5 miljoen. Gezien de periode waarin de Decemercirculaire wordt gepubliceerd was een bijstelling van de algemene uitkering in de Slotwijziging niet meer mogelijk. In de raadsinformatiebrief U25.00066 wordt een uitgebreide toelichting gegeven op de uitkomsten van de Decemercirculaire.

In het jaarverslag is het onderdeel 'Verschillenanalyse per programma' opgenomen, waarin een overzicht wordt gegeven van de toelichting op de kosten, zoals weergegeven onder het kopje 'Wat heeft het gekost' binnen de programma's.

Jaarverslag

Programma 1: Bestuur en dienstverlening

Beoogd maatschappelijk effect

We dragen bij aan de bestaanszekerheid van onze inwoners

We willen een voorspelbare en betrouwbare overheid zijn. Daarom werken we aan een optimale dienstverlening voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Met onze dienstverlening dragen we bij aan de bestaanszekerheid van onze inwoners. Een goede dienstverlening draagt bij aan het doenvermogen van onze inwoners, zodat zij in staat zijn zoveel mogelijk zelf hun zaken te regelen.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	6.394	6.740	7.203	7.952	749
Baten	1.020	953	1.270	1.508	238
Totaal saldo van baten en lasten	-5.374	-5.787	-5.933	-6.444	-511
Onttrekkingen	82	0	0	0	0
Toevoegingen	0	0	25	25	0
Mutaties reserves	82	0	-25	-25	0
Resultaat	-5.292	-5.787	-5.958	-6.469	-511

Beleidsveld Gemeenteraad, college en griffie

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Lansingerland is een bestuurskrachtige gemeente met een efficiënt en integer bestuur. Openheid is de norm. Ook in 2024 werkte het college aan een goed, efficiënt en ordentelijk bestuur. Burgerparticipatie is verder in gang gezet door onder andere aan de slag te gaan met het ophalen van meningen en beelden op diverse dossiers. We werken hiermee van buiten naar binnen. Op deze manier hebben college en gemeenteraad meer afgewogen besluiten kunnen nemen. Het college informeerde de gemeenteraad proactief via maandelijkse voortgangsrapportage over diverse thema's en verzond verschillende raadsbrieven over opgaven zoals nieuwkomers, duurzaamheid en onderwijshuisvesting.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We werken aan de samenwerking tussen ambtelijke organisatie, college en gemeenteraad

Het college en de gemeenteraad besturen samen Lansingerland. In lijn met het coalitieakkoord 2022-2026 vindt er discussie en besluitvorming in de gemeenteraad plaats over de kaders die de raad het college meegeeft. In 2024 is het college met de gemeenteraad in debat en gesprek gegaan over (nieuwe) maatschappelijke opgaven zoals nieuwkomers, het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2027, het Integraal Beheerplan en de inrichting van de openbare ruimte, de woningbouw op Bleizo-West. We ontwikkelden daarnaast een nieuwe versie van de bestuurlijke planning: de Lange Termijn Agenda. Hiermee kan zowel de gemeenteraad (via het presidium) als de ambtelijke organisatie vooruitkijken en belangrijke opgaven plannen. Tot slot brachten we interne procesvorming op orde door alle bestuurlijke processen in kaart te brengen en te beschrijven. Hiervoor ligt nu een gewenst besluitvormingsproces en normenkader klaar. Een duidelijk besluitvormingsproces voor (nieuwe en zittende) medewerkers draagt bij aan een efficiënte afhandeling van raadsragen en de voorbereiding van college- en raadsvoorstellen.

Via het BOB-model (beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming) werkten we tijdens de beeldvormingen met meer opnames van presentaties (in plaats van live op het gemeentehuis) en oefenen we met brede beeldvormingen: bijeenkomsten over brede maatschappelijke thema's waarmee commissieleden zich kunnen voorbereiden en oriënteren op besluitvorming.

Gemeenteraad, college en griffier

Ook in 2024 versterkte de gemeenteraad de blik naar buiten. De raad ging op pad en sprak met organisaties, ondernemers en inwoners. De deuren van de raadzaal openden zich voor democratielessen voor basisscholen en voortgezet onderwijs en dit jaar was er voor het eerst een kindervragenuur. Veel volwassenen hebben kennis gemaakt met de lokale politiek. Dit deden zij als gast van de raad en als cursist 'Politiek Actief'.

De raad blijft zich ontwikkelen en wil graag een aantrekkelijk debat voeren. Er werden door alle fracties en de voorzitters van de commissies en de gemeenteraad trainingen gevolgd om de vergaderingen beter te maken. Ook werd een cursus moties en amendementen schrijven gevolgd en volgde de raad een training over weerbaarheid.

Ook de griffie ontwikkelt zich. De raad maakte financiële ruimte voor de uitbreiding van de functie van griffiemedewerker. Dit komt de ondersteuning van de raad ten goede. De griffie is verder aan de slag gegaan met de invulling van de adviesfunctie op individueel niveau, op fractieniveau en voor de gemeenteraad als geheel.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	3.279	3.210	3.408	4.025	617
Baten	84	0	0	2	2
Totaal saldo van baten en lasten	-3.194	-3.210	-3.408	-4.023	-615
Onttrekkingen	82	0	0	0	0
Toevoegingen	0	0	1	1	0
Mutaties reserves	82	0	-1	-1	0
Resultaat	-3.112	-3.210	-3.409	-4.024	-615

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 617.000 nadeel)

Noodzakelijke dotatie in voorziening Wethouderspensioen (nadeel € 761.000)

Op basis van de actuariële berekeningen is een toevoeging van € 761.000 aan de voorziening in 2024 noodzakelijk. Dit vormt een niet geraamd nadeel in de begroting 2024 welke wordt veroorzaakt door een significante daling van de rekenrente ten opzichte van 2023 en een verhoging van de sterftetabel. Over deze afwijking hebben wij u reeds geïnformeerd middels raadsbrief U24.06113 met onderwerp Voorziening Wethouderspensioenen.

Diverse verschillen (voordeel € 144.000)

Het verschil van € 144.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 2.000 voordeel)

Het verschil van € 2.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

Op de reservemutaties zitten geen financiële afwijkingen.

Beleidsveld Samenwerking en Participatie

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Effectievere samenwerking en participatie

Lansingerland is een groeigemeente met een aantal grote maatschappelijke opgaven rondom de samenleving en de omgeving, zoals: wonen, mobiliteit, duurzaamheid, onderwijs en recreatie. De centrale ligging in de randstad zorgt dat we met veel andere overheden, maatschappelijke partners en ondernemers te maken hebben. Voor het realiseren van onze bestuurlijke en maatschappelijke ambities blijven we ons inspannen in diverse regionale samenwerkingsverbanden.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We werken aan regionale positionering en bestuurlijke profilering

Om onze ambities te realiseren werkten we samen met deze stakeholders. Bij elke opgave brengen we onze doelen, resultaten en bijbehorende (public affairs- en lobby) strategie in beeld. Naast regionale ontwikkelingen, hebben we ook oog voor landelijke en mondiale bewegingen die ons beleid en resultaten (positief) kunnen beïnvloeden. De komende jaren investeren we zowel ambtelijk als bestuurlijk in de regionale positionering van Lansingerland. De public affairs-strategie helpt Lansingerland om de handelingsperspectieven te vergroten, ambities te realiseren en zo het verschil te maken voor onze gemeente en regio. Dit doen we door actief beleid te voeren om zowel de kernkwaliteiten van Lansingerland krachtig(er) te positioneren als de belangen van de gemeente bij derden effectief voor het voetlicht te brengen. Daarnaast is een van de lobbystrategieën gericht op de positionering van Lansingerland als 'Home of Horti Science'. Deze strategie verbinden we aan de aanpak van de grote opgaven van de gemeente met betrekking tot de omgeving en samenleving. De resultaten van deze opgaven versterken juist de (regionale) positie van Lansingerland.

We gaan aan de slag met de implementatie van de nieuwe Nota Verbonden Partijen

In 2024 werkten we verder aan een eenduidig en breed gedragen boodschap in de diverse samenwerkingsverbanden waar Lansingerland aan deelneemt. We deden verdere ervaringen op met de functie van raadsrapporteur, die daarmee concreet hun meerwaarde toonden.

In 2024 werd ook handen en voeten gegeven aan de bepalingen uit de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen, die tot doel heeft de democratische legitimiteit van verbonden partijen te bevorderen. In samenspraak tussen ambtelijke organisatie, college en raad werd reeds voor een deel van de verbonden partijen een zienswijze opgesteld en verzonden. Dit heeft geleid tot actualisatie van de Nota Verbonden Partijen 2025-2028.

Tegelijkertijd was er binnen de organisatie en de raad aandacht voor de financiële ontwikkelingen binnen de verbonden partijen, die een zorgwekkende trend laten zien. In 2024 zetten we de reeds ingezette lijn door om, waar mogelijk, negatieve trends te doorbreken.

We zetten in op burgerparticipatie

De relatie met de inwoners is belangrijk voor het college. De visie op burgerparticipatie is inmiddels vastgesteld. Daarmee is besloten wat we willen bereiken. De vervolgstap is een programma van uitvoering om dat te bereiken. Er lopen al heel veel acties op dit vlak, we doen het steeds een beetje beter. Het vervolg van de inzet op burgerparticipatie verloopt via twee sporen. Het eerste spoor zet in op het begeleiden van ambtelijke organisatie en bestuur om te gaan werken in het licht van de visie, met oog voor omgevingsbewustzijn. Daarbij kiezen we voor een lerende aanpak, gericht op het borgen van een nieuwe manier van werken en inbedding in het DNA van de organisatie. Terwijl organisatie en bestuur via het eerste spoor aan de slag gaan met de veranderopgave om te gaan werken in lijn van de visie, is de winkel ook gewoon open. Binnen verschillende projecten en bij diverse dossiers is er behoefte aan concreet en actueel advies inzake (de aanpak van) burgerparticipatie. Het tweede spoor voorziet in die concrete advisering bij burgerparticipatietrajecten. De lessen die we daaruit leren, nemen we vervolgens mee binnen het eerste spoor.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	316	338	355	355	0
Totaal saldo van baten en lasten	-316	-338	-355	-355	0
Resultaat	-316	-338	-355	-355	0

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Op dit beleidsveld zitten geen financiële afwijkingen.

Beleidsveld Dienstverlening

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Dienstverlening dichtbij de inwoner brengen

Het jaar 2024 stond voor dienstverlening in het teken van het bieden van meer service en maatwerk. We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen en dat inwoners en ondernemers zoveel mogelijk zelfstandig hun zaken met ons kunnen regelen. We brachten onze dienstverlening dichtbij inwoners en ondernemers met het Mobiel Servicepunt en met de verdere digitalisering van onze dienstverlening. We maakten het mogelijk dat inwoners konden stemmen in juni 2024 voor het Europees Parlement.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We verbeterden onze telefonische en fysieke bereikbaarheid en toegankelijkheid

Betere telefonische bereikbaarheid met (010) 800 40 00

In het derde kwartaal van 2024 hebben we het storingsgevoelige telefoonnummer 14010 uitgefaseerd. Dat wil zeggen dat het nummer wel in de lucht blijft, maar dat we voortaan via al onze kanalen alleen nog ons vaste telefoonnummer 010 800 4000 communiceren.

Start Mobiel Servicepunt

In het vierde kwartaal zijn we gestart met het Mobiel Servicepunt. De bus is elke week op vaste dagen en tijdstippen in de kernen te vinden. Op aanvraag gaat het Mobiel Servicepunt naar de buurtschappen Rotte en Kruisweg. Inwoners kunnen er vragen stellen en aanvragen doen, zoals een aanvraag voor een paspoort.

Modernisering van de publieksbalies

Met de verbouwing van de centrale hal van het gemeentehuis werkten we verder aan het Huis van de Samenleving. De publieksbalies zijn gemoderniseerd met oog voor de veiligheid en gezondheid van medewerkers en bezoekers. De verbouwing van de receptie en de wachtruimte volgt begin 2025.

Bewustwording toegankelijke dienstverlening

We hebben toegankelijkheidsonderzoeken uitgevoerd naar onze dienstverlening en een verantwoordingsverslag voor het college en de raad opgesteld. Ook hebben we binnen de organisatie bewustwordingstrainingen over toegankelijke dienstverlening aangeboden en we hebben een sessie met cabaretier Vincent Bijlo georganiseerd, die zelf een visuele beperking heeft.

Verwerken van de paspoortenpiek

Vanaf 2024 verliepen de eerste documenten met een 10-jarige geldigheid. Dit veroorzaakte een enorme toename in het aantal aanvragen voor een paspoort of identiteitskaart. Het maken van een afspraak duurde in 2024 gemiddeld een week langer dan gebruikelijk.

We bouwden voort aan digitale toegankelijkheid en bereikbaarheid

Verdere uitbreiding digitale dienstverlening

Steeds meer producten en diensten zijn beschikbaar via onze website. We bouwden pdf-formulieren zoveel mogelijk om naar toegankelijke online formulieren. In 2024 hebben we vijf veel aangevraagde producten en diensten digitaal beschikbaar gemaakt. Daardoor hebben we nu 13 e-diensten beschikbaar waarmee iedereen eenvoudig via de gemeentelijke website wijzigingen kan doorgeven en producten kan aanvragen.

Inzet van Chatbot en live chat

Een chatbot, een samenvoeging van chat en robot, is een virtuele assistent op de website, die 24/7 vragen kan beantwoorden. In het vierde kwartaal zijn we gestart met deze vorm van virtuele assistentie. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid voor een live chat ter ondersteuning van de chatbot.

Zichtbaarheid overheidsinformatie

We leverden een bijdrage in de uitvoering van verschillende wetten:

- In de Wet Open Overheid (Woo) is geregeld dat mensen recht hebben op informatie over alles wat de overheid doet. Via onze website krijgen belangstellenden inzicht in de verzoeken om informatie openbaar te maken. Op de pagina Publicaties en Bekendmakingen zijn bijvoorbeeld Woo-verzoeken en convenanten te vinden.

- De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) geeft de burger recht om elektronisch berichten aan een bestuursorgaan te zenden op een door het bestuursorgaan bepaalde wijze. We hebben onze productpagina's hierop aangepast.

We organiseerden de Europees Parlementsverkiezing

Efficiëntere telmethode

Op 6 juni 2024 konden ongeveer 47.500 van onze inwoners stemmen voor het Europees Parlement. We hebben nieuwe shifttijden voor de bemensing van de stembureaus geïntroduceerd en we zijn overgegaan op een snellere en efficiëntere telmethode (de VOX Telmethode) voor het tellen van de stemmen op lijstniveau. Het tellen van de stemmen verliep sneller dan op de traditionele wijze. Het centraal tellen van de stemmen hebben we voor het eerst buiten het gemeentehuis uitgevoerd, namelijk in de Oostmeerhal in Berkel en Rodenrijs. We konden daar de VOX Telmethode goed toepassen. We hadden meer ruimte en meer overzicht. Het telproces is ook sneller gegaan. De stembureauleden waren ook enthousiast over de VOX Telmethode, bleek uit een door ons gehouden enquête.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	2.799	3.191	3.440	3.572	131
Baten	935	953	1.270	1.505	235
Totaal saldo van baten en lasten	-1.864	-2.238	-2.170	-2.066	104
Onttrekkingen	0	0	0	0	0
Toevoegingen	0	0	24	24	0
Mutaties reserves	0	0	-24	-24	0
Resultaat	-1.864	-2.238	-2.194	-2.090	104

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 131.000 nadeel)

Het verschil van € 131.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 235.000 voordeel)

Het voordeel in 2024 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat er meer aanvragen waren voor reisdocumenten dan verwacht. Dit resulteert ook in een stijging van de lasten in verband met af te dragen rijksleges.

Reservemutaties

Op de reservemutaties zitten geen financiële afwijkingen.

Kengetallen Bestuur en dienstverlening

Kengetal	Begroot 2024	Realisatie 2024
Gemeenteraad, college en griffier		
Beantwoording van artikel 37 vragen binnen wettelijke termijn (30 dagen)	100%	92%

Kengetal	Begroot 2024	Realisatie 2024
Samenwerking		
Aantal inwoners lid digitaal burgerpanel	2.100	2.078
Aantal uitgezette enquêtes via het burgerpanel	min. 5	4
Dienstverlening		
Gemiddelde wachttijd aan de balie met afspraak	< 1 min.	< 1 min.
Telefonische bereikbaarheid binnen 30 seconden	< 30 sec.	< 34 sec.
Maken van een afspraak	< 2 weken	< 3 weken

Programma 2: Openbare Orde en Veiligheid

Beoogd maatschappelijk effect

We dragen bij aan de leefbaarheid en veiligheid van Lansingerland

Lansingerland is een leefbare en veilige gemeente om in te wonen, ondernemen, opgroeien en recreëren. Dat is zo en dat houden we zo. Onze goede scores op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, voorzieningen en veiligheidsbeleving zijn echter geen vanzelfsprekendheid. Als groeiende gemeente en onderdeel van een metropoolregio vraagt dit continue inzet.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	7.158	7.839	7.570	7.541	-29
Baten	27	48	48	75	27
Totaal saldo van baten en lasten	-7.131	-7.791	-7.522	-7.466	56
Onttrekkingen	117	93	138	124	-14
Mutaties reserves	117	93	138	124	-14
Resultaat	-7.014	-7.698	-7.384	-7.342	42

Beleidsveld Openbare Orde en Veiligheid

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Veiligheidsbeleid en sociaal beleid gaan hand in hand

Een weerbare samenleving draagt bij aan (sociale) veiligheid. Lokaal veiligheidsbeleid ontwikkelde zich de afgelopen jaren naar een brede en samenhangende aanpak, waar veel samenwerkingspartners bij betrokken zijn. Deze ontwikkeling hebben we voortgezet. We brachten risico's in kaart, adviseerden en zorgden voor goede afstemming. Dit alles is sterk verweven met het sociaal domein, met name op het gebied van jeugdbeleid en de participatiewet.

Een leefbare wijk is een veilige wijk

Zowel de veiligheidscijfers als de veiligheidsbeleving in onze wijken is goed. Dat wilden we vasthouden. Onze speciale aandacht ging hierbij uit naar wijken met de laagste score op leefbaarheid en veiligheid. Daarnaast zetten we in 2024 in op een robuust eerstelijns wijknetwerk met wijkmanagers, boa's, jongerenwerk en met maatschappelijke betrokkenheid van burgers en ondernemers.

Lansingerland is weerbaar voor (georganiseerde) criminaliteit en ondermijning

Wij zijn ons ervan bewust dat ondermijnende criminaliteit grote effecten heeft op de samenleving en dat dit aanhoudende aandacht behoeft. We zetten in 2024 in op preventie met specifieke aandacht voor jongeren en andere kwetsbare groepen, in samenwerking met onze partners. Waar nodig traden we repressief op.

Acute hulpverlening is adequaat en efficiënt ingericht

Rampenbestrijding en crisisbeheer gaan over de fysieke veiligheid. Samen met de veiligheidsregio zorgden we ervoor dat we uitgerust zijn om adequaat en efficiënt hulp te bieden aan onze inwoners bij een ramp of crisis en waar nodig op te schalen. Hulpdiensten als de brandweer en de ambulancezorg, maar ook onze bevolkingszorg (gemeentelijke crisisbeheersing) zijn hierin essentieel.

We versterkten de digitale weerbaarheid van burgers

We ondersteunden onze inwoners en ondernemers in de weerbaarheid tegen cybercrime, criminaliteit en online pesten middels informatievoorziening en voorlichting. In 2024 lag onze focus op de digitale veiligheid van jeugd.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We hebben geïnvesteerd in leefbare en veilige wijken

Inzet op wijkgericht werken

We hebben onze zichtbaarheid en aanwezigheid in de wijken vergroot met het versterken van het team boa's en wijkmanagers, door hun intensievere aanwezigheid in de wijk, gerichte rondes en de nauwe samenwerking met partners als de politie, Halt en jongerenwerk.

Gerichte interventies op jeugdoverlast en op fietsgerelateerde overlast

Bij jeugdoverlast lag de nadruk op preventieve gesprekken met jongeren en ouders, gerichte rondes en aanwezigheid op overlastlocaties. Bij fietsgerelateerde overlast voerden we acties uit rond fietsverlichting, handhaafden we voetgangersgebieden, en zetten we in op het voorkomen en aanpakken van fietsendiefstal in samenwerking met de politie.

Verbinding met bewoners en ondernemers

De wijkmanagers hebben meldingen opgepakt over uiteenlopende onderwerpen, zoals woonoverlast, bedrijfsafval en losliggende bestrating. Ook hebben ze geadviseerd bij evenementen en grote projecten zoals Bergschenhoek Dorp Zuid en Rottermeren Midden.

Informatiegestuurd werken met een gezamenlijke gebiedsscan

Met de gezamenlijke gebiedsscan konden we de kennis van boa's en politie bundelen en daardoor gerichtere analyses en interventies uitvoeren. Bovendien is met de politie een handhavingsarrangement opgesteld om de samenwerking en afstemming verder te versterken.

Verbetering proces vergunningverlening

Het proces voor vergunningverlening, waaronder voor evenementen, droeg bij aan de leefbaarheid en veiligheid in onze gemeente. We ondersteunden vrijwilligers bij het indienen van aanvragen, en beoordeelden evenementen niet alleen op papier, maar ook fysiek tijdens schouwen om veiligheid ter plaatse te waarborgen.

Voortzetting hartveilige gemeente

We informeerden inwoners met berichten in de gemeentelijke nieuwsbrief, informatie op de website en met flyers tijdens de veiligheidsdag. Het aantal actieve AED's is toegenomen van 78 naar 86, en het aantal burgerhulpverleners steeg van 815 naar 874. Daarnaast organiseerden we, in samenwerking met de reanimatieverenigingen uit Lansingerland, een interne reanimatie dag, waarbij 93 medewerkers van de gemeente Lansingerland het reanimatiecertificaat behaalden.

We pakten ondermijning aan

Versterken weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit

De focus ligt op kwetsbare doelgroepen zoals jeugd, arbeidsmigranten, tuinders en pandeigenaren/ondernemers op bedrijventerreinen. Elke groep heeft te maken met verschillende vormen van ondermijning, waardoor maatwerk in onze aanpak noodzakelijk is. Daarnaast is er extra aandacht besteed aan de automotive branche, op basis van een regionale analyse van het RIEC Rotterdam.

Inzet op preventie

Preventie is erg belangrijk in de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Ook daar is maatwerk nodig:

- *Arbeidsmigranten:* We controleerden huisvesting van arbeidsmigranten en we wezen hen via foldermateriaal op regelgeving en rechten, om de weerbaarheid te optimaliseren en de kans op arbeidsuitbuiting te minimaliseren.
- *Pandeigenaren bedrijventerreinen:* We boden pandeigenaren hulp bij het opstellen van huurcontracten, waardoor de contracten minimale ruimte bieden voor ondermijnende activiteiten en de pandeigenaren sterker staan bij strijdig gebruik.
- *Tuinders:* We startten, in samenwerking met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV), het 'Keurmerk Veilig Buitengebied', waarin we onder andere een bijeenkomst organiseerden voor tuinders. Diverse experts waren aanwezig om de doelgroep bewust te maken van de risico's en weerbaarheid onder de doelgroep te vergroten.
- *Automotive branche:* In 2024 bezochten we alle automotive bedrijven en gaven hen uitleg over het Digitaal Opkopers Register (hierna DOR). Gebruik van het DOR beperkt ruimte voor criminele activiteiten in deze branche, ook in relatie tot ondermijnende criminaliteit.
- *Jeugd:* Kwetsbare jongeren zijn gevoelig voor criminaliteit. We werkten aan bewustwording samen met onder andere opvoeders, onderwijs en politie om jongeren weerbaarder te maken en betere kansen te bieden. Een voorbeeld is het project "Kapot Sterk", een project op maat voor alle basisscholen in de gemeente. Van de 25 scholen deden in het schooljaar 2023/2024 20 scholen aan dit programma mee, in het schooljaar 2024/2025 zijn 22 scholen gestart. Er is dus sprake van een stijging. Het doel blijft om alle scholen in dit programma te betrekken. Op de scholen waar dit programma gedraaid heeft, is het project goed ontvangen door het onderwijs.

In totaal voerden we 1.148 integrale controles uit. Daarvan waren 90 controles in woningen, 85 controles in bedrijven en 973 controles in de opslagbranche.

We versterkten de digitale weerbaarheid van burgers

Versterking bewustwording cybercriminaliteit

Met het programma Hackshield maakten we jongeren, ouders en scholen bewust van cybercriminaliteit. Met ondersteuning van een mediacoach en in samenwerking met de bibliotheek hebben we dit educatieve programma op twintig scholen onder de aandacht gebracht. Ruim 738 kinderen (en hun ouders/verzorgers) leerden op een speelse manier hoe zij zich kunnen beschermen tegen cybercriminaliteit. Daarnaast hebben we een bijeenkomst georganiseerd voor 30 ondernemers, gericht op ondermijning en cybercriminaliteit. Hiermee hebben we bijgedragen aan bewustwording en versterking van de weerbaarheid in de samenleving tegen digitale en georganiseerde criminaliteit.

We versterkten samenwerking en grepen vroegtijdig in

Integrale aanpak van complexe zorg- en veiligheidscaasuietiek

We zien een toenemende complexiteit en langdurigheid van de casussen, waarbij niet alleen de betrokken persoon, maar ook gezinnen en omgevingen werden geraakt. Daarom hebben we ingezet op:

- *Versterken vroegsignalering:* Samenwerking met jongerenwerk, buurtbewoners, politie en zorgpartners om signalen sneller op te pakken.
- *Groepsaankpak jongeren:* Kwetsbare jongeren kregen groepsgerichte en individuele begeleiding, in nauwe samenwerking met zorg- en veiligheidspartners.
- *Lopende casuïetiek in het Veiligheidshuis:* Bij twaalf complexe casussen hebben we het Veiligheidshuis ingeschakeld om samen met partners tot maatwerkoplossingen te komen.

We zorgden voor een goede en adequate hulpverlening aan inwoners in geval van een ramp of crisis

Vorbereiding op crisis of ramp

Om onze inwoners goed te helpen tijdens een ramp of crisis, bereidden we ons voor met trainingen, oefeningen en het actualiseren van onze plannen. In 2024 vonden zestien crisistrainingen plaats, afgesloten met een goed geslaagde opkomstoefening in december. Hierdoor is de paraatheid van onze crisisorganisatie verder versterkt.

Gezamenlijke piketdiensten

Het KLM-piket (piketregeling met de gemeenten Krimpen aan den IJssel en Maassluis) draaide goed met twee nieuwe Officieren van Dienst Bevolkingszorg (OvD-Bz's). Naast gemiddeld twee incidenten per week is onze OvD-Bz ook bij een GRIP 1 incident in Maassluis ingezet.

Een stevige en toekomstbestendige bevolkingszorg

We organiseren de bevolkingszorg samen met de Veiligheidsregio en de regiogemeenten. We spelen in op een samenleving die sterk in verandering is en waarin we te maken krijgen met nieuwe risico's en vormen van crises. In 2024 hebben we stappen gezet in het verder professionaliseren van Bevolkingszorg in onze regio o.a. door voorbereiding op "nieuwe crises", het opstellen van inwerkboeken, het organiseren van een netwerkbijeenkomst en het opstellen en actualiseren van overeenkomsten en aandachtscarten.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	7.158	7.839	7.570	7.541	-29
Baten	27	48	48	75	27
Totaal saldo van baten en lasten	-7.131	-7.791	-7.522	-7.466	56
Onttrekkingen	117	93	138	124	-14
Mutaties reserves	117	93	138	124	-14
Resultaat	-7.014	-7.698	-7.384	-7.342	42

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (voordeel € 29.000)

Het verschil van € 29.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (voordeel € 27.000)

Het verschil van € 27.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reserveonttrekking (nadeel € 14.000)

Het verschil van € 14.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Kengetallen Openbare orde en veiligheid

Kengetal	Begroet 2024	Realisatie 2024
Openbare orde en veiligheid		
Percentage opgepakte meldingen over een verwarde persoon	100%	100%
Aantal wijkmanagers	2	2

Kengetal	Begroot 2024	Realisatie 2024
Aantal wijkregisseur boa's	6	5
Aantal integrale acties met partners in de regio, onder regie van de gemeente	100	838
Percentage Bibob toetsen bij vergunningaanvragen op basis van beleidsregel Wet Bibob Lansingerland 2018	100%	100%
Aantal opgelegde bestuurlijke maatregelen	n.v.t.	11
Aantal initiatieven i.h.k.v. bewustwording ondermijning	10	6
Aantal Officieren van dienst bevolkingszorg (Ovd-Bz)	3	2
Aantal Officieren van dienst bevolkingszorg KLM-piket	5	4
Percentage op minimaal niveau opgeleide en geoefende sleutelfunctionarissen	95%	95%
Aantal acties ter bevordering van AED's in Lansingerland	4	4
Aantal scholen die Hackshield uitvoeren	15	20

Programma 3: Sport, cultuur en onderwijs

Beoogd maatschappelijk effect

We dragen bij aan de gezondheid van onze inwoners

We ondersteunen een actief verenigingsleven, omdat we daarmee de contacten tussen onze inwoners versterken. We stimuleren een gezonde leefstijl, daarom realiseren we voldoende en passende sportaccommodaties en beheren we de binnensportaccommodaties voor het bewegingsonderwijs in onze gemeente.

We dragen bij aan gelijke kansen voor onze inwoners

We hebben een belangrijke wettelijke taak op het gebied van onderwijshuisvesting voor het basis- en voortgezet onderwijs. We zorgen ervoor dat er voldoende plek is voor onderwijs in Lansingerland, blijven werken aan goede en gezonde onderwijslocaties en spelen in op de groei van onze gemeente. Daarnaast zorgen we voor leerlingenvervoer, voor leerlingen die door een beperking niet zelf naar school kunnen reizen of leerlingen die naar een speciale school gaan. We handhaven de leerplicht, zodat alle leerlingen naar school gaan. We houden toezicht op de kwaliteit van kinderopvang in onze gemeente en zorgen voor een toegankelijk aanbod van voorschoolse voorzieningen.

We dragen bij aan leefbaarheid en veiligheid in Lansingerland

We stimuleren een veerkrachtige samenleving en dragen bij aan een goed voorzieningenaanbod. We zorgen voor een passend aanbod van accommodaties voor onder meer cultuur, sportbeoefening en bibliotheken. Hier kunnen mensen elkaar ontmoeten en sociale contacten opdoen. Dit zorgt voor verbondenheid en een sterke samenleving waarin iedereen die dat wil actief mee kan doen. Ook stimuleren we het organiseren van aansprekende evenementen en dragen we bij aan de lokale omroep.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	14.724	16.320	15.732	15.982	250
Baten	2.261	1.872	2.354	2.342	-12
Totaal saldo van baten en lasten	-12.462	-14.447	-13.379	-13.640	-262
Onttrekkingen	3.503	2.084	841	793	-49
Toevoegingen	3.235	300	652	652	0
Mutaties reserves	268	1.784	189	140	-49
Resultaat	-12.195	-12.664	-13.190	-13.500	-311

Beleidsveld Sport

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Lansingerland sportief op de kaart

Bewegen en sporten is voor alle inwoners van onze gemeente belangrijk. Onze sportieve ambities hebben wij vastgelegd in de visie 'Scoren met sport' (2019). Wij stimuleren sport en bewegen en maken dit bereikbaar en mogelijk voor iedereen door het realiseren en beheren van sportaccommodaties, de inzet van de combinatiefuncties en het Sportakkoord Lansingerland. We hebben hierbij extra aandacht voor kinderen en jongeren, mensen met een minimuminkomen, mensen met een beperking en ouderen.

Voor het realiseren van onze ambities zijn vitale sportverenigingen van groot belang. We ondersteunen de verenigingen in onze gemeente bij hun rol in de samenleving en in hun ontwikkeling. Daarnaast houden we de sportaccommodaties op orde. Dat betekent dat we voldoende en geschikte sportmogelijkheden hebben voor ons groeiende aantal inwoners, dat we efficiënt gebruik maken van de accommodaties en dat de accommodaties betaalbaar blijven voor gebruikers en de gemeente.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We realiseerden, onderhielden en verhuurden gemeentelijke sportaccommodaties voor gebruik door scholen, verenigingen en particulieren

Beheer sportaccommodaties

Voor het beoefenen van veel sporten zijn sportaccommodaties noodzakelijk. De binnensportaccommodaties zijn ook noodzakelijk om te voldoen aan onze wettelijke taken op het gebied van bewegingsonderwijs. In 2024 realiseerden en beheerden we hiertoe een breed palet aan binnen- en buitensportaccommodaties.

Renovatie en nieuwe sportaccommodaties

We zijn gestart met de renovatie van de korfbalvelden in Bleiswijk en met de voorbereiding voor een 6e hockeyveld in Berkel en Rodenrijs. Daarnaast begon de voorbereiding voor een sporthal in de nieuwe wijk Wilderszijde in 2024. We startten met het opstellen van een programma van eisen in samenspraak met toekomstige gebruikers, waaronder sportverenigingen, wijkbewoners en gymdocenten.

We stimuleerden sportbeoefening en zorgen dat sporten en bewegen bereikbaar is voor al onze inwoners

Inzet combinatiefunctionarissen

Onze sportcoaches zetten zich in om samen met de sport- en beweegaanbieders een passend sport- en beweegaanbod te ontwikkelen of uit te breiden voor doelgroepen waarvoor deelname aan sport (nog) niet vanzelfsprekend is. De opdracht voor het inzetten van combinatiefunctionarissen gunden we in 2024 aan de Sportief Besteed Groep. Via het onderdeel Lansingerland Beweegt, zetten zij de combinatiefunctionarissen in om sport en cultuur te stimuleren en de sector te ondersteunen.

Bereikbaarheid sport en cultuur voor alle kinderen

De samenwerking met het Jeugdfonds Sport & Cultuur en het Volwassenfonds Sport & Cultuur is voortgezet. Hiermee maken we mogelijk dat mensen met een kleine portemonnee mee kunnen doen aan sportactiviteiten.

Inzet sportboxen

Voor de Sportbox in Bergschenhoek lanceerden we een communicatiecampagne om het gebruik te stimuleren. Deze campagne komt herhaaldelijk terug in de communicatie vanuit de gemeente.

Score beweegvriendelijke omgeving

De score Beweegvriendelijke omgeving is opgebouwd uit vier deelindicatoren (publieke sportaccommodaties, speelplekken, recreatief groen en blauw, nabijheid van voorzieningen). Het gemiddelde van deze vier indicatoren vormt de score voor de beweegvriendelijke omgeving. Lansingerland scoorde gemiddeld 73 punten. De cijfers worden berekend door het RIVM en de meest actuele cijfers dateren uit 2023.

We versterkten de Lansingerlandse sportsector met het lokale Sportakkoord

Start mogelijk gemaakt voor acht initiatieven

Met de uitvoering van ons lokale Sportakkoord (2020) dragen we bij aan de vitaliteit van onze sport- en beweegaanbieders, een positieve sportcultuur en maken we het belang van sporten van jongs af aan duidelijk. We stimuleren sport- en beweegaanbieders om projecten te starten die bijdragen aan de doelstellingen uit het Sportakkoord. In 2024 beoordeelde het kernteam Sportakkoord acht aanvragen positief. Verschillende organisaties uit de sport- en beweegsector dienden deze aanvragen in. Alle aanvragen droegen bij aan de doelstellingen van het Sportakkoord. Door een actieve communicatiecampagne merkten we dat het Sportakkoord beter gevonden werd door de sport- en beweegsector. Hiermee startten deze organisaties nieuwe sport- en beweegactiviteiten. Aanvragen lagen onder andere op het gebied van trainerscursussen, laagdrempelig sportaanbod en aanschaf van nieuwe sportmaterialen. In totaal kende het kernteam in 2024 een budget van € 17.000 toe uit het Sportakkoord.

Laagdrempelig aanbod sport en cultuur

Ook in 2024 organiseerden we het succesvolle concept Expeditie Lansingerland voor sport en cultuur. Expeditie Lansingerland geeft kinderen van 4 tot en met 18 jaar de mogelijkheid om laagdrempelig kennis te maken met verschillende sporten en culturele activiteiten. Het definitief bereikte deelnemers wijkt iets af van de prognose. Het aantal bereikte deelnemers steeg wel met ruim 10% ten opzichte van 2023. Ook steeg de bezettingsgraad van de workshops: de workshops die werden georganiseerd werden door meer deelnemers bezocht.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	2.671	2.689	2.876	2.838	-38
Baten	855	805	839	841	2
Totaal saldo van baten en lasten	-1.816	-1.884	-2.037	-1.998	39
Onttrekkingen	0	25	0	0	0
Toevoegingen	46	0	0	0	0
Mutaties reserves	-46	25	0	0	0
Resultaat	-1.862	-1.859	-2.037	-1.998	39

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 38.000 voordeel)

Het verschil van € 38.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 2.000 voordeel)

Het verschil van € 2.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

Op de reservemutaties zitten geen financiële afwijkingen.

Beleidsveld Cultuur

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een cultuuraanbod dat toegankelijk is voor iedereen en van betekenis voor Lansingerland is

Cultuur is onderdeel van een passend voorzieningenaanbod en draagt bij aan de gelijke kansen en gezondheid van onze inwoners. We stimuleren een gezonde leefstijl, mentale veerkracht en dat inwoners met elkaar in contact komen. Daarmee dragen we bij aan de ontwikkeling en ontplooiing van onze inwoners en aan een inclusieve samenleving. Ons doel is een divers cultureel aanbod dat voor iedereen toegankelijk is en waarbij nieuwe verbindingen ontstaan met andere sectoren zoals onderwijs, economie, ruimtelijke ordening, zorg en welzijn. Daarin werken we samen met culturele partners en inwoners.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We zorgden voor een cultuurhuis in elke kern

Cultuuraanbod in elke kern

In 2024 zorgen we voor het op peil houden van onze voorzieningen en het behouden van een goede culturele en maatschappelijke basis in elke kern. We subsidieerden daarom de cultuur maatschappelijke programmering van de cultuurhuizen van Bleiswijk (Theater 't Web) en Bergschenhoek (Cultuurfabriek) en de culturele programmering van andere culturele organisaties en verenigingen. Hiermee zijn onder andere concerten, voorstellingen en exposities gerealiseerd.

Vorbereiding Casa Cadanza

Daarnaast werkten we aan de bouw van Cultuurhuis Casa Cadanza in Berkel en Rodenrijs en stimuleerden we de ontwikkeling van Stichting Cultuurhuis Casa Cadanza via een opbouwsubsidie. De opening van het nieuwe cultuurhuis verwachten we in 2026.

We zorgden voor het stimuleren, verbinden en presenteren van het culturele aanbod

Cultuureducatie voor de jeugd

In 2024 zetten we in op cultuureducatie voor de jeugd op de basisschool met het (Rijks)programma Cultuureducatie met Kwaliteit (de Cultuurtrein). In 2024 bleef het aantal deelnemende scholen gelijk aan het aantal scholen in 2023. Er was een stijging van twee scholen, maar vanwege fusies van een aantal scholen laten de kengetallen deze stijging niet zien. Ondanks het veelvuldig benaderen van scholen is de verwachte groei in het aantal deelnemende scholen uitgebleven. Daarnaast maakten we laagdrempelige cultuur- en sportparticipatie voor de jeugd van 4 tot en met 18 jaar mogelijk met de vakantieprogrammering van Expeditie Lansingerland.

Inzet op cultuur in brede zin en op kunst in de openbare ruimte

We stimuleerden initiatieven in de samenleving met de subsidieregeling Levendig Lansingerland.

- We faciliteerden de organisatie van de Open Cultuurdag en de verbouwing en inrichting van de locatie van de Oudheidkundige Vereniging Bleiswijk (OVMB).
- We faciliteerden de professionalisering van de lokale media door de actieve bemiddeling naar een nieuwe, gecombineerde locatie voor radio & televisie.
- Met de voortzetting van de opdracht voor Lansingerland Beweegt droegen we bij aan het verbinden en ontwikkelen van onze culturele en erfgoedorganisaties.
- Ook droegen we bij aan kunstbeleving in de openbare ruimte met de realisatie van een kunstwerk in Parkzoom.

We bestendigden het bibliotheekwerk

Bibliotheek als ontmoetingsplek

In 2024 droegen we bij aan het behoud van een toekomstbestendige Bibliotheek die zowel een stimulerende leeromgeving als dynamische ontmoetingsplek is voor inwoners van alle leeftijden. Dit is in lijn met de landelijke dalende trend op het gebied van lidmaatschappen. Daarnaast was de prognose dat het totaal aantal uitleningen (boeken en andere vormen van media) 200.000 zou bedragen. Met een totaal van 179.082 uitleningen is dit in lijn met de verwachtingen.

Bibliotheek als ontwikkelplek

Met het stimuleren van deze maatschappelijke basisvoorziening droegen we bij aan de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van Bibliotheekwerk. Daarnaast leverde de bibliotheek in de gemeente activiteiten op het gebied van volwasseneducatie en laaggeletterdheid (in aansluiting op de Wet Educatie en Beroepsonderwijs) en verzorgden zij de Informatiepunten Digitale Overheid.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	2.106	2.110	2.202	2.180	-22
Baten	106	127	177	178	0
Totaal saldo van baten en lasten	-2.001	-1.984	-2.025	-2.002	22
Onttrekkingen	234	38	38	38	0
Toevoegingen	389	300	327	327	0
Mutaties reserves	-154	-262	-289	-289	0
Resultaat	-2.155	-2.245	-2.314	-2.291	22

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 22.000 voordeel)

Het verschil van € 22.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten

Op de baten zitten geen financiële afwijkingen.

Reservemutaties

Op de reservemutaties zitten geen financiële afwijkingen.

Beleidsveld Onderwijs en kinderopvang

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

We wilden bijdragen aan de kansengelijkheid van onze jeugd

We dragen bij aan de kansengelijkheid van kinderen door achterstanden en leerproblemen aan te pakken. Dat doen we met onze inzet op voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Dit bieden we aan voor peuters met een mogelijke (taal) achterstand. Het is ons doel om peuters beter voor te bereiden op de basisschool en ervoor te zorgen dat kleuters zonder achterstand naar groep 3 kunnen.

Goed en passend toekomstgericht onderwijs voor iedereen dichtbij

In de visienota Onderwijs 2017-2025 zijn onze doelstellingen op het gebied van onderwijs vastgelegd. We streven naar de beschikbaarheid van kwalitatief goed basis- en voortgezet onderwijs dichtbij huis voor ouders en leerlingen. Daarbij zorgen we ervoor dat het onderwijs aansluit bij de veranderende behoeften en wensen van de samenleving. Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat het onderwijs kinderen uitdaagt om het maximale uit zichzelf te halen. Jongeren in Lansingerland hebben toegang tot de onderwijsinstelling die het beste bij hen past, binnen of buiten onze gemeente. Daarnaast zorgen de gemeente en het onderwijs samen voor ondersteuning aan kinderen die een extra steuntje in de rug nodig hebben.

Regionale samenwerking in het onderwijs

Jongeren hebben duidelijke carrièremogelijkheden in de regio door samenwerking tussen de kinderopvang, het basisonderwijs, het voorbereidend beroepsonderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs, het hoger beroepsonderwijs, het wetenschappelijk onderwijs, de tuinbouwsector en het lokale bedrijfsleven.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We hebben samen met onze partners ons onderwijsbeleid uitgevoerd

Hernieuwde overlegstructuren

We hebben de overlegstructuren met al onze samenwerkingspartners in het onderwijs opnieuw beoordeeld. Er is aansluiting gezocht en deelgenomen aan de samenwerkingsverbanden PPO Delflanden en Koers VO.

Begeleiding door de Jeugdcoach op School (JOS)

De jeugdcoach op school heeft leerlingen begeleid bij laagdrempelige hulpvragen op school en/of in de gezinssituatie.

We zorgden voor een toegankelijk aanbod van kinderopvang en voorzieningen in voor- en vroegschoolse educatie

Aanpak achterstanden

We droegen bij aan de kansengelijkheid van kinderen door achterstanden en leerproblemen aan te pakken. Dat deden we met onze inzet op voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Dit werd aangeboden aan peuters met een mogelijke (taal) achterstand. Het doel was om peuters beter voor te bereiden op de basisschool en ervoor te zorgen dat kleuters zonder achterstand naar groep 3 kunnen doorstromen.

Handhaving kwaliteit kinderopvang

Wij voerden onze wettelijke taken uit op het gebied van kinderopvang, waaronder de uitvoering van toezicht op en handhaving van de kwaliteit van de kinderopvang. Ook zorgden we voor het bijhouden van het Landelijk Register Kinderopvang.

We zorgden voor goede uitvoering van leerlingenvervoer

Juiste uitvoering van onze wettelijke taak op het gebied van leerlingenvervoer

In 2024 realiseerden we een tijdige afhandeling van alle aanvragen. De gecontracteerde aanbieder vervoerde de leerlingen volgens de gemaakte afspraken. Daarnaast zorgden we voor het contracteren van een aanbieder voor het taxivervoer.

We zorgden voor het toezicht op de naleving van de leerplichtwet

Toezicht door leerplichtambtenaren op naleving leerplichtwet

Scholen hebben de opdracht om ongeoorloofd verzuim te melden bij het verzuimloket van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). De leerplichtambtenaren behandelden onder andere de binnengekomen verzuimmeldingen, onderzochten absoluut verzuim en behandelden vrijstellingsaanvragen.

We voldeden aan onze wettelijke taken op het gebied van onderwijsvesting, onder meer door het uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (IHP)

Tweede actualisatie van het IHP

Met de tweede actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs zorgden we voor passende huisvesting voor de basisscholen in Lansingerland. Hiermee legden we haalbare plannen voor de komende jaren vast. Daarmee zorgden we voor voldoende huisvesting voor basisonderwijs in de nieuwe wijk Wilderszijde. Daarnaast herzagen we het beleid voor integrale kindcentra (IKC-beleid) en brachten we dit onder in het IHP. Met het herziene beleid dragen we bij aan IKC-samenwerking met mogelijkheden voor voorfinanciering bij permanente nieuwbouw en met verhuurmogelijkheden in bestaande situaties. Ook maakten we met de schoolbesturen afspraken over het energieniveau van de schoolgebouwen.

Realisatie semipermanente huisvesting voor basisschool Cadans

In 2024 realiseerden we op het Hoge Land in Berkel en Rodenrijs semipermanente onderwijshuisvesting. Basisschool IKC Cadans heeft in het eerste kwartaal van 2025 de deuren geopend.

Realisatie tijdelijke huisvesting voor Het Avontuur en Het Palet

In 2024 hebben we de nieuwe scholen Het Avontuur en Het Palet gehuisvest in tijdelijke huisvesting aan de Zuiderparklaan in Bergschenhoek.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	9.946	11.520	10.655	10.964	309
Baten	1.300	940	1.337	1.323	-14
Totaal saldo van baten en lasten	-8.646	-10.580	-9.317	-9.641	-324
Onttrekkingen	3.268	2.021	803	754	-49
Toevoegingen	2.800	0	325	325	0
Mutaties reserves	468	2.021	478	429	-49
Resultaat	-8.178	-8.559	-8.839	-9.211	-372

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (nadeel € 309.000)

Specifieke uitkering Nationaal Programma Onderwijs (€ 60.000 voordeel)

De specifieke uitkering die wordt toegerekend aan een jaar is afhankelijk van de uitgaven in dat bepaald jaar. We ontvangen in totaal € 1.339.000 aan uitkeringen in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs. Dit budget is te besteden tot en met juli 2025. Deze specifieke uitkering die wordt toegerekend aan een jaar is afhankelijk van de uitgaven in dat bepaald jaar. In 2024 hebben we minder middelen besteed dan vooraf geraamd. Dit resulteert niet alleen in lagere lasten maar ook lagere baten.

Hogere bijdragen en subsidies aan derden (€ 130.000 nadeel)

In 2024 is een hogere bijdrage respectievelijk subsidie verstrekt aan de GGD-Rotterdam (€ 30.000), peuterspeelzalen (€ 60.000) in het kader van de rijkssubsidie m.b.t. onderwijsachterstandenbeleid.

Onderwijshuisvesting basisonderwijs (€ 274.000 nadeel)

In 2024 is er volop ingezet op het Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs. De lasten m.b.t. onderwijshuisvesting primair onderwijs zijn hierdoor € 274.000 hoger dan begroot door hogere doorbelasting van interne uren en ingeleend personeel van de projectorganisatie OHV (€ 668.000 nadeel), dit is binnen het budget gedekt door lagere verhuiskosten van tijdelijke huisvesting als gevolg van het doorschuiven van de verhuizingen naar 2025 (€ 394.000 voordeel)

In 2024 is in de Zomerrapportage een budget beschikbaar gesteld van €650.000 voor de reparatie van het schoolplein Mozaiek. Bij de Slotwijziging 2024 was al duidelijk dat de volledige uitvoer niet in 2024 kon plaatsvinden en is reeds €325.000 overgeheveld. We zien dat de uitvoering in 2024 nog beperkt is tot €75.000. Derhalve is een aanvullende budgetoverheveling naar 2025 van €250.000 benodigd om de reparatie in 2025 te realiseren.

Overige verschillen (€ 35.000 voordeel)

Het verschil van € 35.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (nadeel € 14.000)

Specifieke uitkering Nationaal Programma Onderwijs (€ 60.000 nadeel)

Zie hiervoor de toelichting onder de lasten.

Overige verschillen (€ 46.000 voordeel)

Het verschil van € 46.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reserveonttrekking (nadeel € 49.000)

Het verschil van € 49.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Kengetallen Sport, cultuur en onderwijs

Kengetal	Begroet 2024	Realisatie 2024
Sport		
Aantal verenigingen met aanbod G-sport	9	9
Score beweegvriendelijke omgeving (0-100)	80	73
Deelnemers Expeditie Lansingerland	1.900	1.462
Cultuur		
Aantal gesubsidieerde culturele activiteiten	15	22
Aantal scholen dat meedoet met Cultuurtrein	21	17
Percentage inwoners dat lid is van Bibliotheek Oostland	16%	15%
Totaal aantal uitleningen bij Bibliotheek Oostland	200.000	179.082
Aantal deelnemers Piëzo-methodiek bij Bibliotheek Oostland	350	n.v.t.
Onderwijs en kinderopvang		
Aantal leerlingen primair onderwijs	6.639	6.546
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs	4.986	5.083
Aantal scholen die voldoen aan BENG/ENG	3	1
Handhaving leerplicht	8	7
Aantal locaties gesubsidieerde peuteropvang	8	8
· Waarvan VVE	6	6
Aantal afgegeven VVE indicaties	150	Onbekend
% op tijd gereden ritten leerlingenvervoer	94%	94%
Aantal beschikkingen leerlingenvervoer	300	310

Programma 4: Sociaal Domein

Beoogd maatschappelijk effect:

Onze inwoners hebben een gezonde leefstijl, zijn mentaal gezond en doen mee in de samenleving. Mentale en lichamelijke gezondheid zijn belangrijk om zelfstandig aan de maatschappij te blijven deelnemen. We investeerden tijdig in kwetsbare inwoners bij wie de fysieke en mentale gezondheid onder druk staat. Denk hierbij aan inwoners met GGZ-problematiek, inwoners die kampen met eenzaamheid en de groeiende groep zelfstandig wonende ouderen. Met elkaar in contact komen en het gevoel ergens bij te horen, dragen bij aan mentale gezondheid en de kwaliteit van leven. We wilden dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig en gezond blijven. Dat is mogelijk dankzij een uitgebreid voorliggend en laagdrempelig voorzieningenaanbod. Daarmee voorkwamen we mogelijk de stap naar maatwerkvoorzieningen. Ontmoetingsplekken hadden hierin een belangrijke functie.

Vitale ouderen bleven meedoen in en droegen bij aan de samenleving

We hadden de vitale ouderen nodig in onze samenleving. De vergrijzing, de toenemende vitaliteit van de grote groep die de komende jaren met pensioen gaat en de krapte op de (zorg)arbeidsmarkt stelt de maatschappij voor een grote opgave. Het vroeg om een andere manier van denken vanuit de overheid, de zorgaanbieders, het maatschappelijk middenveld en niet in de laatste plaats vanuit de ouderen zelf. We lieten maatschappelijk initiatief meer zelf regelen zoals organiseren van activiteiten door vitale ouderen.

Met passende hulp behouden inwoners eigen regie waar mogelijk en blijven ze meedoen in de samenleving

Sommige inwoners hadden (tijdelijke) hulp nodig om daarna weer zelfredzaam te zijn op diverse levensterreinen. Denk daarbij aan mensen met GGZ-problematiek, mensen met een beperking en kwetsbare ouderen. Zij konden meedoen dankzij ondersteuning uit de Lansingerlandse standaard met een breed (geïndiceerd) voorzieningenaanbod, zoals hulp bij het huishouden, maatschappelijke werk, dagbesteding of individuele ondersteuning. Voor inwoners met een psychosociale hulpvraag kon beschermd wonen een oplossing bieden. Daar leerden zij hoe om te gaan met financiën, geestelijke- en lichamelijke gezondheid en (huiselijke) relaties. Ook werkten ze aan het bouwen van een sociaal netwerk. Door 'samenredzaam' te zijn konden inwoners ook vaak (weer) deelnemen aan de samenleving.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	71.675	69.190	74.155	75.352	1.197
Baten	19.349	19.766	21.555	22.156	601
Totaal saldo van baten en lasten	-52.327	-49.424	-52.600	-53.196	-596
Onttrekkingen	3.983	349	8.097	8.036	-61
Toevoegingen	159	0	8.335	7.991	-344
Mutaties reserves	3.824	349	-238	45	283
Resultaat	-48.503	-49.075	-52.838	-53.150	-313

Beleidsveld Samenleving

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een inclusieve samenleving met gelijkwaardigheid als uitgangspunt

Als gemeente dragen we bij aan een krachtige en vitale samenleving van de toekomst. We vinden het belangrijk dat iedereen voldoende kansen krijgt om mee te kunnen doen in de samenleving, want iedereen doet ertoe. Veel inwoners zijn zelfredzaam of hebben genoeg mogelijkheden om met behulp van hun netwerk de meeste zaken te doen die horen bij het dagelijks leven. Voor inwoners die hier hulp bij nodig hebben, helpt de gemeente samen met de maatschappelijke partners. Met onze (ongelijke) aanpak ondersteunen we de inwoners die (tijdelijk) niet of verminderd zelfredzaam zijn. Dat geldt ook voor de ontheemde Oekraïners. We zorgden voor fysieke opvang en we boden maatwerkvoorzieningen aan zodat zij hun plek konden vinden in de Lansingerlandse samenleving.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We waarborgden de publieke gezondheid in onze gemeente

Uitvoering basistaken publieke gezondheid door de GGD Rotterdam-Rijnmond

De GGD Rotterdam-Rijnmond voerde verschillende taken uit voor de publieke gezondheidszorg waaronder infectieziektebestrijding, informatievoorziening, soa/hiv-preventie en bestrijding en het zorg dragen voor een gezonde leefomgeving. De GGD ondersteunde in 2024 ook domein Ruimte & Economie, onder andere door advisering en meedenken over de Omgevingsvisie 2.0 en de onderliggende Omgevingsprogramma's. Daarnaast heeft de GGD Rotterdam-Rijnmond de inspecties voor de kinderopvang uitgevoerd in onze gemeente.

We voerden de Wet inburgering uit

Een passend inburgeringstraject

Een passend inburgeringsaanbod bestaat uit een leerroute(taal), een Participatieverklaringstraject en een module Arbeidsmarkt & Participatie. Verder heeft de gemeente de taak om statushouders die inburgeren de eerste zes maanden financieel te ontzorgen. In 2024 stelden wij voor elke inburgeraar een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie op, waarin wij vastlegden welke leerroute gevolgd gaat worden. Om te bepalen welke van de drie leerroutes geschikt is namen wij een leerbaarheidstoets af. In 2024 is bij 68 volwassen inburgeraars (45 statushouders en 23 gezinsmigranten) een leerbaarheidstoets afgenomen. Van de 45 statushouders startten er 36 met één van de drie leerroutes, waarvan dertien statushouders met de B1-leerroute bij TopTaal. Acht statushouders startten met de Zelfredzaamheidsroute bij Bibliotheek Oostland. Deze route is voor kandidaten die in mindere mate zelfredzaam zijn. Vijftien statushouders startten met de Onderwijsroute. Deze wordt uitgevoerd door Albeda en Erasmus. Deze route biedt de mogelijkheid om later door te stromen naar een vervolgstudie. De gezinsmigranten zijn zelf verantwoordelijk voor het inkopen van de leerroute, maar meestal kozen zij voor de B1-route.

We zetten opvanglocaties en maatschappelijke voorzieningen voor nieuwkomers voort

Langdurige opvang en maatschappelijke voorzieningen

In onze gemeente zetten we ons in voor de opvang van Oekraïense ontheemden, statushouders en asielzoekers. Dit bestaat onder andere uit mogelijkheden tot (versnelde) huisvesting, algemene maatschappelijke voorzieningen en arbeidsparticipatie. In de langdurige opvanglocatie aan de Sporthoeklaan boden we in 2024 onderdak aan 172 ontheemde Oekraïners. Naast huisvesting boden we toegang tot maatschappelijke voorzieningen zoals taallessen, onderwijs en zorg en de mogelijkheid mee te doen in de samenleving. De inzet van sociaal-maatschappelijk locatiebeheer op locatie heeft ervoor gezorgd dat de bewoners hun plek vinden in de Lansingerlandse samenleving. In Bergschenhoek hebben wij 200 asielzoekers in AZC Park de Polderpad opgevangen, dit betreft een tijdelijke locatie.

Regionaal zorg- en herstelcentrum

Een deel van de ontheemden is dermate ziek, of heeft een zodanige medische ingreep ondergaan dat zij op de reguliere opvanglocatie niet goed kunnen herstellen. Ook komen er medisch evacués uit Oekraïne naar Nederland voor herstel. Voor deze mensen hebben we in Bleiswijk in het voormalige herstelhotel het zorg- en herstelcentrum (ZHC) gerealiseerd met plaats voor 22 bedden voor zorgbehoevenden, ontheemde Oekraïners uit de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en medisch evacués.

We boden laagdrempelige toegang tot hulp voor alle inwoners op verschillende plekken in de gemeente

Laagdrempelige punten voor ondersteuning bij de toegang tot hulp

In 2024 boden we ontmoetingspunten en inloopvoorzieningen aan op verschillende plekken in de gemeente. Inwoners konden hier terecht zonder afspraak. Inwoners konden bijvoorbeeld bij het Samen Doen Spreekuur terecht voor korte vragen die zij hebben over regelingen en konden hulp krijgen bij het aanvragen van financiële ondersteuning. Ook hielpen de 'sociaal raadslieden' inwoners bij financiële of juridische kwesties.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	8.295	10.801	8.185	8.943	758
Baten	6.117	7.938	7.118	7.516	398
Totaal saldo van baten en lasten	-2.178	-2.863	-1.067	-1.427	-360
Onttrekkingen	1.933	0	6.523	6.523	0
Toevoegingen	0	0	8.335	7.991	-344
Mutaties reserves	1.933	0	-1.812	-1.468	344
Resultaat	-245	-2.863	-2.879	-2.895	-16

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 758.000 nadeel)

SPUK IZA (€ 188.000 nadeel)

We financieren personele inzet ter bevordering van het behalen van de doelen uit het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Regionaal Integraal Zorg Akkoord (RIGA). Daarnaast dragen we bij aan de inzet van het regionale programmabureau voor het transformatieplan. De gemaakte kosten worden volledig gedekt vanuit SPUK IZA.

Opvang Oekraïne (€ 367.000 nadeel)

Het nadeel is ontstaan door een hogere energie-afrekening en door projecturen die we ten tijde van de Slotwijziging op een ander programma hebben verantwoord. Deze uren zijn daardoor niet meegenomen in de bijstelling van het budget. Deze kunnen vanuit de bekostigingsregeling vergoed worden en zijn daarom nog doorbelast.

SPUK Inburgering (€ 40.000 nadeel)

Het verschil is te verklaren door hogere uitvoeringskosten bij de partners. Daarnaast moest een grote groep statushouders doorverhuizen vanuit de Hergerborch. Dit zorgde voor een forse kostenstijging bij Humanitas voor de maatschappelijke begeleiding. De gemaakte kosten worden volledig vergoed uit de SPUK Inburgering.

Overige verschillen (€ 163.000 nadeel)

Het verschil van € 163.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 398.000 voordeel)

SPUK IZA (€ 188.000 voordeel)

We financieren personele inzet ter bevordering van het behalen van de doelen uit het IZA en het RIGA. Daarnaast dragen we bij aan de inzet van het regionale programmabureau voor het transformatieplan. De gemaakte kosten worden volledig gedekt vanuit SPUK IZA.

SPUK Inburgering (€ 40.000 voordeel)

Het verschil is te verklaren door hogere uitvoeringskosten bij de partners. Daarnaast moest een grote groep statushouders doorverhuizen vanuit de Hergerborch. Dit zorgde voor een forse kostenstijging bij Humanitas voor de maatschappelijke begeleiding. De gemaakte kosten worden volledig vergoed uit de SPUK Inburgering.

Opvang Oekraïne (€ 13.000 voordeel)

De hogere baten zijn het gevolg van een verwachte nabetaling over 2024. De gemeente ontving eerder op basis van de bekostigingsregeling een voorschot van het Rijk en hierin werd nog geen rekening gehouden met het schrikkeljaar en uit te keren verstrekkingen in 2024 (zowel gemeentelijke als particuliere opvang).

Overige verschillen (€ 157.000 voordeel)

Het verschil van € 157.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservetoevoegingen (€ 344.000 voordeel)

We hebben extra personeelskosten kunnen toerekenen aan de opvang Oekraïne en een hoge energie-afrekening voor de opvanglocatie ontvangen, waardoor het exploitatieresultaat € 344.000 lager is dan begroot. Hierdoor voegen we € 344.000 minder toe aan de reserve Nieuwkomers.

Beleidsveld Jeugd

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Jeugd in Lansingerland groeit gezond, veilig en kansrijk op

Gemeente Lansingerland wil dat jeugdigen in Lansingerland gezond, veilig en kansrijk opgroeien om zich te kunnen ontwikkelen tot zelfstandige inwoners. Om gezond, veilig en kansrijk te kunnen opgroeien zijn er voor alle jeugdigen in onze gemeente algemene voorzieningen beschikbaar zoals sport en culturele activiteiten, onderwijs en voorschoolse educatie, speelvoorzieningen en groen in de wijk. Wanneer er een ondersteuningsvraag is kunnen jeugdigen en gezinnen ook een beroep doen op vrij toegankelijke voorzieningen zoals de jeugdgezondheidszorg, de praktijkondersteuner jeugd van de huisarts, jeugd- en jongerenwerk, maatjesprojecten of de Jeugdcoach op School. De gemeente voorziet daarnaast in maatwerkvoorzieningen zoals begeleiding, behandeling, pleegzorg of crisishulp als er meer hulp nodig is. Met al deze verschillende voorzieningen dragen we bij aan de (mentale) gezondheid van onze jeugdigen, aan kansengelijkheid (een goede start in het leven), bestaanszekerheid en veiligheid.

Jeugdhulp voor wie het nodig heeft

Lansingerland is een gemeente met veel kinderen en jongeren. In 2024 was een kwart van het totaal aantal inwoners jonger dan 18 jaar oud (15.896 jeugdigen). Dit is een lichte daling ten opzichte van 2023 (16.036). In 2024 hebben we voor 2.071 jeugdigen een indicatie afgegeven waarmee zij jeugdhulp konden krijgen. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2023 (2.019). Daarmee zien we dat we in 2024 gemiddeld iets meer indicaties afgaven over een kleiner aantal jeugdigen dan in 2023. Door met name de stijging van de kostprijs van jeugdhulp was de gemiddelde zorguitgave voor een jeugdige met een maatwerkvoorziening in 2024 €10.500. Dit is een stijging ten opzichte van 2023 (€ 9.824).

Een passend zorgaanbod voor jeugdigen en hun ouders

Een passend zorgaanbod betekent dat er voldoende aanbod (voorzieningen) is én dat het aanbod passend en op tijd beschikbaar is. We vinden het belangrijk dat jeugdigen die dat nodig hebben goede hulp ontvangen, dat ze deze hulp op tijd ontvangen en dat de hulp zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig is. Niet voor elke hulpvraag is een maatwerkvoorziening nodig. Jeugdigen en gezinnen kunnen met vragen over opvoeden en opgroeien ook terecht bij vrij toegankelijke voorzieningen. Dit past bij de omslag waar we aan werken: het inzetten van minder zware hulp als dat mogelijk is. Dat betekent een beweging van het inzetten van een maatwerkvoorziening naar een vrij toegankelijke voorziening en van regionaal maatwerk naar lokaal maatwerk. In 2024 hebben we 20% van onze uitgaven besteed aan vrij toegankelijke voorzieningen en 80% aan (lokale en regionale) maatwerkvoorzieningen. Deze verhouding is hetzelfde gebleven als in 2023. Als we verder inzoomen op de maatwerkvoorzieningen is 38% besteed aan lokaal maatwerk en 62% aan regionaal maatwerk. Hiermee is de gewenste verschuiving in gang gezet, omdat we in 2023 nog 30% besteedden aan lokaal maatwerk en 70% aan regionaal maatwerk.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We lieten de samenleving aan zet

Het betrekken van jongeren

Onze gemeente betreft jongeren bij relevante thema's om te werken aan een inclusievere samenleving. Hiervoor organiseerden we in 2024 twee Catch Up's onder leiding van de Kleine Ambassade. Een Catch Up is een bijeenkomst waarbij jongeren en professionals uit de gemeente samenkomen. We spraken met jongeren over hoe hun ideale ontmoetingsplek eruit ziet en haalden behoeften en ideeën op voor een betere mentale gezondheid bij jongeren. We gebruiken wat we hebben geleerd om ons beleid te verbeteren.

We investeerden in preventie

Vernieuwing Jongerenwerk

Het jeugd- en jongerenwerk is onderdeel van de sociale basis. In juni 2024 startte een nieuwe aanbieder met het jeugd- en jongerenwerk in de gemeente: Jongerenwerk Lansingerland. Het is een belangrijke preventie partner die actief is op straat, op school en online. Het jongerenwerk organiseerde in 2024 wekelijks inloop- en groepsactiviteiten en begeleidde jongeren individueel met verschillende (hulp)vragen over bijvoorbeeld schoolverzuim, eenzaamheid, schulden, onzekerheid of een onveilige thuissituatie. Samen met het jongerenwerk uit de gemeente Pijnacker-Nootdorp organiseerden ze wekelijks bijeenkomsten om de mentale gezondheid van jongeren te versterken. Met het online jongerenwerk zijn in het afgelopen jaar 736 unieke deelnemers bereikt. Met deze aanpak was het jongerenwerk goed op de hoogte van trends en thema's die leven onder jongeren.

Doorontwikkeling coalitie Kansrijke Start

Met de coalitie Kansrijke Start ondersteunen we (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie om hun kind de beste start te geven en hulp en steun tijdens de opvoeding te normaliseren. Het afgelopen jaar zijn meer leden aangesloten bij de coalitie Kansrijke Start, waardoor de samenwerking is verbreed en verstevigd. Interventies voor (potentieel) kwetsbare zwangeren en jonge ouders zijn ingezet, om het eigen netwerk te vergroten en meer preventieve kennis op te doen. Bovendien zijn professionals meer getraind hoe om te gaan met culturele gevoeligheden bij zwangeren en ouders met een migratieachtergrond. Het betrekken van vaders bij de zwangerschap/opvoeding is onder de aandacht gebracht bij professionals. Op regionaal niveau zijn samenwerkingen opgezocht, waarbij de gemeente Lansingerland zowel met Delft-Westland-Oostland (DWO-gemeenten) als met de regio Rijnmond in nauw contact staat.

Lichte hulp door de Jeugdcoach op School

De Jeugdcoach op School (JOS) is er voor leerlingen, ouders en leerkrachten om hen te helpen bij vragen op het gebied van opgroeien en opvoeden. Het is een vrij toegankelijke vorm van ondersteuning bij hulpvragen. De jeugdcoach kan op school jeugdigen in een aantal sessies helpen en waar nodig ook thuis ondersteuning bieden. Het is een belangrijke preventie partner die actief is op zowel het basis- als voortgezet onderwijs. In 2024 ondersteunde de JOS ruim 500 jeugdigen bij hulpvragen.

Uitbreiding van de praktijkondersteuner

De praktijkondersteuner ggz jeugd (POH-GGZ Jeugd) biedt snelle en laagdrempelige ondersteuning in de praktijk van de huisarts, aan jeugdigen en hun ouders. Ook zorgt de POH-GGZ Jeugd ervoor dat passende hulp wordt ingezet als dat nodig is en voorkomen zij dat jeugdigen onnodig naar (duurdere) jeugdhulp worden doorverwezen. In 2024 werden twee nieuwe huisartsenpraktijken ondersteund door een POH-GGZ Jeugd. In totaal hebben negen huisartspraktijken een POH-GGZ Jeugd. In 2024 zijn er 245 trajecten met jeugdigen (en hun ouders) gestart, waarvan 62% door de POH-GGZ Jeugd zelf is begeleid, zonder verdere doorverwijzing. Hiermee is het gestelde doel van 40% ruimschoots behaald. Het percentage dat wordt begeleid door de POH-GGZ Jeugd zonder verdere doorverwijzing blijft stabiel (2021: 53%, 2022: 67%, 2023: 61% en 2024: 62%). Ten aanzien van 2022 en 2023 is er in 2024 sprake van groei in het aantal trajecten (2022: 130, 2023: 221 en 2024: 245).

Preventieve trainingen

Preventieve trainingen helpen jeugdigen bij beginnende uitdagingen. Jeugdigen leren bijvoorbeeld voor zichzelf opkomen, zich zelfverzekerd voelen en praten over hun gevoelens en thuissituatie. In 2024 verzorgde Avant Sanare 14 trainingen (99 deelnemers).

We hebben gewerkt aan de grip op jeugdhulp

Start van de Hervormingsagenda jeugd

In 2024 gingen we in gesprek met onze samenwerkingspartners via een grote conferentie, zoals huisartsen, Centrum voor Jeugd en Gezin, POH's GGZ Jeugd en Jeugdcoaches op School. Hierbij bespraken we onder meer dat we als samenleving als geheel aan zet zijn om onze jeugdigen gezond en veilig te laten opgroeien. Ook zijn we gestart met het deel van de Hervormingsagenda over de toegang tot hulp: Stevige Lokale Teams. Verder liepen er regionaal pilots voor de verbetering van de Jeugdbeschermingsketen via het Toekomstscenario.

Inzet op lokale jeugdhulp

Er zijn 1.256 jeugdigen geholpen met lokale jeugdhulp in 2024. Dit is een toename van 116 jeugdigen ten opzichte van 2023. Van het lokale aanbod zijn met licht specialistische ggz hulp de meeste kinderen geholpen, namelijk 456 jeugdigen. We hebben met de Opgave Jeugd ook ingezet op deze verschuiving van regionale naar lokale ggz hulp. Verder zagen we dat meer jeugdigen begeleiding en behandeling nodig hadden in 2024 (352 kinderen) dan in 2023 (281 kinderen). Voor kinderen met een beperking of ontwikkelingsachterstand zijn er onvoldoende passende plekken. Onze lokale hulp werd beter gevonden door verwijzers en jeugdigen.

Voortzetting regionale inzet op specialistische hulp

Met de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) organiseren we de specialistische jeugdhulp. In 2024 hebben 724 kinderen specialistische jeugdhulp ontvangen. In 2024 hebben we lokaal gewerkt aan de Opgave Jeugd en zagen we lager dan begrote kosten op ambulante specialistische ggz hulp. We zien ook dat minder kinderen deze jeugdhulpvorm hebben gebruikt in 2024 (576 kinderen) dan in 2023 (651 kinderen). Met de GRJR hebben we regionaal ingezet op de ontwikkeling van kostenbesparende maatregelen die vanaf 2025 worden geïmplementeerd.

Betere voorspelling door het gebruik van data-analyse

We monitoren structureel onze uitgaven op jeugdhulp, hoeveel jeugdigen zorg ontvangen, welke soort zorg ze krijgen en voor hoe lang. Dit inzicht heeft geholpen om gedurende het jaar betere inschattingen te kunnen maken voor de financiële middelen die we nodig hebben voor jeugdhulp en om de begroting voor te bereiden.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	27.538	26.861	30.650	30.633	-18
Baten	511	535	568	606	37
Totaal saldo van baten en lasten	-27.027	-26.327	-30.082	-30.027	55
Onttrekkingen	363	349	1.180	1.119	-61
Toevoegingen	45	0	0	0	0
Mutaties reserves	318	349	1.180	1.119	-61
Resultaat	-26.709	-25.978	-28.902	-28.907	-6

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 18.000 voordeel)

Het verschil van € 18.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 37.000 voordeel)

Het verschil van € 37.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reserveonttrekkingen (€ 61.000 nadeel)

Het verschil van € 61.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Participatie

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

We droegen bij aan zelfredzaamheid en eigen regie voor volwassen inwoners in Lansingerland

Met de meerderheid van de volwassen inwoners ging het goed. In 2024 lag onze focus op het verlenen van specifieke ondersteuning aan een beperkte groep volwassen inwoners, die extra hulp nodig hadden om volwaardig deel te nemen aan de samenleving of de arbeidsmarkt. Hierbij ging het bijvoorbeeld om mensen die in armoede leven, moeite hebben met het vinden van werk, schulden hebben opgebouwd en daardoor gezondheidsproblemen ontwikkelen of sociaal geïsoleerd leven.

We droegen bij aan gelijke kansen voor inwoners bij het vinden van een plek op de arbeidsmarkt

Werk levert een positieve bijdrage aan het leven van onze inwoners: inkomen zorgt voor onafhankelijkheid en werk draagt bij aan een betekenisvol leven. Daarom zetten we ons in om te voorkomen dat iemand een bijstandsuitkering moet aanvragen. We werkten hierbij samen met werkgevers om mensen te begeleiden naar werk in sectoren waar de vraag naar arbeidskrachten hoog was. Verder namen wij proactieve maatregelen om te voorkomen dat onze inwoners in financiële problemen terechtkwamen of dat de schulden opliepen. Voor degenen die toch met financiële problemen, schulden of afhankelijkheid van uitkeringen te maken kregen, boden we gerichte ondersteuning (maatwerk).

Onze vier belangrijkste doelstellingen voor 2024 waren:

1. Onze inwoners doen naar draagkracht mee in de maatschappij door middel van betaald werk, vrijwilligerswerk of een andere vorm van dagbesteding.
2. We ondersteunen minima met voorzieningen die bijdragen aan het vermogen om mee te doen in de maatschappij en verminderen voor hen de hogere lasten door de stijgende energieprijzen.
3. We verstevigen onze aanpak van schuldenproblematiek en zijn hierdoor klaar voor een grotere vraag die (mogelijk) ontstaat door de stijgende prijzen.
4. Werkgevers in onze arbeidsmarktregio dragen bij aan een arbeidsmarkt waar voor iedereen plaats is met passende werkplekken.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We zetten ons in om zoveel mogelijk inwoners aan passend werk te helpen

Inzet jobcoaching

Wanneer inwoners werk gevonden hebben, maar het moeilijk vinden om dit te behouden gaven we ondersteuning in de vorm van bijvoorbeeld een jobcoach. In 2024 zijn 25 jobcoachcheques gegeven en is 13 keer gebruik gemaakt van de dienstverlening van een jobcoachorganisatie. In totaal is dit instrument 8 keer meer gebruikt dan in 2023.

Inzet loonkostensubsidie

Daarnaast gaven we werkgevers voordelen als zij mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst namen door middel van bijvoorbeeld de inzet van loonkostensubsidie. Er is in 2024 voor 66 mensen loonkostensubsidie ingezet. Dit zijn er 6 meer dan in 2023.

Inzet matchmaker voor statushouders

Om meer statushouders naar (passend) werk te begeleiden is een matchmaker aangenomen.

Vrouwen in beweging

Met het project Vrouwen in Beweging werkten we aan de participatie van negentien vrouwen met een migratieachtergrond.

Inzet van beschut werk

Hierdoor zijn meer inwoners begeleid naar een passende werkplek. In 2024 waren acht inwoners aan het werk in een beschutte werkplek. Hiermee werken we toe naar de taakstelling van het Rijk om twaalf plekken beschikbaar te stellen.

Inzet Social Return

In 2024 zijn door middel van Social Return een aantal initiatieven georganiseerd waarmee maatschappelijke impact is gerealiseerd. Zo hebben verschillende organisaties trainingen en bedrijfsbezoeken georganiseerd voor 'nieuwkomers' in Lansingerland en zijn daarnaast laptops beschikbaar gesteld in het kader van kansengelijkheid. Ook is er in samenwerking met lokale organisaties met een Social Return verplichting een pilot opgezet waarin inwoners van ons lokale AZC een kans kregen om bij hen aan het werk te gaan. Een aantal hiervan is met succes aan het werk gegaan waardoor zij kunnen voorzien in eigen levensonderhoud wanneer zij in Lansingerland gaan wonen.

We ondersteunden inwoners met een laag inkomen met regelingen die bijdragen aan kansengelijkheid en bestaanszekerheid

Inkomensondersteunende regelingen

Ongeveer 1.583 inwoners, waarvan 736 kinderen, maakten gebruik van de Rotterdampas voor het gereduceerde tarief. Stichting Leergeld kende ook voorzieningen toe. Het grootste deel hiervan (1.335 toekenningen) betreft de Kindpas 2024 en de Schoolspullenpas 2024. In totaal bereikten we 728 kinderen en 303 gezinnen. Het Jeugdfonds Sport en Cultuur kende 337 sportaanvragen en 41 cultuuraanvragen toe. Het Volwassenenfonds Sport en Cultuur kende 111 sportaanvragen en vijf cultuuraanvragen toe. 1.410 inwoners, waaronder 960 volwassenen, maakten gebruik van een collectieve zorgverzekering voor minima. Dit is in vergelijking met 2023 een lichte daling. We zien, net als voorgaande jaren, een stijging in het gebruik van het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Bij Stichting Leergeld is daarentegen een lichte daling te zien. Afname van het gebruik van de Rotterdampas is fors toegenomen ten opzichte van 2023.

Uitgiftepunten voor menstruatieproducten

Om uitgiftepunten voor menstruatieproducten te organiseren zijn we een samenwerking aangegaan met het Armoedefonds. Het komende jaar worden menstruatieproductenuitgiftepunten opgezet in de verschillende dorpskernen waardoor inwoners gratis en anoniem toegang hebben tot menstruatieproducten.

Verstreking bijzondere bijstand

In 2024 werd er aan 755 inwoners bijzondere bijstand verstrekt, waarvan periodiek 147 en incidenteel 608 (in totaal 755). Een inwoner kan zowel voor periodieke als incidentele bijzondere bijstand in aanmerking komen. In 2023 werd er in totaal aan 2.664 inwoners bijzondere bijstand verstrekt. De voornaamste oorzaak van dit hogere aantal was het toekennen van de energietoeslag. In 2024 liep deze regeling af.

We zetten in op het voorkomen van schuldenproblematiek en bieden hulp waar nodig is

Versteviging aanpak vroegsignalering

We boden 1957 aantal inwoners vroegtijdig hulp aan (via brief, telefoon of een huisbezoek) om te voorkomen dat betalingsachterstanden (problematische) schulden werden. Daarnaast sloten we aan bij de monitor 'Vroegsignalering van Schulden' van Divosa om het effect van onze aanpak te monitoren. Via communicatiecampagnes bereikten we inwoners. Zo sloten we aan bij de landelijke campagne van SZW voor jongeren en bereikten we ondernemers via de ondernemersnieuwsbrief. In 2024 meldden zich 139 inwoners bij de gemeente voor hulp bij hun financiële problemen.

Voortzetting schuldhulpverlening voor inwoners met (problematische) schulden

Daarmee droegen we bij aan bestaanszekerheid van onze inwoners. We zetten de implementatie van het uitvoeringsplan voort.

Verhelpen financiële problemen of schulden met schuldhulptrajecten

In 2024 voegden we saneringskredieten en schuldenregelingen zonder afloscapaciteit (0% voorstel) toe aan ons aanbod om inwoners te helpen met het oplossen van hun schulden. In totaal namen in 2024 156 inwoners deel aan een formeel schuldhulpverleningstraject. 33 inwoners sloten hun schuldhulpverleningstraject met succes af, waarna zij schuldenvrij een nieuwe financiële start konden maken. Dat is meer dan in 2023 (21). 171 inwoners namen deel aan een informeel (vrij toegankelijk) traject in 2024 om hun (financiële) administratie op orde te krijgen. Dat is meer dan het aantal (137) in 2024. Deze 'informele trajecten' bestaan uit hulp en ondersteuning bij geldzaken door geschoolde vrijwilligers.

Samenwerking met onze ketenpartners

Het zes-wekelijks ketenoverleg droeg bij aan de onderlinge samenhang in de keten schuldhulpverlening. Dit blijven we in 2025 doen.

Aanbesteding formele schuldhulpverlening

In 2024 besteedden we de formele schuldhulpverlening aan. Verder Groep kwam daar als beste uit. Dit betekent dat ook de komende jaren de samenwerking tussen Lansingerland en Verder Groep wordt voortgezet.

We zetten ons in om te voorkomen dat inwoners een bijstandsuitkering nodig hebben

Verbetering van de dienstverlening aan de poort

In 2024 zijn we gestart met het project Basis op orde en met de inzet van een poortwachter. De poortwachter inventariseert of een inwoner daadwerkelijk recht heeft op een Participatiewetuitkering. Door middel van een brede uitvraag wordt de inwoner direct doorgeleid naar de hulp die nodig is. Door de nauwe samenwerking met de matchmaker tijdens de aanvraag kan de inwoner sneller de stap naar werk maken en deze komt niet in de uitkering terecht. In 2024 hebben 165 inwoners een aanvraag voor een Participatiewet uitkering ingediend en zijn er 134 toegekend. Het aantal aanvragen ligt in lijn met het aantal aanvragen in 2023. Het aantal toekenningen is in 2024 met 10% gedaald ten opzichte van 2023.

We leverden maatwerk aan bijstandsgerechtigde inwoners

Inzet op samenwerking met werkgevers en met de arbeidsmarktregio

In 2024 hebben we ingezet op het verstevigen van een samenwerking met werkgevers waarbij het streven naar een goede afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt op de voorgrond lag. De "mismatch" tussen vraag en aanbod blijft een groot aandachtspunt. Daarnaast verstevigden we de samenwerking op het gebied van werkgeversdienstverlening met de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal (ZHC) en het werkgeversservicepunt.

Inzet op loopbaanontwikkeling en om- en bijscholing van werkzoekenden via het Doorstroompunt

Specifieke trajecten werden ingezet voor onder andere statushouders, kwetsbare jongeren, mensen uit de banenafpraak, individuen met een GGZ-achtergrond, en veelbelovende sectoren/doelgroepen. Zo kon voor bijvoorbeeld inwoners met een GGZ achtergrond een Individuele Plaatsing en Steun (IPS) traject worden ingezet. Dit is voor vier inwoners gedaan.

Wanneer de bestaande dienstverlening niet volledig aansloot bij de behoefte van de kandidaat hebben we maatwerktrajecten georganiseerd. Bijvoorbeeld door beschut werk te organiseren op een passende werkplek bij een reguliere werkgever.

Uitstroom richting werk of scholing

In nauwe samenwerking met het Werkgeversservicepunt binnen de arbeidsmarktregio ZHC hebben we bijgedragen aan 65 plaatsingen voor inwoners uit Lansingerland. Dat is hoger dan het aantal in 2023: 44. Om werkgevers extra te ondersteunen, boden we waar nodig aanvullende financiële ondersteuning aan. In totaal zijn er 131 inwoners de uitkering uitgestroomd. Ongeveer 56% is uitgestroomd richting werk of scholing, 14% door verhuizing, 12% door het bereiken van de AOW-leeftijd en 22% door een overige reden. Gemiddeld zijn 113 inwoners parttime aan het werk (gegaan). 107 inwoners hebben een ontheffing voor de arbeidsverplichting.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	22.257	16.612	20.175	20.839	664
Baten	12.355	10.766	13.294	13.529	235
Totaal saldo van baten en lasten	-9.902	-5.846	-6.881	-7.310	-429
Onttrekkingen	1.655	0	280	280	0
Mutaties reserves	1.655	0	280	280	0
Resultaat	-8.247	-5.846	-6.602	-7.031	-429

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 664.000 nadeel)

BUIG Uitkeringsgelden (€ 276.000 nadeel)

Door een onvoorziene stijging in de huisvesting van statushouders is het aantal toegekende uitkeringen gestegen. De taakstelling statushouders is bekend, maar de realisatie van het aantal plaatsingen is afhankelijk van het aantal woningen dat in 2024 beschikbaar komt. Het aantal plaatsingen was in 2024 hoger dan verwacht. Dit resulteert in een nadeel van € 276.000.

Begeleiding bij re-integratie (€ 43.000 nadeel)

De bevolking groeit harder dan verwacht. Dit heeft effect op de (verschillende soorten) uitkeringen die aangevraagd worden. Daarnaast bestaat het uitkeringsbestand voornamelijk uit inwoners met meervoudige problematiek, waardoor deze inwoners minder snel kunnen uitstromen naar een betaalde baan en daar meer begeleiding bij nodig hebben. Dit is een trend die wordt herkend door de rijksoverheid waardoor gemeente Lansingerland ook meer gelden ontvangt voor het betalen van de uitkeringen.

Toeslagenproblematiek (KOT) (€ 158.000 nadeel)

De lasten binnen de Kinderopvang Toeslag (KOT) zijn afhankelijk van het maatwerk dat geleverd wordt in het kader van de brede ondersteuning. De intensiteit van dossiers en voornamelijk dossiers op basis van de kindregeling zijn het laatste kwartaal toegenomen. Dit resulteert in een nadeel van € 158.000. Deze extra lasten worden volledig vergoed door het Rijk.

Overige verschillen (€ 187.000 nadeel)

Het verschil van € 187.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 235.000 voordeel)

Toeslagenproblematiek (KOT) (€ 158.000 voordeel)

Zie 'Toeslagen problematiek (KOT)' bovenstaand bij de toelichting van de lasten. Dit betreft de vergoeding vanuit het Rijk.

Overige verschillen (€ 77.000 nadeel)

Het verschil van € 77.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

Op de reservemutaties zitten geen financiële afwijkingen.

Beleidsveld Maatschappelijke ondersteuning

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Onze inwoners hebben een gezonde leefstijl, zijn mentaal gezond en doen mee in de samenleving

Mentale en lichamelijke gezondheid zijn belangrijk om zelfstandig aan de maatschappij te blijven deelnemen. We investeerden tijdig in kwetsbare inwoners bij wie de fysieke en mentale gezondheid onder druk staat. Denk hierbij aan inwoners met GGZ-problematiek, inwoners die kampen met eenzaamheid en de groeiende groep zelfstandig wonende ouderen. Met elkaar in contact komen en het gevoel ergens bij te horen, dragen bij aan mentale gezondheid en de kwaliteit van leven. We wilden dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig en gezond blijven. Dat is mogelijk dankzij een uitgebreid voorliggend en laagdrempelig voorzieningenaanbod. Daarmee voorkwamen we mogelijk de stap naar maatwerkvoorzieningen. Ontmoetingsplekken hadden hierin een belangrijke functie.

Vitale ouderen bleven meedoen in en droegen bij aan de samenleving

We hadden de vitale ouderen nodig in onze samenleving. De vergrijzing, de toenemende vitaliteit van de grote groep die de komende jaren met pensioen gaat en de krapte op de (zorg)arbeidsmarkt stelt de maatschappij voor een grote opgave. Het vroeg om een andere manier van denken vanuit de overheid, de zorgaanbieders, het maatschappelijk middenveld en niet in de laatste plaats vanuit de ouderen zelf. We lieten maatschappelijk initiatief meer zelf regelen zoals organiseren van activiteiten door vitale ouderen. Ook boden we een gratis OV product aan voor ouderen met een laag inkomen. Dit product hebben we toegekend aan 190 ouderen in onze gemeente.

Met passende hulp behouden inwoners eigen regie waar mogelijk en blijven ze meedoen in de samenleving

Sommige inwoners hadden (tijdelijke) hulp nodig om daarna weer zelfredzaam te zijn op diverse levensterreinen. Denk daarbij aan mensen met GGZ-problematiek, mensen met een beperking en kwetsbare ouderen. Zij konden meedoen dankzij ondersteuning uit de Lansingerlandse standaard met een breed (geïndiceerd) voorzieningenaanbod, zoals hulp bij het huishouden, maatschappelijke werk, dagbesteding of individuele ondersteuning. Voor inwoners met een psychosociale hulpvraag kon beschermd wonen een oplossing bieden. Daar leerden zij hoe om te gaan met financiën, geestelijke- en lichamelijke gezondheid en (huiselijke) relaties. Ook werkten ze aan het bouwen van een sociaal netwerk. Door 'samenredzaam' te zijn konden inwoners ook vaak (weer) deelnemen aan de samenleving.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We werkten aan een breed preventieprogramma

Laagdrempelige ontmoetingsplekken

Laagdrempelige ontmoetingsplekken zijn belangrijk om inwoners mogelijkheden te bieden naar herstel of het opbouwen van sociale contacten. Ook is het een plek waarop mensen terug kunnen vallen. We hebben ingezet op de inloopvoorziening GGZ, een laagdrempelige voorziening waar inwoners met geestelijke gezondheid problematiek zonder indicatie langs kunnen gaan. Daarnaast is in Berkel en Rodenrijs 'Bij Willemien' geopend. Dit is een ontmoetingsplek voor ouderen waar ze kunnen meedoen aan het activiteitenaanbod, zich inzetten als vrijwilliger of binnenlopen met een vraag.

Versterkte samenwerking voor ondersteuning mantelzorgers

In 2024 publiceerde MantelzorgNL de uitkomsten van het onderzoek over het mantelzorgaanbod van de gemeente Lansingerland. Het onderzoek deed aanbevelingen, over hoe wij mantelzorgers beter kunnen bereiken en ondersteunen. Een belangrijke aanbeveling is om zorgprofessionals die dagelijks met mantelzorgers te maken hebben, meer met elkaar in verbinding te brengen. In november startten we met het versterken van deze samenwerking. Dit loopt door in 2025. Het doel is het vergroten van kennis en bewustwording van zorgprofessionals, zodat zij sneller kunnen doorverwijzen naar elkaar en de mantelzorger beter kunnen ondersteunen.

We zetten in op preventie om de geestelijke en lichamelijke gezondheid van inwoners te verbeteren

Ontwikkeling van het Werkprogramma Vitaliteit

Ons uitgangspunt voor 2024 (en verder) was: voorkomen is beter dan genezen. In 2024 hebben we stevig ingezet op preventie, waarbij we de geestelijke en lichamelijke gezondheid van onze inwoners centraal hebben gezet. We richtten ons, in lijn met de Samenlevingsvisie en het werkprogramma Vitaliteit, op de inwoners die een extra zetje in de rug nodig hadden op het vlak van gezondheidspreventie. De ketenaanpak valpreventie is, in samenwerking met lokale partners, succesvol opgezet. Er is structureel beweegaanbod gecreëerd en er wordt tijdig ingegrepen om het valrisico te verlagen. Hiermee droegen we bij aan de vitaliteit van de ouderen uit Lansingerland.

We zorgen dat onze Lansingerlandse standaard op orde is

Inzet op passend aanbod

De Lansingerlandse standaard was ook weer in 2024 onze basis. Vanuit deze standaard konden inwoners in 2024 die dat nodig hadden gebruik maken van algemene voorzieningen maar leverden we ook maatwerk (3.035 unieke cliënten die gebruik maakten van een maatwerkvoorziening). Maatwerkvoorzieningen zijn vormen van hulp waar een inwoner een indicatie voor nodig heeft. Door de inzet van deze voorzieningen hebben we kunnen bijdragen aan de zelfredzaamheid van inwoners. Ook droeg de hulp die we vanuit de Wmo inzetten bij aan het kunnen participeren in de samenleving. In 2024 zetten we ons in voor een zo volledig mogelijk hulpaanbod passend bij de hulpbehoefte van onze inwoners.

Vernieuwd en flexibel aanbod Wmo-begeleiding

In 2024 zijn nieuwe overeenkomsten ingegaan voor Wmo-begeleiding. De vormen van begeleiding sluiten beter aan bij de behoeften van de inwoners en de ontwikkelingen in de maatschappij. Ook zetten we ons in om inwoners weer zelfstandig te laten deelnemen aan de maatschappij. Hiermee werkten we aan de veerkracht van onze inwoners.

Inzet op zelfstandigheid bij beschermd wonen en beschermd thuis

Niet alle inwoners zijn geholpen met hulp bij hen thuis. Daarom was in 2024 het zogenaamde beschermd wonen beschikbaar. Inwoners konden daar in een intramurale instelling werken aan hun doelen om uiteindelijk in een eigen woning weer zo zelfstandig mogelijk in de samenleving te kunnen participeren. Voor het aanbod van beschermd wonen werkten we regionaal samen met de gemeenten Krimpen a/d IJssel, Capelle a/d IJssel, Barendrecht, Albrandswaard, Rotterdam en Ridderkerk. We zetten ons in 2024 in om een nieuw aanbod van beschermd wonen te creëren. We startten een nieuwe aanbesteding waarin we aanbieders hebben verzocht om ook 'semimuraal' wonen aan te bieden. Een semimurale voorziening is een woning van een aanbieder waar (in tegenstelling tot een intramurale voorziening) de inwoner zelf de huur betaalt. Deze vorm van beschermd wonen is geschikt voor inwoners die gebaat zijn bij een grotere vorm van zelfstandigheid ten opzichte van het traditionele beschermd wonen. De contracten zijn in 2024 gegund.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	13.585	14.916	15.144	14.937	-207
Baten	367	528	575	505	-69
Totaal saldo van baten en lasten	-13.219	-14.387	-14.569	-14.431	138
Onttrekkingen	32	0	114	114	0
Toevoegingen	114	0	0	0	0
Mutaties reserves	-82	0	114	114	0
Resultaat	-13.301	-14.387	-14.455	-14.317	138

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (voordeel € 207.000)

Collectieve vervoersvoorziening (€ 107.000 voordeel)

In 2024 zagen we dat de aantallen actieve gebruikers achterbleven op wat er begroot was door de wisseling van aanbieders. Hierdoor kon de aanbieder niet alle ritten uitvoeren. Wel zagen we een verbetering in de dienstverlening van de vervoerder.

Overige verschillen (€ 100.000 voordeel)

Het verschil van € 100.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (nadeel € 69.000)

Het verschil van € 69.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

Op de reservemutaties zitten geen financiële afwijkingen.

Kengetallen Sociaal Domein

Kengetal	Begroot 2024	Realisatie 2024
Samenleving		
Percentage inwoners dat maatwerkondersteuning ontvangt in het kader van de Participatiewet, Jeugdwet of Wmo	8%	7%
Jeugd		
Aantal jeugdigen woonachtig in Lansingerland	16.300	15.896
Aantal jeugdigen waarvoor een of meerdere indicaties zijn afgegeven voor een maatwerkvoorziening	1.852	2.071
Percentage uitgaven vrij toegankelijke voorzieningen	25%	20%
Percentage uitgaven lokale en regionale maatwerkvoorzieningen	75%	80%
Gemiddelde zorguitgave per jeugdige met een of meerdere indicaties voor een maatwerkvoorziening	€ 9.691	10.500
Percentage uitgaven maatwerkvoorzieningen voor regionaal ingekochte Jeugdzorg	70%	62%
Percentage uitgaven maatwerkvoorzieningen voor lokaal ingekochte Jeugdzorg	30%	38%
Participatie		
Aantal lopende bijstandsuitkeringen op 31 december	669	617
Aantal bijstandsgerechtigden op 31 december	838	762
% inwoners met een bijstandsuitkering	1,30%	1,15%
Aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar betaald werk	62	65
Aantal formele schuldhulptrajecten	181	156
Gebruik Jeugdfonds Sport en Cultuur	334	378
Gebruik Stichting leergeld	764	728
Gebruik Collectieve zorgverzekering	1.268	960
Maatschappelijke ondersteuning		
Aantal unieke cliënten dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening Wmo	2.905	3.035
Gemiddelde uitgaven per Wmo-cliënt in maatwerkvoorziening.	€ 3.497	3.400
Gemiddelde uitgaven Wmo-maatwerkvoorziening per inwoner in Lansingerland.	€ 141	126
Tevredenheid kwaliteit ondersteuning (bron: CEO)	80%	77%
% door hulp een betere kwaliteit van leven heeft (bron: CEO)	80%	81%

Programma 5: Kwaliteit openbare ruimte

Beoogd maatschappelijk effect

Onze ambitie is dat de inwoner van Lansingerland zijn leef- en woonomgeving ervaart als veilig en aantrekkelijk om te wonen, werken, ontmoeten en ontspannen.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	36.650	35.043	37.068	36.982	-86
Baten	19.976	18.437	18.795	19.883	1.087
Totaal saldo van baten en lasten	-16.675	-16.606	-18.273	-17.100	1.173
Onttrekkingen	2.806	937	2.930	2.541	-389
Toevoegingen	801	400	2.457	2.457	0
Mutaties reserves	2.006	537	473	84	-389
Resultaat	-14.669	-16.069	-17.800	-17.016	784

Beleidsveld Beheer Openbare ruimte

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een duurzaam ingerichte en onderhouden openbare ruimte, die technisch op orde is.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We beheren en onderhouden de openbare ruimte en voeren de werkzaamheden op basis van de beheerplannen uit

We behaalden in 2024 het door de raad vastgestelde onderhoudsniveau voor alle onderdelen van de openbare ruimte. Dit betekent onderhoudsniveau A voor de centra en stationsgebieden en onderhoudsniveau B voor de overige gebieden. Bij de (her)ontwikkeling van gebieden toetsten we aan de leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR) om zo een duurzaam ingerichte buitenruimte te realiseren die technisch op orde is.

We betrekken inwoners bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en meten de mate van tevredenheid

In 2024 voerden we een belevingsonderzoek openbare ruimte uit. De inwonerstevredenheid in 2024 was in lijn met de resultaten van vorige jaren. Gemiddeld scoorden we afgerond een 7. Om de waardering en beleving van inwoners zo goed mogelijk te houden, betrokken we ze zo vroeg mogelijk bij grote investeringsprojecten in de wijk en/of buurt. Bewoners informeerden we ook tijdig over werkzaamheden in de gemeente. Gebreken of schades aan de buitenruimte losten we zo snel mogelijk op.

Bij wijkaanpakken, herinrichtingen of vervanging van speelplekken betrokken we inwoners bij de inrichtingskeuze. Bij speeltoestellen konden belanghebbenden dit doen via een speciaal ontwikkelde app, de Speeltuin Chef.

We zorgen voor een veilige buitenruimte

Veiligheid stond bovenaan bij de uitvoering van de onderhoudswerkzaamheden. Onveilige situaties pakten we direct aan. In 2024 waren er twee gegrond verklaarde aansprakelijkheidstellingen. Deze handelden we zo snel mogelijk af.

We maken wijken toekomstbestendig door bij renovaties aandacht te hebben voor duurzaamheid

Bij groot onderhoud en renovaties maakten we gebruik van de leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR). In 2024 vernieuwden we de leidraad DIOR. We verwerkten nieuwe inzichten en actuele ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie.

Bij ontwikkelingen en renovaties is er nu structureel meer aandacht voor duurzaamheid en klimaatadaptatie. Een voorbeeld hiervan is de wijkaanpak Sterrenbuurt. In het ontwerp van de wijkaanpak Sterrenbuurt in Berkel en Rodenrijs maakte overbodige verharding plaats voor gevarieerd groen, maakten we ruimte voor extra bomen, creëerden we mogelijkheden voor groene parkeerplaatsen en ontwierpen we een wadi voor extra waterberging.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	17.640	18.543	19.614	19.593	-21
Baten	1.308	1.008	1.048	1.267	220
Totaal saldo van baten en lasten	-16.332	-17.535	-18.566	-18.325	241
Onttrekkingen	907	385	468	468	0
Toevoegingen	401	0	350	350	0
Mutaties reserves	506	385	118	118	0
Resultaat	-15.826	-17.150	-18.448	-18.207	241

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 21.000 voordeel)

Het verschil van € 21.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 220.000 voordeel)

Gemeentelijke leges (€ 57.000 voordeel)

Er zijn meer vergunningsaanvragen ingediend dan verwacht, waardoor er hogere lege inkomsten zijn.

Overige verschillen (€ 163.000 voordeel)

De overige verschillen van € 163.000 bestaan uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

Op de reservemutaties zitten geen financiële afwijkingen.

Beleidsveld Afval- en afvalwatermanagement

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Het duurzaam en kostenbewust inzamelen en transporteren van (afval)water en huishoudelijk afval.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We faciliteren de inzameling en verwerking van het hemelwater

Bij de wijkaanpak van de Bloemenbuurt vervingen we het gemengde rioolstelsel door een gescheiden stelsel. Hierdoor nam het risico op een overstortgebeurtenis af. Met de aanleg van het nieuwe rioolstelsel ontlastten we de rioolwaterzuivering van het Hoogheemraadschap van Delfland. Wij ontvingen geen aansprakelijkheidsstellingen als gevolg van regenval.

We geven uitvoering aan het Afvalbeleid

We hebben een belangrijke stap gezet om de doelstellingen in het gemeentelijk afvalbeleid te realiseren met de start de bouw van het Grondstoffen Inzamelstation (GIS). De sterke daling van restafval uit 2023 stabiliseerde in 2024. Eind 2024 plaatsten we extra voorzieningen voor glas/papier/textiel.

We meten de tevredenheid van inwoners over de inzameling en verwerking van afvalwater

In 2024 voerden wij een tevredenheidsonderzoek uit over afvalwater. We zetten hier het burgerpanel 'Lansingerland Peilt' voor in. Gemiddeld scoorden we afgerond een 7.

We meten de tevredenheid van inwoners over de inzameling van huishoudelijk afval

In 2024 voerden wij een tevredenheidsonderzoek uit over afval. We zetten hier het burgerpanel 'Lansingerland Peilt' voor in. Gemiddeld scoorden we afgerond een 7. Voor wat betreft afvalinzameling aan huis zien we een lichte toename van de tevredenheid ten opzichte van 2023.

We startten de bouw van het nieuwe Afvalbrengstation

In 2024 startten wij de bouw van het nieuwe Grondstoffen Inzamelstation (GIS) aan de Dorsvloerweg in Bergschenhoek.

We zorgen voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater

Om de inzameling en transport van stedelijk water zo efficiënt mogelijk te laten verlopen reinigden en inspecteerden we onze rioolbuizen en voerden herstelmaatregelen uit waar nodig. Storingen aan gemalen verhielpen we zo snel mogelijk. Dit voorkwam lozingen van vuil water op het oppervlaktewater als gevolg van een gemaalstoring.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	12.661	12.259	12.732	13.110	378
Baten	15.416	14.868	15.122	15.919	796
Totaal saldo van baten en lasten	2.755	2.610	2.390	2.808	418
Onttrekkingen	0	0	8	0	-8
Toevoegingen	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	8	0	-8
Resultaat	2.755	2.610	2.398	2.808	410

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 378.000 nadeel)

Interne doorbelastingen (€ 578.000 nadeel)

De urenrekening naar investeringen valt lager uit, waardoor de geplande uren op investeringen deels op de exploitatie zijn geschreven.

Lagere kosten voor reinigen en inspecteren riolering (€ 460.000 voordeel)

Het is voor reinigen en inspecteren niet gelukt alle beoogde werkzaamheden voor 2024 uit te voeren. Hierdoor zijn er minder uitgaven gedaan op deze post. De werkzaamheden worden op een later moment uitgevoerd.

Hogere lasten voor klein onderhoud gemalen (€ 142.000 nadeel)

In het laatste kwartaal van 2024 zijn er bovengemiddeld veel storingen gemeld aan de pompen in de gemalen. Hierdoor zijn de kosten hoger uitgevallen dan begroot.

Overige verschillen (€ 118.000 nadeel)

Het verschil van € 118.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (796.000 Voordeel)

Baten afval (€ 738.000 voordeel)

De opbrengst voor grondstoffen, o.a. Plastic en Metalen verpakkingen en Drankkartons (PMD), Glas en Oud Papier & Karton (OPK) zijn in 2024 veel hoger dan begroot. Enerzijds wordt er meer PMD en glas ingezameld, anderzijds zijn bij papier en karton fluctuerende marktprijzen jaarlijks van invloed op de inkomsten.

Daarnaast zijn er nakomende betalingen ontvangen van uitvoeringsorganisatie Verpact, uit naam van producentenverantwoordelijkheid, die betrekking hebben op de jaren 2022 en 2023, die tot vorig jaar nog onzeker waren.

Overige verschillen (€ 58.000 voordeel)

Het verschil van € 58.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 8.000 nadeel)

Het verschil van € 8.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Vastgoed

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Gemeentelijk vastgoed zetten we in om onze maatschappelijke doelstellingen te realiseren

Het bezit van vastgoed is geen doel op zich. We zetten ons gemeentelijk vastgoed zo efficiënt mogelijk in met als doel de gewenste maatschappelijke voorzieningen te huisvesten. We streven naar sociaal en financieel rendement binnen een duurzame vastgoedportefeuille.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We optimaliseren het maatschappelijk en financieel rendement van de panden

Naast beheer en onderhoud van het gemeentelijk vastgoed, moet ook de exploitatie daarvan in goede handen zijn. Hiervoor zijn we voortgegaan op de weg die we in 2023 met Optisport als exploitant zijn ingeslagen. We streefden naar een verhoging van het maatschappelijk rendement, door integrale samenwerking binnen de domeinen en door samenwerking tussen onze beheerder en de gehuisveste doelgroepen. Voor de commerciële verhuur bieden wij maatwerk waar nodig, binnen de dynamiek van wet- en regelgeving en de gewenste huisvesting voor commerciële partijen. Gezamenlijk werkten we toe naar een optimaal maatschappelijk en financieel rendement.

Hiernaast hebben we 2024 benut om een actualisatie door te voeren in ons huurbeleid in het kantorendeel aan de Tobias Asserlaan. De zittende huurders hebben een nieuw/geactualiseerd aanbod gekregen. De nog leegstaande units komen begin 2025 in de verhuur.

We verduurzamen het gemeentelijk vastgoed

Vanuit onze rol als gebouweigenaar zijn de panden conform de meerjarenonderhoudsplanung onderhouden. Bij het gebouwonderhoud houden we rekening met duurzame ontwikkelingen. Indien er een installatie vervangen dient te worden, kiezen we voor een duurzame variant. Ook wordt er gekeken naar hoe er zo efficiënt mogelijk omgegaan kan worden met materiaal.

Tot slot is er in 2024 gewerkt aan de actualisatie van de vastgoedportefeuille door middel van het opstellen of herijken van meerjarenonderhoudsplannen. Ook zijn voorbereidingen getroffen voor realiseren van het gasloos maken van 2 sportlocaties in 2025.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	6.349	4.241	4.722	4.279	-443
Baten	3.252	2.561	2.625	2.697	72
Totaal saldo van baten en lasten	-3.097	-1.680	-2.097	-1.583	514
Onttrekkingen	1.899	552	2.454	2.073	-382
Toevoegingen	400	400	2.107	2.107	0
Mutaties reserves	1.499	152	347	-34	-382
Resultaat	-1.598	-1.528	-1.750	-1.617	133

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 443.000 voordeel)

Meerkosten energie (€ 193.000 voordeel)

Gemeenten konden een aanvraag indienen voor een gedeeltelijke vergoeding van de meerkosten voor energie in 2022 en 2023 van openbare zwembaden. De afwikkeling van de SPUK MEOZ levert € 193.000 lagere lasten op. Dit voordeel wordt gecorrigeerd aan de batenkant en is per saldo kostenneutraal.

Kosten voor groot onderhoud (€ 498.000 voordeel)

Van het onderhoudsjaarplan 2024 zijn een aantal geplande werkzaamheden niet tot uitvoer gekomen. Deze werkzaamheden worden in 2025 of later alsnog tot uitvoer gebracht.

Hogere heffingen en belastingen (€ 80.000 nadeel)

De (gemeentelijke) heffingen en belastingen op de vastgoedportefeuille vielen hoger uit dan verwacht.

Overige (€ 168.000 nadeel)

Het verschil van € 168.000 nadelig bestaat uit één of diverse kleinere afwijkingen en valt onder de € 200.000, en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 72.000 voordeel)**Meerkosten energie (€ 193.000 nadeel)**

Gemeenten konden een aanvraag indienen voor een gedeeltelijke vergoeding van de meerkosten voor energie in 2022 en 2023 van openbare zwembaden. De afwikkeling van de SPUK MEOZ levert, als gevolg van lagere lasten, een lagere baten op van € 193.000. Dit nadeel wordt gecorrigeerd aan de lasten kant en is per saldo kostenneutraal.

Hogere inkomsten uit verhuur (sport)accommodaties (€ 197.000 voordeel)

Door een efficiëntere benutting van de (sport)accommodaties zijn de huurinkomsten die we via Optisport ontvingen € 197.000 hoger dan begroot.

Overige (€ 68.000 voordeel)

Het verschil van € 68.000 voordelig bestaat uit één of diverse kleinere afwijkingen en valt onder de € 200.000, en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 382.000 nadeel)

Doordat niet alle werkzaamheden vanuit het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) in 2024 zijn uitgevoerd, is ook de onttrekking aan de reserve Groot Onderhoud lager dan begroot.

Kengetallen Kwaliteit openbare ruimte

Kengetal	Begroot 2024	Realisatie 2024
Beheer openbare ruimte		
Percentage areaal regulier beheergebied op minimaal onderhoudsniveau B	100%	100%
Percentage areaal regulier beheergebied op minimaal onderhoudsniveau C	n.v.t.	n.v.t.
Percentage areaal centra en stationsgebieden minimaal onderhoudsniveau A	100%	100%
Percentage areaal centra en stationsgebieden minimaal onderhoudsniveau B	n.v.t.	n.v.t.
Uitvoeren tevredenheidsonderzoek openbare ruimte via burgerpanel	uitvoeren	uitgevoerd
Aantal aansprakelijkheidsstellingen die gegrond zijn verklaard	10	7
Afval- en afvalwater management		
Maximaal aantal storingen per jaar van langer dan 24 uur aan rioolgemalen	1	1
Maximaal aantal calamiteiten per jaar door (technische) gebreken aan de riolering	1	1
Maximaal aantal calamiteiten door verstopping van de openbare	3	1

Kengetal	Begroot 2024	Realisatie 2024
riolering		
Aantal minuten waarbij tijdens bijzonder intensieve buien water op straat mag staan	n.v.t.	n.v.t.
Maximaal aantal geground verklaarde aansprakelijkheidsstellingen als gevolg van regenval bij een zeer zware regenbui (ontwerp bui 9, waarbij max. 30 min water op straat)	5	-
Maximaal aantal geground verklaarde aansprakelijkheidsstellingen als gevolg van regenval bij een reguliere regenbui	4	-
Maximaal aantal aansprakelijkheidsstellingen n.a.v. grondwaterstand	1	-
Vaststellen nieuw afvalbeleid	n.v.t.	n.v.t., in 2021 vastgesteld
Kg restafval per inwoner	0	
Verhogen scheidingspercentage	70%	van 57,7 % naar 67,7% scheiding
Modernisering afvalbrengstation	uitvoeren	realisatie gestart, afronding gepland in 2025
Vastgoed		
Het plaatsen van zonnepanelen op Zwembad De Windas	347 panelen	0 panelen geplaatst i.v.m. wijziging scope opdracht. 2025 jaar van uitvoering

Programma 6: Lansingerland ontwikkelt

Beoogd maatschappelijk effect

Ook in een groeiend Lansingerland blijft het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	17.647	17.943	23.186	20.592	-2.594
Baten	10.982	5.860	9.981	10.940	959
Totaal saldo van baten en lasten	-6.664	-12.083	-13.206	-9.652	3.553
Onttrekkingen	6.628	2.182	4.037	2.207	-1.830
Toevoegingen	2.133	0	748	800	52
Mutaties reserves	4.494	2.182	3.289	1.407	-1.882
Resultaat	-2.170	-9.901	-9.916	-8.245	1.671

Beleidsveld Ruimtelijke ordening

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Ruimtelijke ontwikkelingen die bijdragen aan goed wonen, ondernemen, werken en recreëren
Leefomgeving zet zich in op de hoofdthema's recreatie, groen/ natuurwaarden, water, milieu en de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. We doen dit door op een gedegen manier beleid te ontwikkelen en letterlijk te bouwen aan een gezonde bodem voor een robuuste, vitale en duurzame toekomst.

Een gestructureerde invoering van de Omgevingswet

De Omgevingswet is één integrale wet op het gebied van de fysieke leefomgeving die alle bestaande wetten op dat gebied (ruimte, wonen, milieu, natuur, water en infrastructuur) vervangt. Met als doel: eenduidige regelgeving en makkelijk vindbare informatie over de fysieke leefomgeving. Zodat de gemeente als hoeder van de fysieke leefomgeving de balans kan bewaken tussen een veilige en gezonde fysieke leefomgeving, behoud en versterken van de omgevingskwaliteit en het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen ten gunste van maatschappelijke ontwikkelingen.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We voeren wet- en regelgeving op het gebied van omgevingsrecht vlot, zorgvuldig en adequaat uit

We optimaliseren na invoering van de Omgevingswet (OW) en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in 2024 onze werkprocessen verder naarmate we meer ervaring opdoen met het werken onder deze wetswijzigingen. Zo borgen we een efficiënte en zorgvuldige uitvoering van de werkzaamheden.

We werken aan een sterke woonomgeving midden in de metropool

Uitvoering Woonvisie 2021-2025

In 2024 zijn wij verder gegaan met de implementatie van de maatregelen uit de in 2022 vastgestelde uitvoeringsagenda Wonen. We zijn in 2024 ook gestart met het evalueren van de uitvoeringsagenda. De uitkomsten hiervan nemen wij mee in het omgevingsprogramma Wonen dat gepland staat om in 2025 uit te werken en te laten vaststellen. In het uitvoeringsprogramma staan de uitvoeringsmaatregelen van de Woonvisie overzichtelijk bij elkaar. Hierdoor is het duidelijk hoe we de ambities van de woonvisie willen bereiken. Er is daarbij nadrukkelijk aandacht voor diverse doelgroepen, waaronder lage- en middeninkomens, starters en ouderen en kwetsbaren, waar wonen en zorg een met elkaar verbonden vraagstuk is.

De grote woningbouwprojecten zoals Wilderszijde, Bleiswijk, Wolfend en Bleizo-West kunnen hiervoor het verschil maken. Per woningbouwproject wordt o.a. 50% geprogrammeerd als betaalbaar (sociaal en midden huur/koop). Daarnaast programmeren we per woningbouwproject 40% als gelijkvloerse woning en ca. 5% voor bijzondere doelgroepen. Het voortzetten van het voor onze gemeente onderscheidende rustige, aantrekkelijke woonmilieu benutten we als factor voor een krachtige samenleving. Bovenstaande vertalen we op projectniveau en landt als programma in de Nota van uitgangspunten, Masterplannen en/of bestemmings-/omgevingsplannen. Het uitvoeringprogramma én de Woonvisie omschrijven verder een aantal instrumenten ten behoeve van het bouwen en betaalbaar houden van wonen. Onderdeel daarvan is de Starterslening. De gemeenteraad heeft eind 2024 ingestemd met de verlenging van de Starterslening met twee jaar tot 30 januari 2027 en het ophogen van het budget met € 1 miljoen. Bij andere instrumenten, zoals bijvoorbeeld de opkoopbescherming, onderzoeken we, veelal in samenwerking met grondzaken, de mogelijkheden ervan. Wij nemen de voorstellen voor eventuele maatregelen mee in het omgevingsprogramma Wonen.

Afstemming in de regio

In 2024 hebben wij ook weer geïnvesteerd in afstemming in de regio. Dit hebben wij gedaan om onze positie in de regio ten volste te benutten. In 2024 hebben wij samen met de partijen uit de regio gewerkt aan de kritische succesfactoren uit de Woondeal verder uit te werken om zodoende verschil makende woningbouwprojecten te versnellen of op stoom te houden. Hierbij is een belangrijke doorbraak de bestuursovereenkomst met de provincie Zuid-Holland. Met deze overeenkomst zetten we als gemeente en provincie grote stappen voor de bouw van ca. 5.000 woningen (waarvan 1.700 sociale woningen) op Bleizo-West en de mogelijke versnelling van de bouw van 1.300 woningen op woningbouwlocaties Merenweg en Wolfend slaan we een grote slag in het aanpakken van de woningnood. Hiermee zetten we een grote stap in het aanpakken van de toenemende woningnood. De Regionale Realisatieagenda Wonen (of Woondeal) is in 2022 o.a. door onze gemeenten, regiogemeenten, provincie en Rijk ondertekend. Het woningbouwprogramma van de Woonvisie diende hierbij als uitgangspunt en is zodanig overgenomen.

Woningbouwontwikkelingen

We zien dat veel projecten in 2024 vertragingen hebben opgelopen door o.a. externe factoren bij projectontwikkelaars. Dit waren vaak korte vertragingen, waardoor een deel van de verwachten opleveringen in 2025 opgeleverd gaan worden. Het streven blijft om de komende jaren om gemiddeld ca. 500 woningen per jaar op te leveren. De verwachting is om in 2025 in totaal ca. 260 woningen op te leveren, waarvan 53 sociale huurwoningen en 84 overige betaalbare woningen. We gaan in 2025 intensief verder met de ontwikkeling van ca. 2.700 woningen in Wilderszijde. Daarnaast brengen we ook in 2025 de ontwikkeling rondom het station Westpolder verder. Voor de woningbouwontwikkelingen in Bleiswijk en Driehoek Noordpolder wordt in 2025 het omgevingsplan vastgesteld. Vanaf 2026 gaat naar verwachting het aantal nieuwbouwopleveringen flink toenemen.

Specifieke doelgroepen

Het college heeft in 2021 besloten Flexwonen als woonproduct toe te voegen aan het geheel, bedoeld voor mensen met een urgent woonprobleem, zoals starters, mantelzorgers, statushouders, Oekraïense ontheemden, mensen die gescheiden zijn, expats en studenten. In 2023 is LOO1 opgeleverd, waarbij 132 flexwoningen zijn gerealiseerd, waarvan 78 flexwoningen voor spoedzoekers. In de overige flexwoningen worden in totaal 150 Oekraïense ontheemden opgevangen. In 2024 is de taakstelling huisvesting statushouders toegenomen en hebben wij wederom de taakstelling niet gehaald. Het huidige aanbod aan vrijkomende woningen blijkt onvoldoende om deze opgave aan te gaan. In 2024 is er daarom in het project voor het zoeken naar locaties voor de huisvesting van nieuwkomers ook de opgave voor huisvesting van statushouders mee genomen. In 2025 zal er besluitvorming volgen over de locaties voor de huisvesting van nieuwkomers, waaronder asielzoekers en statushouders. Tevens wordt op dit moment gewerkt aan een tweede locatie voor Oekraïners en spoedzoekers (LOO2).

Ten behoeve van de Horti Science en de logistieke sector hechten we sterk aan het stimuleren en faciliteren van kwalitatieve huisvesting voor arbeidsmigranten binnen onze gemeente. We onderhouden daarvoor actief contacten met marktpartijen en streven naar een omgevingsbeleid van de Provincie Zuid-Holland die de kansen van realisatie bevordert. Verder continueren we de herontwikkeling van woonwagencentrum Bosland.

We werken samen met onze partners aan een Groen Blauwe Leefomgevingsvisie

Vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is de Groen Blauwe Leefomgevingsvisie integraal opgenomen in de Omgevingsvisie 2.0. Er wordt geen separate visie opgesteld. De Groen Blauwe Leefomgevingsvisie gaat in brede zin in op de ruimtelijke kwaliteit van onze leefomgeving en omvat daardoor verschillende aspecten. De opdracht voor een Groen Blauwe Leefomgevingsvisie is met de vaststelling van de Omgevingsvisie 2.0 afgerond.

Water

We leveren een constructieve bijdrage aan zowel de samenwerking als het ontwikkelen van beleid dat toeziet op het behalen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) doelstellingen. De samenwerking op water is belangrijk maar ook weerbaar, op alle onderwerpen (bijv. klimaatadaptatie, afvalwater, KRW, riolering, hemel- & grondwater) is samenwerking noodzakelijk en is er dus ook sprake van afhankelijkheid.

Milieu

De ambities voor het milieubeleidsplan zijn geïntegreerd in de Omgevingsvisie 2.0. Het milieubeleidsplan komt met de invoering van de Omgevingswet te vervallen. De ambities voor milieu uit de Omgevingsvisie 2.0 worden doorvertaald en uitgewerkt in het Omgevingsprogramma Leefomgeving.

Groen/ natuurwaarden

Bij gebiedsontwikkelingen sturen we op een gezonde leefomgeving voor mens en dier. Er is een grote slag geslagen met het Toetsingssysteem natuurinclusief bouwen en inrichten en de Inspiratiegids Natuurinclusief ontwikkelen en inrichten. Met de Groenblauwe kansenkaart is de basis gelegd voor het versterken van het groenblauw netwerk en de waardebeoordeling van groen ten behoeve van het aanwijzen van groengebieden en ecologische verbindingen. Dit moet in de Omgevingsprogramma Leefomgeving verder worden doorvertaald naar tactisch beleid.

Landschappelijke ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie

Voor de ruimtelijke kwaliteit zijn in de Omgevingsvisie ambities opgenomen die de technische (ecologische) kwaliteit van groen vertaalt naar beleid voor het behoud en versterken van herkenbare landschappelijke structuren (o.a. Rotte, landscheiding), cultureel waardevolle bebouwingsstructuren (linten), gebouwen en objecten. We onderzochten de kansen voor en de effecten van de aan- of afwezigheid van bijvoorbeeld voorzieningen zoals winkels of ontsluitingswegen, de aanwezigheid of nabijheid van groen, effecten (of overlast) van geluid, licht en andere milieufactoren en de impact van klimaatveranderingen.

Recreatie

We hebben bijgedragen in de ontwikkeling- en het beheer van groen en recreatiegebieden om ons als groene gemeente te kunnen blijven profileren, waar ook ruimte is voor mensen buiten de gemeente om te recreëren. Dit heeft bijgedragen aan de balans tussen recreatie en natuur en het op peil houden van onze voorzieningen met de toename van het aantal inwoners. Mede met de inzet op de ontwikkeling van cruciale groene recreatieve verbindingen hebben we ons kunnen profileren als deelnemer aan de NOVEX en praten we in samenwerking met provincie, gemeenten en waterschappen mee over het leggen van de ruimtelijke puzzel.

Voor het recreatiegebied Rottemeren hield de uitwerking gelijke tred aan met de afspraken die zijn gemaakt in de samenwerking voor het recreatiegebied Rottemeren, een gemeenschappelijke regeling (GR). In 2024 stelde we een nieuwe GR vast en is de deelnemersbijdrage op nieuw bekeken en herijkt waarmee de bijdrage weer duurzaam aansluit op de doelen van de GR in de toekomst. De inzet heeft bijgedragen aan een evenwichtige ontwikkeling van het recreatiegebied waarbij de Rottemeren herkenbaar onderdeel blijft van het polderlandschap van Lansingerland, onze oostelijke groene flank.

Als deelnemer in de ontwikkeling van de Noordrand Rotterdam boekten we resultaten met de gebiedsvisie voor het Triangelpark en de realisatie van een plandeel van het Polderpad, de fietsverbinding tussen Rotte en Schie. De opgave voor de Noordrand vloeit voort uit de afspraken die zijn gemaakt in het Project Mainport ontwikkeling Rotterdam (PMR) tussen rijk, de toenmalige stadsregio en Rotterdam. Voor het uitvoeren van de afspraken is de gemeente Rotterdam verantwoordelijk en heeft Lansingerland subsidies ontvangen voor de uitvoering. In 2025 werken we verder aan deze opgave waarbij het afmaken van het Polderpad en een gebiedsvisie voor het Hoekse park ook op de agenda staan van het recreatieschap Rottemeren. De Noordrand verbindt onze westelijke en oostelijke groene flank.

Voor het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) Midden-Delfland en natuur- en recreatiegebied de Groenzoom werkten we samen met overheden en gebiedspartijen aan plannen voor de bescherming en ontwikkeling van de rijke cultuurhistorie van dit waardevolle landschap dat de verbinding vormt tussen Midden Delfland en het Groene Hart en de basis is voor onze westelijke groene flank.

We werken volgens de Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. We hebben ons hier op voorbereid aan de hand van 28 zogenaamde 'minimale acties Omgevingswet voor gemeenten' van de VNG (hierna: acties). Wij hebben de acties binnen het project Omgevingswet ondergebracht in vijf deelprojecten, ook wel sporen genoemd. Naast het overkoepelende spoor 0 (over ambities, strategie, aanpak, financiën en communicatie) gaat het om de sporen: 1. Omgevingsvisie, 2. Omgevingsplan, 3. Vergunningverlening, toezicht en handhaving, 4. Digitaal Stelsel Omgevingswet en 5. Veranderopgave. In 2024 en verder ontwikkelden met name de sporen Omgevingsvisie, Omgevingsplan en Veranderopgave zich verder door, terwijl we geleidelijk aan het project afbouwden en de werkzaamheden overdroegen aan de lijn. Zo bouwen we bijvoorbeeld per bouwsteen het Omgevingsplan op, met als doel om in 2029 een alomvattend Omgevingsplan te hebben conform de Omgevingswet. In 2024 hebben we hard gewerkt aan de eerste twee bouwstenen van het Omgevingsplan.

Eind 2023 heeft de gemeenteraad het startsein gegeven voor een aangescherpte Omgevingsvisie (2.0). Er is toen ook aangegeven de uitvoering van de omgevingsvisie en opgaven te willen onderbrengen in zes zogeheten omgevingsprogramma's (Kwaliteit van de leefomgeving, Wonen, Economie, Horti Science, Energietransitie (*waaronder Warmte*) + Circulaire Economie & Mobiliteit).

In 2024 vonden voorbereidingen plaats voor de Omgevingsvisie 2.0 waaronder als belangrijkste het participatieproces. Met de bespreking van de Memo dilemma's Omgevingsvisie 2.0 in de Commissie Ruimte op 3 december 2024 werd deze voorbereidende fase afgesloten en kon het ontwerp van de Omgevingsvisie 2.0 worden opgesteld. Ook is er half 2024 gestart met het werken met Omgevingsprogramma's door middel van startnotities. De startnotitie van het verplichte omgevingsprogramma Warmte (dat onderdeel is van omgevingsprogramma Energietransitie en Circulaire Economie) is al in het najaar van 2024 door het college vastgesteld.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	12.496	10.947	14.018	13.565	-453
Baten	10.309	4.618	7.319	8.496	1.177
Totaal saldo van baten en lasten	-2.187	-6.330	-6.699	-5.069	1.629
Onttrekkingen	3.127	628	1.313	991	-322
Toevoegingen	2.133	0	593	645	52
Mutaties reserves	994	628	720	346	-374
Resultaat	-1.194	-5.701	-5.978	-4.723	1.255

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 453.000 voordeel)

Structuur- en bestemmingplannen (€ 483.000 voordeel)

De lasten op de AOK's geven een voordeel op basis van de verwachting, dit komt doordat de lasten achter liggen op de baten.

Daarnaast is er een verlies van AOK Wilderszijde (afname verliesvoorziening) van € 45.000 (voordeel).

Interne doorbelastingen (€ 373.000 voordeel)

De urentoerekening op exploitatie vallen lager uit, doordat de geplande uren op exploitatie zijn geschreven op investeringen, grondexploitaties en AOK's.

Hogere kosten project N209 (€ 368.000 nadeel)

Bij de afhandeling van de geluidsschermen N209 is gebleken dat er in 2024 hogere lasten (€ 368.000) waren. Doordat dit subsidiabele kosten betreft, worden deze hogere lasten gecompenseerd door hogere inkomsten en is deze mutatie budgetneutraal.

Omgevingsvisie (€ 132.000 voordeel)

De omgevingsvisie 2.0 is eind 2024 nog niet afgerond. De oorzaak hiervan is dat het proces van vaststelling in de raad is doorgeschoven naar voorjaar 2025.

Overige afwijkingen (€ 167.000 nadeel)

Het verschil van € 163.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 1.177.000 voordeel)

Hogere leges inkomsten (€ 909.000 voordeel)

De gerealiseerde Legesinkomsten in 2024 bedragen € 3.428.000. Begroot was een legesinkomst van € 2.520.000. Dit resulteert in een voordeel van € 909.000. Het verschil is volledig toe te rekenen aan de versnelling in de woningbouw, met name Wilderszijde en Westpolder Bolwerk. Bij het opstellen van de slotwijziging was er slechts € 590.000 aan leges ontvangen terwijl in de begroting € 2.250.000 aan legesopbrengsten is geraamd. In het laatste kwartaal van 2024 zijn nog heel veel aanvragen binnengekomen en was het derhalve niet mogelijk een goede inschatting te maken van de te realiseren legesopbrengsten.

Hogere subsidie inkomsten project N209 (€ 368.000 voordeel)

De subsidie inkomsten voor het project N209 zijn hoger dan begroot (€ 368.000 voordeel). Dit heeft te maken met hogere kosten die zijn gemaakt en welke 100% subsidiabel zijn. Deze hogere inkomsten worden gecompenseerd door eveneens hogere lasten, per saldo budgetneutraal.

Structuur- en bestemmingplannen (€ 138.000 nadeel)

Zie voor structuur- en bestemmingplannen hierboven bij de lasten.

Overige afwijkingen (€ 38.000 voordeel)

Het verschil van € 38.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 374.000 nadeel)

Onttrekking A16 Rotterdam (€ 135.000 nadeel)

Voor de A16 Rotterdam worden assets overgedragen aan de gemeente na oplevering. Dit zijn deels investeringen die Rijkswaterstaat / De Groene Boog realiseert met een gemeentelijke bijdrage. De bijdrage is in 2024 niet nodig geweest. Oplevering en overdracht staat in 2025 gepland rond de openstelling van de A16 Rotterdam

Onttrekking Omgevingsvisie (€ 132.000 nadeel)

Zie voor Omgevingsvisie hierboven bij de lasten.

Onttrekking overige afwijkingen (€ 55.000 nadeel)

Het verschil van € 55.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Toevoeging overige afwijkingen (€ 52.000 nadeel)

Het verschil van € 52.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Infrastructuur en mobiliteit

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Onze inwoners en ondernemers verplaatsen zich op een duurzame en veilige wijze.

We gaan voor nul verkeersslachtoffers door vermijdbare oorzaken. Daarbij is specifiek aandacht voor de zwakkere verkeersdeelnemer (tweewielers en voetgangers).

We groeien mee met de toenemende behoefte aan mobiliteit. Hierbij streven we naar een betere bereikbaarheid van onze kernen, meer hoogwaardige fietsverbindingen en beter openbaar vervoer tussen de kernen.

We maken onze mobiliteit duurzamer en gezonder. Fietsers voelen zich comfortabel en veilig op onze wegen en uitnodigende fietspaden. OV-gebruikers reizen gemakkelijk met betrouwbare en snelle OV-lijnen van en naar goede knooppunten. Daarbij streven we moderne vervoersoplossingen na, waarbij ketenmobiliteit en deelmobiliteit een steeds belangrijkere rol spelen.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We werken aan een duurzame en veilige bereikbaarheid

In 2024 hebben we diverse stappen gezet om de duurzame en veilige bereikbaarheid binnen de gemeente Lansingerland te verbeteren. Dit zijn de belangrijkste ontwikkelingen:

Beleid en onderzoek

Het multimodaal mobiliteitsonderzoek inclusief verdiepingsslag om de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid op en rondom de N209 en Klappolder te verbeteren is afgerond, met vastgestelde maatregelen en nieuw budget voor verdere verkenning van de maatregelen.

De wijkprikkers verkeersveiligheid is ingezet, waarbij inwoners ruim 1.800 keer hebben gereageerd. Een objectieve verkeersveiligheidsanalyse is uitgevoerd om veiligheidsknelpunten en prioriteiten in kaart te brengen. Het verkeersveiligheidsbeleid wordt opgenomen in het op te stellen omgevingsprogramma mobiliteit. Daarnaast is in 2024 gestart met het verkeersonderzoek om de verkeersveiligheid op de rotonde Berkelse Poort - Raadhuislaan te verbeteren, waarbij ook de mogelijkheid van een fietstunnel wordt onderzocht.

Het verkeersonderzoek naar de heropenstelling van de Noordeindseweg is afgerond. Gezien het ontbreken van een verkeerskundige noodzaak en de investering die gemoeid is met heropenstelling is besloten om definitief af te zien van heropenstelling.

Verkeersmaatregelen

Om straatraces op bedrijventerrein Prisma te voorkomen zijn wegversmallingen en drempels en aangelegd. Daarnaast zijn er op diverse andere locaties binnen Lansingerland kleinschalige verkeersmaatregelen getroffen om de verkeersveiligheid te verbeteren: Hoefweg Zuid (tussen Heulslootweg en Chrysantenweg), Rodenrijseweg (tussen N471 en Oude Bovendijk), entree Berkelse Poort/'T Waaltje, Götzenhainsingel en kruispunt Prins Bernhardlaan/ Ds. Van Koetsveldstraat/ fietspad.

Openbaar vervoer en fiets

Samen met de MRDH hebben we ingezet op herstel van het aantal reizigers in het openbaar vervoer naar het niveau van vóór de coronacrisis. Het aantal reizigers voor met name de bus blijft nog achter. Een deel van het jaar kon de dienstregeling niet volledig worden gereden vanwege personeelstekorten. Daarnaast is de BOB-bus nog niet operationeel. De weekendmetro (nachtnet metro) rijdt inmiddels wel weer. De gezamenlijke regionale verkenning van de HOV-corridor Zoetermeer-Rotterdam (ZoRo) is gecontinueerd.

De bewaking van de fietsenstalling bij Berkel Westpolder was per 1-1-2024 beëindigd en vervolgens weer hersteld door het inhuren van een beveiligingsbedrijf voor bemanning van de stalling. In juli 2024 heeft een beeldvormende avond plaatsgevonden waarin het onderzoeksrapport van Boer & Croon is besproken met verschillende varianten inclusief de financiële consequenties voor bewaking van de fietsenstallingen. Daarnaast zijn de voorbereidende werkzaamheden (ontwerp) gestart voor de realisatie van een nieuwe fietsenstalling en een extra parkeerdek op de P+R garage bij Berkel Westpolder.

De realisatie van de Metropolitane Fietsroute Delft - Rotterdam Alexander is gestart op de tracédelen in het Lage Bergse Bos en Triangelpark. Het definitieve ontwerp voor de Metropolitane Fietsroute Zoetermeer - Rotterdam is afgerond. Ten behoeve van de tracédelen Vaandragerdreef en Annie M.G. Schmidtpark heeft inwonersparticipatie plaatsgevonden.

Het fietsnetwerk langs de Boterdorpseweg (zuidzijde) is uitgebreid, inclusief de openstelling van een nieuwe fietsbrug, wat de fietsverbinding en -netwerk aanzienlijk heeft verbeterd.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	1.512	1.693	2.370	2.010	-360
Baten	8	12	18	20	3
Totaal saldo van baten en lasten	-1.504	-1.681	-2.352	-1.989	363
Onttrekkingen	820	100	603	474	-129
Mutaties reserves	820	100	603	474	-129
Resultaat	-684	-1.581	-1.749	-1.516	234

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 360.000 voordeel)

Doorbelasting salarissen en sociale lasten (€ 175.000 voordeel)

Eind 2024 is er nog een extra tranche ontvangen binnen dit programma voor een SPUK (CDOKE-middelen). Hierdoor konden er meer uren onder deze SPUK worden verantwoord, wat de doorbelasting binnen dit programma verder heeft verlaagd.

Openbaar Vervoer (€ 109.000 voordeel)

Begin 2024 werd een extern bureau ingeschakeld om de mogelijkheden voor de beveiliging van meerdere fietsenstallingen te onderzoeken. In een motie (M2024-001) is toegezegd dat de fietsenstalling Berkel Westpolder vanaf 1 juli 2024 beveiligd zal worden met particuliere beveiliging. Dit leidt tot lagere kosten van € 109.000 in 2024.

Overige afwijkingen (€ 75.000 voordeel)

Het verschil van € 75.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 3.000 voordeel)

Het verschil van € 3.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 129.000 nadelig)

Het verschil van € 129.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Economische ontwikkeling

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een economische succesvolle gemeente met Horti Science als speerpunt

Lansingerland is Home of Horti Science. Met dit profiel zetten we Lansingerland internationaal op de kaart als hotspot voor innovatie en toepassingsgericht onderzoek. We continueren het uitvoeringsprogramma en focussen op de doorontwikkeling van de bouwsteen ‘innovatief ecosysteem’. Dit doen we in samenhang met de vijf andere bouwstenen: 1) het zichtbaar maken van Horti Science door onze positioneringsstrategie Lansingerland Home of Horti Science, 2) inzetten op een verduurzaming van de glastuinbouw, 3) creëren van goede randvoorwaarden voor de fysieke ontwikkeling van het Horti Science District, 4) inzetten op een vitale arbeidsmarkt, waar vraag en aanbod op duurzame wijze is gekoppeld en 5) inzetten op een vitale samenleving door te focussen op het belang van gezonde en veilige producten.

We zetten in op de centrumgebieden, de bedrijventerreinen en het brede midden- en kleinbedrijf. De kernen blijven aantrekkelijke gebieden waarin inwoners en bezoekers graag komen om te winkelen, te ontmoeten en te verblijven. De schaarste aan ruimte treft ook bedrijven en bedrijventerreinen. Voor ondernemers die willen groeien en/of verduurzamen is het niet makkelijke om geschikte bedrijfsruimte te vinden. Onze inzet gaat zich hier meer op focussen. Het midden- en kleinbedrijf willen we informeren over kansen, zodat zij meekunnen in de transitie naar de nieuwe economie. Deze is duurzaam, digitaal en circulair. Met de budgetten opgenomen in de begroting kunnen we, met behulp van eenmalige financiële impulsen, in het kader van de Omgevingswet visies en uitvoeringsprogramma's voor zowel bedrijventerreinen als kernen opstellen. Ondernemers met vragen over schoon, heel en veilig verwijzen we door. Complexere vraagstukken van ondernemers kunnen we niet verder oppakken.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

Beter benutten en organiseren van bedrijventerreinen

Op bedrijventerrein Hoefslag is een stichting opgericht met een bestuur bestaande uit vijf ondernemers. Er zijn voornemens om een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) op te zetten. Voor de proceskosten is een subsidie van € 18.712,- toegekend door de provincie Zuid-Holland.

Voor de voortzetting van de samenwerking tussen bedrijfsleven en overheden rondom de A12 corridor heeft de provincie een verkenning laten uitvoeren. Conclusie is dat het bedrijfsleven geen noodzaak ziet in de voortzetting van een formeel samenwerkingsverband.

Nieuwe werklocaties in gebiedsontwikkelingen

Voor bedrijventerrein Klappolder (Greenparc, ULCA12 en Chrysantenweg) zijn marktanalyses uitgevoerd voor een nieuw ontwikkelperspectief: verslogistiek, circulaire maakindustrie en horti science gerelateerd. De conclusie is dat aankomende jaren er voldoende marktperspectief is voor dit type bedrijvigheid. Het perspectief is derhalve opgenomen in de Omgevingsvisie 2.0. De volgende stap is het maken van een ruimtelijk ontwerp voor de Klappolder. Om deze te kunnen maken is wederom een subsidie aangevraagd en toegekend door de MRDH. Deze bedraagt € 64.570,-. Tevens kunnen we met dit bedrag verder inzet plegen op de vergroting van de organisatiegraad op de Klappolder. Voor de gebieden Bosland en Triangelpark zijn er ontwikkelrichtingen vastgesteld. In beide gebieden blijft de ruimte voor bedrijvigheid behouden.

Samen met onze partners versterken we onze positie als Home of Horti Science

De zichtbaarheid van het merk 'Lansingerland Home of Horti Science' vergroten via de uitvoering van gecoördineerde acties en evenementen gericht op bedrijfsleven, publieke instellingen en inwoners. Hierbij ligt de focus op kennis en innovatie in de glastuinbouw.

De ontwikkeling van het Horti Science Park krijgt verder vorm. Het streven is om in 2024 de samenwerking met de partners te organiseren in een overeenkomst. Het fysiek inrichten van een locatie maakt hier onderdeel van uit. We ontwikkelen daarbij samen met de partners innovatieprogramma's en gaan van start met uiteenlopende projecten op het vlak van kennis en innovatie.

Met het MBO en HBO ontwikkelen we hybride lesvormen vanuit de subsidie van het Nationaal Groeifonds. Tevens continueren we het Energieakkoord Greenport West-Holland waarmee de energietransitie wordt versneld.

Verduurzamen, digitaliseren, circulair grondstoffengebruik

Op bedrijvenpark Oudeland zijn we gestart met een verkenning naar een Smart Energy Hub en een collectief laadstation voor vrachtwagens. Hiervoor is door een MRDH een subsidie toegekend van € 97.830. Op bedrijventerrein Hoefslag is een Energie Potentieel scan uitgevoerd. Hiermee zijn gesprekken gevoerd over energieverbruik bij ondernemers/vastgoedeigenaren in kaart te brengen.

We versterken de centrumgebieden

In 2024 is het toekomstperspectief Vitale Kernen opgeleverd. De leidende principes zijn opgenomen in de Omgevingsvisie 2.0. Het gaat dan om de afbakening van de centrumgebieden in de woonkernen en het zorgen voor een goede mix aan detailhandel, horeca en overige consumentendienstverleners en het verlengen van de verblijfsduur van bezoekers en afspraken.

Verhogen van de organisatiegraad bij de winkelierscollectieven is en blijft een punt van aandacht.

We zijn gestart met de actualisatie van het horeca- en leisure beleid. Het terrassenbeleid (en de daarbij behorende pilot terrassen) is daar onderdeel van. Dit beleid zal landen in de Omgevingsvisie, Omgevingsprogramma, Omgevingsplan, inclusief de APV indien nodig.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	2.115	2.536	2.970	2.172	-797
Baten	417	255	869	758	-111
Totaal saldo van baten en lasten	-1.698	-2.281	-2.101	-1.415	687
Onttrekkingen	2.175	1.205	1.255	683	-571
Mutaties reserves	2.175	1.205	1.255	683	-571
Resultaat	477	-1.076	-847	-731	115

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 797.00 voordeel)

Interne doorbelastingen (€ 109.000 voordeel)

De interne doorbelasting van salarissen en sociale lasten valt lager uit dan begroot.

Eén van de oorzaken is dat er meer uren zijn verantwoord op investeringen. Daarnaast is er eind 2024 nog een extra tranche ontvangen binnen dit programma voor een SPUK (CDOKE-middelen). Hierdoor konden er meer uren onder deze SPUK worden verantwoord, wat de doorbelasting binnen dit programma verder heeft verlaagd.

Horti Science (€ 571.000 voordeel)

De afgelopen jaren zetten we belangrijke stappen in de uitvoering van de Horti Science visie. Het Horti Science Innovation Center (HIC) speelt hierin een centrale rol als motor van kennisontwikkeling en innovatie binnen de sector. Dit versterkt het innovatie-ecosysteem en draagt direct bij aan werkgelegenheid, economische groei en de aantrekkingskracht van Lansingerland als 'Home of Horti Science'.

De oprichting van het HIC is het resultaat van een intensief voorbereidingsproces. Wageningen University & Research (WUR), YES!Delft, Delphy, StartLife en de gemeente Lansingerland werkten samen aan een stevig fundament. Door de complexiteit van het proces en de zorgvuldige afstemming tussen alle partners nam de formele oprichting meer tijd in beslag dan voorzien. Nu de voorbereidingen zijn afgerond, kan de stichting in 2025 formeel worden opgericht en start de uitvoering.

Het HIC heeft een stabiele financiële basis nodig om eigen verdienmodellen te ontwikkelen. Dit vraagt om een aanlooptijd en tijdelijke financiering. Eind 2024 was het plan om hiervoor Horti Science-middelen te bestemmen, conform de Horti Science Uitvoeringsagenda. Het oprichtingsproces vergde echter meer tijd dan verwacht, waardoor dit budget in 2024 niet kon worden ingezet. Daarom wordt voorgesteld om, afwijkend van de nota Planning en Control, het bedrag ter hoogte van € 571.000 toe te wijzen en te bestemmen voor HIC.

Naast het HIC zetten we ook stappen in de ruimtelijke ontwikkeling van het Horti Science Park. In Q2 2025 start WUR met de vernieuwing en uitbreiding van haar faciliteiten, een cruciale stap voor innovatie. Daarnaast nadert de realisatie van het Horti Science House, waarbij de initiatiefnemer in dezelfde periode de eerste omgevingsvergunning indient.

Door de budgetoverheveling borgen we de continuïteit en zorgen we ervoor dat de inspanningen van de afgelopen jaren leiden tot verdere groei en ontwikkeling.

Overige afwijkingen (€ 117.000 voordeel)

Het verschil van € 117.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 111.000 nadeel)

Het verschil van € 111.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 571.000 nadeel)

Horti Science (€ 571.000 nadelig)

Zie voor Horti Science de toelichting hierboven de lasten. De afwijking is € 571.000.

Beleidsveld Duurzaamheid

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een duurzamer Lansingerland

We zetten in op de hoofdthema's energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie om Lansingerland ook in de toekomst duurzaam, toekomstbestendig en leefbaar te houden. We doen dit door een effectieve inzet op de onderwerpen met de grootste impact, maken het meer en meer onderdeel van beleid en doen het samen met de samenleving. We hebben daarbij aandacht voor de meest urgente vraagstukken die deze transitie met zich meebrengen. Zo faciliteren we inwoners met het verduurzamen van de woning, zetten we in op het tegengaan van energiearmoede en stimuleren we de opwek van duurzame energie. We richten de openbare ruimte zo in dat deze zo goed mogelijk bestand is tegen het hevigere klimaat in de komende jaren. Ook zijn we op de hoogte van landelijk en regionaal beleid, wat vaak een lokale uitwerking kent en onze inzet vraagt.

Op deze manier willen wij zelf steeds duurzamer handelen en stimuleren we inwoners, bedrijven en andere partners om dit ook te doen: slim omgaan met energie, slim omgaan met materialen en je klaar maken voor het veranderende klimaat. Zo leveren we lokaal onze bijdrage aan de landelijke doelstelling van 55% CO₂-reductie (inzet op 60%) in 2030. Het einddoel is een klimaatneutrale, circulaire en klimaatbestendige samenleving in 2050.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

Normaliseren: Duurzaamheid als vast onderdeel van de norm

Door normen en beleid actueel te houden op het gebied van duurzaamheid maken wij duurzame keuzes in ons dagelijks handelen. We stelden in 2024 het Toetsingssysteem Natuur-inclusief Bouwen en Inrichten als module voor het Omgevingsprogramma Kwaliteit van de Leefomgeving vast. Voor een mogelijk drijvend zonnepark aan de rijksweg A12 voerden we een haalbaarheidsonderzoek uit. Ook stelden we de startnotitie voor het warmteprogramma (als onderdeel van het omgevingsprogramma Energietransitie en Circulaire Economie en als opvolger van de Transitievisie Warmte uit 2019) vast. Verder zijn we in 2024 aan de slag gegaan met de voorbereidingen voor het realiseren van een solar carport nabij het gemeentehuis.

Toevertrouwen: benutten van de kracht van de samenleving

We ondersteunen en faciliteren inwoners met initiatieven om hun woning verder te verduurzamen. Het programma dat we in 2023 lanceerden om huurders en woningeigenaren te ondersteunen, liep door in 2024. Energiecoaches gaven advies en brachten gratis kleine energiebesparende maatregelen aan. In totaal zijn er 484 gesprekken gevoerd en maatregelen aangebracht. Via een collectieve inkoopactie isolatie konden woningeigenaren advies ontvangen en isolatiemaatregelen laten aanbrengen. Vanaf april 2024 is de gemeentelijke financiële bijdrage voor woningeigenaren met woning met een laag energielabel verhoogd, om deelname aan de actie te bevorderen. In totaal hebben 705 woningeigenaren zich aangemeld en zijn er 153 isolatiemaatregelen aangebracht. Verder startten we in 2024 met een stimuleringsregeling voor energiezuinig witgoed om energiekosten te verlagen en CO₂-uitstoot te verminderen. Deze regeling was gericht op inwoners die in 2023 energietoeslag hebben ontvangen. Met een kortingkaart van € 550,- konden inwoners een energiezuinige wasmachine, koelkast of koelvries-combinatie aanschaffen. Er zijn 981 kortingkaarten verstrekt.

Om onze leefomgeving groener en klimaatbestendiger te maken deelden we via de bomenactie 1.758 bomen uit aan onze inwoners. Ook organiseerden we de Nationale Klimaatweek: een programma met diverse partners, waaronder bijvoorbeeld energievoorziening LansingerStroom, Houtbank Lansingerland, het Repair Café, de Kledingbank, Bibliotheek Oostland en Bibliotheek Oostland. Met energievoorziening LansingerStroom namen we deel aan de Jaarmarkt in Berkel en Rodenrijs. Ook organiseerden we samen met de energievoorziening bijvoorbeeld een informatieavond over subsidies en leningen voor verduurzaming en Duurzame Burendag.

Concentreren: focus op de grootste impact

Binnen de energietransitie focussen we op de glastuinbouwsector (~70% van de CO2-emissies in Lansingerland) en het ondersteunen van inwoners in de bestaande wijken. We organiseerden in 2024 diverse Poldermaandbijeenkomsten. De toekomstbestendigheid van de glastuinbouwgebieden stond in deze gesprekken centraal. Energie was dan ook een belangrijk onderwerp van gesprek.

Ook stuurden we ondersteuningsbrieven voor aanvragen voor de Subsidie Warmte-infrastructuur Glastuinbouw (SWiG). Daarnaast brachten we advies uit aan het Ministerie van Klimaat en Groene Groei over drie aanvragen voor startvergunningen voor de winning van aardwarmte en een advies over een aanvraag voor de toewijzing van een zoekgebied voor aardwarmte. Door advies uit te brengen op de aanvragen, hebben we aangegeven hoe de plannen passen binnen de lokale en regionale plannen op het gebied van de warmtetransitie.

Voor onze inwoners zetten wij in op stimulering en voorlichting om hen te helpen hun huis te verduurzamen. Zie actie 'Toevertrouwen' voor onze acties in 2024.

Nieuwe te realiseren gebiedsontwikkelingen zijn het moment om het openbaar gebied groener, hittebestendiger en wateradaptief in te richten. Doordat het gebied nog ingericht moet worden liggen hier de grootste kansen om een robuuste leefomgeving te creëren. Dit is waar we onder andere op inzetten in de gebiedsontwikkelingen van Wilderszijde, Driehoek Noordpolder, Bosland, Lange Vaart, Merenweg en overige aankomende nieuwe gebiedsontwikkelingen zoals het CRM-terrein.

Verbetering van afvalinzameling en de inzet van duurzame materialen zijn belangrijke onderwerpen op het gebied van een circulaire economie. In 2024 dienden we een subsidieaanvraag in bij het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor een vervolgbijdrage voor het realiseren van een Circulair Ambachtscentrum. Deze subsidie is toegekend. De subsidie wordt ingezet voor de inrichting van het nieuwe Grondstoffen Inzamelstation. Ook wordt de subsidie ingezet om partijen die bezig zijn met hoogwaardig hergebruik langdurig aan ons te binden en de samenwerking te bevorderen. Afvalbeleid is bij programma 5 nader toegelicht.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	1.523	2.766	3.829	2.844	-984
Baten	249	975	1.775	1.665	-110
Totaal saldo van baten en lasten	-1.274	-1.791	-2.054	-1.179	875
Onttrekkingen	506	249	866	58	-808
Toevoegingen	0	0	155	155	0
Mutaties reserves	506	249	712	-96	-808
Resultaat	-769	-1.542	-1.342	-1.275	67

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 984.000 voordeel)

Uitvoeringsmiddelen Klimaat- en energiebeleid (€ 196.000 voordeel)

Begin 2024 heeft het college het plan "Fit For 55" vastgesteld (zie ook raadsinformatiebrief U23.04950), waarna met de besteding van de CDOKE-middelen gestart kon worden om de uitvoeringscapaciteit op klimaat- en energiebeleid te vergroten. CDOKE staat voor Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid. Dit is een regeling van het Rijk.

Het plan "Fit for 55" bevat een totale gefaseerde groei van circa 8-9 fte. Vanwege de krappe arbeidsmarkt heeft de werving lichte vertraging opgelopen. Inmiddels is fase 1 afgerond. Doordat hier een ontvangst van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland tegenover staat, is deze mutatie budgettair neutraal.

Duurzaam Funderingsherstel Rottekade (€ 169.000 voordeel)

Voor leningen ten behoeve van funderingsherstel aan de Rottekade is budget gereserveerd. In 2024 zijn er geen aanvragen geweest. Ook de komende periode worden er geen aanvragen verwacht. Naar verwachting komt er in 2025 een landelijk Fonds Duurzaam Funderingsherstel beschikbaar. Tot die tijd kunnen onze inwoners met vragen terecht bij het Duurzaam Funderingsloket.

Nationaal Isolatie Programma (€ 26.000 voordeel)

Vanuit het rijk hebben wij gelden ontvangen in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma. Eind 2024 zijn er minder aanvragen geweest doordat met name de derde partij die ons hierbij ondersteund failliet is gegaan. Waardoor er uiteindelijk minder aanvragen zijn geweest in 2024. Doordat hier een ontvangst van het rijk tegenover staat, is deze mutatie budgettair neutraal.

Investeringsfonds Duurzaamheid (€ 485.000 voordeel)

Het coalitieakkoord beschrijft dat de mogelijkheden voor een investeringsfonds duurzaamheid worden verkend. Deze middelen waren gereserveerd om uitvoering te kunnen geven aan deze verkenning en het opzetten van een fonds. Gezien de beschikbare financiële producten binnen en buiten de gemeente, de financiële positie van de gemeente en de omstandigheden op de kapitaalmarkt zijn er in 2024 geen mogelijkheden geweest om het fonds uit te werken wat voldoende toegevoegde waarde heeft.

Overige afwijkingen (€ 109.000 voordeel)

Het verschil van € 109.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 110.000 nadeel)

Uitvoeringsmiddelen Klimaat- en energiebeleid (€ 196.000 nadeel)

Zie voor Uitvoeringsmiddelen Klimaat- en energiebeleid hierboven bij de lasten.

Nationaal Isolatie Programma (€ 26.000 nadeel)

Zie voor Nationale Isolatie Programma hierboven bij de lasten.

Overige afwijkingen (€ 112.000 voordeel)

Het verschil van € 112.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 808.000 nadeel)

Investeringsfonds Duurzaamheid (€ 485.000 nadeel)

Zie hiervoor de toelichting bij lasten (€ 485.000).

Duurzaam Funderingsherstel Rottekade (€ 323.000 nadeel)

In de slotwijziging heeft een budgetoverheveling plaatsgevonden van € 154.000. Bij de budgetoverheveling had een aframing van de geraamde onttrekking aan de algemene reserve moeten plaatsvinden. Dit is per abuis ten laste van het resultaat gekomen in plaats van ten laste van de reserves. Dit veroorzaakt een afwijking van € 154.000 aan lagere baten. Het overige verschil is de toelichtingen onder de lasten (€ 169.000).

Kengetallen Lansingerland ontwikkelt

Vloeroppervlak winkels

Door de uitbreiding van het winkelcentrum Berkel Centrum West is er een toename in m2 vloeroppervlak winkels.

Kengetal	Begroot 2024	Realisatie 2024
Ruimtelijke ordening		
Aantal sociale woningen	102	44
Aantal overige betaalbare woningen	26	-
Aantal gehuisveste statushouders (taakstelling)	PM (vaststelling 4e kwartaal 2023)	59(178)
Aantal nieuwbouwwoningen	283	253
Percentage aanvragen voor omgevingsvergunning binnen wettelijke termijn afgehandeld	95%	99%
Aantal vergunningaanvragen	550	445
Aantal klachten/meldingen/handhavingszaken	175	308
Aantal handhavingszaken uitmondend in last onder dwangsom, resp. last onder bestuursdwang	10 resp. 1	15 resp. 2
Infrastructuur en mobiliteit		
Fietsgebruik Bergweg Zuid per werkdag-etmaal telpunt	2.550	1.920
Fietsgebruik Metropolaan fietspad nabij station Lansingerland Zoetermeer per werkdag-etmaal telpunt	1.250	926
Klanten-rapportcijfer busvervoer Rotterdam e.o. (RET)	8,2	8
Klanten-rapportcijfer railvervoer Rotterdam e.o. (RET)	8	7,8
Klanten-rapportcijfer Randstadrailvervoer HTM	8	7,8
Verkeersslachtoffers met dodelijke afloop	0	3
Verkeersslachtoffers met ziekenhuisgewonden	lager dan 2023	119, nee
Aantal OV-reizigers RET	13.000	nbn
Aantal OV-reizigers HTM	1.500	nbn
Aantal OV-reizigers NS	2.250	nbn
Aantal scholen dat mee doet met verkeersveiligheidscampagnes	4	5
Aantal deelauto's	6	4
Aantal publieke elektrische oplaadpunten (één paal heeft 2 oplaadpunten)	530	626
Economische ontwikkeling		
Aantal bedrijven	6.250	9.919
Vloeroppervlak winkels	85.000	113.484
Aantal verkochte kavels op bedrijventerrein	6	PM
Bezettingsgraad markt	95%	95%
Aantal parkmanagementorganisaties	6	6
Aantal Bedrijven InvesteringsZones (BIZ)	3	3
Exportwaarde Horti Science	n.v.t.	€ 1,1 miljard
Toegevoegde waarde Horti Science	n.v.t.	€ 700 mln
Arbeidsplaatsen Horti Science	n.v.t.	8.800
Aantal glastuinbouwbedrijven	191	187
Gemiddeld oppervlakte glastuinbouwbedrijf	4,3 ha	4,4 ha
Leegstand winkelpanden in aantallen verkooppunten	10	23
Duurzaamheid		
Totale CO2-emissie Lansingerland (in ton CO2)	CO2-neutraal in 2050	572 kton (2022)
De twee grootste subcategorieën:		
- (Glas)tuinbouw	CO2-neutraal in 2050	374,6 kton (2022)
- Gebouwde omgeving	CO2-neutraal in 2050	116,5 kton (2022)

Kengetal	Begroot 2024	Realisatie 2024
Aandeel hernieuwbare energie (%)	100% in 2050	12,0 % (2022)
Huishoudelijk restafval (in kg per inwoner per jaar)	Reductie tot 100 kg in 2025	113 kg
Circulariteit gemeentelijke inkoop	50% in 2030	nb
Robuust water- en groensysteem	Gerealiseerd in 2050	nb

Programma 7: Grondzaken

Beoogd maatschappelijk effect

Met ons grondbeleid dragen we bij aan de realisatie van ruimtelijke doelstellingen op het gebied van wonen, werken, ondernemen en recreëren.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	24.440	57.202	42.252	27.656	-14.596
Baten	29.830	56.151	41.270	32.790	-8.479
Totaal saldo van baten en lasten	5.390	-1.051	-983	5.134	6.117
Onttrekkingen	1.291	985	985	1.167	182
Toevoegingen	8.108	0	0	4.610	4.610
Mutaties reserves	-6.817	985	985	-3.444	-4.428
Resultaat	-1.427	-66	2	1.690	1.688

Beleidsveld: Grondexploitatie

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Realiseren van gebiedsontwikkelingen binnen de financiële kaders en ruimtelijke voorwaarden. We produceerden en verkochten bouwgrond. Hiermee gaven we invulling aan de doelstellingen op het gebied van wonen, werken en recreëren. We verkochten bouwgrond voor een marktconforme prijs en we beheersten de grondexploitaties en de hiermee samenhangende risico's.

Wat hebben we daarvoor in 2024 gedaan?

We verkopen bouwgrond voor woningbouw en bedrijven

In 2024 gaven we circa 2,04 ha aan bouwgrond uit op bedrijventerreinen Oudeland. Verder verkochten we grond voor 174 woningen.

We verkopen gronden conform de Nota Grondbeleid

We verkochten gronden voor een marktconforme prijs. In 2024 richtten we onze inspanningen daarom op onderhandelingen met partijen om tot resultaten te komen en leverden waar nodig maatwerk. Het grondbeleid droeg bij aan de realisatie van onze (ruimtelijke) doelstellingen. Daarbij was de nota grondbeleid 2019-2022 een belangrijk kaderstellend en verbindend instrument. We zetten ons grondbeleid zo in dat het past bij onze kernwaarden en ambities. In 2025 wordt een actualisatie van de nota grondbeleid opgesteld. Het grondbeleid krijgt ter concretisering op strategisch niveau een plek in de Omgevingsvisie 2.0 en op tactisch niveau in de verschillende Omgevings-programma's.

We actualiseren de grondexploitaties en risicoanalyse

We actualiseerden de grondexploitaties en risicoanalyses 1x per jaar volledig, gelijktijdig met de jaarrekening. Daarnaast rapporteerden we over grote afwijkingen. Dit is lijn met onze financiële verordening. Bij de nieuwe begroting gaven we een globale stand van zaken van de grondexploitaties. Bij het in kaart brengen van de risico's en de mogelijke effecten hiervan, formuleerden we beheersmaatregelen en voerden we deze uit. Voor meer details over de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid en het MPG 2025.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de kosten van dit beleidsveld:

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	24.440	57.202	42.252	27.656	-14.596
Baten	29.830	56.151	41.270	32.790	-8.479
Totaal saldo van baten en lasten	5.390	-1.051	-983	5.134	6.117
Onttrekkingen	1.291	985	985	1.167	182
Toevoegingen	8.108	0	0	4.610	4.610
Mutaties reserves	-6.817	985	985	-3.444	-4.428
Resultaat	-1.427	-66	2	1.690	1.688

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Vrijval Voorziening Gronden (€ 1.740.000 voordeel)

Naar aanleiding van in 2024 uitgevoerde taxaties heeft een vrijval van de voorziening 'strategische gronden' ter grootte van € 1.740.000 plaatsgevonden.

Grondexploitaties

De grondexploitaties worden budgettair neutraal begroot. Het saldo van de projecten wordt, behoudens de winst- of verlies name die in het boekjaar plaatsvindt, overgeboekt naar de balans. In 2024 behaalden wij de volgende resultaten op onze projecten:

Winstnames:

- Project Oudeland: € 1,74 mln.
- Project Wilderszijde: € 1,33 mln.
- Project Ruimte-voor-Ruimte Groenzoom Noordeinde: - € 0,09 mln. (terugname)
- Project Meerpolder: € 0,07 mln.

Totaal: € 3,05 mln.

Verliesnames:

- Project Berkel Centrum West: € 0,15 mln.
- Project Westpolder-Bolwerk: € 0,83 mln.
- Project Leeuwenhoekweg: € 0,05 mln.
- Landscheidingspark Horeca: - € 0,03 mln.

Totaal: € 1,07 mln.

Per saldo leidde bovenstaande tot een positief resultaat van € 1,97 miljoen op onze projecten. Gezien er in de begroting reeds uitgegaan was van een dotatie aan de voorziening verlieslatende complexen van € 0,98 miljoen is er een voordeel van € 2,96 miljoen ontstaan ten opzichte van de begroting. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen gemeente Lansingerland is besloten dat het resultaat direct wordt verrekend met de algemene reserve, behalve voor project Ruimte-voor-Ruimte Groenzoom Noordeinde. Voor dit project wordt de winstname opgenomen in de dekkingsreserve kapitaallasten RvR De Groenzoom.

In de paragraaf Grondbeleid is een uitgebreide toelichting op de afwijkingen opgenomen.

Overige afwijkingen (€ 52.000 nadeel)

Het verschil van € 52.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Kengetallen Grondzaken

Binnen de diverse woningbouwprojecten is in 2024 grond voor 174 woningen uitgegeven. Door met name lichte vertragingen in Wilderszijde (126 woningen) en Westpolder-Bolwerk is het niet gelukt om 332 woningen uit te geven in 2024.

Op bedrijventerrein Oudeland is in het afgelopen jaar (2024) 2,04 hectare grond uitgegeven. Ook hier zijn vertragingen de oorzaak van het niet behalen van de doelstelling (5,67 ha).

Kengetal	Begroet 2024	Realisatie 2024
Grondexploitatie		
Aantal woningen gronduitgifte	332	174
Verkoop van bedrijventerreinen	ca. 5,67 ha	ca. 2,04 ha

Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen

Inleiding

In dit hoofdstuk worden de algemene dekkingsmiddelen toegelicht. Dit zijn inkomsten die niet specifiek toe te rekenen zijn aan een bepaald programma, maar waarmee uiteindelijk de saldi van de programma's 1 tot en met 7 kunnen worden gedekt. In de staat van Baten en Lasten (terug te vinden in de Meerjarenbegroting) is de (financiële) samenhang tussen de programma's en algemene dekkingsmiddelen weergegeven.

De algemene dekkingsmiddelen zijn:

- Lokale heffingen;
- Algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- Dividend;
- Saldo van de financieringsfunctie;
- Overige algemene dekkingsmiddelen.

Overzicht: Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht baten en lasten algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht van algemene dekkingsmiddelen en post onvoorzien is als volgt:

	Realisatie 2023	Primitief 2024	Begroot 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Bedragen x € 1.000					
Lokale heffingen	560	411	349	374	25
Dividend	202	5	0	182	182
Financieringsfunctie	1.661	1.300	2.443	2.629	186
Algemene stelposten	247	1.611	410	527	117
Post onvoorzien	0	68	8	0	-8
Totaal lasten	2.671	3.395	3.210	3.712	502
Lokale heffingen	20.471	21.847	22.356	22.450	94
Algemene uitkering gemeentefonds	95.202	97.023	101.099	102.597	1.498
Dividend	949	897	1.978	1.968	-10
Financieringsfunctie	3.230	2.489	3.478	3.588	110
Algemene stelposten	37	20	20	34	14
Totaal baten	119.890	122.276	128.931	130.637	1.706
Resultaat voor bestemming	117.219	118.882	125.720	126.924	1.204
Toevoegingen reserves	9.593	4.330	4.590	4.590	0
Onttrekkingen reserves	4.602	5.943	5.403	5.403	0
Resultaat na bestemming	112.227	120.495	126.534	127.738	1.204

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (nadeel € 502.000)

Rente en kosten belastingdienst (€ 158.000 nadeel)

De boeterente van de Belastingdienst, ter hoogte van € 158.000, vloeit voort uit het boekenonderzoek dat is uitgevoerd. Dit onderzoek heeft geleid tot de constatering van onjuiste of te late aangiftes, waardoor er naast de naheffing die al in de slotwijziging was bij geraamd, ook boeterente in rekening is gebracht. De rente en kosten zijn het gevolg van de geconstateerde afwijkingen tijdens het boekenonderzoek en worden opgelegd als sanctie voor het niet tijdig of correct naleven van de fiscale verplichtingen.

Voorziening dubieuze debiteuren (€ 226.000 nadeel)

De toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren bestaat hoofdzakelijk uit een toevoeging aan de voorziening dubieuze SVHW. Dit betreft een bedrag van € 95.000 en is gebaseerd op de meest recente berekening van de belastingdebiteuren. Deze voorziening is noodzakelijk om mogelijke verliezen door oninbare vorderingen te dekken, gezien de verwachte betaalbaarheid van de openstaande belastingvorderingen. De hoogte van de toevoeging is afgestemd op de actuele situatie van de debiteurenportefeuille, waarbij rekening is gehouden met de verwachte risico's en het betalingsgedrag van de belastingdebiteuren. Er heeft tevens een toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren plaatsgevonden van € 131.000 voor de overige debiteuren.

Rente toegerekend aan investeringen in Nutsbedrijven (€100.000 nadeel)

Aan de in 2021 aangekochte cumulatief preferente aandelen in Stedin Holding N.V. wordt rente toegerekend. De afwijking op de toegerekende rente aan investeringen in nutsbedrijven, ter hoogte van € 100.000, is ontstaan doordat deze rente per abuis niet is geraamd in de oorspronkelijke begroting. Door rente toe te rekenen aan investeringen, stijgen de rentebaten, wat leidt tot een hoger financieringsresultaat. Dit nadeel heeft derhalve geen effect op het jaarrekeningresultaat.

Overige verschillen (€ 18.000 nadeel)

Het verschil van € 18.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 1.706.000 voordeel)

Algemene uitkering gemeentefonds (€ 1.498.000 voordeel)

De decembercirculaire 2024 leverde ten opzichte van de septembercirculaire 2024 een voordeel op van € 1.443.000. Van dit voordeel bestaat € 171.000 uit reeds beklemden middelen. Dit betreffen middelen die niet vrij besteedbaar zijn, derhalve zullen deze middelen bij de jaarrekening 2024 overgeheveld worden naar 2025. Deze en overige afwijkingen die voortkomen uit de decembercirculaire zijn toegelicht in de raadsinformatiebrief U25.00066.

Toegerekende rente aan grondexploitaties (€ 250.000 voordeel)

Bij het berekenen van de toegerekende rente aan de grondexploitaties is een rentepercentage gehanteerd van 1,08% terwijl in de Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG) uitgegaan wordt van een rentepercentage van 0,9%. Dit resulteert in een hogere toerekening van de rente aan grondexploitaties en derhalve ook een voordeel van € 250.000.

Rente op verstrekte kortlopende geldleningen (€ 197.000 nadeel)

Het rentepercentage voor schatkistbankieren daalde gedurende 2024 met 1%-punt van 3,91% naar 2,91%. Tevens stond gemiddeld gezien minder geld uit bij schatkistbankieren dan verwacht. Dit in combinatie met de daling van het rentepercentage, heeft geresulteerd in een nadeel ten aanzien van de rentebaten.

Overige verschillen (€ 155.000 voordeel)

Het verschil van € 155.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Overzicht Overhead

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de baten en lasten van overhead niet onder de afzonderlijke programma's worden opgenomen. Daarom begroten we op een centrale begrotingspost het 'overzicht overhead'. Overhead is hier gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces'. Om inzichtelijk te maken waar de overhead uit bestaat, is deze verdeeld in vijf onderdelen: personeel, uitbestede bedrijfsvoering, huisvesting, automatisering en grondexploitaties.

Overzicht Overhead

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	21.333	21.040	22.774	23.232	457
Baten	92	20	20	198	178
Totaal saldo van baten en lasten	-21.241	-21.019	-22.754	-23.034	-280
Onttrekkingen	605	1.501	2.147	2.157	10
Toevoegingen	323	55	1.201	1.201	0
Mutaties reserves	282	1.445	946	956	10
Resultaat	-20.959	-19.574	-21.808	-22.078	-270

Onderdelen Overhead

Personeel

Onder de post personeel vallen twee kostenposten: medewerkers van ondersteunende afdelingen en medewerkers van uitvoerende afdelingen die conform BBV tot de overhead worden gerekend. Tot de ondersteunende afdelingen behoren bijvoorbeeld de directie, communicatie, facilitaire zaken en financiën. Medewerkers van uitvoerende afdelingen die onder overhead vallen, zijn bijvoorbeeld teammanagers en het secretariaat.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	16.445	16.337	17.872	18.178	306
Baten	4	20	20	198	178
Resultaat	-16.441	-16.317	-17.852	-17.980	-128

Uitbestede bedrijfsvoering

Onder uitbestede bedrijfsvoering vallen werkzaamheden die tot de overhead worden gerekend volgens de BBV, maar die de gemeente Lansingerland heeft uitbesteed aan derden. Het gaat om kosten voor de catering voor zowel het bedrijfsrestaurant alsook voor de catering tijdens commissie- en raadsvergaderingen. Ook behoren de kosten voor schoonmaak, onderhoud van de planten in het gemeentekantoor en de beveiliging tot de uitbestede bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	744	769	769	767	-2
Totaal saldo van baten en lasten	-744	-769	-769	-767	2
Resultaat	-744	-769	-769	-767	2

Huisvesting

De huisvestingskosten bestaan uit alle kosten gerelateerd aan het gemeentekantoor. Dit zijn onder andere de kapitaallasten, onderhoudskosten, diverse belastingen en heffingen, gas-, water- en elektriciteitskosten en verzekeringspremies.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	2.875	2.363	2.467	2.621	155
Baten	88	0	0	0	0
Totaal saldo van baten en lasten	-2.788	-2.363	-2.467	-2.621	-155
Resultaat	-2.788	-2.363	-2.467	-2.621	-155

Automatisering

Tot de automatiseringskosten behoren de kosten voor het algemeen gebruik van hard- en software (bijvoorbeeld Corsa en intranet). Hier worden ook de kosten voor het (externe) archief verantwoord. De kosten voor hard- en software van ondersteunende afdelingen vallen hier ook onder (bijvoorbeeld Key2Financiën en Pepperflow).

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	2.950	3.165	2.672	2.781	109
Totaal saldo van baten en lasten	-2.950	-3.165	-2.672	-2.781	-109
Resultaat	-2.950	-3.165	-2.672	-2.781	-109

Grondexploitaties

Jaarlijks vindt de doorberekening van overheadkosten naar grondexploitaties en anterieure overeenkomsten plaats via het overzicht overhead. Deze doorbelasting wordt bepaald op basis van het overheadstarief per uur en het aantal uren op de grondexploitaties en anterieure overeenkomsten.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2023	Begr 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Lasten	-1.681	-1.595	-1.712	-1.668	44
Totaal saldo van baten en lasten	1.681	1.595	1.712	1.668	-44
Resultaat	1.681	1.595	1.712	1.668	-44

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 457.000 nadeel)

Binnen verschillende teams zijn afwijkingen die leiden tot het nadeel van € 457.000. Per saldo is er meer ingehuurd dan begroot voor de formatie. De overschrijding komt met name door de hogere inhuurlasten van onder andere de positie van teammanagers, die ontstaan door inhuur op vacatures in de periode dat vacatures geworven werden. Dit resulteerde in een nadeel van € 156.000.

Daarnaast is er per saldo meer uitgegeven dan begroot aan het gemeentehuis. De overschrijding komt door het uitvoeren van meer onderhoud en hogere kosten aan onderhoud, evenals hogere kosten voor gemeentelijke belastingen (nadeel € 125.000). Het resterende verschil wordt veroorzaakt door diverse kleine afwijkingen.

Baten (€178.000 voordeel)

Het verschil van €178.000 voordelig bestaat uit één of diverse kleinere afwijkingen en valt onder de € 200.000, en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€10.000 voordeel)

Het verschil van €10.000 voordelig bestaat uit één of diverse kleinere afwijkingen en valt onder de € 200.000, en wordt daarom niet verder toegelicht.

Paragrafen

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) stelt dat een aantal verplichte paragrafen moet worden opgenomen in de programmabegroting. Zij geven, als een dwarsdoorsnede door de programma's, inzicht in een aantal bedrijfsvoeringsaspecten van de gemeente. De paragrafen zijn:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering en treasury
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de belastingen, heffingen en leges die de gemeente Lansingerland heft. De paragraaf toont de tariefontwikkeling, de opbrengsten en de lokale lastendruk. De lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente.

We onderscheiden twee soorten heffingen: heffingen waarvan de besteding gebonden is aan de activiteit waarop de heffing betrekking heeft (zoals de rioolheffing en de afvalstoffenheffing) en de gemeentelijke heffingen die als algemene dekkingsmiddel mogen worden ingezet, waarvan de besteding niet van tevoren is bestemd (zoals de onroerende zaakbelasting en de hondenbelasting).

De gemeente Lansingerland kent de volgende belastingen, heffingen en leges:

1. Onroerende zaakbelasting Woningen (OZB-wonen);
2. Onroerende zaakbelasting Niet woningen (OZB - niet wonen);
3. Afvalstoffenheffing;
4. Rioolheffing;
5. Lijkbezorgingsrechten;
6. Leges burgerzaken;
7. Leges bouw;
8. Hondenbelasting;
9. Marktgeld.

Overzicht opbrengst lokale heffingen

In onderstaand overzicht staan de opbrengsten aan lokale heffingen van de belangrijkste heffingen in zowel dit jaar als de twee voorgaande jaren.

De hogere opbrengst op lokale heffingen wordt met name veroorzaakt door de bouwlegesopbrengsten. Het verschil is volledig toe te rekenen aan de versnelling in de woningbouw, met name Wilderszijde en Westpolder Bolwerk.

Bedragen x € 1.000					
	Realisatie 2023	Primitief 2024	Begroot 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
OZB woningen	9.370	9.893	9.893	9.904	11
OZB niet-woningen	10.731	11.542	12.050	12.153	103
Afvalstoffenheffing	7.347	6.723	7.039	6.838	-201
Rioolheffing	7.215	7.273	7.383	7.369	-14
Lijkbezorgingsrechten	226	240	240	299	59
Leges burgerzaken	632	695	770	837	67
Leges bouw	4.170	2.520	2.520	3.429	909
Hondenbelasting	325	299	368	350	-18
Markt gelden	61	71	71	63	-8
Precariobelasting, uitstallingen	42	45	45	42	-3
Totaal	40.119	39.301	40.379	41.284	906

COELO Atlas en woonlasten

Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) publiceert ieder jaar de zogeheten "Atlas van de lokale lasten". Onderdeel van deze atlas is een tarievenoverzicht. Het overzicht is hieronder opgenomen, aangevuld met de gegevens van Lansingerland.

Ondanks een relatief hoog gemiddelde WOZ-waarde in de Gemeente Lansingerland (€ 497.000) ten opzicht van het landelijke gemiddelde (€ 379.000) zijn de gemiddelde woonlasten in Lansingerland 3,07% lager dan het landelijke gemiddelde. De reden hiervoor is dat het door de gemeente Lansingerland gehanteerde OZB-tarief van woningen onder het landelijke gemiddelde ligt.

Bedragen x € 1,-

	Laagste 2024	Gemiddelde 2024	Hoogste 2024	Lansingerland 2024	afwijking in % t.o.v. gem. 2024)	(
OZB woningen (eigenaar)	0,0322%	0,0909%	0,2017%	0,0783%	-13,86%	
OZB niet-woningen (eigenaar+gebruiker)	0,0719%	0,5605%	1,6055%	0,5522%	-1,48%	
Afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishouden)	32	346	533	269,06	-22,24%	
Rioolheffing	102	225	530	263,22	16,99%	
Hondenbelasting (eerste hond)	0	27	145	89,67	236,09%	
Woonlasten (meerpersoonshuishouden)	675	994	1.988	963,47	-3,07%	

Bron: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO)

Woonlasten en de tarieven in de regio

In de Atlas van de lokale lasten wordt inzicht gegeven in de gemeentelijke woonlasten. Daarbij wordt het gemiddelde bedrag berekend dat een meerpersoonshuishouden op basis van de gemiddelde WOZ waarde van een eigen woning in de betreffende gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. In de ons omringende gemeenten hebben de gemiddelde woonlasten voor meerpersoonshuishoudens zich als volgt ontwikkeld.

De woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in 2024 bedragen landelijk gemiddeld € 994. Lansingerland is de enige van de omliggende gemeenten waar de lokale lasten voor meerpersoonshuishouden onder het landelijk gemiddelde liggen.

In onderstaande tabel ziet u de afwijking van de gemiddelde woonlasten per gemeente in onze regio:

Bedragen x € 1,-

Gemeenten	2023	2024	Mutatie t.o.v. 2023
Lansingerland	968	963	-0,5%
Pijnacker-Nootdorp	989	1.004	1,5%
Delft	1.083	1.128	4,2%
Zuidplas	1.006	1.043	3,7%
Zoetermeer	1.055	1.029	-2,5%

De onderstaande tabel laat de OZB-aanslagen en woonlasten 2024 in de regio zien:

OZB-aanslag tov WOZ-waarde	Gemiddelde WOZ-waarde (cijfers CBS)	WOZ-waarde t.o.v. landelijk gemiddelde	OZB-tarief	Gemiddelde OZB aanslag	OZB-aanslag t.o.v. landelijk gemiddelde	Verhouding WOZ-waarde OZB-aanslag
Lansingerland	497.000	131%	0,0777%	386,17	112%	0,85
Delft	336.000	89%	0,0974%	327,26	95%	1,07
Pijnacker-Nootdorp	500.000	132%	0,0712%	356,00	103%	0,78

Zoetermeer	363.000	96%	0,1186%	430,52	125%	1,30
Zuidplas	434.000	115%	0,1021%	443,11	129%	1,12
Nederland	379.000	100%	0,0909%	344,51	100%	1

Woonlasten tov WOZ-waarde	Gemiddelde WOZ-waarde	WOZ-waarde t.o.v. landelijk gemiddelde	Gemiddelde woonlasten MPH	MPH t.o.v. landelijk gemiddelde	Verhouding WOZ-waarde woonlasten
Lansingerland	497.000	131%	963,00	100%	0,76
Delft	336.000	89%	1.128,00	118%	1,33
Pijnacker-Nootdorp	500.000	132%	1.004,00	105%	0,79
Zoetermeer	363.000	96%	1.029,00	107%	1,12
Zuidplas	434.000	115%	1.043,00	109%	0,95
Nederland	379.000	100%	960,00	100%	1,00

Onroerende zaakbelasting (OZB)

De OZB bestaat uit een belasting voor de eigenaar van een opstal, waarbij verschil gemaakt wordt tussen woningen en niet-woningen. Lansingerland kent een tariefdifferentiatie voor woningen en niet-woningen. Tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen wordt in heel Nederland toegepast. De tarieven voor niet-woningen liggen hoger dan voor de woningen. De tarieven voor woningen en niet-woningen in Lansingerland lagen in Lansingerland in 2024 beide onder het landelijk gemiddelde.

Tarieven Onroerende Zaakbelasting	Tarief 2022	Tarief 2023	Tarief 2024	Mutatie t.o.v. 2023
Eigenaar (woning)	0,0896%	0,0777%	0,0783%	0,8%
Eigenaar (niet-woning)	0,4625%	0,5117%	0,5522%	7,9%

Opbrengsten onroerende zaakbelasting

De gerealiseerde OZB-opbrengsten 2024 wijken af met de begroting na slotwijziging. De OZB eigenaren (woning) is € 11.000 hoger dan begroot. Voor de OZB eigenaren (niet-woningen) is de realisatie € 103.000 hoger dan begroot.

Bedragen x € 1.000					
Opbrengst OZB	Realisatie 2023	Primitief 2024	Begroot 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Woningen (eigenaren)	9.370	9.893	9.893	9.904	11
Niet-woningen (eigenaren)	10.731	11.542	12.050	12.153	103
Totaal	20.101	21.435	21.943	22.057	114

Waardering Onroerende zaken (WOZ)

Uitvoering

SVHW te Klaaswaal voert per 1 januari 2013 de Wet WOZ en de heffing en inning van gemeentelijke belastingen uit voor onze gemeente.

Waarderingskamer

De Waarderingskamer (WAKA) heeft de uitvoering van de WOZ binnen het voorzieningengebied van SVHW beoordeeld als 'goed'. Dit algemeen oordeel wordt afgegeven aan een organisatie die WOZ-taxaties van goede kwaliteit levert en daarnaast op alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. Het SVHW heeft ook voldoende maatregelen getroffen voor adequate aansturing en kwaliteitsbeheersing van de werkzaamheden. Zie hiervoor ook de website van de Waarderingskamer: www.waarderingskamer.nl/nc/alle-beoordelingen/gemeentepagina/lansingerland/.

Bezwaarschriften

Het aantal ingediende bezwaarschriften is met 55,6% gedaald ten opzichte van 2023. Deze daling is het gevolg van de uitwerking van de in 1 januari 2024 door de Eerste Kamer in werking getreden wetsvoorstel herwaardering proceskostenvergoeding. Met invoering van deze wet zijn de procesvergoedingen naar beneden bijgesteld, met als gevolg dat het aantal ingediende bezwaren door no-cure-no-pay (ncnp) bureaus bij woningen sterk is gedaald. SVHW voert naast deze daling actief campagne om het aandeel bezwaarschriften dat via ncnp-bureaus binnenkomt te verkleinen. Communicatie speelt hierbij een belangrijke rol, onder andere door ervoor te zorgen dat bezwaar maken via de website van de SVHW heel eenvoudig is.

Aantallen bezwaarschriften WOZ	2023	2024	Mutatie t.o.v. 2023
Ingediend:	2.317	1.028	-55,6%
Nog in behandeling	359	21	-94,2%
Waarvan afgehandeld:			
Toegekend	563	299	-46,9%
Afgewezen en anderszins afgedaan	1.395	708	-49,2%

Baten en lasten afvalstoffenheffing en dekkingspercentage

In 2024 zijn de baten en de lasten in balans, waardoor we een kostendeckendheid van 99% realiseerden.

Bedragen x € 1.000				
Afvalinzameling	Realisatie 2023	Begroot 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Baten: afvalstoffenheffing	7.347	7.039	6.838	-201
Baten: overige opbrengsten	676	713	1.218	505
Lasten: directe kosten	-6.376	-6.392	-6.567	-175
Lasten: toerekening BTW	-1.219	-695	-1.170	-475
Lasten: toerekening overhead	-281	-439	-180	259
Lasten: kwijtschelding	-156	-195	-207	-12
Saldo	-9	31	-67	-98
Dekkingspercentage	100%	100%	99%	

Baten en lasten rioolheffing en dekkingspercentage

Het gerealiseerde saldo van € 467.000 is door middel van een storting verrekend met de voorziening riolering.

Bedragen x € 1.000

Rioolheffing	Realisatie 2023	Begroot 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Baten: rioolheffing	7.214	7.383	7.369	-14
Baten: overige opbrengsten	106	13	33	20
Lasten: directe kosten	-5.528	-6.115	-5.381	734
Lasten: toerekening BTW	-771	-817	-670	147
Lasten: toerekening overhead	-633	-695	-691	4
Lasten: kwijtschelding	-178	-175	-193	-18
Saldo	210	-406	467	873
Dekkingspercentage	103%	95%	107%	

Kwijtscheldingen

In Lansingerland kan kwijtschelding worden verleend voor afvalstoffen- en rioolheffing, als een belastingsschuldige (particulier) financieel niet in staat is om de belastingaanslag te betalen. Of een belastingsschuldige in aanmerking komt voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding, wordt beoordeeld aan de hand van een inkomens- en vermogenstoets. Deze toets is gebaseerd op door het Rijk vastgestelde normen. De daarbij te hanteren kosten van bestaan (de zogenoemde betalingscapaciteit) worden vastgesteld op 100% van de bijstandsnorm.

Aan belastingsschuldigen die op 31 december voorafgaand aan het belastingjaar een bijstandsuitkering en minimaal twee jaar gehele kwijtschelding hebben ontvangen, wordt automatisch kwijtschelding verleend. De kosten voor kwijtschelding worden bij de afvalstoffenheffing en de rioolheffing meegenomen in de berekening van de kostendekking.

De werkelijke en geraamde lasten van kwijtscheldingen staan in onderstaand overzicht.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	2023	2024	Mutatie t.o.v. 2023
Ingediende aanvragen	832	936	12,5%
Nog in behandeling	0	0	0,0%
Waarvan afgehandeld:			
Toegekend (geheel of gedeeltelijk)	640	706	10,3%
Afgewezen	192	230	19,8%

Lasten kwijtscheldingen

Het totaal aantal aanvragen tot kwijtschelding is in 2024 toegenomen ten opzichte van 2023. Het aantal toegekende kwijtscheldingen is ook gestegen. De uitgaven aan kwijtscheldingen van de gemeentelijke belastingen en rechten geeft het volgende overzicht:

Bedragen x € 1.000				
Lasten kwijtschelding	Realisatie 2023	Begroot 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024
Afvalstoffenheffing	156	175	193	18
Rioolheffing	176	195	207	12
Onroerende-zaakbelasting	0	0	0	0
Totaal	332	370	400	30

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing beschrijft in hoeverre de gemeente Lansingerland in staat is om haar financiële risico's op te vangen en welke methode gebruikt wordt voor het bepalen van het risicoprofiel. Tevens wordt uiteengezet hoe risicobeheersing geïntegreerd is in de bedrijfsvoering van de gemeente. Door risico's te identificeren, kunnen passende maatregelen worden genomen om deze te beheersen. Hierbij is een evenwicht nodig tussen de benodigde middelen en het acceptabele risiconiveau voor de organisatie.

Daarnaast behandelt de paragraaf de toenemende behoefte aan transparantie over gemeentelijke inzichten en langetermijnperspectieven. Naast de verplichte financiële kengetallen volgens het BBV biedt de paragraaf een kwalitatieve duiding van niet-kwantificeerbare risico's en ontwikkelingen. Frauderisico's worden besproken in de paragraaf Bedrijfsvoering.

De verplichte financiële kengetallen volgens het BBV worden opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting en het jaarverslag om provinciale staten en de gemeenteraad inzicht te geven in de financiële positie.

Risicobeheersing in de gemeente Lansingerland

De nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2024-2027 die afgelopen jaar geactualiseerd is (T24.07315), beschrijft hoe Lansingerland haar risico's inventariseert, beheerst en verantwoordt. De nota geeft aan welke informatie in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing wordt opgenomen. Daarnaast is in het interne controleplan 2024 opgenomen dat in 2024 een risicoanalyse en een frauderisicoanalyse zou worden uitgevoerd. Overeenkomstig het plan is dit uitgevoerd (zie voor een samenvatting van de frauderisicoanalyse ook de paragraaf bedrijfsvoering). In deze jaarstukken (een document dat terugkijkt op het afgelopen jaar) ligt het accent vooral op het weerstandsvermogen en de risico's op incidentele tegenvallers.

Lansingerland loopt haar grootste incidentele financiële risico's bij de grondexploitaties. Deze risico's houden verband met de hoge boekwaarde van gedane investeringen en marktomstandigheden. Het risico bestaat dat grond niet, later, of voor een lagere prijs wordt verkocht dan voorzien. Om dit risico te beheersen, moet de gemeente inspelen op marktontwikkelingen en haar onderscheidend vermogen als woon- of vestigingsplaats versterken. Dit is een speerpunt van het college. Om de boekwaarde niet verder te laten oplopen, is de gemeente terughoudend met nieuwe uitgaven en doet deze alleen als ze noodzakelijk zijn om inkomsten te genereren. Waar mogelijk benutten we schaalvoordelen door werkzaamheden te clusteren. Het jaar 2024 toont een daling van de geïnvesteerde bedragen in grondexploitaties, met meer inkomsten dan uitgaven. Voor verdere toelichting op de risico's van grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

De grootste risico's op structurele tegenvallers zijn te vinden in het sociaal domein en de hoogte van de Algemene Uitkering. De lasten in het sociaal domein (WMO, Jeugd en Participatie) zijn in de Begroting 2025 -2028 zo realistisch mogelijk geraamd op basis van inzichten medio 2024. Dit domein kent zogenoemde openeinderegelingen zonder een helder financiële plafonds, waardoor kosten snel kunnen stijgen. De hervormingsagenda van de Jeugdwet moet leiden tot een stabilisering van de lasten, los van de bevolkingsgroei. Deze uitgangspunten zijn verwerkt in de meerjarenraming. Het risico bestaat echter dat besparingen niet gerealiseerd worden en er structurele tegenvallers ontstaan. De paragraaf over structurele tegenvallers in de Begroting geeft hier verder cijfermatig inzicht in. De eerstvolgende actualisatie van deze risico's op structurele tegenvallers in het meerjarenbeleid vindt zoals gebruikelijk plaats bij de Begroting 2026.

Continuïteit

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie en het weerstandsratio van 5,0 (resp. 2,4 exclusief Enecoreserve) is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lansingerland van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet. Zie voor de onderbouwing onderstaande toelichtingen.

Op basis van het beeld van onze meerjarenbegroting blijft het zorgpunt het structureel in evenwicht zijn van de baten en lasten, ook voor onze gemeente. Bij de komende begrotingen is het onverkort van belang om kritisch te blijven kijken naar wat wij lokaal kunnen doen en daarbij de nodige maatregelen te treffen om in de toekomst financieel solide te blijven.

Inventarisatie risico's

Op basis van het risicoprofiel van de gemeente Lansingerland wordt bepaald hoeveel middelen nodig zijn om alle risico's te kunnen opvangen. Hierbij maken we onderscheid tussen incidentele risico's en structurele tegenvallers. Incidentele risico's worden afgedekt door het beschikbare weerstandsvermogen, terwijl structurele risico's voldoende flexibiliteit in de begroting vereisen.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend op basis van een risicosimulatie, waarbij een statistische benadering wordt gehanteerd. Deze benadering gaat ervan uit dat nooit alle risico's zich tegelijkertijd en in maximale omvang zullen voordoen. Indien dit wel het geval zou zijn, bedraagt het maximale financiële gevolg van de in beeld gebrachte risico's, exclusief de gevoeligheidsscenario's voor grondexploitatie, € 32 miljoen.

Dit is als volgt te verdelen over de algemene dienst en de grondexploitaties:

- Algemene dienst: € 17 miljoen
- Grondexploitaties: € 15 miljoen

Top 10 risico's gemeente Lansingerland

De top 10 aan risico's zijn op basis van hun aandeel in het totaal benodigde weerstandsvermogen:

Bedragen x € 1.000		
Nr. Risico	Kans	Maximaal bedrag
1 Ontwikkeling Wilderszijde o.b.v. bestemmingsplan	N.v.t., zie toelichting	32.300
2 Lagere dekking Rijk inkomensdeel BUIG	30%	4.000
3 Risico op verkeerde aannames besluitvorming sociaal domein	30%	1.000
4 Ramp en schade aan gemeentehuis dat (deels) niet verzekerd is	10%	3.000
5 Aanspraak op borgstelling gemeente	10%	2.800
6 Extra kosten door risico op herverkaveling Ruimte voor Ruimte Groenzoom	30%	612
7 Hulpverleners krijgen privégegevens onder ogen	30%	500
8 Stijging kosten bouwrijp maken Ruimte voor Ruimte Groenzoom	30%	483
9 Afdracht van vrije kavel Ruimte voor Ruimte Groenzoom vertraagd t.o.v. afdracht aan Provincie	30%	476
10 Wijziging in bouw paviljoen Berkel Centrum West door uitblijven exploitant	70%	200

Toelichting risico's

Uit de voorgaande tabel blijkt dat onze grootste risico's betrekking hebben op de grondexploitaties, waarvan Ruimte voor Ruimte Groenzoom en Wilderszijde de grootste invloed hebben. De genoemde bedragen zijn de mogelijke verdere verliezen op de grondexploitaties als de ontwikkelingen niet lopen zoals we nu inschatten op basis van de huidige marktomstandigheden. Naast bovenstaande incidentele effecten zijn er, als het risico zich voordoet, ook structurele effecten omdat schulden niet of minder snel kunnen worden afgelost. Op basis van de huidige rekenrente grondexploitaties van 1,08% betekent elke € 10 miljoen verdere verlies name op de grondexploitatie een toename van de structurele rentelast op de begroting van € 108.000.

Ten opzichte van het laatste P&C-document (Begroting 2025) is een aantal risico's uit de top 10 gemuteerd, waardoor risico's die eerder buiten de top 10 vielen alsnog in de top 10 landen. Dit betreft veelal risico's met een kleinere impact qua bedrag. Een belangrijk risico dat vervallen is, betrof de fiscale optimalisatie van Westpolder. Hierover is inmiddels een besluit ontvangen van de Belastingdienst, waardoor dit risico niet meer van toepassing is.

Het grootste risicobedrag is gerelateerd aan de gebiedsontwikkeling Wilderszijde (risico nummer 1). Dit betreft het totale risicoprofiel voor Wilderszijde. Gezien de omvang van de ontwikkeling, de looptijd en de huidige economische omstandigheden is het risicobedrag fors. Eind 2021 stelde de gemeenteraad het bestemmingsplan vast en is het hele gebied een 'actieve' grondexploitatie geworden. Dit betekent dat we ook een specifieke risicoanalyse maken voor het gebied. De gebiedsspecifieke risico's tellen op tot een benodigd risicobedrag van circa € 11,3 miljoen. Naast deze risico's is het financiële resultaat van Wilderszijde ook afhankelijk van algemene ontwikkelingen, zoals de eventuele (snellere) stijging van kosten en ontwikkelingen van vrij op naam (VON)-prijzen. In dat kader zijn heel veel scenario's mogelijk, zowel in positieve als negatieve zin. Voor het weerstandsvermogen is voor de jaarrekening 2024 een zwaarder weer scenario doorgerekend waarbij de kosten 2% per jaar sneller stijgen dan nu doorgerekend in de gebiedsexploitatie en de grondprijzen/woningprijzen 2% per jaar minder stijgen. Dit scenario levert een circa € 21 miljoen nadeliger resultaat op dan het resultaat op basis van de huidige uitgangspunten. In de herziening MPG 2025 werd voor Wilderszijde slechts een beperkt positief resultaat verwacht. In de grondexploitatie zelf is er net als vorig jaar, geen buffer om risico's op te vangen. Het bedrag dat benodigd is aan weerstandsvermogen is licht gedaald (van € 36,5 miljoen naar € 32,3 miljoen). Gezien het vroege stadium van het project is het ook wenselijk om nog steeds een robuuste 'buffer' aan te houden, wat we met € 32,3 miljoen doen. De abnormale marktomstandigheden van 2022 en 2023 met stijgende prijzen en tekorten aan bouwmaterialen en arbeidskrachten maken dit ook zichtbaar. Als alternatieve (of toetsende) methode is via de methode van de Rekenkamer (zie ook de nota Weerstandsvermogen voor een nadere toelichting hierop) een berekening gemaakt. Uitgaande van 10% van de nog te realiseren kosten en 10% van de boekwaarde per 1/1/2025 is dan een weerstandsvermogen nodig van € 14 miljoen. Gezien de huidige marktomstandigheden en het feit dat we als gemeente een verfijndere methode hanteren stellen we voor in het benodigd weerstandsvermogen rekening te houden met ons 'eigen' berekende bedrag, dat veel hoger ligt dan de methode Rekenkamer.

Van het Rijk ontvangt de gemeente jaarlijks geld voor de uitvoering van het inkomensdeel van de Participatiewet, de zogenoemde BUIG-uitkering. Indien de werkelijke lasten voor de uitkeringen hoger liggen dan geldt eerst een eigen risico, daarboven kan de gemeente een aanvraag indienen voor een aanvullende uitkering. Met het oog op de huidige onzekere economische tijd gaan we in de meerjarenraming uit van een stijging van de uitkeringslasten, maar ook een stijging van de BUIG-uitkering. Mocht deze laatste ontoereikend zijn dan komt een eventueel nadeel tot de drempel voor een aanvullende uitkering ten laste van de gemeente. Het risico baseren we op elk jaar van de meerjarenraming een tekort van maximaal € 1 miljoen. De kans achten we beperkt omdat we enerzijds zelf deels kunnen sturen op het aantal bijstandsgerechtigden, via re-integratie, en anderzijds het Rijk de BUIG laat meebewegen met de macro-economische situatie.

Risico's verbonden partijen

De gemeente Lansingerland neemt deel in diverse gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen. In de paragraaf verbonden partijen van deze begroting is een overzicht hiervan opgenomen en is per partij ook inzicht gegeven in de risico's bij de verbonden partij.

Inmiddels is de gemeenschappelijke regeling Hoefweg geliquideerd. Daarmee zijn er geen risico's meer voor Hoefweg waarvoor de gemeente weerstandscapaciteit hoeft aan te houden.

Uit de grondexploitatie en risico-inventarisatie die ten grondslag liggen aan de jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Bleizo is een gewijzigd beeld naar voren gekomen. De grondexploitatie van de GR Bleizo kent een aantal kansen en risico's. Deze kansen en risico's zijn in beeld gebracht met behulp van een Monte Carlo-simulatie. Het laagste resultaat in de bandbreedte van de risicoanalyse komt uit op +/- € 170.000. Aangezien GR Bleizo voldoende weerstandscapaciteit heeft om dit risico op te vangen, hoeft de gemeente voor GR Bleizo geen weerstandscapaciteit meer aan te houden. Het risicoprofiel van de grondexploitatie van de GR Bleizo is ten opzichte van voorgaand jaar verbeterd door de overeengekomen bestuursovereenkomst. Daarmee is het risico op afwaardering van de gronden vervallen en wordt er een alternatief ontwikkelprogramma onderzocht.

Met betrekking tot bestemmingsplan 'Groenzoom' is door een derde partij een claim ingediend tegen de gemeente. Het geschil is per balansdatum nog niet inhoudelijk behandeld; een zittingsdatum is nog niet vastgesteld. De uitkomst van de procedure is op dit moment onzeker. De gemeente volgt de ontwikkelingen.

Effect van wereld- en rijksontwikkelingen op financiële risico's gemeente

Door zowel de hogere financieringsrente als de oorlog in Oekraïne kunnen investeerders voorzichtiger worden c.q. investeren bedrijven minder. Dit kan gevolgen hebben voor de nog uit te geven bedrijventerreinen (minder opbrengst, latere opbrengst, etc.). Ook de energiecrisis en hoge inflatie zijn daarvan een gevolg. Gedeeltelijk compenseert het Rijk hiervoor. In zijn algemeenheid geldt dat de risico's op dit moment wel kwalitatief zijn te duiden, maar nog zeer moeilijk kwantitatief. Deze eerste risicobeschouwing is daarom ook vooral kwalitatief van aard en geeft de grootste financiële risico's weer die het college op dit moment ziet. De lijst is, in willekeurige volgorde, als volgt:

Sociaal domein

- Toename van het aantal bijstandsgerechtigden; als gevolg van stijging energiekosten, hoge inflatie, rentestijgingen en daarmee gepaard gaande onzekerheid krijgt de economie en daarmee de werkgelegenheid forse klappen. In eerste instantie vallen 'ontslagen' medewerkers terug op de WW. Afhankelijk van de duur van de WW valt een deel van deze personen uiteindelijk ook terug op de bijstand. Ons huidige bestand ligt net boven de 600 bijstandsgerechtigden. Een stijging van dit aantal is een reëel risico, al is de werkloosheid momenteel laag. We houden in de begrotingscijfers 2025-2028 rekening met een stijging op basis van inwonergroei. Risico is dat zich een nog negatiever scenario voordoet en de lasten sneller gaan stijgen. Het Rijk compenseert deze lasten (op termijn) mogelijk, maar uitgaande van de huidige systematiek voor financiering zal dat veelal met enige vertraging gaan (voordat de Rijksbijdrage omhoog gaat). Een stijging van bijstandsgerechtigden betekent ook dat de ambtelijke organisatie meer inzet zal moeten plegen op participatie en rechtmatigheid en dus (tijdelijk) meer formatie nodig heeft.
- Toename van het aantal schuldhelpverleningstrajecten; als gevolg van genoemde potentiële crises krijgt de economie en daarmee de werkgelegenheid forse klappen. Ondernemers en (ontslagen) werknemers kunnen in de financiële problemen komen en te maken krijgen met (toenemende) schulden. De gemeente is verantwoordelijk voor de schuldhelpverlening. Dus een toenemend beroep betekent meer werk en meer lasten voor de gemeente. Vanaf de Begroting 2020 is reeds rekening gehouden met een stijging van het budget voor formele en informele schulddienstverlening van 5% per jaar tot aan 2025. In 2023 lag de groei overigens hoger dan deze 5%.
- Toename beroep op voorzieningen Wmo en Jeugdwet; Het is een reëel risico is dat meer mensen uit de doelgroepen ouderen (eenzaamheid) en jongeren (leerlingen/scholieren) in de problemen gaan komen en er extra hulp of ondersteuning nodig is. De gemeente is, als er geen vangnetten zijn in de eigen omgeving, verantwoordelijk voor deze hulp. Dit betekent een potentiële toename van de lasten in het sociaal domein voor de voorzieningen en ook extra formatie die hier voor nodig is.

Woningmarkt

Diverse partijen voorspellen zwaar(der) weer voor de woningmarkt. Op de korte termijn zijn de effecten nog beperkt, maar het valt niet uit te sluiten dat de economische teruggang doorsijpelt naar de woningmarkt. Naast het economische risico is door stikstofwetgeving en de oorlog in Oekraïne ook een risico dat productieketens voor grond- en hulpstoffen voor de bouw stilvallen. Risico voor de gemeente is dat projecten vertraging oplopen of stilvallen en inkomsten later of niet binnen komen. Denk hierbij aan inkomsten uit grondverkoop en bouwleges. Voor Wilderszijde houden we hier ook rekening mee bij het bepalen van het weerstandsvermogen (zie eerder deze paragraaf). Het college merkt wel op dat de impact van een terugval op de huizenmarkt in financiële zin waarschijnlijk minder impact op Lansingerland zal hebben dan in de vorige crisis. De grondposities van de gemeente zijn fors kleiner, de schuldenlast lager en de rente is ook lager dan destijds (en de gemeente beschikt over eigen geld in de vorm van de opbrengst Eneco). Risico is wel dat, als de risico's zoals nu in beeld zijn zich voordoen, de algemene reserve kan dalen.

In 2023 zijn 132 flexwoningen van 3B Wonen opgeleverd aan de Sporthoeklaan, waarvan 150 plekken voor opvang ontheemde Oekraïners zijn bestemd en 74 voor huisvesting spoedzoekers. Met de huidige vergunning kunnen de woningen tot 2033 op deze locatie blijven staan. Daarna moet een tweede locatie voor nogmaals 10 jaar worden gevonden. Er is nog niet besloten op welke locatie de woningen dan zullen staan en wat dan de benodigde aanpassingen zijn van de nieuwe locatie. We zien dit als een risico dat nog niet te kwantificeren is in termen van kans en impact. Voor het terugbrengen in de oude staat van het kavel aan de Sporthoeklaan is in deze Jaarrekening rekening gehouden met het vormen van een bestemmingsreserve om dit toekomstige kosten te dekken.

Gemeentefonds

De inkomsten van de gemeente komen voor zo'n 50% uit het gemeentefonds. Het Rijk is overgestapt van de 'trap-op-trap-af'-systematiek naar de bbp-systematiek. Dit heeft nadelig uitgedaakt voor gemeenten, aangezien het gemeentefonds gekort is. Door het crisismaatregelenpakket is de Staatsschuld opgelopen. Het risico c.q. de verwachting is dat dit op termijn Rijksbezuinigingen nodig maakt. Het ziet ernaar uit dat gemeenten niet gecompenseerd worden voor alle kosten die zij maken ten aanzien van de taken die het Rijk aan hen heeft toegewezen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit betreft de middelen die de gemeente heeft of ter beschikking kan krijgen om de financiële gevolgen van risico's op te vangen. Het uitgangspunt daarbij is dat structurele risico's opgevangen moeten worden door structurele 'weerstandscapaciteit' en incidentele risico's opgevangen worden door incidentele 'weerstandscapaciteit'. Dit onderscheid is ook van belang met het oog op het 'structureel evenwicht' in de begroting en het toezicht van de provincie hierop.

Incidentele weerstandscapaciteit

De gemeente Lansingerland rekent met ingang van de Begroting 2024 naast de algemene reserve ook de bestemmingsreserve Enecogelden tot de incidentele weerstandscapaciteit. De overige reserves rekenen wij niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit zijn de bestemmingsreserves en de stille reserves. Bestemmingsreserves worden niet meegenomen, omdat hier al een bestemming aan is toegekend. Stille reserves (ontstaan wanneer de boekwaarde van de activa lager is dan de verkoopwaarde) worden niet meegenomen, omdat deze pas geïncasseerd kunnen worden als de activa verkocht wordt. Echter, als er expliciete besluiten worden genomen om stille reserves te gelde te maken, dan worden deze toegevoegd aan de weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit betreft de flexibiliteit die er in de begroting is. Dit betreft de mate waarin lasten verder zijn terug te brengen (door bezuinigingen), inkomsten te verhogen en de inzet van de post onvoorzien. Zodoende bestaat structurele weerstandscapaciteit uit:

- Onbenutte belastingcapaciteit;
- Post onvoorzien;
- Bezuinigingspotentieel lastenniveau tot wettelijke taken.

De onbenutte belastingcapaciteit is in theorie niet gemaximeerd. Er zijn geen maximum tarieven voor de OZB. Wel zijn er landelijk afspraken over de maximale jaarlijkse stijging van de OZB (macro-norm) en geldt voor het doen van een aanvraag tot artikel 12 dat de OZB boven de drempelpercentages ligt (gebaseerd op 120% van het landelijk gemiddelde OZB-percentages).

Vanaf de begroting 2024 is de post onvoorzien omlaag bijgesteld. Dit beperkt de mogelijkheid om onvoorziene risico's op te vangen.

Ten behoeve van de Begroting 2025 is het bezuinigingspotentieel in beeld gebracht indien de gemeente alleen de wettelijke taken zou uitvoeren en op taken met een inspanningsverplichting het minimale zou doen. In dat geval zou de gemeente nog enkele miljoenen kunnen bezuinigen. Dit zou dan wel gepaard gaan met veel maatschappelijke onrust en de bezuinigingen zijn veelal niet direct in het eerstvolgende begrotingsjaar in te voeren. De flexibiliteit op dit punt is beperkt.

In de grondexploitaties en kredieten is meestal ook een post 'onvoorzien' opgenomen. Binnen de grondexploitaties en projecten zelf is dus ook enige mate van weerstandscapaciteit aanwezig, ter dekking van kleinere risico's. Bij het bepalen van het weerstandsvermogen op gemeenteniveau houden we geen rekening met deze posten 'onvoorzien'.

Benodigde weerstandscapaciteit

De omvang van alles risico's is na identificatie ingeschat middels het benoemen van een kans en een gevolg (kwantificering). Op basis van de ingevoerde risico's is de risicosimulatie in Naris uitgevoerd. Op basis van deze simulatie kan (met een zekerheidspercentage van 90%) gesteld worden dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 36,4 miljoen. De daling wordt met name veroorzaakt doordat er in de voortgang van de grondexploitaties of door het afronden ervan, een aantal risico's zijn vervallen.

De benodigde weerstandscapaciteit is als volgt te verdelen:

Algemene dienst € 2,8 miljoen

Grondexploitaties € 33,5 miljoen

De Rekenkamer Lansingerland gaat als 'benchmark' voor de risico's op grondexploitaties uit van een benodigde weerstandscapaciteit van 10% van de boekwaarde van de grondexploitaties in exploitatie en 10% van de nog te realiseren kosten. Op basis van de jaarrekening 2024 en de onderliggende grondexploitaties is dan circa € 21,3 miljoen nodig voor de gemeentelijke grondexploitaties (inclusief Wilderszijde). Voor Bleizo circa € 11,2 miljoen. In totaal dus circa € 32,5 miljoen. Deze berekeningswijze van de Rekenkamer voor de grondexploitaties is sterk genormeerd en houdt geen rekening met de specifieke omstandigheden. Enige afwijking tussen deze berekening en de eigen berekening is dus logisch. De eigen berekening van circa € 33,5 miljoen is € 1,0 miljoen hoger dan de € 32,5 miljoen op basis van de methode Rekenkamer. Dit is een beperkt verschil. Daarnaast kan een deel van het bedrag voor Bleizo van € 11,2 miljoen (o.b.v. de Rekenkamer) binnen de gemeenschappelijke regeling zelf opgevangen worden. Op basis hiervan is er geen reden het risicoprofiel van de gemeente bij te stellen voor de bepaling van het weerstandsvermogen.

Beoordeling weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Lansingerland bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Het weerstandsvermogen geeft aan of de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen zonder de noodzaak om direct te bezuinigen en/of de lokale lasten te verhogen. Bij het vaststellen van de begroting 2024 besloot uw Raad om de reserve Enecogelden voortaan onderdeel te laten zijn van de beschikbare weerstandscapaciteit (die dan bestaat uit het totaal van de algemene reserve en de reserve Enecogelden). Met een ratio weerstandsvermogen van 5,0 (2023: 3,4) inclusief de reserve Enecogelden, respectievelijk 2,4 (2023: 1,7) exclusief de reserve Enecogelden, is Lansingerland hiertoe in staat. De ratio van 5,0 is significant hoger dan oorspronkelijk begroot voor eind 2024 (2,9). De ratio ligt daarmee eind 2024 ruim boven de bandbreedte van de door de raad gewenste marge 'ruim voldoende' (tussen de 1,4 en 2,0), waarbij de Raad streeft naar een ratio van 1,7. Als de bestemming van € 25,5 miljoen voor het IHP, zoals besloten in 2025, in mindering gebracht zou worden van het weerstandsvermogen, dan zou de ratio alsnog uitkomen op 4,3 (respectievelijk 1,7).

Weerstandsvermogen	Voorstel resultaatbestemming 2024	Bedragen x € 1.000	
		Reserves onderdeel weerstandsvermogen Incl. Enecoreserve	Excl. Enecoreserve
Stand algemene reserve en Enecoreserve per 31 december 2024 voor resultaat 2024		181.030	87.263
Weerstandsvermogen voor resultaatbestemming		181.030	87.263
Resultaatbestemming 2024:			
Reparatie schoolplein Mozaiek	-250		
Hortiscience	-571		
Decentralisatie Uitkeringen Decembercirculaire 2024	-171		
Resultaat boekjaar		1.628	1.628
Subtotaal	-992	1.628	1.628
Totale weerstandscapaciteit ultimo 2024		181.666	87.899
Benodigde weerstandscapaciteit		36.363	36.363
Ratio weerstandsvermogen		5,0	2,4

Prognose ontwikkeling weerstandsvermogen en (risico) Vennootschapsbelasting

In de begroting 2025 is de meest recente prognose van de ontwikkeling van het weerstandsvermogen opgenomen met een ratio van 2,9 voor 2024. Ten opzichte van die prognose is de ratio eind 2024 met 5,0 in werkelijkheid beter, door zowel toename van de algemene reserve en een lager benodigd weerstandsvermogen. Het eerstvolgende moment voor actualisatie van de meerjarenprognose van het weerstandsvermogen is de begroting 2026.

De Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen bepaalt dat ook gemeenten vennootschapsbelasting moeten betalen over ondernemersactiviteiten. Hier vallen in beginsel ook de (actieve) grondexploitaties onder. Via de Quickscan Winstoogmerk grondbedrijven toetsen we of er sprake is van een onderneming, hiervoor hebben wij advies gevraagd van onze huidige fiscaal adviseur.

Voor de jaren 2016-2021 hebben wij een “nihil”-aangifte ingediend bij de Belastingdienst en namen daarmee formeel een standpunt in richting de Belastingdienst. Momenteel loopt er een audit van de Belastingdienst op de BTW, Btw-compensatiefonds, Loonheffing en VPB.

Aangezien de audit op dit moment loopt, is het onduidelijk op welk moment we door “de poort” gaan en wat de financiële gevolgen hiervan zullen zijn.

Hierdoor is onze inschatting omtrent de VPB (voorlopig) ongewijzigd ten opzichte van het MPG 2024.

Financiële kengetallen

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote

De netto schuldquote (en de quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) is hoger dan de verwachting bij de Begroting 2024, maar in lijn met de stand bij de Jaarstukken 2023. De schuldquote ligt onder de 90% en daarmee in de minst risicovolle categorie van de Provincie Zuid-Holland.

Bedragen x € 1.000

Netto schuldquote	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
A Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	52.561	40.311	61.124
B Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	28.200	12.000	28.745
C Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	29.314	15.000	23.470
D Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	376	376	375
E Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	38.343	12.000	36.175
F Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	214	1.000	201
G Overlopende activa (cf. art. 49 BBV)	14.206	3.000	11.182
H Totale baten cf. art. 17 lid c BBV)	199.237	225.385	220.528
Netto schuldquote ((A+B+C-D-E-F-G)/H) x 100%	29%	23%	30%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat er bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden te berekenen. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dat betekent voor de schuldenlast. Bij beide berekeningen worden bij de financiële activa de verstrekte leningen opgenomen.

Gezien wij een beperkte hoeveelheid aan uitgezette gelden hebben wijkt dit kengetal af van de berekende schuldquote.

Bedragen x € 1.000

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
A Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	52.561	40.311	61.124
B Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	28.200	12.000	28.745
C Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	29.314	15.000	23.470

			Bedragen x € 1.000
D Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	5.458	1.196	5.895
E Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	38.343	12.000	36.175
F Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	214	1.000	201
G Overlopende activa (cf. art. 49 BBV)	14.206	3.000	11.182
H Totale baten cf. art. 17 lid c BBV)	199.237	225.385	220.528
Netto schuldquote ((A+B+C-D-E-F-G)/H) x 100%	26%	22%	27%

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Door de ontvangst van de Eneco-gelden in 2020 is ons vermogen toegenomen met ongeveer 137 miljoen. Dit leidt er ook toe dat onze solvabiliteit flink is gestegen en zeer positief is. In de afgelopen jaren zijn de ontvangen liquiditeiten met name ingezet om onze schuldpositie af te lossen en daarmee de rentelasten te verlagen. Hierdoor liet het balanstotaal een (forse) daling zien, terwijl de solvabiliteit verder toe is genomen.

De solvabiliteit is ten opzichte van 2023 gelijk gebleven en in lijn met de Begroting 2024.

			Bedragen x € 1.000
Solvabiliteit	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
A Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	252.148	222.275	253.675
B Balanstotaal	397.370	344.590	400.975
Solvabiliteit (A/B) x 100%	63%	65%	63%

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft het structurele en reële evenwicht van de begroting weer. Thans wordt er onderscheid gemaakt tussen de structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaren voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen.

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

De begroting 2024 was structureel sluitend. De jaarrekening 2024 laat een licht structureel overschot zien (2%). Dit komt vooral doordat op posten met een structureel karakter, zoals de Algemene Uitkering, incidentele voordelen zijn ontstaan. Voor de komende jaren is sprake van een begroot structureel tekort.

			Bedragen x € 1.000
Structurele exploitatieruimte	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
A Totaal structurele lasten	164.878	167.147	181.584
B Totaal structurele baten	165.699	167.368	182.128
C Totaal structurele toevoegingen aan reserves	0	-2.741	0
D Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	1.502	6.245	1.899
E Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	203.426	225.385	220.528
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+D-C)/E	1%	4%	1%

Belastingdruk

De belastingcapaciteit van de gemeente geeft de belastingdruk voor een gezin bij een gemiddelde WOZ-waarde ten opzichte van het landelijk gemiddelde (t-1) weer. Een percentage hoger dan 100% geeft weer dat de belastingdruk van de gemeente hoger is dan het landelijk gemiddelde. Uit onderstaande overzichten blijkt dat onze belastingdruk in 2024 net iets hoger lag dan het landelijk gemiddelde van het jaar ervoor. Dit wordt met name veroorzaakt door de hoge WOZ-waarde van de woningen in onze gemeente. Daarbij moet ook vermeld worden dat het landelijk gemiddelde over 2024 met € 994 significant hoger lag dan het gemiddelde van € 963 in onze gemeente door de landelijke stijging van gemeentebelastingen.

Bedragen x € 1,-			
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	372,18	373,62	431,19
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	259,97	263,22	263,22
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	226,21	272,51	269,06
D Eventuele heffingskorting	0,00	0,00	0,00
E Totale woonlasten gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	858,36	909,35	963,47
F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	904,00	944,00	944,00
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	95%	96%	102%

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft een indicatie van risico's van de boekwaarde van de bouwgronden op de totale baten van de gemeente. De boekwaarde van de bouwgronden moet terugverdiend worden via de totale baten. Het betreft de verhouding tussen de boekwaarde van de bouwgronden en de totale baten. Een kengetal hoger dan 100% betekent dat de boekwaarde hoger is dan de totale baten in enig jaar. Dit betekent een verhoogd risico voor de gemeente.

De afgelopen jaren heeft Lansingerland veel geïnvesteerd in de grondexploitaties. Hierbij zijn de kosten voornamelijk voor de baten uitgelopen, waardoor wij een relatief hoge boekwaarde voor de grondexploitaties hebben. In deze begrotingsperiode worden de nog lopende projecten verder afgerond en dus ook verkocht. Hierdoor zien wij een dalende boekwaarde van de grondexploitaties, zoals te zien is ten opzichte van de jaarstukken 2023. Ten opzichte van de begroting 2024 is de boekwaarde echter hoger. Het kengetal valt qua signaalwaarde van de Provincie in de categorie 'risicovol'.

Bedragen x € 1.000			
Grondexploitatie	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
A Bouwgronden in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	94.635	60.140	86.365
B Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	199.237	225.385	220.528
Grondexploitatie (A/C) x 100%	47%	27%	39%

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie
 Door de Provincie zijn een aantal signaleringswaarden geformuleerd voor de kengetallen. Samengevat ziet het beeld voor Lansingerland er op basis van de jaarrekening 2024 als volgt uit:

	Categorie A: minst risicovol	Categorie B: neutraal	Categorie C: meest risicovol
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	Begr > 0%	Begr = 0%	Begr < 0%
5. Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

Kengetal	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	29%	23%	30%
b. met correctie doorgeleende gelden	26%	22%	27%
2. Solvabiliteitsratio	63%	65%	63%
3. Grondexploitatie	47%	27%	39%
4. Structurele exploitatieruimte	1%	4%	1%
5. Belastingcapaciteit	95%	96%	102%

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen zijn eigendommen van de gemeente zoals wegen, riolering, bruggen, bomen en gebouwen die we duurzaam in stand houden.

Beheerplannen

Het beheer en onderhoud is gebaseerd op door de gemeenteraad vastgestelde Beheerplannen. In de Beheerplannen is opgenomen hoe het reguliere en periodieke onderhoud plaatsvindt. Voor alle Beheerplannen geldt dat het vastgestelde onderhoudsniveau minimaal B is. Randvoorwaarden daarbij zijn: het waarborgen van de veiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging. In de centra en stationsgebieden onderhouden we op onderhoudsniveau A. De kapitaalgoederen kennen geen structurele onderhoudsachterstanden.

Het Integraal Beheerplan (IBP) Openbare ruimte vormt een belangrijk kader voor al onze beheer- en onderhoudsactiviteiten in de openbare ruimte. Voor riolering en gebouwen hebben we een apart onderhoudsplan. In onderstaande tabel is een overzicht van deze beheerplannen opgenomen.

Omschrijving Beheerplan	Vastgesteld door de raad	Frequentie Actualisatie	Actualisatie	Financiële vertaling in de begroting	Achterstallig onderhoud	Reserves en Voorzieningen
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2024-2032	29 februari 2024	4 jaar	2028	Ja	Nee	Reserve baggeren
Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025	26 november 2020	5 jaar	2025	Ja	Nee	Voorziening Riolering
Beheerplan Gebouwen 2024-2032	29 februari 2024	4 jaar	2028	Ja	Nee	Reserve GO Gemeentelijke gebouwen

Groen

Het beheer en onderhoud van Groen voeren we uit volgens het deelbeheerplan Groen dat onderdeel is van het IBP. De onderhoudswerkzaamheden vallen uiteen in klein onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. Voor het klein en groot onderhoud is voor elke woonkern een raamcontract afgesloten met een aannemer. Het groot onderhoud baseren we op de resultaten van jaarlijkse schouwen die de technische kwaliteit van het groen in beeld brengen.

Het boomonderhoud volgt uit de boomveiligheidscontrole. Bij vervanging van groen zetten we in op het verduurzamen van de groene buitenruimte. Meerdere keren per jaar vindt monitoring van het onderhoudsniveau plaats via schouwen. Hierdoor kunnen we bijsturen wanneer het onderhoud van het afgesproken onderhoudsniveau afwijkt.

Vanuit Groen zetten we in 2024 in op klimaatadaptatie, biodiversiteit en participatie. In het door het Rijk vastgestelde Deltaplan Klimaatadaptatie, wordt gemeenten gevraagd passende maatregelen te nemen. De klimaatopgave heeft raakvlakken met onze doelstellingen op het gebied van biodiversiteit. Door de aanleg van meer groen en daarin specifieke keuzes te maken dragen we als gemeente bij aan een hogere biodiversiteit. Ons groenbeheer is zo vormgegeven dat het de biodiversiteit zoveel mogelijk ten goede komt.

Binnen de gemeente zijn er de afgelopen jaren meerdere zelfbeheerinitiatieven ontstaan waarbij bewoners een stuk gemeentelijk groen geadopteerd hebben. Zelfbeheer geeft bewoners de gelegenheid om de onderhoudskwaliteit van het groen te verhogen, boven op de kwaliteit die de gemeente kan leveren binnen het budget voor onderhoud. Naast de zelfbeheerprojecten laten we waar mogelijk ook bewoners participeren bij groot onderhoud en herinrichtingen.

Civiele Kunstwerken (water)

Het beheer en onderhoud van Civiele Kunstwerken voeren we uit volgens het deelbeheerplan Civiele Kunstwerken dat onderdeel uitmaakt van het IBP. Uitgangspunt voor Civiele Kunstwerken is minimaal onderhoudsniveau B, mits de veiligheid in het openbaar gebied niet in het geding komt en er geen kapitaalvernietiging plaatsvindt.

De belangrijkste beheerstrategie is het uitvoeren van onderhoud op basis van planmatige inspecties. Aan de hand van inspecties en kwaliteitsonderzoeken stellen wij de feitelijk uit te voeren onderhoudsmaatregelen en het onderhoudsprogramma op.

De maatregelen bestaan uit het uitvoeren van klein en groot onderhoud en het vervangen van kunstwerken. Hierbij streven wij naar een integrale aanpak. In het cyclisch onderhoud stemmen wij met de verschillende beheerdisciplines af om zoveel mogelijk in één werkgang de benodigde werkzaamheden uit te voeren in de openbare ruimte. Deze gezamenlijke aanpak zorgt voor minder kosten in de uitvoering en minder overlast voor de omgeving tijdens de uitvoering van werkzaamheden.

Onderhoudswerkzaamheden voeren we zoveel mogelijk duurzaam uit. Bij het vervangen van kunstwerken passen we onderhoudsarme en duurzame materialen toe. Waar mogelijk vormen we beschoeiingen om naar natuurvriendelijke oevers om de waterkwaliteit te verbeteren.

Wegen

Het beheer en onderhoud van wegen voeren we uit volgens het deelbeheerplan Wegen dat onderdeel uitmaakt van het IBP. Uitgangspunt voor wegen is minimaal onderhoudsniveau B, mits de veiligheid in het openbaar gebied niet in het geding komt en er geen kapitaalvernietiging plaatsvindt.

De belangrijkste beheerstrategie is het uitvoeren van onderhoud op basis van tweejaarlijkse inspecties. Aan de hand van inspecties en kwaliteitsonderzoeken stellen wij de feitelijk uit te voeren onderhoudsmaatregelen en het onderhoudsprogramma op.

Bij het opstellen van het onderhoudsprogramma staat het effect op de levensduur van de verharding centraal in onderhoudskeuzes. Hierdoor zorgen we voor het economisch meest voordelige onderhoud. Hierbij streven wij naar een integrale aanpak met de verschillende beheerdisciplines, om zoveel mogelijk in één werkgang de benodigde werkzaamheden uit te kunnen voeren in de openbare ruimte. Deze gezamenlijke aanpak zorgt voor minder kosten in de uitvoering en minder overlast voor de omgeving tijdens de uitvoering van werkzaamheden. Onderhoudswerkzaamheden voeren we zoveel mogelijk duurzaam uit.

Riolering

In tegenstelling tot andere kapitaalgoederen, heeft Riolering geen beeldkwaliteitscriterium waaraan het moet voldoen. Voor Riolering geldt dat we aan de wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater moeten voldoen. De invulling hiervan is beschreven in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2021-2025, dat door de gemeenteraad is vastgesteld. Het GRP is het huidige kader voor beheer- en onderhoudsactiviteiten voor het kapitaalgoed Riolering.

In het GRP zijn klimaatadaptatie en duurzaamheid belangrijke thema's. Bij de voorbereiding van werkzaamheden nemen we maatregelen om eventuele toekomstige problemen - als gevolg van klimaatverandering - op te lossen en zo wateroverlast of droogteproblemen te voorkomen.

Om het beheer en onderhoud optimaal uit te voeren is meten, monitoren en op orde brengen en houden van gegevens noodzakelijk. Afgelopen jaren hebben we stappen gezet en daar gaan we de komende jaren in verder.

Daarnaast investeren we extra om de gemalen en drukriolering te optimaliseren. Hiermee streven we naar het terugdringen van het aantal storingen van drukrioleringsgemalen.

Gebouwen

De gemeente is juridisch eigenaar van circa 62 vastgoedobjecten. De vastgoedportefeuille bestaat onder andere uit het gemeentehuis, gemeentewerf, afvalbrengstation, sporthallen, maatschappelijke accommodaties, kinderdagopvang, strategische objecten en onderwijsgebouwen. Van de onderwijsgebouwen zijn 20 stuks overgedragen aan schoolbesturen voor primair onderwijs. Van twee onderwijsgebouwen is de gemeente vooralsnog eigenaar en zijn wij in onderhandeling met schoolbesturen over het formeel in gebruik geven of in eigendom overdragen van deze schoolgebouwen.

Wij streven naar sociaal en financieel rendement van ons vastgoed. Uitgangspunt is dat er alleen sprake is van eigendom en/of exploitatie daar waar dat noodzakelijk is voor de uitoefening van een publieke taak. We pakken mogelijkheden om niet essentieel vastgoed van de hand te doen op. De komende jaren zullen nog enkele verkopen volgen welke in het verleden zijn ingezet. Ons vastgoedbezit is wat dat betreft op orde.

Het beheer en de exploitatie van een groot aantal gebouwen is door de gemeente bij een externe partij belegd. Vanaf 2023 is dit ondergebracht bij OptiSport. Het groot onderhoud voert de gemeente uit, conform het Beheerplan Gebouwen en het bijbehorende Meerjaren-Onderhoudsplan (MJOP). De kosten voor het groot onderhoud worden gedekt door de bestemmingsreserve Gebouwen.

Indien er bij een vervanging mogelijkheden zijn tot verduurzamen combineren wij deze werkzaamheden in een project welke wordt opgenomen in het MIP. We verduurzamen de panden zo op natuurlijke momenten en voorkomen hiermee kapitaalvernietiging.

Paragraaf Financiering en treasury

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie (treasury). Hoofddoel van deze functie is dat er tijdig voldoende geld aanwezig is om aan alle financiële verplichtingen te voldoen.

Met betrekking tot treasury is wet- en regelgeving van toepassing die zowel extern als intern van aard is. De belangrijkste externe wet- en regelgeving omvat:

- Wet Financiering Decentrale Overheden (FiDo)
- Regeling Uitzetting Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo)
- Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof)
- Regeling Schatkistbankieren
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Gemeentewet (toezichthoudende rol Provincie)
- Financiële-verhoudingswet (toezichthoudende rol Provincie)

De belangrijkste interne regelgeving omvat:

- Treasurystatuut 2020
- Financiële Verordening Gemeente Lansingerland 2024
- Mandaatregeling

Treasurybeleid

De gemeente onderscheidt een viertal subdoelstellingen van de treasuryfunctie:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals met name renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's.
3. Het streven, binnen de kaders van wet- en regelgeving en binnen de bepalingen van het Treasurystatuut, naar een optimale financieringsstructuur en beheersing van de daarmee gemoeide kosten.
4. Het intern ondersteunen en adviseren met betrekking tot financieringsaspecten.

Om deze doelstellingen te realiseren richt de treasuryfunctie zich op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de huidige en toekomstige financiële inkomende en uitgaande geldstromen, financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Binnen de wettelijke kaders is het doel om tegen zo laag mogelijke kosten te financieren.

Daarbij is het van belang om de financiële inkomende en uitgaande geldstromen adequaat te administreren en betrouwbare prognoses te hebben van toekomstige geldstromen. Onze liquiditeitsprognoses worden derhalve in beginsel op weekbasis geactualiseerd.

Risicobeheer

Bij het risicobeheer staat het risicoprofiel van de gemeente ten aanzien van treasury centraal. De risico's vallen in de volgende soorten uiteen:

- Renterisico's op vaste en vlottende schuld (opgenomen geld);
- Kredietrisico's;
- Liquiditeitsrisico's.

Het renterisico treedt op bij het aantrekken van geld. Wij beperken deze risico's doordat wij dagelijks de renteontwikkeling monitoren. Met behulp van een in beginsel wekelijks geactualiseerde liquiditeitsprognose wordt de financieringsbehoefte gevolgd en tijdig afgedekt. Het risico dat op enig moment geen geld beschikbaar zou zijn, is volgens onze geldverstrekkers voor gemeenten verwaarloosbaar.

Renterisico's op vaste en vlottende schuld (opgenomen geld)

Om een grens te stellen aan korte financiering (rentetypische looptijd tot één jaar) is in de Wet FiDo de kasgeldlimiet opgenomen. Het doel van de kasgeldlimiet is het voorkomen dat fluctuaties in korte rente (schulden minder dan 1 jaar) direct een grote impact hebben op de rentelasten in het exploitatiejaar. De kasgeldlimiet voor gemeenten bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. De hoogte van de kasgeldlimiet is voor 2024 berekend op € 20,4 miljoen. In 2024 is de kasgeldlimiet niet overschreden. In de tabel op de volgende pagina staat de kasgeldlimiet 2024 uitgesplitst per kwartaal.

Renterisiconorm

In het kader van de wet FiDo wordt jaarlijks de renterisiconorm vastgesteld. Het doel van het beheersen van de renterisiconorm is spreiding in de aflossing en/of renteherziening in de leningenportefeuille waardoor mogelijke renterisico's worden beperkt. Door deze spreiding wordt voorkomen dat op een bepaald moment veel leningen op hetzelfde moment moeten worden afgelost of de rente herzien wordt waardoor sterk afwijkende markttrentes grote gevolgen hebben op de begrotingssaldi.

De renterisiconorm is wettelijk bepaald op 20% van de op 1 januari bestaande omvang van het begrotingstotaal. De hoogte van de renterisiconorm bedraagt voor 2024: € 48,0 miljoen. De aflossingen op vaste leningen bedroegen in 2024 € 12,2 miljoen. De renterisiconorm is in 2024 dus niet overschreden.

Kredietrisico's

Het kredietrisico is het risico op een waardedaling van een uitstaande vordering ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij als gevolg van insolventie of deficit. De gemeente Lansingerland kent garantieleningen, garantstellingen en waarborgen.

Garantieleningen

De gemeente Lansingerland heeft een garantielening die in de jaren '90 van de vorige eeuw is verstrekt aan de woningcorporatie 3B Wonen. Het betreft een lening waarbij de aflossingen en de rentebetalingen één op één worden doorgezet naar de corporatie, waarbij wij als garantsteller fungeren. Ultimo 2024 bedraagt deze lening € 647.000. Het betreft een annuïtaire lening die contractueel geheel wordt afgelost in 2043.

Garantstellingen en borgstellingen

De gemeente heeft aan verschillende partijen garantstellingen en waarborgen afgegeven. Een nadere toelichting hierop staat verderop in deze paragraaf.

Liquiditeitsrisico's

Het liquiditeitsrisico is het risico dat een gemeente over onvoldoende middelen beschikt om aan onze directe verplichtingen te voldoen. In onze liquiditeitsprognose wordt onze geldbehoefte gevolgd en tijdig afgedekt. Gezien de kredietwaardigheid van de overheden is, volgens onze geldverstrekkers, het risico verwaarloosbaar dat op enig moment geen geld beschikbaar zou zijn.

<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Kasgeldlimiet 2024	Q1	Q2	Q3	Q4
Vlottende schuld	40.000	35.000	-	20.000
Vlottende middelen	106.315	69.557	52.296	28.359
Netto vlottende schuld	-66.315	-34.557	-52.296	-8.359
Toegestane kasgeldlimiet	20.383	20.383	20.383	20.383
Ruimte (+) of overschrijding (-)	86.698	54.940	72.679	28.742

Renteschema

In de 'Notitie rente 2023' van de commissie BBV is een renteschema opgenomen. Met dit schema wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Het schema voor Lansingerland is als volgt:

Bedragen x € 1.000	
Schema rentetoerekening 2024	
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	2.540
De externe rentebaten	-567
Saldo externe rentelasten en rentebaten	1.973
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-1.148
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-1.148
Saldo door te rekenen externe rente	825
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen (die gewaardeerd zijn op contante waarde)	0
Totaal rentetoerekening intern	0
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente (renteomslag)	825
Boekwaarde vaste activa die integraal zijn gefinancierd per 1 januari 2024	219.242
Berekende omslagrentepercentage	0,38%
Gekozen renteomslagpercentage (mag 0,5% afwijken van berekend)	0,75%
De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	1.644
Renteresultaat op het taakveld treasury	819

Rentelasten

De rentelasten voor 2024 bedragen € 2,5 miljoen voor alle langlopende en kortlopende leningen. De rentelasten met betrekking tot de leningen van de woningcorporatie ad € 22,9 duizend worden geheel doorbelast aan deze woningcorporatie.

Rente bouwgrond in exploitatie (BIE)

In 2024 is € 1,1 miljoen rentelasten toegerekend aan de bouwgrond in exploitatie (BIE). Deze toerekeningsmethodiek is dwingend voorgeschreven.

Renteomslagpercentage

Voor 2024 bedraagt het gerealiseerde renteomslagpercentage 0,38%. Op basis van dit renteomslagpercentage zijn de rentelasten toegerekend aan de verschillende taakvelden. Dit wijkt af van het berekende percentage bij de begroting, dat gesteld was op 0,75%. Het verschil tussen de percentages wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de gerealiseerde rentebaten op de in de schatkist aangehouden tegoeden voor in totaal € 545 duizend euro, waardoor de netto rentelasten lager zijn uitgevallen.

Financieringsbehoefte

De gemeente voert activiteiten uit die meerjarig worden gefinancierd. Dit zijn de investeringen van de gemeente, zoals die blijken uit de staat van activa en de investeringen die zijn en worden gedaan in de grondexploitatie. Bij deze laatste worden eerst de kosten (zoals aankoop, bouw- en woonrijp maken) gemaakt, en later worden deze in beginsel terugverdiend door grondverkopen. Afhankelijk van de looptijd van een grondexploitatie liggen de gelden over een lange periode vast en is financiering nodig. Ter financiering kunnen ook leningen worden aangetrokken.

Leningenportefeuille

Per 1 januari 2025 bedraagt de huidige leningenportefeuille voor Lansingerland € 60,3 miljoen, waarvoor een gemiddeld gewogen aan de banken te betalen rentepercentage geldt van 2,58%. Gebaseerd op de afgesloten leningsovereenkomsten dienen komende jaren de volgende aflossingen (rente en aflossing van bestaande leningen) plaats te vinden (exclusief bedragen voor herfinanciering):

2025: € 18,8 miljoen

2026: € 15,8 miljoen

2027: € 15,8 miljoen

In totaal betreft de aflossing over de jaren 2025-2027 € 50,5 miljoen.

Garantstellingen en borgstellingen

De gemeente heeft aan verschillende partijen garantstellingen en waarborgen afgegeven.

Er zijn achtervangovereenkomsten afgesloten met de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). Deze borgstellingen hebben betrekking op het aantrekken van vaste langlopende leningen door woningstichtingen en sportverenigingen voor (her)financiering van al bestaande gewaarborgde geldleningen.

Aan particulieren zijn gemeentegaranties afgegeven onder de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Deze stichting is in 1995 verzelfstandigd onder de naam Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Er komen geen gemeentegaranties meer bij en het totale bedrag aan gewaarborgde geldleningen neemt af met de door particulieren gedane aflossingen.

Voor de WSW en SWS en de particuliere hypotheekleningen is het gemeentelijk aandeel beperkt tot 50%.

De garantie inzake de hypotheekleningen van personeel betreft een enkele hypotheeklening afgesloten bij het Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel (HvO). Er worden geen nieuwe hypotheekgaranties voor overheidspersoneel meer afgegeven.

Tevens zijn aan diverse onderwijsinstellingen garantstellingen afgegeven voor schoolgebouwen. Hiervoor staat de gemeente 100% garant.

Per 31 december 2024 bedraagt het totaal van gewaarborgde geldleningen € 265,6 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Waarborgsommen en garantieleningen	Primaire zekerheid	Secundaire zekerheid	Tertiaire zekerheid	Restant 31-12-2023	Restant 31-12-2024
Garantiefonds WSW	Woningbouwvereniging	WSW	Gemeente (50%)	220.373	231.923
Garantiefonds SWS	Sportvereniging	SWS	Gemeente (50%)	475	411
Hypotheekleningen particulieren	Particulier	WEW	Gemeente (50%)	229	202
Hypotheekleningen personeel	Personeel	Gemeente (100%)	-	205	0
Onderwijsinstellingen	Instelling	Gemeente (100%)	-	38.869	37.244
Overige instellingen	Instelling	Gemeente (100%)	-	876	792
Eindtotaal				261.027	270.572

EMU saldo

	Bedragen x € 1.000
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan of onttrekking uit reserves	1.527
2. Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	-7.404
3. Bruto toevoegingen aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	-467
4. Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-24.628
5. Bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen in relatie tot de onder 4. genoemde investeringen	584
6. Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	0
7. Aankoop van grond en uitgaven aan bouwrijp en woonrijp maken	-17.890
8. Baten bouwgrondexploitatie	26.579
9. Betalingen ten laste van voorzieningen	277
10. Kosten transacties met derden, ten laste van de reserves	0
Berekend EMU saldo	-21.422
11. Verkoop van deelnemingen en aandelen:	nee
11a. Gaat u effecten verkopen?	nee
11b. Indien ja: wat is de verwachte boekwinst?	n.v.t.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering geeft volgens het BBV inzicht in de beleidsvoornemens en het gevoerde beleid op het gebied van de bedrijfsvoering. De term 'bedrijfsvoering' verwijst naar de ondersteunende processen om ambities te realiseren. Ondanks de verschillende aspecten binnen de bedrijfsvoering, is er een gezamenlijk doel: proactief werken, aantoonbaar en zichtbaar betrokken zijn bij de ontwikkelingen in Lansingerland en adviseren op basis van integrale afwegingen.

Per bedrijfsvoeringsonderdeel geven we inzicht in de ontwikkelingen het afgelopen jaar en de stappen die in 2024 zijn gezet.

Gerealiseerde bezuinigingsmaatregelen bedrijfsvoering 2024

In de primitieve begroting 2024 stonden een aantal door het college voorgenomen bezuinigingen op de bedrijfsvoering. Via een aantal amendementen paste de Raad de begroting 2024 aan. Daarmee verviel de invulling van de voorgenomen bezuiniging 'bedrijfsvoering ademt mee met de rest van de organisatie' omdat er niet op beleid of taken bezuinigd werd die ambtelijke capaciteit vergen.

De overige voorgenomen maatregelen realiseerden we in 2024. Zo organiseerden we de interne communicatie op een efficiëntere manier (zonder externe inzet) en temporiseerden we de implementatie van SIEM-SOC. Daarnaast breidden we de capaciteit bij informatisering & digitalisering niet uit, terwijl dat voor het bij de 'tijd' blijven van de organisatie eigenlijk wel nodig is. Conform het voornemen in de begroting 2024 startten we in 2024 met het formuleren van een visie op digitalisering en de bijbehorende uitvoeringsagenda. Hieraan gekoppeld zal ook in beeld worden gebracht wat hiervoor aan middelen nodig is en op welke wijze dit financieel gedekt kan worden, aan de hand van een aantal scenario's. Om tot deze visie en agenda te komen stelde de Raad via de Zomerrapportage 2024 incidentele middelen beschikbaar.

Personeel en Organisatie

De totale formatie per 31 december 2024 was 544,8 FTE. Hiervan waren 448 FTE bezet door 507 (vaste) medewerkers. De vacatureruimte was hierdoor 90,6 FTE. Deze vacatures waren per die datum in werving, tijdelijk bezet door inhuur of al vervuld door afronding van een wervingsprocedure maar ligt de in dienst-datum in de toekomst. De inhuurkosten zijn gestegen van € 16,4 miljoen (2023) naar € 18,8 miljoen (2024).

Ten opzichte van 2023 nam in 2024 het aantal formatie met circa 50 FTE toe. Dit komt omdat we werken vanuit het principe capaciteit volgt beleid, en overhead volgt de groei van de uitvoerende en beleidstaken. Dit bestaat op hoofdlijnen uit: a. nieuwe wet (begroting 2024) intensivering omgevingswet circa 9 FTE (incl. juridische ondersteuning) b. nieuwe taak met Rijksgeld - klimaatbeleid circa 10 FTE; team Projecten inhuur omgezet naar vaste formatie circa 12 FTE; Participatie en MO en Jeugd 5 FTE; burgerparticipatie 1,5 FTE; tijdelijke formatie ICT 3 FTE; Concernstaf inhuur omgezet naar vaste formatie 1 FTE; griffie 0,5 FTE en circa 8 FTE (overhead) bij O&HRM, Juridische zaken en inkoop, financiën en bestuur & communicatie.

Vanaf 1 januari 2024 werd de cao Gemeenten 2024-2025 definitief en werden de lonen met terugwerkende kracht per 1 januari 2024 structureel verhoogd met 6% (januari 4,75% en in oktober 1,25%) In 2024 hebben we voor 82 vacatures invulling gevonden. In 2023 waren dat er 85. In totaal zijn er 82 collega's ingestroomd en 46 collega's om wisselende redenen uitgestroomd. We zien een afname van het aantal collega's dat intern doorstroomt naar een andere functie, van 43 (2023) naar 35 in 2024.

Naast het vervullen van vacatures is ook ‘verbinden en groeien’ een speerpunt voor de organisatie. We brengen in beeld wat de reden is dat medewerkers vertrekken, zodat we hier rekening mee kunnen houden bij aanpassingen rondom het voeren van HR-beleid. In september 2023 zijn we gestart met een ontwikkelprogramma voor collega’s die de ambitie hebben op termijn door te groeien naar een leidinggevende functie. Negen collega’s uit verschillende teams namen deel aan dit ontwikkelprogramma dat in oktober 2024 is afgerond. Van deze collega’s vonden 3 in 2024 hun (tijdelijke) plek in een leidinggevende functie binnen de organisatie en nog eens 4 deelnemers starten begin 2025 in een leidinggevende functie. Dat betekent dat per 1 maart 2025 7 van de 9 deelnemers een leidinggevende functie in onze organisatie bekleden, een heel mooi resultaat.

Ook hebben we in 2024 11 stagiaires een stageplek kunnen bieden ten opzichte van 13 in 2023. Daarnaast zijn we in 2024 gestart met de opzet van een traineeprogramma, waarmee we jong talent voor onze organisatie werven. Voor een gemeente van onze grootte een hele mooie prestatie en uniek in de regio. Resultaat hiervan is dat op 6 januari 2025 11 trainees zijn gestart en de komende twee jaar aan onze organisatie zijn verbonden.

Na een daling van het ziekteverzuim in 2023 naar 7,0% (2022 7,2%), zien we in 2024 een lichte stijging naar 7,1%. Het kortdurend (tot 8 dagen), middellang (8 t/m 42 dagen), lang verzuim (43 t/m 365 dagen) en extra lang verzuim (langer dan 366 dagen) is iets gedaald. Het valt op dat in de leeftijdscategorie 36-45 het extra lang verzuim licht is gestegen. Een aandachtspunt is het extra lang verzuim in de leeftijdscategorie 56-65. Medewerkers ervaren een hogere werkdruk door de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt en staan in hun privéleven ook voor de nodige uitdagingen. Met blijvende aandacht voor de vitaliteit en inzetbaarheid van onze medewerkers en het vervullen van nog meer vacatures zetten we in op een verdere daling van het ziekteverzuim.

Daarnaast krijgt duurzame inzetbaarheid in onze organisatie aandacht in de goede gesprekken die worden gevoerd tussen leidinggevend en hun medewerkers dat gaat over ontwikkeling, samenwerken, doelen en bijdragen aan de opgaven van de gemeente. Als richtlijn zijn er (mogelijke) gespreksonderwerpen geformuleerd, zoals ‘Jij en je welzijn’, ‘Jij en je inzetbaarheid’ en ‘Jij en je ontwikkeling’. Verder is er een pulsemeting werkdruk en welzijn gehouden en zijn we gestart met het programma “Fit in je werk”; drie themaweken (actie vanuit pulsemeting). Daarnaast is de RI&E afgerond en is er een plan van aanpak opgesteld.

In het najaar van 2024 hebben het college van B&W en de werkgeverscommissie griffie ingestemd met de vaststelling van de Regeling Lokaal Overleg met vakbonden en het Sociaal Statuut Lansingerland 2024 en verder. De Regeling Lokaal Overleg wordt voorgeschreven in de cao Gemeenten en betreft het overleg tussen de werkgever en de vakbonden. In deze regeling worden door de werkgever en de vakbonden de afspraken over de werkwijze van het lokaal overleg met de vakbonden vastgelegd. De onderwerpen die in dit overleg ter sprake komen worden benoemd in artikel 12.2 van de cao Gemeenten en zijn o.a. de Regeling zakelijk reis- en verblijfskosten, bronnen en doelen in het IKB, afspraken over een sociaal statuut. Verder hebben er in 2024 twee aanbestedingen plaatsgevonden m.b.t. de inhuurdesk en de nieuwe arbodienst. Het nieuwe contract met de inhuurdesk gaat in per 1 maart 2025.

Financiën en Planning & Control

Het begrotingsproces voor 2025 is in 2024 gestart met een kaderbrief. Het betreft een beleidsarme kaderbrief, bestaande uit een baseline met het financiële meerjarenbeeld 2025-2028. Alleen (autonome) ontwikkelingen die hoe dan ook een financieel effect hebben en waar we als gemeente geen, of maar zeer beperkte invloed op hebben, zijn verwerkt. De Kaderbrief 2025 is het startdocument van de nieuwe planning & control-cyclus voor 2025. Met het vaststellen van de kaderbrief heeft de raad de financiële kaders en uitgangspunten voor de Meerjarenbegroting 2025-2028 vastgesteld.

De uitgangspunten uit de kaderbrief zijn met inachtneming van de nieuwe inzichten hoe Lansingerland er komende jaren financieel voorstaat, verwerkt in de Begroting 2025-2028. Op basis van de inzichten op dat moment, waaronder de berichtgeving vanuit het Rijk over de ontwikkelingen in het Gemeentefonds zou er sprake zijn van een structureel tekort vanaf 2025. In 2024 is ten tijde van het begrotingsproces een benchmark op de begroting 2023 uitgevoerd door Cebeon en Rijnconsult. De uitkomsten zijn hiervan gepresenteerd aan de raad. Door scherp te begroten, alle budgetten nog eens tegen het licht te houden, actuelere keuzes te maken ten aanzien van uitgangspunten en kritisch te kijken naar het MIP is het tekort voor 2025 fors teruggebracht. Desondanks was er nog steeds sprake van een structureel tekort voor 2025 en verder. Om de tekorten te dekken zijn daarom alle niet wettelijke taken in kaart gebracht zodat, college en raad keuzes kunnen maken om tot een structureel sluitende begroting voor 2025 te komen. De keuzes van het college zijn verwerkt in de aan de raad aangeboden Begroting 2025. Ook in 2024 is aan de raad een gereedschapskist beschikbaar gesteld met alle maatregelen die mogelijk zijn (niet wettelijke taken) zodat de raad nog andere keuzes kon maken en daarmee de begroting kan amenderen. Van deze gereedschapskist is door de Raad gebruik gemaakt en zijn een aantal aanpassingen doorgevoerd in de door het college aangeboden begroting. Voor 2026 en verder staat de gemeente voor aanzienlijke financiële opgaven en zullen er nieuwe keuzes gemaakt moeten worden. Eind 2024 startte daarom al het traject voor de begroting 2026, waarbij fundamentele keuzes gemaakt gaan worden vanuit de vraag: welke gemeente willen we zijn en welke financiële middelen horen daarbij? Participatie heeft een belangrijke plek in dit traject.

In 2024 zijn we ambtelijk blijven sturen om de voorspelbaarheid en betrouwbaarheid van de (financiële) resultaten te verbeteren. Zeker in de huidige financieel lastige omstandigheden is dit extra belangrijk. Naast de reguliere P&C-documenten (kaderbrief, begroting, zomerrapportage, slotwijziging en jaarstukken) hebben we in 2024 de periodieke 'in control'-gesprekken met de teammanagers/domeindirecteuren gevoerd. Ook hebben we de financiële consequenties van ieder raadsvoorstel getoetst en hebben we actief liquiditeitsbeheer gevoerd, waarbij onze liquiditeitspositie continue aandacht kreeg.

In 2024 is een verdiepend onderzoek gedaan naar de mogelijke positieve financiële en/of sociale effecten van het invoeren van een forensen- en/of toeristenbelasting. Met ingang van 2025 heeft de raad besloten om verblijfsbelasting te heffen.

Audit en AO/IC

In de organisatie is een scheiding aangebracht tussen de beslissende en (financieel) beleid makende en beheersende rol enerzijds en de toetsende en controlerende rol anderzijds. De eerste rol is belegd bij de inhoudelijke teams en team Financiën. De tweede rol is belegd bij de Concernstaf.

Binnen gemeentelijke organisaties is een toenemende behoefte aan deze onafhankelijke rol en positie. Zo eisen de AVG en de Wpg, zijnde de Wet Politiegegevens, (intern) onafhankelijk toezicht op het systeem van privacy borging in de organisatie. Deze onafhankelijke rol is ook nodig in het kader van ENSIA, vanaf 2025 voor NIS2 en op grond van de rechtmatigheidsverantwoording voor de kritische processen in de organisatie. Door de toetsende en controlerende rol bij Concernstaf te beleggen is de organisatie in staat om onafhankelijk controle en advisering op gebieden als interne controle, privacy en informatiebeveiliging uit te voeren. Deze toetsende en controlerende rol zit enerzijds in dagelijks werk, in de vorm van de toetsing van alle collegeadviezen en raadsvoorstellen. Anderzijds zit dit in een cyclus van 'in control' gesprekken op het niveau van teammanagers, directie en college.

In 2024 is gewerkt met de nieuwe accountant BDO die op basis van de interimcontrole heeft geconstateerd dat we als organisatie 'in control' zijn én dat we als het gaat om de interne controle meer onderscheid moeten maken in de verantwoordelijkheden die de teams hebben en wat onderdeel is van de Verbijzonderde Interne Controle (VIC). Dat sluit aan op de ambitie die opgenomen is in het Controleplan 2024.

In 2024 hebben wij daarnaast het volgende gedaan:

- Uitvoeren van de (verbijzonderde) interne controle. Dit is een noodzakelijk instrument voor het in control zijn van onze organisatie en het doel is het vaststellen van de juistheid, volledigheid en de rechtmatigheid van de in de financiële administratie verantwoorde opbrengsten en uitgaven. Het college stelde een intern controleplan voor de interne controle 2024 vast en bood dit plan ter kennisname aan de BAC (en de accountant) aan. De (fraude-)risicoanalyse en het intern controleplan Sociaal Domein maken hier deel van uit. Hiermee boden we een gestructureerde basis voor de rechtmatigheidsverantwoording.
- In het controleplan prioriteerden we de financiële processen en maakten een planning voor de controles. We hebben de uitkomsten van de interne controle geanalyseerd en hebben daar waar nodig acties ondernomen. Zoals elk jaar had de naleving van de aanbestedingsregels daarbij extra onze aandacht. Vanwege de rechtmatigheidsverantwoording werden alle 264 dossiers boven aanbestedingsgrens gecontroleerd (2023: integrale controle 198 dossiers; 2022: steekproef van 38 dossiers).
- Gezien de omvang van de lasten in het sociale domein (circa 30% van de gemeentebegroting) en de aard van de uitgaven stelden we voor het sociaal domein een specifiek controleplan op (dat wel integraal onderdeel vormt van het intern controleplan dat het college vast stelde). Om goed zicht te houden op de rechtmatigheid van de uitgaven in het sociaal domein controleren we het sociaal domein uitgebreider dan op basis van de eisen van de accountant voor de jaarrekening 2024 nodig zou zijn. De uitkomsten gebruikt de organisatie om processen te versterken.
- Er is op basis van het interne controleplan 2024 een rapportage door het college vastgesteld en aangeboden aan de BAC als basis voor de toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording die in deze paragraaf bedrijfsvoering is opgenomen.
- In 2024 voerden we de Eenvoudige Normatiek Single Information audit (ENSIA) uit. De audit is tijdig uitgevoerd en vastgelegd in de ENSIA-tool van het Ministerie. De tool is de basis voor de verantwoording over informatiebeveiliging die het college, gelijktijdig met de jaarstukken, aflegt aan de raad. Voor de inhoudelijke uitkomsten van de ENSIA-audit verwijzen wij naar het onderdeel Informatieveiligheid en privacy.

De afgelopen jaren zijn diverse wetten en regels ingevoerd waaraan voor de gemeente een verantwoordings- en auditplicht is gekoppeld. Dit betreft bijvoorbeeld de Wet politiegegevens, de AVG, de BIO en de rechtmatigheidsverantwoording. Deze verantwoordings- en auditplicht brengen extra structurele kosten met zich mee om intern zaken verder op orde te brengen (processen inrichten, procedures aanpassen, maatregelen nemen n.a.v. auditbevindingen).

In 2024 is in lijn met paragraaf 3.8 Controleplan 2024 een doelmatigheidsonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is afgerond, deels verwerkt in de begroting 2025 en wordt tevens verwerkt in de begroting 2026. De raad is geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek (I24.11885, U24.04153). De rekenkamer is overeenkomstig artikel 213A lid 3 geïnformeerd over het onderzoek (U24.04153).

Informatievoorziening en Automatisering

Een stabiele, beschikbare en veilige ICT-omgeving als onderdeel van de informatievoorziening is een belangrijk doel van de organisatie. Om dit te waarborgen werden in 2024 noodzakelijk technische vervangingen doorgevoerd aan onder andere ons netwerk en serverpark. Ook zetten we in op informatieveiligheid door systemen en monitoringsprocessen (SIEM/SOC) verder te implementeren wat ons in staat zal stellen digitale incidenten en verstoringen sneller te detecteren en daar adequaat op te reageren.

In 2024 zijn we gestart met de i-visie in nauwe samenwerking met alle domeinen. Deze i-visie zal de basis vormen voor de digitale transformatie waar onze gemeente (net als alle andere gemeenten in het land en het Rijk) voor staan en in 2025 inclusief een uitvoeringsagenda en de bijbehorende benodigde middelen aangeboden ter besluitvorming aan de Raad.

De interne organisatie professionaliseert binnen de beperkte middelen die beschikbaar zijn gesteld. Zo vervulden we in 2024 een behoorlijk aantal vacatures binnen de organisatieonderdelen die zich bezig houden met ICT en informatievoorziening. Daarnaast implementeerden we middels portfoliomanagement en processen zoals incident-, service- en probleemmanagement veranderingen. Deze ontwikkelingen dragen bij aan de kwaliteit en de weloverwogen inzet van mensen en middelen om de strategische doelstellingen van de bestuurlijke en ambtelijke organisatie te realiseren.

Ontwikkeling op het gebied van ICT en informatievoorziening volgen elkaar in razendsnel tempo op. Eind 2024 is gestart met een traject om te komen tot een I-Visie. De I-Visie geeft richting en focus op gebied van ICT en informatievoorziening voor de komende jaren en geeft inzicht in de benodigde randvoorwaarden zoals formatie en financiële middelen.

2024 stond ook in het teken van de implementatie van Microsoft Teams. Bellen, chatten en vergaderen verloopt via Teams. De komende jaren worden de mogelijkheden van Teams verder benut.

Naast de projecten zijn er verschillende interne processen in ontwikkeling om de kwaliteit van onze externe en interne dienstverlening te optimaliseren. In 2024 zijn we gestart met changemanagement en capaciteitsmanagement. Daarnaast is onder andere verder vormgegeven aan project portfoliomanagement.

1. Informatiemanagement

Om de digitale transformatie die vanuit het Europese programma (Digital Decade) is gestart te vertalen naar onze organisatie is in 2024 een aanpak opgesteld. In drie sporen wordt gewerkt aan deze opgave. Informatiewetgeving zoals de Wet open overheid (Woo), de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv), Wet hergebruik overheidsinformatie (Who) en de Single Digital Gateway (SDG) wordt geïmplementeerd. Voor het openbaar maken van overheidsinformatie is geïnvesteerd in systemen zodat we op een efficiënte manier de informatie vanuit de interne systemen openbaar kunnen maken naar onze website. De eerste informatiecategorieën vanuit de Woo worden nu openbaar gemaakt via onze gemeentelijke website. De Wmebv regelt dat inwoners en bedrijven hun zaken die ze met de overheid moeten doen, digitaal kunnen afhandelen. Hiervoor hebben we de digitale kanalen en onze processen verder ontwikkeld zodat ze aansluiten op de eisen uit de Wmebv. Een groot gedeelte van de producten en diensten die we leveren kunnen nu digitaal aangevraagd worden.

Verder wordt er gewerkt aan een basis die nodig is om de benodigde digitaliseringsslag te kunnen maken. Datagedreven werken, procesmanagement, de informatiehuishouding en een flexibel en toekomstgericht applicatielandschap zijn hier belangrijke onderdelen in. Naast deze 2 sporen zijn we gestart met het opstellen van een visie op digitaliseren. De wet- en regelgeving dient als gids om te digitaliseren. Als gemeente bepalen we hier zelf onze ambitie in en stellen we hiervoor een uitvoeringsagenda op met de prioriteiten die passen bij onze organisatie.

2. Datamanagement

In 2024 is via 2 sporen gewerkt aan datamanagement. Enerzijds zijn er initiatieven behandeld waarbij BI advies is gegeven en dashboarding is opgeleverd. Een voorbeeld hiervan is het geïmplementeerde Dashboard MensWerkGeld, een gebruiksvriendelijke, overzichtelijke manier voor het weergeven van bedrijfsvoeringsinformatie op het gebied van financiën en HR zaken. Anderzijds zijn een visie, strategie en roadmap opgeleverd voor het neerzetten van datamanagement en data gedreven werken. Hiervoor is eerst een nulmeting uitgevoerd. Met deze meting, uitgevoerd met management en stakeholders uit alle onderdelen van de organisatie, is beoordeeld waar we op dit moment staan op gebied van de 5 belangrijke onderdelen van datagedreven werken (Leiderschap; Mens & Cultuur; Data & Techniek; Privacy, Ethiek & Beveiliging; Organisatie & Governance) en waar onze ambities liggen. De visie, strategie en roadmap zijn gelinkt aan de digital decade en onderschreven door directie. In de visie stellen we dat we data gedreven werken zien als middel om de kwaliteit van onze dienstverlening te verbeteren en efficiënter te werken. We zorgen ervoor dat de visie, strategie en roadmap straks netjes aansluiten op de benodigde digitaliseringsslag waarover gesproken wordt in het onderdeel 'Informatiemanagement'.

3. Procesmanagement

In 2024 is via 2 sporen aan procesmanagement gewerkt. Enerzijds zijn initiatieven behandeld die binnenkwamen via projecten (WOO, Wmebv) en de stuurgroep domeinsamenwerking SA en RE. Anderzijds is een plan van aanpak opgeleverd voor het neerzetten van centraal procesmanagement in de organisatie. Onderdeel van dit plan van aanpak zijn een aantal deliverables zoals o.a. een procesarchitectuur, visie, governance (procesrollen). Een ander onderdeel van deze centrale aanpak is een procesmanagement applicatie die procesmanagement ondersteunt.

4. Informatiebeheer

Het cluster Informatiebeheer heeft in 2024 het Transitieplan 'van noodzaak naar nut' opgeleverd. Het transitieplan beschrijft de gewenste situatie van het cluster en de te nemen stappen die daarvoor nodig zijn. Het plan is tot stand gekomen middels een aantal workshops waarin ondermeer gekeken is naar interne en externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de taken. De transitie legt de basis voor een duurzaam beheer van de gemeentelijke informatiehuishouding.

Digitale informatie is kwetsbaar. Het vereist nieuwe technieken en duurzame acties om informatie vindbaar, bruikbaar en toegankelijk te houden. Kwaliteitsbewaking is hierin een essentieel onderdeel. Het cluster Informatiebeheer heeft het Handboek Kwaliteitsbewaking opgesteld. Het handboek borgt de kwaliteit van onze (digitale) informatie voor nu en in de toekomst. De komende jaren zal de implementatie ervan plaatsvinden.

Er is een driejarige overeenkomst aangegaan met werkbedrijf Werkse! voor de bewerking van de het fysieke archief. Vele meters archief wordt voorbereid op de overbrenging naar het Stadsarchief Rotterdam. In 2024 zijn er vier opdrachten aan Werkse! verleend. De bewerking van het fysieke bouwvergunningen archief Berkel en Rodenrijs is afgerond en is overgebracht naar het Stadsarchief Rotterdam. Daarnaast is ook het fysieke 'constructie Bleiswijk' archief overgebracht.

5. GEO-informatiebeheer

Binnen GEO-informatievoorziening beheren we een aantal van onze basisregistraties. Het op orde houden van de deze basisregistraties is een wettelijke taak. In 2024 is aanvang gemaakt met de vervanging van GeoVisia, een applicatie voor het beheer van openbare ruimte. Tevens is de formatie op orde gebracht om zo de wettelijke taken van de afdeling te kunnen waarborgen.

Juridische zaken

Het jaar 2024 was een jaar waarin team Juridische Zaken & Inkoop (JZ&I) vrij stabiel was qua in- en uitstroom van medewerkers. Daardoor is er meer tijd geweest om aandacht te besteden aan juridische kwaliteitszorg. We zien een toename in het aantal vragen dat aan JZ&I wordt gesteld. Deze toename konden we opvangen. Ook hebben we het afgelopen jaar meerdere kennisbijeenkomsten voor alle juristen in de organisatie georganiseerd.

In 2024 zijn er drie nieuwe contracten gesloten met juridische dienstverleners, na een goed verlopen aanbestedingsprocedure.

Het aantal klachten, bezwaren, inzageverzoeken en aansprakelijkstellingen is opnieuw gestegen, dit komt door de groei van de gemeente en de toegenomen 'mondigheid' in de maatschappij. Ook deden we de eerste bezwaarzaken af op basis van de nieuwe Omgevingswet. De groei van het aantal zaken konden we opvangen met de extra formatie die bij de begroting 2024 aan het juridisch team is toegekend.

Afgelopen jaar lag de nadruk veel op privacy. In het privacybeleid is door de raad vastgesteld dat we moeten toegroeien naar volwassenheidsniveau 3. Dat vraagt extra inzet, ook in het jaar 2025. In 2024 zijn het Uitvoeringskader Privacy en het privacystatement vastgesteld, na positief advies van de Ondernemingsraad.

In de Woo-paragraaf kunt u verder lezen hoe de eerste informatiecategorieën die worden genoemd in de Wet open overheid, actief openbaar zijn gemaakt. Daarmee voldoen we aan onze wettelijke verplichting en we openbaren ook al enkele categorieën waar die verplichting nog niet voor geldt.

Dienstverlening

We omarmen nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de digitale dienstverlening, en houden daarbij rekening met mensen die moeite hebben om de verschillende digitale kanalen te gebruiken. Welk kanaal men ook kiest, het uitgangspunt is om iemand in één contact te helpen.

We hebben in 2024 gezorgd dat onze persoonlijke dienstverlening kwalitatief goed, toegankelijk en dichtbij was: medewerkers schrijven en spreken in begrijpelijke taal, we hielden doorlopend rekening met de behoeften en wensen van de verschillende doelgroepen en waar het kon betrokken we hen bij het vereenvoudigen van onze processen.

We hebben het (thuis)bezorgen van reisdocumenten mogelijk gemaakt en het mobiele servicepunt is in 2024 gestart. We hebben het online regelen van producten makkelijker gemaakt met eenvoudige (aanvraag)formulieren. We hebben ervoor gezorgd dat inwoners die via internet zaken willen regelen met de overheid, maar daarbij wat hulp nodig hebben, terecht kunnen bij het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) in de bibliotheek.

Inkoop

Op het gebied van inkoop hebben we als hoofddoelstellingen: blijven voldoen aan de rechtmatigheidseisen, inkopen tegen de meest optimale (integrale) prijs-kwaliteitverhouding en het optimaal functioneren van de inkoopfunctie in de organisatie. Het cluster Inkoop ondersteunt de vakteams met advisering, (contract)modellen, informatie over inkoopdiagnoses en waar nodig juridische geschillen. Daarnaast is het cluster Inkoop verantwoordelijk voor het centraal actueel houden van het inkoop- en aanbestedingsbeleid, Algemene inkoopvoorwaarden, modeldocumenten en het opstellen en publiceren van de jaarlijkse inkoop- en aanbestedingskalender. We signaleren dat deze groeit, mede door de aandacht die er is gekomen voor rechtmatig inkopen en aanbesteden.

In 2024 zijn we gestart met het project om een centrale contractenbank in te gaan richten, waarbij ook het proces van inkopen en contractmanagement wordt meegenomen. Dit project loopt door in de jaren 2025 en 2026. Doel is voor alle inkopen en aanbestedingen te voldoen aan de rechtmatigheidseisen en hierover ook verantwoording te kunnen afleggen en te zorgen voor een goede basis voor contractmanagement waardoor we beter gaan sturen op kwaliteit en beleidsdoelen van door externe partijen geleverde diensten en producten.

Communicatie

Cluster Communicatie faciliteert en adviseert de gemeentelijke organisatie in haar communicatie over diverse onderwerpen.

In 2024 heeft het cluster Communicatie zich gericht op:

1. het bewaken van de reputatie (bijv. bij crisis en issues);
2. het werken aan vertrouwen en legitimatie (bij inwoners, ondernemers en stakeholders);
3. inzetten op relatie los van inhoud (zowel intern als extern);
4. het faciliteren van communicatiever maken van de organisatie.

Vragen die gesteld worden door inwoners, ondernemers of andere stakeholders beantwoorden we op een manier die betrokkenheid van ons vraagt. In 2024 zijn stakeholdersanalyses (Factor C), maar ook het dagelijks monitoren wat er speelt op de socialmediakanalen ingezet om inzichtelijk te krijgen waar extern de informatiebehoefte ligt en hoe we belanghebbenden kunnen betrekken bij plannen en projecten. In 2024 is wekelijks een nieuwsbrief naar inwoners en ondernemers verstuurd met voor hen relevante informatie. Communicatie ondersteunt medewerkers door met hen in gesprek te gaan maar ook met het aanbieden van een training helder brieven schrijven en een online communicatietoolkit.

In 2024 stelden we een actueel persbeleid en social mediabeleid vast. Het social mediabeleid maakt per 'communicatieplatform' duidelijk waarvoor we dat platform gebruiken en wie verantwoordelijk is voor de interactie op het platform. Eind 2024 besloten we te stoppen met het merendeel van onze kanalen op X (voormalig Twitter). Daarnaast stelden we in 2024 een vernieuwd vlaggenprotocol vast waardoor er duidelijkheid is in welke situaties er 'gevlagd' wordt en wie besluiten neemt op 'vlagverzoeken'. Voor intern gebruik is een communicatie toolkit ontwikkeld zodat alle collega's toegang hebben tot sjablonen, formats en procedures rondom communicatie. In 2024 breidden we de 'contentredactie' tijdelijk uit. In het kader van participatie en 'goed bestuur' is een snelle en kwalitatief goede interactie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties via de sociale media en de website belangrijk. We merken dat de behoefte aan interactie in de maatschappij toeneemt en daarmee ook de hoeveelheid werk bij de contentredactie. In 2025 bepalen we of deze capaciteit ook structureel nodig blijft.

Burgerpanel

2.078 inwoners waren eind 2024 lid van het burgerpanel.

De gemeente voerde drie peilingen uit in 2024:

- Peiling Waardering leefomgeving
- Peiling omgevingsvisie
- Peiling bezorgen reisdocumenten

Informatieveiligheid en Privacy

Er is een sterke samenhang tussen informatiebeveiliging en privacy, het waarborgen van privacy is immers afhankelijk van informatieveiligheid. In de dagelijkse werkzaamheden trekken informatiebeveiliging en privacy dan ook samen op.

Privacy

Privacy is een continu proces binnen de gehele organisatie, waarbij samen met informatiebeveiliging in 2024 is gewerkt aan bewustzijnsvergroting van de medewerkers via bijvoorbeeld clean desk rondes, bewustwording mailcampagne en rapportages ten behoeve van in control gesprekken. Om de privacy van de burgers en medewerkers te waarborgen en te voldoen aan de relevante wet- en regelgeving is er continu 'werk aan de winkel'. Ook in 2024 waren diverse beleidsvelden in ontwikkeling, waarmee ook nieuwe gegevensverwerkingen zijn gestart. Binnen die nieuwe gegevensverwerkingen is er gekeken naar eventuele privacyrisico's. Waar nodig zijn maatregelen getroffen om de privacy in voldoende mate te waarborgen.

De gemeente heeft, als werkgever van bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's), de verplichting (conform de Wet politiegegevens) elk jaar een interne audit uit te voeren. Daarnaast moet iedere 4 jaar een externe audit uitgevoerd worden, waarvan de resultaten gedeeld moeten worden met de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Binnen deze Wpg-audits wordt gekeken naar de organisatie, maatregelen en procedures met betrekking tot het verwerken van politiegegevens. In 2024 is de kick-off geweest van de interne audit en deze wordt in Q1 2025 afgerond.

In 2024 werd er verder gewerkt aan het fundament om een goede invulling te geven aan de wettelijke verplichtingen die zien op het waarborgen van de privacy. Het uitvoeringskader privacy en de privacyverklaring voor medewerkers werden vastgesteld. Er werd meer inzicht verschaft in de gegevensverwerkingen door een update van het verwerkingsregister, hetgeen zijn doorloop heeft in het jaar 2025. Er werden risicoanalyses uitgevoerd, waarbij in meerdere gevallen een DPIA (Data Protection Impact Analyse) werd geadviseerd.

Het jaar 2024 was een jaar waarin veel personele wisselingen plaatsvonden. De capaciteit op privacy blijft achter ten aanzien van de werkzaamheden die er liggen. De prioriteit werd gegeven aan het waarborgen van de doorlopende werkzaamheden, zoals het oppakken van datalekken en deze waar nodig melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Daarnaast werd er prioriteit gegeven aan het afhandelen van verzoeken met betrekking tot rechten van betrokkenen (art. 15 e.v. AVG), hieronder vallen bijvoorbeeld verzoeken tot inzage van persoonsgegevens. Er werden meerdere adviezen uitgebracht ten aanzien van het uitvoeren van DPIA's. Een aantal DPIA's werden door de proceseigenaren uitbesteed, ook werd er door proceseigenaren voor gekozen meerdere DPIA's (nog) niet uit te voeren. Ten aanzien van de duurzame inrichting van privacy binnen de gemeente werd in 2024 een benchmark uitgevoerd. In Q1 2025 worden de resultaten van deze benchmark opgeleverd.

Ook werd er geadviseerd ten aanzien van diverse vragen die binnen de vakafdelingen spelen. Er werd geadviseerd over het afsluiten van verwerkersovereenkomsten en het waarborgen van de privacy gedurende aanbestedingstrajecten en de implementatie van nieuwe systemen en gegevensverwerkingen.

Informatiebeveiliging

Bij informatiebeveiliging draait het om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie en systemen. We hebben een normenkader dat richting geeft aan de doorontwikkeling van het informatiebeveiligingsbeleid van de gemeente Lansingerland. Dit normenkader is de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO), die is gebaseerd op de ISO 27001 en ISO27002.

Informatiebeveiliging is een doorlopend proces gericht op ontwikkelingen, dreigingen en kwetsbaarheden. Risicomanagement staat daarbij centraal. Het doel is de veiligheid binnen de gemeente zo groot mogelijk te houden. 100% veiligheid kan echter niet worden gewaarborgd. In de werkzaamheden bepalen wij onze prioriteit naar aanleiding van informatie uit verschillende bronnen. Dit zijn bijvoorbeeld meldingen en incidenten, ervaringen van andere (overheids)instanties en de dreigingsbeelden van de VNG en de Nationaal Coördinator terrorismebestrijding en veiligheid (NCTV). Door de informatie beveiligingsdienst (IBD) en het Nationaal Cybersecurity Centrum (NCSC) werden wij op de hoogte gesteld van kwetsbaarheden.

Zowel nationaal als internationaal is er aandacht voor informatiebeveiliging. Zo is er op Europees niveau de NIS2-richtlijn vastgesteld. Deze moet worden geïmplementeerd in de nationale wetgeving met het doel het algemene niveau van Cybersecurity binnen de EU te vergroten. In Nederland is de verwachting dat in 2025 de Cybersecuritywet in werking treedt. Als overheidsorgaan worden wij gebonden aan strengere normen, waarvoor in 2024 is gestart het verrichten van een analyse om te bepalen wat we te doen hebben om te voldoen aan NIS2. Hierbij worden adviezen en aanwijzingen van de VNG opgevolgd.

De gemeente is verplicht om zowel aan de gemeenteraad als aan de toezichthouders van het Rijk verantwoording af te leggen over de kwaliteit van de informatieveiligheid. Dit wordt gedaan middels de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA), waarvan een zelfevaluatie en een externe audit deel uitmaken.

Het jaar 2024 was een jaar waarin veel personele wisselingen plaatsvonden, waarmee in 2024 de capaciteit op informatiebeveiliging enigszins achterbleef. De prioriteit werd gegeven aan het waarborgen van de doorlopende werkzaamheden. Deze bestonden uit het oppakken van meldingen en incidenten, het uitvoeren van periodieke controles en het verhogen van de bewustwording van de medewerkers. In 2024 werd SIEM-SOC geïmplementeerd, om ons netwerk te monitoren op verdachte situaties en hiervan tijdig berichtgeving te ontvangen en maatregelen te kunnen realiseren. Conform de door de Raad vastgestelde begroting 2024 temporeerden we voor wat betreft SIEM-SOC wel de benodigde uitbreiding in formatie om meldingen op te pakken en af te handelen. Tevens werd er een kwalitatieve benchmark uitgevoerd, die heeft geresulteerd in een uitbreiding van de capaciteit. Dit geeft ons in 2025 de ruimte om verder te gaan met het waarborgen van de informatieveiligheid in de gemeente.

We zijn gestart met de ENSIA verantwoording door het invullen van zelfevaluatie vragenlijsten op gebied van BAG, BGT, BRO, BRP, Reisdocumenten, DigiD, Suwinet en BIO. Daarnaast vindt er in het kader van ENSIA een externe DigiD en Suwinet audit plaats. Dit wordt begin 2025 afgerond en dient als basis voor de verantwoording richting de gemeenteraad en externe toezichthouders.

We gaan in 2025 verder met implementeren van de BIO, meer risico gebaseerd werken en door middel van de implementatie van de juiste tooling (ISMS) maken we dit meer inzichtelijk.

Frauderisico

Jaarlijks maakt de concerncontroller een frauderisicoanalyse. Het doel hiervan is om frauderisico's in kaart te brengen en na te gaan welke maatregelen het college en de organisatie moeten nemen om deze risico's te beheersen en/of terug te brengen naar een (financieel) aanvaardbaar niveau. Het uitvoeren van deze analyse heeft een fundamentele rol bij het ontwikkelen, implementeren en borgen van de interne beheersingsmaatregelen. Tevens zorgt de frauderisicoanalyse er voor dat zwakke plekken in de processen in kaart worden gebracht en bewustzijn wordt gecreëerd.

In het controleplan 2024 is opgenomen dat we de frauderisicoanalyse uitvoeren en conform dit plan hebben we dat gedaan. Uit de analyse blijkt dat het management zich bewust is van de frauderisico's en dat ze beheerst worden. De gemeente beschikt over spelregels op het gebied van integriteit, heeft voorzieningen getroffen om vraagstukken bespreekbaar te maken waar dat nodig is en er zijn mogelijkheden om (anoniem) meldingen te doen. Er zijn in 2024 bij de verantwoordelijke organen geen signalen bekend (gemaakt) dat er sprake is van vermoedens van fraude of onregelmatigheden.

Het beheersen van frauderisico's vraagt blijvende aandacht. De rechtmatigheidsverantwoording en de vereisten rondom het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik helpen in de doorontwikkeling. Sinds 2023 beschikken we over een Nota Voorkomen van misbruik en Oneigenlijk waarin alle maatregelen zijn opgenomen (inclusief normen- en toetsingskader) om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. De frauderisicoanalyse is besproken met de accountant en bespreken we met de begeleidingscommissie accountantscontrole (BAC).

Rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van het verantwoordingsjaar 2023 legt het College van burgemeester en wethouders een rechtmatigheidsverklaring af. Met deze verklaring geeft het college aan in hoeverre de in de jaarrekening 2024 verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. De rechtmatigheidsverantwoording gaat enkel in op de fouten en onduidelijkheden die tot stand komen op de zuivere rechtmatigheidscriteria. Deze criteria houden in dat het college handelt binnen de gestelde budgetten door de raad (begrotingscriterium), dat gelden worden besteed en ontvangen conform de geldende wet- en regelgeving (voorwaardencriterium) en dat het college effectieve maatregelen treft om te voorkomen dat inwoners of bedrijven geen misbruik maken van de voorzieningen die de gemeente verstrekt (Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium).

Op 19 december 2024 is door de raad het normenkader voor de accountantscontrole vastgesteld. De financiële verordening is door de gemeenteraad vastgesteld op 24 oktober 2024. In artikel 11 is aangegeven dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

- o Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
- o Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling;
- o De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage;
- o De afwijking is toegelicht in een raadsinformatiebrief aan de raad als aanvulling op de laatste tussentijdse rapportage;
- o De afwijking dusdanig laat bekend was dat deze niet kon worden meegenomen in de tussentijdse rapportage maar wel tijdig is toegelicht in de jaarrekening.
- o Onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten, en/of onderschrijding en/of overschrijding van de baten ten opzichte van de laatste in het verslagjaar door de raad geautoriseerde begrotingswijziging worden in het kader van begrotingsrechtmatigheid als tijdige melding aangemerkt als deze gemeld en toegelicht worden in de jaarrekening.

De verantwoording hanteert een grensbedrag (de verantwoordingsgrens), omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze verantwoordingsgrens is door de gemeenteraad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten en is daarmee vastgesteld op 2% van € 241.328.000 is € 4.826.560.

De rapporteringsgrens bedraagt € 200.000.

Conclusie

Het College van burgemeester en wethouders is van mening dat de in deze jaarrekening 2024 verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens. In 2024 is voor een bedrag van € 23.336.000 aan financiële onrechtmatigheid geconstateerd, waarvan € 1.778.000 op basis van artikel 11 lid 4 van de financiële verordening als acceptabel kan worden aangemerkt. Tevens is voor een bedrag van €594.000 aan (geëxtrapoleerde) onduidelijkheden geconstateerd.

Verbijzonderde Interne Controle (VIC)

Op basis van het Intern controle plan 2024 (T23.06730) zijn alle benoemde processen gecontroleerd. Het gaat om: Treasury, Memoriaalboekingen, Verbonden partijen, Personele lasten, Inkoop en betalingen, Grondexploitatie, Omgevingsvergunningen, Huur- en overige opbrengsten, EU aanbestedingen, Subsidieverstrekingen en subsidievaststellingen.

Van ieder proces worden de controles volgens een vast 'werkprogramma' uitgevoerd, resulterend in een controle memorandum met bevindingen en aanbevelingen. Deze memoranda worden vervolgens teruggekoppeld aan de verantwoordelijke proceseigenaren / teammanagers.

Over het algemeen blijkt dat de processen zo zijn ingericht dat de beheersingsmaatregelen per proces afdoende zijn om de risico's te mitigeren. Er zijn enkele bevindingen ten aanzien van Europese aanbestedingen. In 2024 zijn alle leveranciers boven de aanbestedingsgrens ad € 221.000 meegenomen in de verbijzonderde interne controle. Daardoor zijn 264 dossiers gecontroleerd (in 2023 waren dat er 198). De onrechtmatigheden komen voort uit overschrijding contractwaardes van raamcontracten. Voor raamcontracten geldt dat deze een vastgestelde looptijd hebben en daarbij ook een maximale waarde. Door het ontbreken van actief contractmanagement worden deze overschrijdingen van maximumwaardes niet altijd tijdig gesignaleerd waardoor onrechtmatigheden ontstaan. Om de onrechtmatigheden te minimaliseren is een project gestart om een (centrale) contractenbank en verplichtingenadministratie te implementeren binnen de organisatie.

Daarnaast zijn er enkele VIC's met een specifieke controleaanpak uitgevoerd. Dit betreft belastingen en heffingen, Participatiewet - Wmo - Jeugdwet, prestatieleveringen Jeugd en Wmo, algemene uitkering en tot slot de frauderisico-analyse. De accountant heeft zelf de IT-audit gedaan. Er is sprake van kwalitatieve aanbevelingen op het gebied van de participatiewet. Zie voor verdere detailbevindingen de rapportage rechtmatigheid en intern controleplan 2024 (T25.01770) die voorgelegd is aan de BAC van 26 maart 2025.

In de jaarrekening legt het college verantwoording af over drie van de negen criteria. De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. De drie specifieke rechtmatigheidscriteria komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording en betreffen het begrotingscriterium, het voorwaarden criterium en het criterium van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Begrotingscriterium

De begrotingsrechtmatigheid heeft betrekking op het financiële handelen binnen het kader van de geautoriseerde begroting.

Overschrijding lasten	Begroot 2024	Realisatie 2024	Afwijking 2024	Onrechtmatig	Acceptabel
1. Bestuur en dienstverlening	7.228	7.977	749	749	749
3. Sport cultuur en onderwijs	16.384	16.634	250	250	0
4. Sociaal Domein	82.490	83.343	853	853	853
Subtotaal Programma's	106.102	107.954	1.852	1.852	1.602
Algemene dekkingsmiddelen	7.800	8.302	502	502	176
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	7.800	8.302	502	502	176
Overzicht Overhead	23.975	24.433	458	458	0
Subtotaal Overzicht Overhead	23.975	24.433	458	458	0
Totaal 1a rechtmatigheidsverantwoording	137.877	140.689	2.812	2.812	1.778

Voor de rechtmatigheid zijn alle overschrijdingen en onderschrijdingen op baten, lasten en investeringskredieten geanalyseerd overeenkomstig door de Raad vastgestelde financiële verordening.

Overschrijding lasten

Programma 1 (€ 749.000 hogere lasten)

Dotatie Voorziening Wethouderspensioenen (€ 761.000 hogere lasten)

De afwijking binnen dit programma wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een extra storting in de voorziening wethouderspensioenen. Op basis van de actuariële berekeningen is een toevoeging van € 761.000 aan de voorziening Wethouderspensioenen in 2024 noodzakelijk. Dit vormt een niet geraamd nadeel in de begroting 2024 welke wordt veroorzaakt door een significante daling van de rekenrente ten opzichte van 2023 en een verhoging van de sterftetabel. Over deze afwijking hebben is de raad reeds geïnformeerd middels raadsbrief U24.06113 met onderwerp Voorziening Wethouderspensioenen. **Op grond van artikel 11 lid 4 sub d is deze afwijking acceptabel.**

Overige verschillen (€ 12.000 lagere lasten)

Het verschil van € 12.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Programma 3 (€ 250.000 hogere lasten)

Onderwijshuisvesting basisonderwijs (€ 274.000 hogere lasten)

In 2024 is er volop ingezet op het Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs. De lasten m.b.t. onderwijshuisvesting primair onderwijs zijn hierdoor € 274.000 hoger dan begroot door hogere doorbelasting van interne uren en ingeleend personeel van de projectorganisatie OHV (€ 668.000 nadeel), dit is binnen het budget gedekt door lagere verhuiskosten van tijdelijke huisvesting als gevolg van het doorschuiven van de verhuizingen naar 2025 (€ 394.000 voordeel). **Deze afwijking is op basis van de bovenstaande toelichting en de financiële verordening niet acceptabel en derhalve onrechtmatig.**

Overige verschillen (€ 24.000 lagere lasten)

Het verschil van € 24.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht. **Op grond van artikel 11 lid 4 is deze afwijking acceptabel.**

Programma 4 (€ 853.000 hogere lasten)

SPUK IZA (€ 188.000 hogere lasten)

We financieren personele inzet ter bevordering van het behalen van de doelen uit het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Regionaal Integraal Zorg Akkoord (RIGA). Daarnaast dragen we bij aan de inzet van het regionale programmabureau voor het transformatieplan. De gemaakte kosten worden volledig gedekt vanuit SPUK IZA. **Op grond van artikel 11 lid 4 sub a is deze afwijking acceptabel.**

Opvang Oekraïne (€ 367.000 hogere lasten)

Het nadeel is ontstaan door projecturen die we ten tijde van de Slotwijziging op een ander programma hebben verantwoord. Deze uren zijn daardoor niet meegenomen in de bijstelling van het budget. Deze kunnen vanuit de bekostigingsregeling vergoed worden en zijn daarom nog doorbelast. **Op grond van artikel 11 lid 4 sub a is deze afwijking acceptabel.**

SPUK Inburgering (€ 40.000 hogere lasten)

Het verschil is te verklaren door hogere uitvoeringskosten bij de partners. Daarnaast moest een grote groep statushouders doorverhuizen vanuit de Hergerborch. Dit zorgde voor een forse kostenstijging bij Humanitas voor de maatschappelijke begeleiding. De gemaakte kosten worden volledig vergoed uit de SPUK Inburgering. **Op grond van artikel 11 lid 4 sub a is deze afwijking acceptabel.**

BUIG Uitkeringsgelden (€ 276.000 hogere lasten)

Door een onvoorziene stijging in de huisvesting van statushouders is het aantal toegekende uitkeringen gestegen. Dit resulteert in een nadeel van € 290.000. **Op grond van artikel 11 lid 4 sub e is deze afwijking acceptabel.**

Toeslagenproblematiek (KOT) (€ 168.000 hogere lasten)

De lasten binnen de Kinderopvangtoeslag problematiek(KOT) zijn afhankelijk van het maatwerk dat geleverd wordt in het kader van de brede ondersteuning. De intensiteit van dossiers en voornamelijk dossiers op basis van de kindregeling zijn het laatste kwartaal toegenomen. Dit resulteert in een nadeel van € 168.000. Deze extra lasten worden volledig vergoed door het Rijk. **Op grond van artikel 11 lid 4 sub a is deze afwijking acceptabel.**

Overige afwijkingen (€ 186.000 lagere lasten)

Het verschil van € 186.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Algemene dekkingsmiddelen (€ 502.000 hogere lasten)

Rente en kosten belastingdienst (€ 158.000 hogere lasten)

De boeterente van de Belastingdienst, ter hoogte van € 158.000, vloeit voort uit het boekenonderzoek dat is uitgevoerd. Dit onderzoek heeft geleid tot de constatering van onjuiste of te late aangiftes voor de btw en de loonheffing, waardoor er boeterente in rekening is gebracht. De rente en kosten zijn het gevolg van de geconstateerde afwijkingen tijdens het boekenonderzoek en worden opgelegd als sanctie voor het niet tijdig of correct naleven van de fiscale verplichtingen. Dit bedrag heeft een impact op de financiële resultaten van de organisatie. De aangekondigde naheffingen voor de btw en de loonheffing zijn in de Slotwijziging gemeld en geraamd. De afwijking die in de rechtmatigheidsverantwoording wordt toegelicht betreft alleen de boeterente. Deze was op het moment van het opstellen van de Slotwijziging 2024 niet bekend. De definitieve aanslagen inclusief boeterente/vergrijpboetes zijn ontvangen in december 2024. Op grond van artikel 11 lid 4 sub e is deze afwijking acceptabel.

Voorziening dubieuze debiteuren (€ 226.000 hogere lasten)

De toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren bestaat hoofdzakelijk uit een toevoeging aan de voorziening dubieuze SVHW. Dit betreft een bedrag van € 95.000 en is gebaseerd op de meest recente berekening van de belastingdebiteuren. Deze voorziening is noodzakelijk om mogelijke verliezen door oninbare vorderingen te dekken, gezien de verwachte betaalbaarheid van de openstaande belastingvorderingen. De hoogte van de toevoeging is afgestemd op de actuele situatie van de debiteurenportefeuille, waarbij rekening is gehouden met de verwachte risico's en het betalingsgedrag van de belastingdebiteuren. Er heeft tevens een toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren plaatsgevonden van € 131.000 voor de overige debiteuren. **Deze afwijking is op basis van de bovenstaande toelichting en de financiële verordening niet acceptabel en derhalve onrechtmatig.**

Rente toegerekend aan investeringen in Nutsbedrijven (€100.000 hogere lasten)

De afwijking op de toegerekende rente aan investeringen in nutsbedrijven, ter hoogte van € 100.000, is ontstaan doordat deze rente per abuis niet is geraamd in de oorspronkelijke begroting. Aan de in 2021 aangekochte cumulatief preferente aandelen in Stedin Holding N.V. wordt rente toegerekend. **Deze afwijking is op basis van de bovenstaande toelichting en de financiële verordening niet acceptabel en derhalve onrechtmatig.**

Overige verschillen (€ 18.000 hogere lasten)

Het verschil van € 18.000 bestaat uit diverse kleinere afwijkingen en valt onder de € 200.000, en wordt daarom niet verder toegelicht.

Overhead (€ 458.000 hogere lasten)

Inhuur (€ 156.000 hogere lasten)

Er zijn binnen verschillende teams afwijkingen die leiden tot een nadelig resultaat van € 156.000. Dit komt doordat er meer personeel is ingehuurd dan begroot, met een overschrijding van € 156.000, voornamelijk door de hogere kosten voor het invullen van vacatures tijdens de wervingsperiode. **Deze afwijking is op basis van de bovenstaande toelichting en de financiële verordening niet acceptabel en derhalve onrechtmatig.**

Onderhoud gemeentehuis (€ 125.000 hogere lasten)

Daarnaast zijn de uitgaven voor het gemeentehuis hoger dan begroot, met een overschrijding van € 125.000, als gevolg van extra onderhoudswerkzaamheden en hogere kosten voor zowel onderhoud als gemeentelijke belastingen. Het overige verschil wordt veroorzaakt door diverse kleine afwijkingen. **Deze afwijking is op basis van de bovenstaande toelichting en de financiële verordening niet acceptabel en derhalve onrechtmatig.**

Overige verschillen (€ 177.000 hogere lasten)

Het verschil van € 177.000 bestaat uit diverse afwijkingen, is lager dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Onderschrijdingen lasten en mutaties baten

Voor afwijkingen van de begroting als gevolg van overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten, investeringen en baten die ontstaan na de laatste tussenrapportage en 31 december kan het melden en verantwoorden in de jaarrekening als tijdig worden geduid. **In 2024 hebben er geen onderschrijdingen op de lasten en mutaties op de baten plaatsgevonden die niet adequaat zijn toegelicht in de jaarstukken.**

Investeringskredieten

Naast het budgetrecht dat de raad heeft op programmaniveau dienen ook de investeringskredieten door de raad te worden gevoteerd en dienen de kosten van de investeringen binnen dit vastgestelde krediet te blijven. Hieronder hebben wij deze analyse opgenomen. Hieruit blijkt dat er geen overschrijdingen hebben plaatsgevonden op individuele kredieten die groter zijn dan €200.000. Binnen deze grens mag het college op basis van de financiële verordening 2024 afwijkingen binnen kredieten realiseren zonder dat dit vooraf dient te worden gemeld aan de gemeenteraad. **In 2024 heeft geen onrechtmatige overschrijding op individuele kredieten plaatsgevonden.**

Conclusie: In totaal classificeren we € 2.812.000 aan onrechtmatigheden, waarvan op grond van de financiële verordening € 1.778.000 als acceptabel kan worden aangemerkt.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving, zowel intern als extern. In samenspraak met de accountant hebben we de omvang van de steekproeven bepaald. Er hebben op 17 gebieden controles plaatsgevonden:

Conclusie: De totale onrechtmatigheid vanuit de VIC in de jaarrekening bedraagt € 20.524.176, en aan (geëxtrapoleerde) onduidelijkheden € 594.000.

Deze onrechtmatigheid is als volgt opgebouwd:

- In 2024 zijn alle leveranciers die boven de aanbestedingsgrens ad € 221.000 meegenomen in de interne controle om een compleet beeld te krijgen ten aanzien van rechtmatigheid. Hierdoor zijn er meer bevindingen t.o.v. voorgaande jaren waar alleen een steekproef is uitgevoerd. Bij de controle op het proces Inkoop & EU aanbestedingen zijn onrechtmatigheden geconstateerd van € 20.524.176.
- Bij de overige processen zijn geen onrechtmatigheden aangetroffen.
- Er is voor € 594.000 (geëxtrapoleerd) aan onduidelijkheden geconstateerd ten aanzien van een aantal dossiers van de Participatiewet en Wet inburgering.

Onrechtmatigheden inkoopdossiers

De naleving van de Europese aanbestedingsregels is de voornaamste controle die wordt uitgevoerd in het kader van het voorwaardencriterium. Voor 2024 is vastgesteld dat we bij 14 leveranciers de Europese aanbestedingsregels niet juist hebben nageleefd. Dit resulteert in een onrechtmatigheid van € 20 miljoen. De grootste leverancier die onrechtmatig is heeft een besteding van € 17,1 miljoen in 2024. De overige onrechtmatigheden zijn daarmee € 2,9 miljoen.

Van deze € 20 miljoen onrechtmatig ontstaat € 19,3 miljoen aan onrechtmatigheden doordat de kosten de opdrachtraming overschrijden. Hierbij was de opdracht in beginsel wel aanbesteed conform het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente maar door extra kosten is het geraamde bedrag van de opdracht overschreden. Conform de regels eindigt een contract niet alleen als de looptijd verstrijkt, maar ook als het kostenplafond is bereikt. Door onvoldoende contractmanagement kunnen deze fouten ontstaan. Om dit in de toekomst te voorkomen wordt gewerkt aan de implementatie van een contractenbank en verplichtingenadministratie om daarmee meer grip te kunnen krijgen op de uitputting van onze contracten.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Het criterium misbruik en oneigenlijk gebruik dekt samen met het begrotingscriterium en voorwaardencriterium de financiële rechtmatigheid af.

Conclusie: Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Sisa

Conclusie

Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Lansingerland is partner in 13 verbonden partijen. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake als de gemeente risico loopt met aan deze partijen beschikbaar gestelde middelen, of als de gemeente aangesproken kan worden als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft over de aanpak van de maatschappelijke opgave waartoe de verbonden partij is opgericht, vanwege vertegenwoordiging in het bestuur of vanwege het hebben van stemrecht.

Door de toenemende uitbreiding en complexiteit van maatschappelijke opgaven kan de gemeente Lansingerland niet al haar taken zelfstandig meer uitvoeren. Samenwerken met andere partners, waaronder andere overheden, biedt hierbij een oplossing. Vanuit deze gedachte is Lansingerland actief in de diverse verbonden partijen.

Nota Verbonden Partijen

Deze paragraaf is conform de 'Nota Verbonden Partijen 2021 - 2024' (T21.04396) opgesteld. Deze nota geeft een beeld van onze visie op en beleidsvoornemens voor verbonden partijen. Daarbij wordt tevens aandacht besteed aan het (wettelijk) kader en geeft het afwegingskader een handvat voor het toe- en uittreden bij verbonden partijen. De focus van de nota ligt bij de rol van de raad in relatie tot de verbonden partijen.

Overzicht

In onderstaand overzicht staat de meest essentiële financiële informatie van de verbonden partijen. In de daaropvolgende overzichten staat per verbonden partij de informatie die op grond van artikel 15 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht is. Inclusief bij welk programma uit de begroting het hoort en op welke wijze de verbonden partij bijdraagt aan de realisatie van de doelstelling van het programma. Artikel 15 BBV schrijft bovendien voor dat de lijst van verbonden partijen wordt onderverdeeld in:

1. gemeenschappelijke regelingen;
2. vennootschappen en coöperaties;
3. stichtingen en verenigingen;
4. overige verbonden partijen.

Verbonden partijen	Programma	Begroot 2024	Realisatie 2024
Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR)	2. Openbare orde en veiligheid	4.236.758	n.n.b.
Recreatieschap Rottemeren	3. Sport, cultuur en onderwijs	222.273	n.n.b.
Beschermd Wonen	4. Sociaal Domein	n.v.t.	n.v.t.
Centrum Jeugd en Gezin Rijnmond (CJG)	4. Sociaal Domein	n.v.t.	n.v.t.
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam (GGD)	4. Sociaal Domein	659.108	n.n.b.
Jeugdhulp Rijnmond (GRJR)	4. Sociaal Domein	13.727.182	n.n.b.
Bedrijfschap Hoefweg	6. Lansingerland Ontwikkelt	n.v.t.	n.v.t.
Bleizo	6. Lansingerland Ontwikkelt	n.v.t.	n.v.t.
Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR)	6. Lansingerland Ontwikkelt	1.993.357	n.n.b.
Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH)	6. Lansingerland Ontwikkelt	192.671	n.n.b.
Schadevergoedingsschap HSL-Zuid	6. Lansingerland Ontwikkelt	n.v.t.	n.v.t.
Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling (SVHW)	8. Algemene dekkingsmiddelen	722.000	n.n.b.

Vennootschappen en coöperaties	Programma	Begroot 2024	Realisatie 2024
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	8. Algemene dekkingsmiddelen	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Dunea (vh Duinwater-bedrijf Zuid-Holland)	8. Algemene dekkingsmiddelen	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Stedin Holding N.V.	8. Algemene dekkingsmiddelen	Niet van toepassing	Niet van toepassing

(VRR) Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond

Naam verbonden partij	VRR (Veiligheidsregio Rotterdam - Rijnmond)
Vestigingsplaats	Rotterdam
Deelnemende partijen	De VRR bestaat uit de Ambulancezorg, Brandweer, Meldkamer en Risico- en crisisbeheer. Deelnemende gemeente zijn: Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen en Voorne aan Zee.
Visie en beleidsvoornemens	In de VRR werken de hulpdiensten en gemeenten intensief samen en bieden professionele hulp en bescherming tegen risico's en bedreigingen. Er wordt nauw samengewerkt met politie, waterschappen, het Havenbedrijf, de Milieudienst DCMR en het Openbaar ministerie. De Veiligheidsregio staat 24/7 klaar voor inwoners en is een onmisbare schakel voor veiligheid in de regio Rotterdam Rijnmond. De VRR is een wendbare organisatie die makkelijk schakelt tussen het dagelijks werk en vraagstukken van de toekomst.
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	Bijdrage 2023 3.951.000 euro Plustaak: wijkbrandweerman 29.000 euro (aug. tm dec.) Bijdrage 2024 4.321.000 euro Plustaak wijkbrandweerman 76.000 euro
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	De VRR behartigt ons publieke belang door het voorkomen, beperken en bestrijden van rampen en crises.
Eigen vermogen	2023: 9,6 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 11,7 miljoen euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Vreemd vermogen	2023: 99,1 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 89,1 miljoen euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Financieel resultaat	2023: 2.361.000 euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 1.347.000 euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	Ondanks dat de VRR de risico's goed in kaart brengt en de financiële risico's verspreid worden over 13 gemeenten, zijn onverwachte (financiële)risico's niet uit te sluiten. Denk hierbij aan een nieuwe pandemie of militaire dreiging.

Recreatieschap Rottemeren

Naam verbonden partij	Recreatieschap Rottemeren
Vestigingsplaats	Rotterdam
Deelnemende partijen	Lansingerland, Rotterdam en Zuidplas
Visie en beleidsvoornemens	Doelstelling van de VP: In stand houden, ontsluiten en exploiteren van recreatiegebied Rottemeren. Openlucht recreatie, natuurbescherming en natuur- en landschapsschoon bewaren en bevorderen (bron: GR-recreatiegebied Rottemeren).
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	Deelnemersbijdrage 2024: 224.400 euro (5% van de totale deelnemers bijdrage) NB! Vanaf 2025 wijzigt de bijdrage naar een evenredige verdeling naar het aantal inwoners per deelnemende gemeente. De deelnemersbijdrage voor 2025 is 400.213 euro. Deze wijziging is onderdeel van het besluit over de Wgr 30 mei 2024 (I24.06568, BR2400037).
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	We werken gezamenlijk aan de ontwikkeling van het gebied, dit is noodzakelijk vanuit verstedelijking (toename aantal inwoners), energietransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit (bron: Ruimte voor een groenblauwe toekomst, Kader en koers voor recreatief landschapspark Rottemeren, vastgesteld door de raad van Lansingerland op 28 maart 2019).
Eigen vermogen	2023: 12,8 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 12,8 miljoen euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Vreemd vermogen	2023: 9,0 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 8,6 miljoen euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Financieel resultaat	2023: -421.324 euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: -474.179 euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	Omdat het juridisch wegbeheer de verantwoordelijkheid is van de gemeente Lansingerland, komt (financiële) schade (bijv. letsel) veroorzaakt op de openbare weg ten laste van de gemeente Lansingerland. Hiervoor is in de regeling geen compensatie o.i.d. afgesproken.

Jeugdhulp Rijnmond

Naam verbonden partij	Jeugdhulp Rijnmond (GRJR)
Vestigingsplaats	Rotterdam
Deelnemende partijen	Gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen en Voorne aan Zee.
Visie en beleidsvoornemens	De regionale visie is om nabije en passende jeugdhulp te bieden voor jeugdigen die dat nodig hebben. De GRJR begroting 2024 is opgesteld in 2023. Per 1 januari 2023 waren de nieuw aanbestede zeven systeemaanbieders van specialistische jeugdhulp gestart. In 2023 werd een grote stijging in de uitgaven aan specialistische jeugdhulp zichtbaar. Het jaar 2024 stond in het teken van het nemen van kostenbeheersende en kostenbesparende maatregelen. Gemeenten waren hier al mee begonnen in het kader van de landelijk afgesproken Hervormingsagenda Jeugd waarin een grote besparingsopgave zit. De grote kostenstijging in de regio Rijnmond bracht extra urgentie. In februari 2024 gaf het Algemeen Bestuur van de GRJR opdracht tot een maatregelenpakket. Gemeenten zijn samen met de jeugdhulpaanbieders tot 50 maatregelen gekomen die gezamenlijk zijn opgepakt en uitgewerkt. De eerste maatregelen zijn in 2024 ingevoerd. Gezien de complexiteit van het stelsel en de vele afhankelijkheden, ook van aanpalende sectoren zoals het onderwijs en de volwassenen ggz, is er nog niet direct een financieel effect zichtbaar.
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	14.293.776 euro (inleg 2024 op basis van zorgverbruik en de subsidies en de bijdrage aan de uitvoeringsorganisatie op basis van verdeelsleutel gebaseerd op Lansingerlandse inwonersaantallen. Indien de werkelijke kosten hoger of lager zijn wordt het verrekend met de inleg.)
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	1. De Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond is opgericht voor de inkoop van verschillende vormen van specialistische jeugdhulp waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn. Bepaalde vormen van zorg kunnen gezamenlijk efficiënter ingekocht worden dan door iedere gemeente voor zich. 2. Uitvoering geven aan de wettelijke verplichtingen tot regionale samenwerking uit de Jeugdwet in het kader van Veilig Thuis, jeugdreclassering en jeugdbescherming. 3. Realiseren van overleg, kennisontwikkeling- en overdracht tussen de bij de GRJR aangesloten gemeenten.
Eigen vermogen	2023: 0 euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 0 euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Vreemd vermogen	2023: 83,1 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 80,1 miljoen euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Financieel resultaat	2023: 0 euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 0 euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	Risico uit financiële analyse: Hoog Toelichting: de financiële bijdrage van de gemeente is hoog. De GRJR heeft geen reserves; de deelnemende gemeenten zijn volledig aansprakelijk voor alle zorglasten van Lansingerlandse jeugdigen. De kosten van jeugdhulp stijgen en de deelnemende gemeenten en Uitvoeringsorganisatie van de GRJR voeren maatregelen in om deze trend te keren.

Centrum Jeugd en Gezin Rijnmond (CJG)

Excel-tabel

Naam verbonden partij	CJG Rijnmond
Vestigingsplaats	Rotterdam
Deelnemende partijen	Stichting Centrum voor Jeugd en gezin Rijnmond bestaat uit de volgende 12 gemeenten: - Albrandswaard - Barendrecht - Goeree-Overflakkee - Krimpen aan den IJssel - Lansingerland - Maassluis - Nissewaard - Ridderkerk - Rotterdam - Schiedam - Vlaardingen - Voorne aan Zee
Visie en beleidsvoornemens	Met de dienstverlening van het CJG wordt bevorderd dat kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien. Ze werken daarbij langs onze vier kernwaarden Verbinding, Vakmanschap, Vertrouwen en Vooruitgang. Daarvoor sluiten ze, op tijd, aan bij de leefwereld waarin zij opgroeien en ondersteunen we ouders bij de opvoeding. Het CJG is er voor ieder kind en elk gezin door passend en deskundig invulling te geven aan de drie taken die het CJG uitvoert: 1. Invulling geven van het basispakket dienstverlening zoals vastgesteld in de Wet publieke gezondheid (Wpg) en daaraan gerelateerde kaders en richtlijnen, in afstemming met de Inspecteur voor de Jeugdgezondheidszorg (IGJ); 2. Het aanbieden en maken van impact middels het Aanvullend Preventief Pakket (APP), afgestemd op hetgeen dat speelt in de opdrachtgevende gemeenten, vanuit de rol als aanbieder van Jeugdgezondheidszorg; 3. De uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP).
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	Subsidie 2024 2.685.342 euro
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	1. CJG Rijnmond is verantwoordelijk voor de uitvoering van de wettelijke taak die wij als gemeente hebben voor de organisatie van de jeugdgezondheidszorg (JGZ). De JGZ kan door gezamenlijke opdrachtgeverschap efficiënter worden ingezet dan door iedere gemeente voor zich. 2. Door samenwerking met andere gemeenten worden kosten voor ondersteunde diensten aan de dienstverlening zo laag mogelijk gehouden. 3. Realiseren van overleg, kennisontwikkeling- en overdracht tussen de bij de CJG Rijnmond aangesloten gemeenten.
Eigen vermogen	2023: 3,2 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 2,7 miljoen euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Vreemd vermogen	2023: 9,4 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 9,5 miljoen euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Financieel resultaat	2023: 283.867 euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: -443.441 euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	• Onzekerheid omvang subsidies 2024: Beschikkingen en afrekeningen (Basispakket) • Onverwachte kostenstijgingen door hoge inflatie en macro economische ontwikkelingen • Onverwachte kostenstijgingen door overheidsmaatregelen of verhoging van premies • Lopende gesprekken nieuwe CAO: Discrepantie indexatie subsidies en gewenste indexatie lonen door bonden • Aansprakelijkheidstellingen klanten

Beschermd Wonen

Excel-tabel

Naam verbonden partij	Beschermd Wonen regio Rotterdam
Vestigingsplaats	Rotterdam
Deelnemende partijen	Gemeenten: Albrandswaard Barendrecht Ridderkerk Rotterdam Capelle aan den IJssel Krimpen aan den IJssel Lansingerland
Visie en beleidsvoornemens	Alle inwoners kunnen meedoen in de samenleving. De inwoner die (tijdelijk) problemen heeft met het zelf-standig regie voeren, kan via de Wmo ondersteuning krijgen. Hierbij is lokale ondersteuning het uitgangspunt. De ondersteuning is dichtbij, op maat en in de eigen leefomgeving. Voor de groep inwoners die niet meer zelfstandig thuis kunnen wonen, en waarbij ondersteuning in de eigen omgeving tekortschiet, is (tijdelijk of permanent) opvang aanwezig. Onder opvang verstaan we wonen in één van de woonvormen van een instelling. Dit is in principe een tijdelijke situatie, waarbij er gestuurd wordt op herstel en uitstroom. Het doel is om inwoners zo snel mogelijk weer deel te laten nemen aan het maatschappelijk leven, naar eigen wensen en vermogen. Het deelnemen naar vermogen in de samenleving is ook afhankelijk van de mogelijkheden van de omgeving. (Visie in Beleidsplan 2022-2026)
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	De gemeente Rotterdam ontvangt als centrum gemeente de budgetten voor beschermd wonen in de regio. Wij betalen geen bijdrage.
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	In de regionale samenwerking vervult gemeente Rotterdam de toegang. Dit is in het publiek belang van Lansingerland door het volume van aanvragen die Rotterdam behandelt. Gezien het geringe aantal plekken in Lansingerland en de lage frequentie van aanvragen kunnen we hier onvoldoende expertise opbouwen.
Eigen vermogen	Niet van toepassing. Wij ontvangen geen specifieke jaarrekening van het beschermd wonen budget. Rotterdam krijgt de middelen via de algemene uitkering van het Rijk. We hebben ook geen officiële begroting.
Vreemd vermogen	Niet van toepassing. Wij ontvangen geen specifieke jaarrekening van het beschermd wonen budget. Rotterdam krijgt de middelen via de algemene uitkering van het Rijk. We hebben ook geen officiële begroting.
Financieel resultaat	Niet van toepassing. Wij ontvangen geen specifieke jaarrekening van het beschermd wonen budget. Rotterdam krijgt de middelen via de algemene uitkering van het Rijk. We hebben ook geen officiële begroting.
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	Wij hebben als gemeente Lansingerland geen financieel risico omdat wij geen financiële bijdrage leveren.

GGD Rotterdam-Rijnmond

Naam verbonden partij	GGD Rotterdam-Rijnmond
Vestigingsplaats	Rotterdam
Deelnemende partijen	De GGD Rotterdam-Rijnmond + betreffende gemeenten uit de regio Rotterdam-Rijnmond: Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen en Voorne aan Zee.
Visie en beleidsvoornemens	De GGD Rotterdam-Rijnmond gaat voor een regio waarin iedereen zich gezond voelt. De GGD geeft speciale aandacht aan mensen in kwetsbare situaties, om hen dezelfde kans te geven de gezondheidsdoelen te behalen*. De GGD is een toegankelijke organisatie met laagdrempelige dienstverlening. Ze blijft haar expertise en vaardigheden aanscherpen, waarbij ze data- en kennisgedreven werken. Samen met inwoners én partners zet de GGD zich in voor het makkelijker maken van gezonde keuzes, het verkleinen van de gezondheidskloof en het realiseren van een gezonde leefomgeving. Zo kunnen ze goede preventieve en medische zorg, gezondheidsadvies en toezicht leveren voor de inwoners. Bij de begroting van 2024 is gekozen voor versteviging van het huidige basistakenpakket zodat in ieder geval de wettelijke taken die bijdragen aan deze missie en visie geborgd blijven.
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	Lansingerland droeg in 2024 705.987,- euro bij aan de GGD, bestaande uit 547.331,- euro voor de inkoop van het algemene basistakenpakket en 158.656,- euro voor de inspecties kinderopvang. De gemeenschappelijke regeling van de GGD-RR kent geen balans en andere financiële staten om in de begroting op te nemen aangezien alleen de gemeente Rotterdam eigenaar is van de organisatie. Personeel en eventuele risico's zijn voor rekening van de gemeente Rotterdam. De gemeenschappelijke regeling GGD-RR regelt in materiële zin slechts de inkoop van producten.
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	Artikel 3 van de GR: Het lichaam heeft tot doel: • het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen daarbinnen, in het rechtsgebied van het lichaam; • het voorkómen en het vroegtijdig opsporen van ziekten onder de bevolking; • alles wat met het bovenstaande in de ruimste zin verband houdt. De regeling regelt de deelnemersbijdrage van de deelnemende gemeente voor de inkoop van het basispakket. De GGD is leverancier en uitvoerder van het basispakket. Het publieke belang is de openbare gezondheid
Eigen vermogen	De gemeenschappelijke regeling van de GGD-RR kent geen balans en andere financiële staten om in de begroting op te nemen aangezien alleen de gemeente Rotterdam eigenaar is van de organisatie. Personeel en eventuele risico's zijn daarmee voor rekening van de gemeente Rotterdam. De gemeenschappelijke regeling GGD-RR regelt in materiële zin slechts de inkoop van producten. Daarmee is de gemeenschappelijke regeling financieel "leeg", dus zonder bezittingen, waardoor er ook geen balans is. Het financiële risico voor deelname aan de regeling is voor regiogemeenten dus ook niet aanwezig.
Vreemd vermogen	Niet van toepassing, zie tekst bij 'Eigen vermogen'.
Financieel resultaat	Niet van toepassing, zie tekst bij 'Eigen vermogen'.
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	Risico uit financiële analyse: laag Toelichting: De gemeente Rotterdam is financieel risicodragers. Risico uit bestuurlijke analyse: laag Toelichting: De activiteiten van de verbonden partij dragen bij aan het oorspronkelijke doel van de verbonden partij.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Naam verbonden partij	Metropoolregio Rotterdam Den-Haag (MRDH)	
Vestigingsplaats	Rotterdam	
Deelnemende partijen	De gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Delft, Den Haag, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Maassluis, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Ridderkerk, Rijswijk, Nissewaard, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Voorne aan Zee, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.	
Visie en beleidsvoornemens	Meer welvaart én welzijn voor de mensen die in de metropoolregio Rotterdam-Den Haag wonen, werken en leven. De inzet van de MRDH is daarvoor om meer onderling samen te werken, betere fysieke verbindingen te realiseren en het economisch vestigingsklimaat in de regio te versterken.	
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	De MRDH is gestoeld op twee pijlers: Vervoersautoriteit (Va) en Economisch Vestigingsklimaat (EV). In eerste pijler wordt gewerkt aan verbetering van de bereikbaarheid in twee programma's: 1. Exploitatie Verkeer en Openbaar Vervoer, en 2. Infrastructuur Verkeer en Openbaar Vervoer. Voor beide programma's is de Brede Doeluitkering (BDU) van het Rijk de belangrijkste dekking voor de kosten. De BDU bedraagt jaarlijks ruim 500 miljoen euro. Daarvan wordt ca. 80% besteed aan het programma Exploitatie Verkeer en Openbaar Vervoer, en de overige 20% aan investeringen. Het Investeringsprogramma Vervoersautoriteit (IPVa) beschrijft waar de deze middelen concreet aan worden besteed. De tweede pijler betreft het Economisch Vestigingsklimaat. Voor het gelijknamige programma Economisch Vestigingsklimaat (EV) wordt de begroting bepaald door een gemeentelijke afdracht per inwoner. Voor 2024 is deze vastgesteld op 3,07 euro. Uitgaande van 65.600 inwoners op 1 januari 2024 betreft de totale afdracht van Lansingerland aan het EV-programma voor 2024 201.392,-	
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	Het versterken van de internationale concurrentiepositie van de regio door verbetering van de bereikbaarheid en het economisch vestigingsklimaat. Dit komt ten goede van de inwoners, de bedrijven en de maatschappelijke organisaties in de gemeente Lansingerland.	
Eigen vermogen	1-1-2024	35.421.549 euro
	31-12-2024	42.034.603 euro
Vreemd vermogen	1-1-2024	1.532.687.220 euro
	31-12-2024	1.752.607.411 euro
Financieel resultaat (uit jaarrekening 2023, omdat de jaarrekening 2024 nog niet is ontvangen)	831.704 euro	
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	De financiële risico's staan voornamelijk in het teken van de opdracht van het Rijk aan de landelijke vervoersregio's om 110 miljoen euro te bezuinigen in 2026. Deze moeten voor een aanzienlijk deel komen uit de begroting van de MRDH en de Vervoerregio Amsterdam (VRA), die samen goed zijn voor 68 procent van het regionale vervoer in Nederland. Als de bezuinigingen worden doorgezet, betekent dit naar alle waarschijnlijkheid dat de toegang tot het OV duurder wordt en dat er minder bussen zullen gaan rijden. Meer in het algemeen geldt dat de MRDH sinds 2023 niet meer te maken met een tekort (overbesteding) op de BDU-middelen. De MRDH dient zich voor wat betreft de termijn van overbesteding te houden aan de uitgangspunten voor structureel begrotingsevenwicht die de provincie Zuid-Holland als toezichhouder hiervoor hanteert. De wettelijke termijn van overbesteding is daarmee bepaald op een maximale periode van drie achtereenvolgende kalenderjaren. Hierbij geldt ook dat de begroting in de drie jaar na het inlopen van het tekort geen tekort mag laten zien. Het saldo van de BDU verkeer en vervoer daalt komende jaren licht, terwijl de kosten van beheer en onderhoud van de railinfrastructuur stijgen. Ook los van de bezuinigingsopdracht is er reeds sinds 2023 minder geld om nieuwe investeringen te doen, terwijl de opgaven waar deze regio voor staat steeds groter worden.	

HSL-Zuid

Naam verbonden partij	Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4
Vestigingsplaats	Rotterdam
Deelnemende partijen	Gemeente Lansingerland en vrijwel alle overige gemeenten over wiens grondgebied de HSL-Zuid is aangelegd, alsmede de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.
Visie en beleidsvoornemens	In artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling staat opgenomen: “Het doel van de regeling is het bevorderen dat de behandeling van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de verbreding, verlegging en reconstructie van de A-16 (...) respectievelijk de A-4, zoals bedoeld in artikel 1 onder f, en de beslissingen op die verzoeken doelmatig, deskundig en op gelijke wijze plaatsvinden. Door deze regeling wordt tevens voor de burgers duidelijkheid geschapen over de terzake bevoegde instantie.”
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	Alle kosten van het Schap en van de door het Schap toegekende schadevergoedingen worden betaald door de Rijksoverheid.
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	Eén loket voor alle aanspraken op schadevergoeding. Eenduidig, deskundig aanpakken en met bovenal een publieksvriendelijke benadering. Een beleid dat bij de oprichting van het Schap is geformuleerd en het voornemen is om dit te handhaven tot aan het einde van het Schap.
Eigen vermogen	Er is geen sprake van een eigen vermogen.
Vreemd vermogen	Er is geen sprake van vreemd vermogen.
Financieel resultaat	Uitvoeringskosten 400.063,32 euro Schadevergoedingen 197.195,40 euro Totaal 597.258,72 euro
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	Er zijn thans geen financiële risico's bekend. Het Schap heeft met de accountmanager van het Ministerie de afspraak gemaakt dat wanneer er een schadeverzoek met een aanmerkelijk belang wordt ingediend dat deze, met het oog op risicomanagement, direct bij het Ministerie kenbaar wordt gemaakt.

Bedrijvenschap Hoefweg

Naam verbonden partij	Bedrijvenschap Hoefweg
Vestigingsplaats	Bleiswijk
Deelnemende partijen	Gemeente Lansingerland, gemeente Zoetermeer
Visie en beleidsvoornemens	De gemeenschappelijke regeling bedrijvenschap Hoefweg is een uitvoeringsorganisatie. De GR maakt zelf geen beleid maar voert het beleid van de deelnemende partijen uit. Het bedrijvenschap is per 1-1-2025 opgeheven. Het liquidatieplan is in uitvoering.
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	Geen structurele bijdrage aan of van het Bedrijvenschap. Art. 24 en 25 van de GR: de gemeente heeft een financiële bijdrage geleverd aan het startkapitaal, de gemeenten zorgen voor voldoende middelen zodat de GR aan verplichtingen aan derden kan voldoen. De inbreng en risicoverdeling is op 50%- 50% voor elke gemeente vastgesteld. De GR neemt voor 30% deel aan de CV Prisma en voor 31% in de BV Prisma.
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	Het bedrijvenschap Hoefweg had als doelstelling het ontwikkelen van vestigingsmogelijkheden voor lokale, regionale en (inter)nationale bedrijven die een belangrijke bijdrage leveren aan de werkgelegenheid. Hiervoor heeft het bedrijvenschap het bedrijventerrein Hoefweg ontwikkeld. Dit bedrijventerrein is in 2006 opgegaan in het bedrijvenpark Prisma. Voor de ontwikkeling van Prisma is het bedrijvenschap Hoefweg een samenwerking aangegaan met MRP Development BV (voorheen ASR Vastgoed Ontwikkeling) en Maasstede Bleiswijk BV.
Eigen vermogen	2023: 9,1 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) Het bedrijvenschap is per 1-1-2025 opgeheven. Het liquidatieplan is in uitvoering. Zie ook 'Specifieke financiële risico's'.
Vreemd vermogen	2023: 7,2 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) Het bedrijvenschap is per 1-1-2025 opgeheven. Het liquidatieplan is in uitvoering. Zie ook 'Specifieke financiële risico's'.
Financieel resultaat	2023: 293.000 euro (bron: jaarrekening 2023) Het bedrijvenschap is per 1-1-2025 opgeheven. Het liquidatieplan is in uitvoering. Zie ook 'Specifieke financiële risico's'.
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	De financiële resultaten van het bedrijvenschap Hoefweg geven de reële verwachting dat na de liquidatie een batig saldo zal resteren. Dit saldo zal verdeeld worden volgens de verdeelsleutel 50%-50% voor gemeente Lansingerland en gemeente Zoetermeer.

BLEIZO

Naam verbonden partij	Bleizo
Vestigingsplaats	Bleiswijk
Deelnemende partijen	Gemeente Lansingerland, Gemeente Zoetermeer
Visie en beleidsvoornemens	De gemeenschappelijke regeling Bleizo is een uitvoeringsorganisatie. De GR maakt zelf geen beleid maar voert het beleid van de deelnemende partijen uit.
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	De gemeente Lansingerland en de gemeente Zoetermeer staan ervoor in dat de GR Bleizo altijd over voldoende middelen beschikt om verplichtingen aan derden te voldoen. Een batig/nadelig saldo komt voor 50% ten gunste/laste van Lansingerland (Art. 32 GR Bleizo).
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	De GR Bleizo heeft tot doel het binnen diens rechtsgebied ontwikkelen en realiseren van de door de deelnemende gemeenten gezamenlijk besloten ontwikkelperspectief, tot een gemengd woonwerkgebied.
Eigen vermogen (uit jaarrekening 2023, omdat de jaarrekening 2024 nog niet is ontvangen)	2023: 2,3 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: n.n.b.
Vreemd vermogen (uit jaarrekening 2023, omdat de jaarrekening 2024 nog niet is ontvangen)	2023: 41,9 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: n.n.b.
Financieel resultaat (uit jaarrekening 2023, omdat de jaarrekening 2024 nog niet is ontvangen)	2023: -1.193.000 euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: n.n.b.
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	Door de vertraging in planvorming hebben beide gemeente elk voor de begroting 2025 2,7 miljoen euro aan weerstandsvermogen moeten opnemen.

DCMR Milieudienst Rijnmond

Naam verbonden partij	DCMR Milieudienst Rijnmond
Vestigingsplaats	Schiedam
Deelnemende partijen	Albrandswaard, Barendrecht, Capelle a/d IJssel, Goeree-Overflakkee, Krimpen a/d IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Schiedam, Vlaardingen, Voorne aan Zee, Rotterdam, provincie Zuid Holland, provincie Zeeland (BRZO).
Visie en beleidsvoornemens	De DCMR Milieudienst Rijnmond levert met inzet van wettelijke instrumenten en vanuit zijn specifieke deskundigheid een bijdrage aan het verlagen van de milieubelasting van bedrijven en aan het verhogen van de milieukwaliteit en veiligheid in het Rijnmondgebied. Hiermee draagt het bij aan de ontwikkeling van Lansingerland als gemeente waarin aantrekkelijk kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd.
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	1.931.161 euro
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	DCMR voert milieutaken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving: de VTH-taken. Deze richten zich voornamelijk op de branches met de potentieel grootste risico's en/of de bedrijven die het meest klachten veroorzaken. Het publieke belang is het bereiken van een goed leefmilieu voor burgers en bedrijven.
Eigen vermogen	2023: 4,4 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 7,3 miljoen euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Vreemd vermogen	2023: 5,9 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 9,0 miljoen euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Financieel resultaat	2023: -607.000 euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 3.517.000 euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	Risico is gemiddeld tot laag. In de Gemeenschappelijke Regeling is een garantstelling voor de deelnemende gemeenten opgenomen en ook het weerstandsvermogen is nog steeds voldoende.

SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)

Naam verbonden partij	SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)
Vestigingsplaats	Klaaswaal
Deelnemende partijen	Waterschap Hollande Delta en 14 gemeentes: Alblasserdam, Albrandswaard, Altena, Barendrecht, Drimmelen, Geertruidenberg, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Lansingerland, Nieuwkoop, Ridderkerk, Voorne aan Zee.
Visie en beleidsvoornemens	Voor 2024 en 2025 zijn geen nieuwe activiteiten gepland; die zullen gelijk zijn als die waarover in de Jaarrekening 2023 verantwoording is afgelegd. De Ontwerpbegroting 2025 kent geen nieuwe beleidsvoornemens (beleidsarm van karakter).
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	In 2024 was deze bijdrage oorspronkelijk 784.000 euro en later in het jaar bijgesteld tot 757.300 euro.
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	De SVHW verzorgt namens de gemeente Lansingerland een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden met betrekking tot: - De heffing en invordering van belastingen; - De uitvoering van Wet waardering onroerende zaken (woz); - De administratie van vastgoedgegevens; - Het verstrekken van vastgoedgegevens aan deelnemers en derden.
Eigen vermogen	2023: 1,5 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 3,4 miljoen euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Vreemd vermogen	2023: 10,3 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 29,8 miljoen euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Financieel resultaat	2023: 684.000 euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 2.526.000 euro (bron: concept jaarrekening 2024)
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	Op basis van de financiële en bestuurlijke analyse kan worden vastgesteld dat het risicoprofiel gemiddeld is. De jaarlijkse bijdrage aan SVHW is gemiddeld en de gemeente is deels financieel aansprakelijk. Het weerstandsvermogen van SVHW is op peil en de bedrijfsvoering en kwaliteit van het risicomanagement zijn toereikend.

Dunea

Naam verbonden partij	Dunea
Vestigingsplaats	Zoetermeer
Deelnemende partijen	Alle 17 gemeenten in het leveringsgebied zijn aandeelhouder.
Visie en beleidsvoornemens	Niet van toepassing
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	Lansingerland bezit 190.265 aandelen van de in totaal 4.000.000 uitgegeven aandelen. Het aandelenkapitaal in Dunea vertegenwoordigt een waarde van 0 euro op onze balans. Statutair mag Dunea geen dividend uitkeren.
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	Het publieke belang bestaat uit de gewaarborgde levering van drinkwater aan onze inwoners. Zo zijn alle 17 gemeenten in het leveringsgebied aandeelhouders. Dunea wil een vitale organisatie zijn die toekomstbestendige producten en diensten levert en daarbij duidelijk zichtbaar is als maatschappelijke onderneming.
Eigen vermogen (uit jaarrekening 2023, omdat de jaarrekening 2024 nog niet is ontvangen)	2023: 258,5 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: n.n.b.
Vreemd vermogen (uit jaarrekening 2023, omdat de jaarrekening 2024 nog niet is ontvangen)	2023: 645,4 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: n.n.b.
Financieel resultaat (na belasting, uit jaarrekening 2023, omdat de jaarrekening 2024 nog niet is ontvangen)	2023: 6,9 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: n.n.b.
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	Risico uit financiële analyse: laag Toelichting: De financiële aansprakelijkheid is beperkt tot het gestorte aandelenkapitaal. Derhalve achten wij het risico financiële risico laag. Risico uit bestuurlijke analyse: laag Toelichting: De bestuursstructuur is goed gedefinieerd en er zijn duidelijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen de organisatie. Er zijn geen aanwijzingen voor een gebrek aan toezicht of inefficiëntie in het bestuur. Derhalve achten wij het bestuurlijke risico laag.

Stedin Holding N.V.

Naam verbonden partij	Stedin Holding N.V.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Deelnemende partijen	Diverse gemeenten en provincies en Rijk
Visie en beleidsvoornemens	Door de energietransitie verduurzaamt de energieproductie in hoog tempo en neemt het elektriciteitsverbruik toe doordat we meer elektriciteit gebruiken voor het verwarmen van gebouwen, voor elektrisch rijden en voor elektrificatie in de industrie. Al die nieuwe energie brengt Stedin via de netten naar de klanten. Iedereen in het verzorgingsgebied toegang geven tot duurzame energie; dat is Stedin's maatschappelijke opdracht. Stedin richt daarom alle aandacht op het mogelijk maken van de energietransitie door de netten sneller uit te bouwen, optimaal te benutten en goed te beheren.
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	Lansingerland draagt niet structureel financieel bij aan deze Verbonden Partij maar ontvangt juist een dividend. Het geprognostiseerde dividend is in de meerjarenbegroting opgenomen als algemeen structureel dekkingsmiddel. Lansingerland is de zesde aandeelhouder en houdt 2,96% van het reguliere aandelenkapitaal, en 6,43% van het cumulatief preferent aandelenkapitaal. Het reguliere dividend over boekjaar 2023 bedraagt € 1,6 miljoen en het geprognostiseerde dividend op de reguliere aandelen over boekjaar 2024 bedraagt € 1,5 miljoen. De cumulatief preferente aandelen kennen een vastgesteld rendement van 3%, resulterend in een dividend van € 385.000 per jaar. De boekwaarde van de reguliere aandelen Stedin is € 0,6 miljoen. De boekwaarde van de cumulatief preferente aandelen Stedin is € 12,9 mln.
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	De waarborging van levering van energie aan de klanten binnen het verzorgingsgebied door middel van netbeheer als bedoeld in de Electriciteitswet en de Gaswet. Stedin maakt hierdoor de energietransitie mogelijk.
Eigen vermogen	1-1-2024 € 3.221 miljoen 31-12-2024 € 3.370 miljoen
Vreemd vermogen	1-1-2024 € 5.063 miljoen 31-12-2024 € 5.704 miljoen
Financieel resultaat	2024: € 180 miljoen (resp. € 174 miljoen voor Aandeelhouders Stedin)
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	Risico uit financiële analyse: Gemiddeld Toelichting: Stedin opereert in een gereguleerde markt waarbij de verwachte investeringen uit hoofde van de energietransitie aanzienlijk zijn, hetgeen financiële druk legt op de solvabiliteit en de credit rating. Het dividend zal daarom de komende jaren beperkt zijn ten opzichte van het recente verleden. De dividenduitkering is een vast dekkingsmiddel in onze begroting. De omvang van het uit te keren dividend is afhankelijk van de nettowinst in enig jaar en de solvabiliteit. De solvabiliteit is mede afhankelijk van de hoogte van het investeringsprogramma uit hoofde van de energietransitie. De mogelijke tegenvallers in de nettowinst van de onderneming én een verslechtering van de solvabiliteit zijn een financieel risico. Op dit moment is de wetgeving vanuit het Rijk omtrent warmtenetten nog niet uitgekristalliseerd. Een mogelijkheid is dat het beheer van de warmtenetten bij de regionale netbeheerders belegd zal worden. Mocht dit gebeuren zal dit voor Stedin mogelijk een forse impact op haar financiële parameters hebben.

Bank Nederlandse Gemeenten

Naam verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten
Vestigingsplaats	Den Haag
Deelnemende partijen	Divers
Visie en beleidsvoornemens	Niet van toepassing
Financieel belang van Lansingerland in de Verbonden Partij (hoeveel betalen we?)	Wij dragen financieel niks bij. Als aandeelhouder van 15.015 van de totaal circa 56 miljoen aandelen ontvangen wij dividend. Het aandelenkapitaal in BNB vertegenwoordigt een waarde van 34.068 euro op onze balans.
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Eigen vermogen	2023: 4,7 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 4,8 miljoen euro (bron: jaarrekening 2024)
Vreemd vermogen	2023: 110,9 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 123,2 miljoen euro (bron: jaarrekening 2024)
Financieel resultaat (na belasting)	2023: 254 miljoen euro (bron: jaarrekening 2023) 2024: 294 miljoen euro (bron: jaarrekening 2024)
Specifieke financiële risico's (welke risico's bestaan er, specifiek voor de GR, die niet in de weerstandparagraaf zijn opgenomen)?	Risico uit financiële analyse: laag Toelichting: Het risico betreft de deelname in het aandelenkapitaal. BNG is een zeer solide bank, waardoor het risico laag wordt geacht. Risico uit bestuurlijke analyse: laag Toelichting: Het risico betreft de deelname in het aandelenkapitaal. BNG is een zeer solide bank, waardoor het risico laag wordt geacht.

Paragraaf Grondbeleid

Grondbeleid

Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, economie, groen en recreatie, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te realiseren. Onze kaders zijn vastgelegd in de nota Grondbeleid. In deze nota geven we inzicht in de verschillende vormen van grondbeleid en de keuze die wij hierin maken, de instrumenten die wij inzetten om dit beleid te realiseren en de spelregels die wij hierbij toepassen. De doelstellingen en ambities uit het coalitieakkoord 2022-2026 vormen hiervoor de basis samen met de beleidsdoelstelling zoals vastgelegd in bijvoorbeeld de Omgevingsvisie en de Woonvisie.

Vanuit de VINEX-opgave heeft de gemeente in het verleden vooral een actief grondbeleid gevoerd. De projecten Westpolder - Bolwerk en Meerpolder zijn in uitvoering. Bij een actief grondbeleid koopt en produceert de gemeente zelf bouwgrond. Hieraan zijn ook risico's verbonden. Een toename van de financiële risico's voor de gemeente is niet gewenst. Voor nieuwe ontwikkelingen kiezen wij dan ook in de basis voor een (meer) faciliterend grondbeleid. Bij het maken van de Omgevingsvisie 2.0 onderzoeken we of dit nog steeds het uitgangspunt blijft. De kostenverhaalsmogelijkheden vanuit de Omgevingswet ondersteunen deze keuze.

Het college staat open voor nieuwe, private initiatieven. Hierbij wordt telkens de afweging gemaakt in hoeverre deze initiatieven van meerwaarde of aanvullend zijn ten opzichte van de reeds bestaande plannen.

Jaarlijks actualiseren we de lopende grondexploitaties in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) en geven we bij de begroting een globale doorkijk naar de eerstvolgende actualisatie. De actualisatie van het MPG 2025 per 1-1-2025 is de basis voor de waardering van onze grondexploitatieprojecten in de jaarstukken 2024. Het college stelt daarnaast jaarlijks de Kaderbrief Grondprijzen vast.

Grondexploitatie, risico's en weerstandsvermogen

Het MPG 2025 vormt de basis voor de jaarstukken 2024. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij dan ook naar het MPG 2025.

Bij de actualisatie sturen we vooral op de 4 P's: programma, planning, prijzen en parameters. Deze vier elementen bepalen in hoge mate het resultaat van de grondexploitaties.

In 2024 hadden wij de volgende projecten in exploitatie:

Kern	Woningbouw	Bedrijventerreinen	Centrum-ontwikkeling	Overig
Berkel en Rodenrijs	Meerpolder	Oudeland	Berkel Centrum West	
	Westpolder/Bolwerk			
	RvR Groenzoom Noordeinde			
Bergschenhoek	Wilderszijde	Leeuwenhoekweg		Landscheidingspark Horeca

Resultaat afgesloten projecten

In 2024 sloten wij geen grondexploitatie af.

Resultaat MPG 2025

Per 1-1-2025 zijn alle grondexploitaties volledig geactualiseerd. Bij de actualisatie stelden we de parameters opnieuw vast, verwerkten we de boekwaarden en stelden we de raming en fasering van de nog te maken kosten en opbrengsten waar nodig bij.

In het MPG 2025 lichten we de (algemene) uitgangspunten, marktontwikkelingen en alle grondexploitaties nader toe. Hierbij gaan we ook in op de verschillen ten opzichte van het MPG 2024 en de aan de grondexploitaties verbonden risico's.

Conform de notitie Grondexploitaties van de commissie BBV zijn de resultaten van alle lopende grondexploitaties in de toelichting op de balans in de tabel ramingen per complex weergegeven. Bij de nominale waarde wordt geen rekening gehouden met toekomstige rente en indexering van kosten en opbrengsten. In de eindwaarde is hier wel rekening mee gehouden. Bij de netto contante waarde wordt dit resultaat op eindwaarde teruggerekend naar het heden (prijspeil 1-1-2025), waarmee de resultaten van de grondexploitaties onderling vergelijkbaar zijn.

Tussentijdse winstneming

Het BBV schrijft een tussentijdse winstneming voor bij winstgevendende projecten, naar rato van de voortgang.

De hoogte van de tussentijdse winstneming bepalen we jaarlijks per project op basis van het zogenaamde percentage of completion (POC) en de geactualiseerde grondexploitaties. Eventuele project specifieke risico's (onzekerheden) mogen hierop in mindering worden gebracht. De hoogte van de tussentijdse winstneming bepalen we jaarlijks opnieuw en verrekenen we met eerder genomen winsten.

Op basis van bovenstaande, namen we bij de jaarrekening 2024 in totaal ca. € 3,05 miljoen aan tussentijdse winst. Dit bedrag komt bovenop de in 2017 t/m 2023 genomen tussentijdse winst van € 27,20 miljoen. In onderstaande tabel is de winstneming per grondexploitatie weergegeven:

Bedragen x € 1 miljoen

Positieve grondexploitaties	Reeds genomen winst t/m 2023	Te nemen winst 2024	Totaal tussentijdse winstneming
Meerpolder	2,39	0,07	2,47
Oudeland	24,69	1,74	26,42
Wilderszijde	0,01	1,33	1,35
RvR Groenzoom Noordeinde	0,11	-0,09	0,01
Totaal	27,20	3,05	30,25

Verwerking van het tekort en totaal voordeel

Voor het tekort, ofwel het totaal aan verliesgevendende grondexploitaties, moet een verliesvoorziening aanwezig zijn. Op basis van het MPG 2025 is een verliesvoorziening benodigd van € 37,84 mln. Per 31-12-2023 was een verliesvoorziening benodigd van € 36,76 mln. Dat betekent dat bij de Jaarrekening 2024 per saldo een bedrag van € 1,07 mln. wordt toegevoegd aan de verliesvoorziening.

Zoals opgenomen in de nota reserves en voorzieningen zijn de dotaties aan de verliesvoorziening per 31-12-2024 bij de Jaarrekening 2024 vóór resultaatsbestemming onttrokken aan de algemene reserve. Dit geldt ook voor de tussentijdse winstneming. Voor de grondexploitatie Ruimte-voor-Ruimte Groenzoom Noordeinde wordt de tussentijdse winstneming opgenomen in de dekkingsreserve kapitaallasten RvR De Groenzoom.

Bedragen x € 1 miljoen

Negatieve grondexploitaties	Reeds opgenomen verliesvoorziening t/m 2023	Te nemen verlies 2024	Totaal verliesvoorziening
Berkel Centrum West	-15,24	-€ 0,15	-15,40
Westpolder - Bolwerk	-13,31	-€ 0,83	-14,14
Leeuwenhoekweg	-7,33	-€ 0,05	-7,38
Landscheidingspark Horeca	-0,88	-€ 0,03	-0,92

Totaal	-36,76	-1,07	-37,84
--------	--------	-------	--------

Verschillenverklaring

Ten opzichte van de het MPG 2024 is het resultaat van het MPG 2025 (zowel positieve als negatieve grondexploitaties) verbeterd met € 12,12 mln. op netto contante waarde. De negatieve grondexploitaties zijn verslechterd met € 1,07 mln. en de positieve grondexploitaties kennen een verbetering van € 13,20 mln.

Het verschil in resultaat ten opzichte van het MPG 2024 wordt onder meer veroorzaakt door de volgende wijzigingen:

Algemeen

- Rente boekwaarde: Conform BBV rekenden we de werkelijke rente over 2024 toe aan de grondexploitaties. Deze is hoger dan begroot (nadelig effect);
- Parameters kosten- en opbrengstenstijging: de parameters voor kostenstijging zijn over de gehele looptijd iets hoger dan vorig jaar ingeschat. De parameters voor opbrengstenstijging zijn over de gehele looptijd hoger dan vorig jaar ingeschat. Per saldo heeft dit een positief effect.

Projecten

- Meerpolder: door meevallers in de uitvoering van de civieltechnische werkzaamheden en de daarmee samenhangende plankosten neemt het resultaat van de grondexploitatie toe.
- Oudeland: door meevallers in de uitvoering van de civieltechnische werkzaamheden en een kortere looptijd van de grondexploitatie nemen de kosten aanzienlijk af. Daarnaast zijn een aantal onvoorziene opbrengsten ontvangen en is sprake van een versnelling in de uitgifte. Dit resulteert in een toename van het resultaat in de grondexploitatie.
- Wilderszijde: de opbrengsten in de grondexploitatie nemen toe door met name de marktontwikkelingen. De grondopbrengsten van de gemeente zijn gebaseerd op grondquotes waar de gemeente een percentage van de vrij op naam prijs van een woning ontvangt. Als de vrij op naam prijs stijgt, stijgen de grondopbrengsten van de gemeente ook en vice versa (meebeweegsystematiek). De kosten zijn ook gestegen door met name hogere plankosten, een indexatie van de civieltechnische kosten en de bovenplanse maatregelen. De stijging van de woningprijzen en daarmee ook de grondopbrengsten van de gemeente, stijgen harder dan de kosten in de grondexploitatie waardoor het resultaat van de grondexploitatie toeneemt.

Voor meer details over de grondexploitaties en verschillenanalyse verwijzen we naar het MPG 2025.

BBV en 10 jaarstermijn

Lansingerland heeft op dit moment één grondexploitatie met een looptijd van 10 jaar. De grondexploitatie Wilderszijde loopt tot en met 31-12-2033 en loopt daarmee tegen de richttermijn van 10 jaar, zoals door het BBV gesteld. Om de risico's van de (lange termijn) ontwikkeling van Wilderszijde te beheersen hebben wij in het MPG beheersmaatregelen opgenomen en vastgesteld.

Risico's

Ondanks dat we de ramingen binnen de grondexploitaties zorgvuldig opstellen, blijven er risico's bestaan. De berekeningen zijn gebaseerd op aannames en uitgangspunten, die in de praktijk zowel positief als negatief kunnen uitvallen. De belangrijkste risico's die samenhangen met de grondexploitaties hebben betrekking op de planning, de prijs en het programma.

Voor de komende vier jaar (2025 t/m 2028) zijn de opbrengsten geraamd op een totaal van ruim € 146,72 miljoen, gemiddeld zo'n € 36,68 miljoen per jaar. Het college stuurt dan ook waar mogelijk op de realisatie van deze opbrengsten. Gezien deze risico's en de impact die dit kan hebben op de realisatie van de winsten in de grondexploitaties, begroten wij vanuit het voorzichtigheidsbeginsel geen winst in de begroting 2025-2028.

Bij de actualisatie van de grondexploitaties actualiseren wij ook de risicoprofielen. Op totaalniveau is het risicoprofiel gekoppeld aan de benodigde weerstandscapaciteit, zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. In onderstaande tabel worden de risicoprofielen per project weergegeven. Voor een gedetailleerder overzicht van de risico's per project wordt verwezen naar het MPG 2024.

Risicoprofielen	2024	2025
Meerpolder	Laag	Laag
Berkel Centrum West	Laag	Laag
Westpolder-Bolwerk	Midden	Laag
Oudeland	Laag	Laag
Leeuwenhoekweg	Laag	Laag
Wilderszijde	Hoog	Hoog
RvR Groenzoom Noordeinde	Laag	Laag
Landscheidingspark Horeca	Laag	Laag

Vennootschapsbelasting

De Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen bepaalt dat ook gemeenten vennootschapsbelasting moeten betalen over ondernemersactiviteiten. Hier vallen in beginsel ook de (actieve) grondexploitaties onder. Via de Quickscan Winstoogmerk grondbedrijven toetsen we of er sprake is van een onderneming, hiervoor hebben wij advies gevraagd van onze huidige fiscaal adviseur.

Voor de jaren 2016-2021 hebben wij een "nihil"-aangifte ingediend bij de Belastingdienst en namen daarmee formeel een standpunt in richting de Belastingdienst. Momenteel loopt er een audit van de Belastingdienst op de BTW, Btw-compensatiefonds, Loonheffing en VPB.

Aangezien de audit op dit moment loopt, is het onduidelijk op welk moment we door "de poort" gaan en wat de financiële gevolgen hiervan zullen zijn.

Hierdoor is onze inschatting omtrent de VPB (voorlopig) ongewijzigd ten opzichte van het MPG 2024.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) regelt het recht van burgers op informatie van de overheid. De wet beoogt overheden transparanter te maken door overheidsinformatie beter vindbaar en digitaal toegankelijker te maken, en daarmee vertrouwen van onze inwoners meer terug te krijgen. In deze openbaarheidsparagraaf wordt aandacht besteed aan de uitvoering van de Woo in relatie tot de beleidsvoornemens.

Passieve openbaarmaking

Het opvragen van publieke informatie bij overheidsorganisaties leidt tot passieve openbaarmaking. Voor deze Woo-verzoeken geldt nog steeds dat alle verzoeken zo snel als mogelijk in de organisatie uitgezet en afgerond worden. In 2024 zien we een stijging op het aantal ontvangen Woo-verzoeken en een stabilisatie in de termijn waarmee Woo-verzoeken worden beantwoord door middel van een Woo-besluit en het openbaar maken van de gevraagde informatie. Net zoals bij andere overheidsorganisaties is de omvang en complexiteit van een Woo-verzoek van invloed op de behandeltermijn.

In 2024 is ook gestart met het actief openbaar maken van de inhoud van een Woo-verzoek, het besluit van het bestuursorgaan (wat is er met het verzoek gedaan) en de documenten. De cijfers van deze webpagina laten zien dat bezoekers van de website deze informatie ook goed weten te vinden.

Actieve openbaarmaking

Informatiecategorieën actief openbaar maken

De eerste verplichtingen uit de Woo om documenten behorende tot de 11 informatiecategorieën binnen (doorgaans) 14 dagen actief openbaar te maken zijn per 1 november 2024 in werking getreden. Het gaat voor de gemeente om de volgende categorieën:

1. Wetten en algemeen verbindende voorschriften (art. 3.3, eerste lid, onderdeel a);
2. Overige besluiten van algemene strekking (art. 3.3, eerste lid, onderdeel b);
3. Organisatie en werkwijze (art. 3.3, eerste lid, onderdeel d);
4. Bereikbaarheidsgegevens (art. 3.3, eerste lid, onderdeel e).

Het BZK-Programma Open Overheid en het Rijksprogramma voor Duurzaam Digitale Informatiehuishouding (RDDI) werkten in de afgelopen jaren de werkdefinities, de wijze van openbaarmaking en eventuele hulpmiddelen bij openbaarmaking per categorie uit. Dit deden zij in werkgroepen van experts uit diverse organisaties die met die categorie te maken hebben.

Door de projectgroep Implementatie Wet open overheid is ook in 2024 intensief gebruik gemaakt van deze documenten om actieve openbaarmaking mogelijk te maken en de hiervoor benodigde processen in de organisatie te borgen. De gemeente publiceert nu al actief informatie uit 7 van de 11 categorieën (waaronder de vier hiervoor genoemde categorieën). De gemeentelijke website is aangepast zodat je informatie gemakkelijker kunt vinden. De informatie in de 'Woo-index' is bijgewerkt en uitgebreid. Er zijn inmiddels twee Woo-coördinatoren waarmee zowel door internen als externen contact wordt opgenomen voor vragen over de wet of over het publiceren van informatie. Er is een start gemaakt met het ontwikkelen van een (interne) communicatiecampagne om de bewustwording over de Wet open overheid te vergroten en aan te geven wat dit van de organisatie verlangt.

In 2024 is ook deelgenomen aan de VNG enquête 'Monitor implementatie van Wet open overheid'. De uitkomsten zijn verwerkt in het dashboard van www.waarstaatjegemeente.nl. Dit is te vinden onder Lokaal bestuur en veiligheid > Lokaal Bestuur > Rapport implementatie Wet open overheid.

Woo-index

De Woo-index verwijst naar documentcollecties die al elders door bestuursorganen op internet zijn gepubliceerd. De zoekfunctie maakt de documenten in deze collecties (op den duur) centraal doorzoekbaar. Om aansluiting te vinden op de index dient onze gemeente over een eigen publicatieplatform te beschikken. Deze ontwikkeling is opgepakt door de projectgroep. In 2024 is met succes gewerkt aan het aanbesteden van een nieuw publicatieplatform voor het actief openbaar maken van diverse informatiecategorieën, de OpenWOO.app.

Financieel

Het Rijk ondersteunt de gemeenten met financiële middelen bij de implementatie en uitvoering van de Woo. De financiële middelen bestaan uit zowel incidentele als structurele middelen. Op basis van de Meicirculaire gemeentefonds 2021 zijn voor de gemeente Lansingerland de volgende financiële middelen vanuit het Rijk beschikbaar:

	2024	2025	2026
Incidenteel	79.000	81.000	81.000
Structureel	100.000	119.000	135.000
Totaal	179.000	200.000	216.000

In 2024 is het budget besteed aan de inzet van medewerkers in de projectgroep en de aanschaf en implementatie van de open Woo-app.

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten en toelichting

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Onderstaand treft u de staat van baten en lasten over het begrotingsjaar 2024 inclusief de vergelijkende cijfers 202.

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2023			Primitief 2024			Begroot 2024			Realisatie 2024			Afwijking 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Bestuur en dienstverlening	6.394	1.020	-5.374	6.740	953	-5.787	7.203	1.270	-5.933	7.952	1.508	-6.444	749	238	-511
2. Openbare orde en veiligheid	7.158	27	-7.131	7.839	48	-7.791	7.570	48	-7.522	7.541	75	-7.466	-29	27	56
3. Sport, cultuur en onderwijs	14.724	2.261	-12.462	16.320	1.872	-14.447	15.732	2.354	-13.379	15.982	2.342	-13.640	250	-12	-262
4. Sociaal Domein	71.675	19.349	-52.326	69.190	19.766	-49.424	74.155	21.555	-52.600	75.352	22.156	-53.196	1.197	601	-596
5. Kwaliteit openbare ruimte	36.650	19.976	-16.675	35.043	18.437	-16.606	37.068	18.795	-18.273	36.982	19.883	-17.100	-86	1.087	1.173
6. Lansingerland ontwikkelt	17.647	10.982	-6.664	17.943	5.860	-12.083	23.186	9.981	-13.206	20.592	10.940	-9.652	-2.594	959	3.553
7. Grondzaken	24.440	29.830	5.390	57.202	56.151	-1.051	42.252	41.270	-983	27.656	32.790	5.134	-14.596	-8.479	6.117
Subtotaal Programma's	178.687	83.445	-95.242	210.276	103.089	-107.188	207.167	95.272	-111.895	192.058	89.694	-102.364	-15.109	-5.578	9.531
Lokale heffingen	560	20.471	19.911	411	21.847	21.437	349	22.356	22.008	374	22.450	22.076	25	94	69
Algemene uitkering gemeentefonds	0	95.202	95.202	0	97.023	97.023	0	101.099	101.099	0	102.597	102.597	0	1.498	1.498
Dividend	202	949	747	5	897	892	0	1.978	1.977	182	1.968	1.785	182	-10	-192
Financieringsfunctie	1.661	3.230	1.569	1.300	2.489	1.189	2.443	3.478	1.035	2.629	3.588	959	186	110	-76
Overige algemene dekkingsmiddelen	234	37	-197	1.611	20	-1.591	410	20	-390	510	34	-476	100	14	-86
Vennootschapsbelasting (VpB)	13	0	-13	0	0	0	0	0	0	17	0	-17	17	0	-17
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	2.671	119.890	117.219	3.327	122.276	118.950	3.202	128.931	125.728	3.712	130.637	126.924	510	1.706	1.196
Stelpost onvoorzien	0	0	0	68	0	-68	8	0	-8	0	0	0	-8	0	8
Overhead	21.333	92	-21.241	21.040	20	-21.019	22.774	20	-22.754	23.232	198	-23.034	457	178	-280
Totaal saldo van baten en lasten	202.691	203.426	736	234.711	225.385	-9.325	233.152	224.223	-8.928	219.002	220.528	1.527	-14.150	-3.695	10.455
1. Bestuur en dienstverlening	0	82	82	0	0	0	25	0	-25	25	0	-25	0	0	0
2. Openbare orde en veiligheid	0	117	117	0	93	93	0	138	138	0	124	124	0	-14	-14
3. Sport, cultuur en onderwijs	3.235	3.503	268	300	2.084	1.784	652	841	189	652	793	140	0	-49	-49
4. Sociaal Domein	159	3.983	3.824	0	349	349	8.335	8.097	-238	7.991	8.036	45	-344	-61	283
5. Kwaliteit openbare ruimte	801	2.806	2.006	400	937	537	2.457	2.930	473	2.457	2.541	84	0	-389	-389
6. Lansingerland ontwikkelt	2.133	6.628	4.494	0	2.182	2.182	748	4.037	3.289	800	2.207	1.407	52	-1.830	-1.882
7. Grondzaken	8.108	1.291	-6.817	0	985	985	0	985	985	4.610	1.167	-3.444	4.610	182	-4.428
Algemene dekkingsmiddelen	3.303	4.602	1.299	4.330	5.943	1.614	4.590	5.403	814	4.590	5.403	814	0	0	0
Overhead	323	605	282	55	1.501	1.445	1.201	2.147	946	1.201	2.157	956	0	10	10
Subtotaal Mutaties reserves	18.063	23.617	5.555	5.085	14.073	8.988	18.008	24.579	6.571	22.326	22.428	101	4.319	-2.151	-6.470
Gerealiseerd resultaat	220.754	227.044	6.290	239.795	239.458	-338	251.159	248.802	-2.357	241.328	242.956	1.628	-9.831	-5.846	3.985

Overzicht wet normering topinkomens (WNT)

WNT-norm

De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Gemeente Lansingerland van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2024 voor Gemeente Lansingerland is € 233.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Bedragen x € 1,-		
bedragen x € 1 Functiegegevens	M. Beckers Algemeen Directeur / Gemeentesecretaris	E. Hamelink-van Rens Griffier
Aanvang en einde functievervulling	01/01 tm- 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	164.784	117.880
Beloningen betaalbaar op termijn	23.370	18.634
Subtotaal	188.154	136.514
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	188.154	136.514
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023		
bedragen x € 1 Functiegegevens	M. Beckers Algemeen Directeur / Gemeentesecretaris	E. Hamelink-van Rens Griffier
Aanvang en einde functievervulling	01/01 tm- 31/12	01/01 tm 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,972
Dienstbetrekking?	Ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	144.744	104.729
Beloningen betaalbaar op termijn	22.509	15.600
Subtotaal	167.253	120.329
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	216.806
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	167.253	120.329
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Verschillenanalyse per programma

Verschillenanalyse per programma

Belangrijke verschillen tussen de programmabegroting (na wijziging) en de realisatie worden inzichtelijk gemaakt op programmaniveau.

In het jaarverslag zijn de afwijkingen per programma toegelicht in het onderdeel 'Wat heeft het gekost?'.

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2024			Realisatie 2024			Afwijking
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
1. Bestuur en dienstverlening	7.228	1.270	5.958	7.977	1.508	-511	-6.469
2. Openbare orde en veiligheid	7.570	186	7.384	7.541	200	42	-7.342
3. Sport, cultuur en onderwijs	16.385	3.195	13.190	16.634	3.134	-311	-13.500
4. Sociaal Domein	82.490	29.652	52.838	83.343	30.193	-313	-53.150
5. Kwaliteit openbare ruimte	39.525	21.725	17.800	39.439	22.423	784	-17.016
6. Lansingerland ontwikkelt	23.934	14.018	9.916	21.392	13.147	1.671	-8.245
7. Grondzaken	42.252	42.254	-2	32.267	33.957	1.688	1.690
Algemene dekkingsmiddelen	7.792	134.334	-126.542	8.285	136.040	1.213	127.755
Overhead	23.975	2.167	21.808	24.433	2.355	-270	-22.078
Bedrag van de heffing voor de VPB	0	0	0	17	0	-17	-17
Post onvoorzien	8	0	8	0	0	8	0
Totaal	251.159	248.802	2.357	241.328	242.956	3.985	1.628

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele lasten en baten

In dit overzicht worden de incidentele baten en lasten weergegeven voor het boekjaar 2024. Het opnemen van het overzicht van incidentele baten en lasten is gebaseerd op artikel 19 van het BBV. Het opnemen van dit overzicht is relevant voor de vraag: in welke mate wordt het rekeningsaldo in de jaarrekening beïnvloed door incidentele baten en lasten?

Het overzicht van de incidentele baten en lasten van de gemeente Lansingerland ziet er als volgt uit:

Overzicht van incidentele lasten en baten	Realisatie 2024
INCIDENTELE LASTEN	
<i>Programma 1 - Bestuur en dienstverlening</i>	820
Pilot thuisbezorgen reisdocumenten	34
Toevoeging Algemene Reserve	25
Extra Storting in de voorziening Wethouderspensioenen	761
 <i>Programma 2 - Openbare Orde en Veiligheid</i>	125
Wijkbrandweerman	46
A13/A16 leges	79
 <i>Programma 3 - Sport, Cultuur en Onderwijs</i>	1.579
Brede SPUK	352

Tijdelijke huisvesting primair onderwijs	293
Onderwijs leerpakketten	144
SPUK SUVIS VO	137
Toevoeging Algemene Reserve	325
Toevoeging Bestemmingsreserve Aanloopfase Cultuurhuis	327
<i>Programma 4 - Sociaal domein</i>	14.486
Realisatie Noodopvang asielzoekers	629
SPUK IZA	188
Uitvoering Langdurige opvang Oekraïners	669
LOO Sporthoeklaan	2.773
Zorg- en herstelcentrum Bleiswijk	921
Pubers in de spotlight	36
Implementatie aanbesteding jongerenactiviteiten	75
Onderzoek beleid jongerenparticipatie	16
Kansrijke start	24
Onttrekking bestemmingsreserve Sociaal domein taakstelling jeugd	689
Vrijval bestemmingsreserve opvangvluchtelingen toevoegen aan algemene reserve	1.000
Toevoegen aan bestemmingsreserve opvang Nieuwkomers	1.523
Toevoegen aan bestemmingsreserve Kapitaallasten	3.900
Toevoegen aan bestemmingsreserve Opruimkosten Sporthoeklaan	899
Toevoegen aan bestemmingsreserve Opruimkosten Noordpolder	670
Energietoeslag	169
Project wegwerken wachtlijst jeugd	189
Pilot gratis OV voor ouderen	116
<i>Programma 5 - Kwaliteit openbare ruimte</i>	2.457
Toevoeging Algemene Reserve	305
Toevoeging bestemmingsreserve Kapitaallasten	1.604
Toevoeging reserve groot onderhoud gebouwen	548
Inregelen openbare verlichting	-
<i>Programma 6 - Lansingerland ontwikkelt</i>	1.585
Implementatiekosten omgevingswet	43
Kosten A13/A16	-
Fonds Duurzaam Funderingsherstel	6
Investeringsfonds Duurzaamheid	52
Horti Science	684
Bemande fietsenstalling	-
Toevoeging Algemene Reserve	800
<i>Programma 7 - Grondzaken</i>	32.266
Grondexploitaties	27.656
Toevoeging Algemene Reserve	4.610
<i>Overzicht algemene dekkingsmiddelen</i>	4.590
Strategische personeelsplanning (ontwikkel- en traineeprogramma)	
Toevoeging Algemene Reserve	260
Toevoeging bestemmingsreserve Kapitaallasten	4.330
<i>Overzicht Overhead</i>	1.837
Onderzoek Zero-Based budgetting	50
Onderzoek toeristenbelasting	20
Kluisarchivering	51
Incidenteel formatie concern control	75

Professionalisering communicatie vanuit de organisatie	150
Toevoeging Algemene Reserve	738
Toevoeging bestemmingsreserve Kapitaallasten	408
Toevoeging bestemmingsreserve GO Gemeentelijke gebouwen	55
WMEBV	50
Tijdelijke inhuur senior I&PA	50
Implementatie NIS 2	30
Inhuur JZI Privacy	100
Motie 'Rijk moet betalen'	30
Aanvullende opdracht afhandelen motie	30
Totaal incidentele lasten	59.745

INCIDENTELE BATEN

<i>Programma 1 - Bestuur en dienstverlening</i>	-
<i>Programma 2 - Openbare Orde en Veiligheid</i>	125
Onttrekking Algemene Reserve wijkbrandweerman	46
Onttrekking Algemene Reserve A13/16 leges	79
<i>Programma 3 - Sport, Cultuur en Onderwijs</i>	891
SPUK SUVIS VO	137
Onttrekking Algemene Reserve	229
Onttrekking bestemmingsreserve (tijd.) huisv primaironderw. Algemeen	381
Onttrekking bestemmingsreserve 1e inrichting en OLP	144
<i>Programma 4 - Sociaal domein</i>	15.362
Vergoeding realisatie Noodopvang asielzoekers	673
Brede SPUK	467
SPUK IZA	188
LOO Sporthoeklaan	5.507
Zorg- en herstelcentrum Bleiswijk	491
Onttrekking Algemene Reserve	5.523
Onttrekking bestemmingsreserve opvang vluchtelingen Oekraïne	1.000
Budgetoverheveling middelen toekomstscenario	45
Budgetoverheveling Pubers in de spotlight	36
Budgetoverheveling aanbesteding jongerenactiviteiten	75
Budgetoverheveling onderzoek beleid jongerenparticipatie	85
Budgetoverheveling energietoeslag	280
Budgetoverheveling Kansrijke start	24
Budgetoverheveling implementatie gratis OV voor ouderen	90
Onttrekking bestemmingsreserve Sociaal domein Extra inhuur wegwerken wachtlijst jeugd	189
Onttrekking bestemmingsreserve Sociaal domein taakstelling jeugd	689
<i>Programma 5 - Kwaliteit openbare ruimte</i>	2.467
Onttrekking bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen	440
Onttrekking bestemmingsreserve baggeren	50
Onttrekking Algemene Reserve	1.672
Onttrekking bestemmingsreserve Enecogelden	305
<i>Programma 6 - Lansingerland ontwikkelt</i>	2.207
Onttrekking conform BEST 2024 BO JRK 2023 Leefomgeving kaderrichtlijn	50
Onttrekking conform BEST 2024 BO JRK 2023 Omgevingswet	206
Onttrekking conform BEST 2024 BO JRK 2023 Startersregeling startbeleid en woonvisie	36
Onttrekking conform BEST 2024 Omgevingsvisie 2.0 - BR2300055	117
Onttrekking algemene reserve t.b.v. A13/A16	-

Onttrekking algemene reserve t.b.v invoering omgevingswet	490
Onttrekking conform BEST 2024 Mutatie BR Omgevingswet BR2400090	43
Onttrekking conform SW 2024 Onttr. BR Onderzoekskst. tbv Basisloc. onderzoek nieuwkomers	50
Onttrekking algemene reserve t.b.v. bemande fietsenstalling	-
Onttrekking conform BEST 2024 BO JRK 2023 Verkeerskundig onderzoek Klappolder	135
Onttrekking conform BEST 2024 BO JRK 2023 Gemeentelijk Mobiliteitsplan	35
Onttrekking conform BEST 2024 BO JRK 2023 Verkeerskundig onderzoek N209	270
Onttrekking conform Onderzoekskosten tlv AR ipv Res. onderzoek	26
Onttrekking conform BGR 2024 Onderzoek voor openstelling Noordeindseweg	8
Onttrekking algemene reserve t.b.v. Horti Science	683
Onttrekkingen overige reserves	-
Onttrekking algemene reserve t.b.v. Investeringsfonds Duurzaamheid	6
Onttrekking Enecoreserve t.b.v. Fonds Duurzaam Funderingsherstel	52
<i>Programma 7 - Grondzaken</i>	34.003
Grondexploitaties	31.097
Onttrekking Algemene Reserve t.b.v. actualisatie Grex en MPG 2024	1.073
Onttrekking bestemmingsreserve RVR Groenzoom	93
Vrijval voorziening strategische gronden	1.740
<i>Overzicht algemene dekkingsmiddelen</i>	4.590
Onttrekking Algemene Reserve	4.330
Onttrekking bestemmingsreserve Warmtevisie	260
<i>Overzicht Overhead</i>	1.183
Onttrekking bestemmingsreserve groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	53
Onttrekking Algemene Reserve	722
Onttrekking bestemmingsreserve Enecogelden	408
Totaal incidentele baten	60.829
Saldo incidentele baten en lasten	1.084

Overzicht structurele en incidentele stortingen en onttrekkingen in de reserve

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de structurele en incidentele stortingen en onttrekkingen in de reserves.

Toevoegingen/onttrekkingen reserves	Begroot			Realisatie		
	Totaal	Incidenteel	Structureel	Totaal	Incidenteel	Structureel
Toevoegingen aan de reserves	18.008	18.008	0	22.326	22.326	0
Onttrekkingen aan de reserves	-24.579	-22.679	-1.900	-22.428	-20.529	-1.899
Totaal	-6.571	-4.671	-1.900	-101	1.797	-1.899

bedrag x € 1.000

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Bedragen x € 1.000

	Begroot primair	begroot na wijziging	Realisatie	afwijking
Structurele toevoegingen				
Reserve Kapitaallasten	0	0	0	0
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Structurele onttrekkingen				
Reserve Boeterente	814	814	814	0
Reserve Kapitaallasten	1.054	1.086	1.086	0
Reserve Kapitaallasten duurzaamheidsmaatregelen primair onderwijs	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen	1.868	1.899	1.899	0

Balans en toelichting

Balans

Activa

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-2024	31-12-2023
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	11.862	11.808
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	1.666	1.436
- Bijdragen aan activa van derden	10.196	10.372
Materiële vaste activa	235.830	219.242
- Overige investeringen met economisch nut	137.028	130.616
- Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	49.995	43.804
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	48.807	44.822
Financiële vaste activa	19.359	18.922
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	13.464	13.464
- Overige verbonden partijen	0	0
- Leningen aan:		
- Woningbouwcorporaties	647	671
- Overige langlopende leningen	4.872	4.411
- Overige uitzettingen met looptijd langer dan 1 jaar	375	376
TOTAAL VASTE ACTIVA	267.052	249.974
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	86.365	94.635
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	86.365	94.635
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	36.175	38.343
- Vorderingen op openbare lichamen	15.739	15.156
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	12.786	19.608
- Rekening-courant Niet-financiële instellingen	1.538	0
- Overige vorderingen	6.111	3.579
Liquide middelen	201	215
- Kassaldi	1	1
- Bank- en giroaldi	200	214
Overlopende activa	11.182	14.206
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen	3.725	8.792
- Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen	7.458	5.414
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	133.923	147.398
TOTAAL ACTIVA	400.975	397.370

Passiva

Bedragen x € 1.000

PASSIVA	31-12-2024	31-12-2023
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	253.675	252.148
- Algemene reserve	87.263	89.332
- Bestemmingsreserves	164.784	156.526
- Gerealiseerd resultaat	1.628	6.290
Voorzieningen	33.961	35.147
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	15.819	17.195
- Egalisatievoorzieningen		
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	18.142	17.952
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	61.124	52.561
- Obligatieleningen		
- Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	60.314	52.504
- Waarborgsommen	810	57
TOTAAL VASTE PASSIVA	348.759	339.856
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	28.745	28.200
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	20.000	15.000
- Debetsaldi bank		0
- Overige schulden	8.745	13.200
Overlopende passiva	23.470	29.314
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	12.358	17.205
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschot-bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	11.112	12.109
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	52.215	57.514
TOTAAL PASSIVA	400.975	397.370
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	270.572	261.027

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met de voorschriften volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 24 oktober 2024 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld. Tenzij anders vermeld, zijn alle bedragen afgerond op € 1.000, waardoor tussen de verschillende tabellen kleine afrondingsverschillen kunnen bestaan.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden maximaal vijf jaar geactiveerd. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan in het jaar volgend op het jaar van realisatie van het gerelateerde immateriële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als aan alle voorwaarden zoals genoemd in artikel 61 BBV wordt voldaan. Waardering vindt plaats tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

In de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. investeringen met een economisch nut;
- b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Bovengenoemde materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden het jaar na ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Bij de waardering van de vaste activa wordt rekening gehouden met waardevermindering wanneer deze vermindering naar verwachting duurzaam is. Indien sprake is van een naar verwachting duurzaam lagere marktwaarde ten opzichte van de boekwaarde, wordt een duurzame waardevermindering verantwoord via een afwaardering.

Afschrijvingen

De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte levensduur zonder rekening te houden met een restwaarde. De afschrijvingsperiode vangt aan op 1 januari volgend op het jaar van ingebruikname c.q. gereedkomen. Investerings onder de €25.000 worden niet geactiveerd.

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd voor de meest voorkomende activa conform de richtlijnen uit de financiële verordening en de nota Activabeleid 2024.

Activasoorten	Afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	
- nieuwbouw	50
- renovatie en restauratie	25
Bedrijfsgebouwen	
- nieuwbouw	50
- renovatie en restauratie	25
- tijdelijke gebouwen/noodlokalen	PM
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
- aanleg en reconstructie wegen en kunstwerken (bruggen e.d.)	20
- aanleg en renovatie riolering	40
- aanleg en renovatie rioolgemalen	15
- openbare verlichting	15
- aanleg en renovatie openbaar groen	25
- verkeers- en straatmeubilair	5
- speeltoestellen	10
Voertuigen	5
Vrachtwagens	8
Bouwkundige installaties (brand/luchtbehandeling/warmwater)	15
Overige materiële vaste activa	
- kantoor- en schoolmeubilair en overige	10
- automatisering (hardware)	4

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken; de actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid e BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Vorraden

In de balans worden onder de voorraden opgenomen: onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie.

Grond- en hulpstoffen

De overige grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

In het wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is een nieuwe definitie opgenomen voor bouwgrond in exploitatie: Gronden in eigendom van een gemeente, waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor verwachte negatieve resultaten op projecten (negatieve plannen) wordt een voorziening getroffen (op basis van netto contante waarde), die als verliesvoorziening in mindering op de voorraden wordt gebracht. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Bij de bepaling van de winstname wordt gebruik gemaakt van de voorgeschreven POC methode uit de notitie Grondbeleid 2023.

Gereed product en handelsgoederen

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vooruitbetalingen

Voor de inkomsten en uitgaven op de grondexploitatie en dan meer specifiek de aan- en verkoop van grond worden de volgende uitgangspunten gehanteerd. Grondaankopen worden meegenomen op moment dat de verplichting tot koop is aangegaan en de ontbindende voorwaarden zijn vervallen. Grondverkoop worden geregistreerd als gerealiseerde opbrengsten als de daadwerkelijke juridische overdracht van de grond heeft plaatsgevonden.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de wethouders en de voorziening voor verliezen uit grondexploitaties zijn echter tegen contante waarde gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is en die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, worden op grond van artikel 49 BBV geassocieerd onder de overlopende passiva. In de toelichting op de balans is per uitkering van EU, Rijk en provincies met een specifiek bestedingsdoel het verloop gedurende het jaar van ontvangen voorschotbedragen in een overzicht weergegeven, conform artikel 52a BBV.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hierover nadere informatie opgenomen.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Personeelslasten

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

Algemene uitkering

Met betrekking tot de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

Omgevingsvergunningen

De opbrengsten uit omgevingsvergunningen worden verantwoord op het moment van aanvragen van de omgevingsvergunning. Op grond van de legesverordening zijn leges al opeisbaar op het moment van in behandeling nemen van de aanvraag tot beoordeling van een omgevingsvergunning.

Dividend

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen in het jaar dat het besluit tot uitkeren is genomen.

Eigen bijdrage WMO

Een aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Toelichting op de balans: vaste activa

Immateriële vaste activa

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief:

- Dit betreffen de voorbereidingskosten ten behoeve van de ontwikkeling Langevaart, Merenweg en de Wildert.

Bijdragen aan activa van derden:

- Dit betreft in het verleden gedane bijdragen aan scholen ter realisatie van nieuwe schoolgebouwen en bijdragen aan de Provincie Zuid-Holland ter realisatie van VRI installaties en een fietstunnel bij de N209.

Het verloop van de immateriële vaste activa in 2024 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Overboeking naar MVA	Investering	Desinvestering	Afschrijvingen	bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	1.436		230				1.666
Bijdragen aan activa van derden	10.372				176		10.196
Totaal	11.808	0	230	0	176	0	11.862

Materiële vaste activa

Specificatie van de materiële vaste activa:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Materiële vaste activa met economisch nut	137.027	130.616
Materiële vaste activa waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	49.995	43.804
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	48.807	44.822
Eindtotaal	235.829	219.242

Materiële vaste activa met economisch nut

Woonruimten:

- In 2024 is er € 118.000 geïnvesteerd in woonwagens

Bedrijfsgebouwen:

- In 2024 is € 3.784.000 geïnvesteerd in de bouw van het Cultuurhuis Blok B
- En we investeerden € 3.120.000 in de semi permanente huisvesting IKC Cadans
- Tevens investeerde we € 410.000 in de vervangende nieuwbouw Wiekslag
- En er is € 324.000 geïnvesteerd in de inrichting van Huis van de Samenleving
- Alle overige investeringen zijn afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van € 516.500

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:

- Voor een totaal renovatie van het kunstgrasveld bij korfbalvereniging Weidevogels investeerden wij € 378.000
- De overige investeringen zijn afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van € 27.000

Vervoersmiddelen:

- In 2024 zijn, voor de Vervoersmiddelen, alle investeringen afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van € 192.000

Machines, apparaten en installaties:

- Alle investeringen zijn afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van € 348.000

Overige materiële vaste activa:

- We investeerden € 550.000 in het vervangen van speeltoestellen
- En er is in 2024 € 252.000 geïnvesteerd in het bouw- en woonrijp maken van Noordpolder
- De overige investeringen zijn afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van € 294.000

Het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa met economisch nut is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2023	Investering	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Gronden en terreinen	22.846			-1.739		24.585
Woonruimten	334	118				452
Bedrijfsgebouwen	86.309	8.156		2.920	35	91.510
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	13.435	405		1.014	67	12.759
Vervoersmiddelen	923	192		247	0	868
Machines, apparaten en installaties	3.005	348		505	71	2.777
Overige materiële vaste activa	3.765	1.096		533	252	4.076
Eindtotaal	130.617	10.315	0	3.480	425	137.027

Bedragen x € 1.000

Materiële vaste activa waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

- In 2024 investeerden wij voor € 3.079.000 in de riolering Rottekade;
- Tevens is er € 1.442.000 geïnvesteerd in de verbeteringsmaatregelen riool Hoeksekade-Julianalaan;
- Ook is er in het Afvalbrenghstation € 807.000 en in de verzamelcontainers € 439.000 geïnvesteerd in 2024;
- daarnaast is € 1.537.000 geïnvesteerd in diverse riolering en andere rioolverbeteringen;
- voor renovatie en vervangingswerkzaamheden rioolgemaal is er € 348.000 geïnvesteerd.

Het verloop van de materiële vaste activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven is als volgt:

	Bedragen x € 1.000					
	Boekwaarde 31-12-2023	Investing	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Materiële vaste activa waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	43.804	7.651		1.358	102	49.995
Eindtotaal	43.804	7.651	0	1.358	102	49.995

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

Grond, weg en waterbouwkundige werken:

- De investeringen bestaan voornamelijk uit:
 - € 2.052.000 voor de reconstructie Bloemenbuurt;
 - € 686.000 voor de reconstructie Bergweg-Zuid;
 - € 599.000 voor de reconstructie Berkel Centrum Oost;
 - € 492.000 voor de reconstructie rondom Berkel Centrum West;
 - € 574.000 voor oeverbescherming;
 - De overige investeringen zijn afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van € 1.280.000.

Machines, apparaten en installaties:

- In 2024 is er € 330.000 geïnvesteerd voor renovaties aan de OVL;
- Daarnaast is er € 216.000 geïnvesteerd aan het vervangen OVL installatie Bloemenbuurt;
- De overige investeringen zijn afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van € 199.000.

Overige materiële vaste activa:

- In 2024 is voor de overige investeringen afzonderlijk kleiner dan € 200.000 geïnvesteerd met een totaal van € 3.000.

Het verloop van de materiële vaste activa met maatschappelijk nut is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	overboeking binnen MVA	Investering	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	40.617		5.684		2.112	57	44.132
Machines, apparaten en installaties	3.385		745		163	0	3.967
Overige materiële vaste activa	820		3		115	0	708
Eindtotaal	44.822	0	6.432	0	2.390	57	48.807

Financiële vaste activa

De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen bestaan uit:

- Aandelen Stedin Holding N.V. (168.045 gewone aandelen van € 100 nominaal);
- Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten (15.015 gewone aandelen van nominaal € 2,50);
- Preferente aandelen Stedin (aantal 26.750 cumulatief preferente aandelen van € 100 nominaal).

Lening aan woningcorporaties

De gemeente heeft een lening verstrekt aan woningcorporatie 3B wonen voor de bouw en renovatie van woningen. Op deze lening betaalt de woningcorporatie jaarlijks rente en aflossing.

Overige langlopende leningen

De post overige langlopende leningen bestaat uit startersleningen, blijversleningen en duurzaamheidsleningen.

Overige uitzettingen met een looptijd langer dan één jaar

De overige uitzettingen met een looptijd langer dan een jaar betreffen de belegde gelden voor wethouderspensioenen. De waarde van de participaties bedragen ultimo 2024 € 486.387 (2023: € 467.010)

Het verloop van de financiële vaste activa in 2024 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Investering	Desinvestering	Afschrijving / aflossing	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2024
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- Deelnemingen	13.464					13.464
- Overige verbonden partijen	0					0
Leningen aan:						
- Woningbouwcorporaties	671			24		647
Overige langlopende leningen	4.411	462				4.873
Overige uitzettingen met een looptijd van > 1 jaar	376					376
Eindtotaal	18.923	462	0	24	0	19.361

Toelichting op de balans: vlottende activa

Vorraden bouwgronden

Specificatie voorraden bouwgronden:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Onderhanden werk / bouwgronden in exploitatie	119.746	126.890
Verlies voorziening	-33.382	-32.258
Eindtotaal	86.364	94.632

Bouwgronden in exploitatie

Van de bouwgronden in exploitatie is het verloop in het boekjaar 2024 als volgt geweest:

Van projecten waar de voorziening groter is dan de boekwaarde vindt presentatie plaats onder de voorzieningen. Deze worden wel in onderstaand overzicht meegenomen en gepresenteerd als € 0, echter staat de restant voorziening onder de voorzieningen gepresenteerd.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Saldering voorziening	Balanswaarde 31-12-2023	Investerin g	Opbrengste n	Winst- / verliesna me	Boekwaarde 31-12-2024	Saldering voorzienin g	Balanswaarde 31-12-2024
Meerpolder	-1.376	0	-1.376	557	637	71	-1.385		-1.385
Berkel Centrum West	9.881	-9.881	0	1.137	69		10.949	-10.949	0
Westpolder/Bolwer k	47.896	-13.306	34.590	5.339	11.492		41.743	-14.137	27.606
Oudeland	18.201	0	18.201	1.048	6.388	1.737	14.598		14.598
Leeuwenhoekweg	8.313	-7.327	986	133	0		8.446	-7.382	1.064
Wilderszijde	40.116	0	40.116	6.216	7.993	1.333	39.672		39.672
Groenzoom RvR Noordeinde	3.960	0	3.960	810	0	-93	4.677		4.677
Landscheidingspark Horeca	79	-79	0	967			1.046	-914	132
Sporthoeklaan	1.503	-1.503	0				0		0
Afronding Parkzoom	-1.519	0	-1.519	1.519			0		0
Afronding Rodenrijse Zoom	-50	0	-50	50			0		0
Afronding de tuinen	-114	0	-114	114			0		0
Afronding Sporthoeklaan (LOO)	0	-162	-162				0		0
Eindtotaal	126.890	-32.258	94.632	17.890	26.579	3.048	119.746	-33.382	86.364

Ramingen per complex

De geraamde kosten, opbrengsten, financieringslasten en eindwaarde per complex ziet er als volgt uit:

	Bedragen x € 1.000			
	Te verwachten opbrengsten	Te verwachten kosten	Te verwachten financieringslasten	Te verwachten eindresultaat
Meerpolder	776	2.127	-42	2.519
Berkel Centrum West	0	4.657	247	-16.018
Westpolder/Bolwerk	32.752	5.576	1.052	-15.303
Oudeland	23.883	5.003	-769	31.701
Leeuwenhoekweg	1.164	167	91	-7.531
Wilderszijde	156.429	99.654	1.065	26.332
Groenzoom RvR Noordeinde	12.206	7.306	113	564
Landscheidingspark Horeca	479	357	11	-936

Toelichting op de ramingen per complex

De voorziening is op contante waarde (eindwaarde contant gemaakt tegen 2%).

De uitgangspunten zijn voor alle projecten gelijk:

- De kosten zijn onderbouwd met (civieltechnische) ramingen en planning inzet door middel van een plankostenraming;
- De inkomsten en fasering hiervan zijn onderbouwd met marktonderzoeken of sluiten aan bij contractuele afspraken met partijen;
- De rente is gebaseerd op de BBV-systematiek.

Risico's

De belangrijkste risico's die samenhangen met de grondexploitaties hebben betrekking op de planning, prijs en het programma. Voor de komende 9 jaar zijn de nog te realiseren opbrengsten op een totaal van ca. € 228 miljoen geraamd. Het al dan niet realiseren van deze opbrengsten is voor de grondexploitaties de grootste uitdaging. Het college stuurt dan ook actief op de realisatie van deze opbrengsten.

We sloten in 2024 diverse grondverkoopovereenkomsten voor de woningbouwlocaties waarin concrete afspraken zijn gemaakt over de momenten van afname en/of betaling. Ook voor de bedrijventerreinen sloten we in 2024 meerdere grondverkoopovereenkomsten. In 2024 is ruim 2 hectare grond uitgegeven voor de bedrijventerreinen.

Planning bedrijfsterreinen

Binnen Lansingerland heeft de gemeente twee terreinen in ontwikkeling, waarvoor de gemeente 100% van het risico draagt: Oudeland in Berkel en Rodenrijs en Leeuwenhoekweg in Bergschenhoek. Daarnaast worden nog twee terreinen ontwikkeld gezamenlijk met de gemeente Zoetermeer: Bleizo en Hoefweg.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Uitzettingen met een looptijd van ten hoogste één jaar:

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	15.739	15.156
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	12.786	19.608
Rekening-courant niet financiële instellingen	1.538	0
Overige vorderingen	4.938	2.410
Debiteuren Sociale Zaken	1.174	1.168
Eindtotaal	36.175	38.341

Vorderingen openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan voor circa € 12,6 miljoen uit een vordering inzake BTW/BCF. De overige vorderingen hebben betrekking op overige partijen.

Bedragen x € 1.000	
Vorderingen op openbare lichamen	Boekwaarde 31-12-2024
Belastingdienst inzake BTW/BCF	12.614
SVHW Belastingopbrengsten	2.762
Voorziening Dubieuze debiteuren SVHW	-96
Overige vorderingen op publiekrechtelijke lichamen	459
Eindtotaal	15.739

Schatkistbankieren

Op basis van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is de gemeente verplicht om overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. De gemeente is gerechtigd om een bepaald bedrag aan middelen buiten 's Rijks schatkist aan te houden. Gerekend over een heel kwartaal mag het op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden bedrag gemiddeld niet hoger zijn dan het drempelbedrag. Het drempelbedrag wordt bepaald op basis van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 250.000 bedraagt.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren:

Bedragen x € 1.000

Verslagjaar 2024		Drempelbedrag			
(1)	Drempelbedrag	4.144			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	114	118	130	209
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder drempelbedrag	4.030	4.026	4.014	3.935
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0
(1) Berekening drempelbedrag					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	207.208			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	207.208			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
Berekening Drempelbedrag	Drempelbedrag	4.144			
(2) Berekening kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	10.226	10.640	11.989	19.250
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) = (5a) / (5b)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	114	117	130	209

Overige vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Voor de overige debiteuren is per debiteur vastgesteld of er mogelijk sprake kan zijn van oninbaarheid. Wanneer sprake is van een verwachte oninbaarheid is een voorziening gevormd.

De invordering van gemeentelijke heffingen onroerende zaakbelasting, hondenbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing is uitbesteed aan het samenwerkingsverband SVHW. De verwachte oninbaarheid van deze vorderingen wordt door het SVHW bepaald. Wij zijn akkoord met de door SVHW bepaalde voorziening.

Debiteuren

Voor de debiteuren zijn de volgende principes gehanteerd:

Alle debiteuren zijn individueel beoordeeld door de gemeente en het SVHW. Deze zijn per individuele post vastgesteld of het bedrag van de vordering nog ontvangen kan worden. De debiteuren waarbij de verwachting is dat de vordering niet meer wordt ontvangen zijn voorzien. Voor de debiteuren vanuit sociale zaken is een voorziening opgenomen van € 1.118.000. Voor overige debiteuren is een voorziening opgenomen van in totaal € 116.000.

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Overige vorderingen	5.054	2.410
Debiteuren Sociale Zaken	2.292	2.525
Voorziening dubieuze debiteuren SoZa	-1.118	-1.357
Voorziening dubieuze debiteuren overig	-116	-78
Eindtotaal	6.112	3.500

Liquide middelen

Specificatie van de liquide middelen:

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Kassaldi	1	1
Banksaldi	200	214
Eindtotaal	201	215

Overlopende activa

Specificatie van de overlopende activa:

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	3.725	6.587
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	7.459	7.618
Eindtotaal	11.183	14.204

Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

Specificatie overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen:

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Vooruitbetaalde bedragen	595	636
Voorschotten Sociaal Domein	121	158
NTO Gelden (exclusief overheid)	6.303	4.785
Nog te ontvangen belastingopbrengsten SVHW	3	2.039
Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk - algemene uitkering*	437	
Eindtotaal	7.459	7.618

*Apart gepresenteerd t.o.v. de jaarrekening 2023

Bedragen x € 1.000				
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel - Overige	31-12-2023	besteding	ontvangst	31-12-2024
Nog te ontvangen van het rijk				
SPUK Sport	606	412	834	184
SPUK Opvang Oekraïne	2.630	5.761	8.072	319
Rijksbijdrage gedupeerden toeslagenaffaire	1.745	2.196	1.741	2.200
SZW Vangnetuitkering 2023	1.262	0	311	951
Subsidie geluidschermen N209 Voorbereiding	66	4	0	70
Nog te ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen				
SPUK IZA gemeente Delft	277	0	277	0
Eindtotaal	6.587	8.373	11.235	3.725

Toelichting op de balans: vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente Lansingerland bestaat uit de Algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat. De Algemene reserve is het deel van het vermogen waar de gemeente vrij over kan beschikken. Het dient om financiële tegenvallers op te vangen. Daarnaast wordt het resultaat met de Algemene reserve afgewikkeld.

De verschillende bestemmingsreserves vormen een belangrijk onderdeel van het eigen vermogen. Kenmerkend voor deze categorie reserves is dat het hierbij gaat om door de raad geoordeelde middelen. Dit betekent dat aan deze reserves specifieke bestedingsdoelen zijn gekoppeld. De bestemmingsreserves worden door de raad ingesteld. De raad heeft als enige orgaan de bevoegdheid de bestemming en de omvang van een reserve te wijzigen.

Specificatie van het eigen vermogen:

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserve	87.263	89.332
Bestemmingsreserves	164.784	156.526
Onverdeeld resultaat	1.628	6.290
Eindtotaal	253.675	252.148

Verloop reserves

In de onderstaande tabel wordt het verloop en looptijd van de reserves in 2024 gepresenteerd. Voor informatie over de aard en het doel van de reserves wordt verwezen naar de nota reserves en voorzieningen van de Gemeente Lansingerland.

Bedragen x € 1.000						
	Boekwaarde 31-12-2023	Bestemming resultaat 2023	Toevoeging 2024	Onttrekking 2024	Vrijval 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Geldig tot en met jaar						
Algemene reserve	89.332	6.290	8.063	16.423		87.263 n.v.t.
Algemene reserve	89.332	6.290	8.063	16.423	0	87.263
Reserve Rekenkamer	38		0	0		38 n.v.t.
Reserve Baggeren	810		0	50		760 n.v.t.
Reserve (Tijdelijke) Huisvesting primair onderwijs	3.494		0	381		3.113 31-12-2029
Reserve Overdracht schoolgebouwen	1.007		0	0		1.007 31-12-2026
Reserve Sociaal Domein	2.568		0	878		1.690 31-12-2026
Reserve Warmtevisie	260		0	0	260	0 31-12-2024
Reserve Actieplan Omgevingswet	43		0	0	43	0 31-12-2024
Reserve GO gemeentelijke gebouwen	919		603	493		1.029 n.v.t.
Reserve Onderzoekskosten	566		0	50		516 31-12-2026
Reserve Kapitaallasten	40.999		10.241	1.086		50.154 n.v.t.
Reserve Ombuiging	638		0	0		638 31-12-2026
Reserve Enecogelden	94.481		0	713		93.768 31-12-2029
Reserve kapitaallasten verduurzaming prim.onderwijs	2.274		0	0		2.274 n.v.t.
Reserve boeterente leningenportefeuille	4.557		0	814		3.743 n.v.t.
Reserve herstelwerkzaamheden Meerpolder	750		0	0		750 31-12-2026
Reserve 1e inrichting en OLP	1.627		0	144		1.483 31-12-2026
Reserve opvang vluchtelingen Nieuwkomers	999		1.523	1.000		1.522 31-12-2026
Reserve Kapitaallasten RVR Groenzoom	107		0	93		14 n.v.t.
Reserve aanloopfase Cultuurhuis	389		327	0		716 31-12-2028
Reserve Opruimkosten Sporthoeklaan	0		899	0		899 31-12-2034
Reserve Opruimkosten tijdelijke woonlocatie Noordpolder	0		670	0		670 31-12-2040
Bestemmingsreserves	156.526	0	14.264	5.702	303	164.784
Gerealiseerd resultaat	6.290	0	0	0	0	1.628
Eindtotaal	252.148	6.290	22.327	22.125	303	253.675

Algemene reserve

Aard/reden:

1. Het opvangen van onvoorziene uitgaven, voortvloeiende uit opkomende verplichtingen die niet rechtstreeks verband houden met de lopende exploitatie en uit calamiteiten;
2. Het opvangen van rekeningtekorten;
3. Het afdekken van begrotingstekorten, voor zover op basis van een meerjarenbegroting blijkt dat deze niet van structurele aard is.

Looptijd: onbeperkt

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2024		89.332
Onttrekking	SW 2021 Onderzoekskosten tlv AR ipv Res. onderzoek	-26
Onttrekking	KB 2023 A13/A16 leges - inhuur t.b.v. openstellingsvergunning	-79
Onttrekking	Formatie invoering omgevingswet	-490
Onttrekking	BGR 2024 I&D Kluisarchivering	-51
Onttrekking	TM2 Mandje kapitaallastendekkingsreserve	-4.330
Onttrekking	Onderzoek Zero-based budgetting	-50
Onttrekking	BGR 2024 Extra budget ivm aanbesteding	-75
Onttrekking	BGR 2024 Onderzoek naar beleid jongerenparticipatie	-85
Onttrekking	Incidentele formatie Concern control	-75
Onttrekking	SW 2023 BO inhuur tbv implementatie gratis OV ouderen	-90
Onttrekking	SW 2023 BO WOO van 2023 naar 2024	-78
Onttrekking	SW 2023 BO wijkbrandweerman	-46
Onttrekking	SW 2023 BO DU VO middelen toekomstscenario	-45
Onttrekking	BGR 2024 Onderzoek voor openstelling Noordeindseweg	-8
Onttrekking	BGR 2024 Motie M2023-021 Rijk moet betalen	-30
Onttrekking	SW 2023 BO Proeftuinen van 2023 naar 2024	-30
Onttrekking	SW 2023 BO Kansrijke start	-24
Onttrekking	ZR 2024 Verhogen dotatie res GO gebouwen	-68
Onttrekking	BEST 2024 Oost.Fietspad - BR2400031	-42
Onttrekking	BEST 2024 WP DP 4 west - verbetering P+R BR2300112	-124
Onttrekking	BEST 2024 Fiets Metro - BR2400031	-144
Onttrekking	BEST 2024 Soc.Fietspad - BR2400031	-164
Onttrekking	BEST 2024 WP DP 4 west - Solar Carport BR2300112	-305
Onttrekking	BEST 2024 Solar Carport Gemeentehuis - BW2400063	-408
Onttrekking	BEST 2024 WP DP 4 west - uitbreiding fiets BR2300112	-825
Onttrekking	BEST 2024 Voordelig expl. Resultaat 2023 verhuisk. prim. onderwijs	-229
Onttrekking	BEST 2024 Voordelig expl. Resultaat 2023 energietoeslag	-280
Onttrekking	BEST 2024 Voordelig expl. Resultaat 2023 Opgaveteam noodopv. Asielz.	-54
Onttrekking	BEST 2024 Voordelig expl. Resultaat 2023 Pubers in de spotlight	-36
Onttrekking	BEST 2024 Voordelig expl. Resultaat 2023 Omgevingswet	-206
Onttrekking	BEST 2024 Voordelig expl. Resultaat 2023 Gemeentelijk Mobiliteitsplan	-35
Onttrekking	BEST 2024 Voordelig expl. Resultaat 2023 Startersregel. startbeleid en woonvisie	-36
Onttrekking	BEST 2024 Voordelig expl. Resultaat 2023 Leefomgeving kaderrichtlijn	-50
Onttrekking	BEST 2024 Voordelig expl. Resultaat 2023 Rottekade	-6
Onttrekking	BEST 2024 Voordelig expl. Resultaat 2023 Horti Science	-683
Onttrekking	BEST 2024 Voordelig expl. Resultaat 2023 Investeringsfonds Duurzaamheid	-52
Onttrekking	BEST 2024 Voordelig expl. Resultaat 2023 Verkeerskundig onderz. Klappolder	-135
Onttrekking	BEST 2024 Voordelig expl. Resultaat 2023 Verkeerskundig onderz. N209	-270
Onttrekking	BEST 2024 Toevoeging BR Opruimkosten Sporthoeklaan	-899

		Bedragen x € 1.000
Onttrekking	ADM 2024 BR2400061 Kapitaallasten Noordpolder	-3.900
Onttrekking	ADM 2024 BR2400061 Opruimkosten Noordpolder	-670
Onttrekking	BEST 2024 Omgevingsvisie 2.0 - BR2300055	-117
Onttrekking	Verhoging res. v. voorz. Verlies Centrum 2024	-153
Onttrekking	Verhoging res. v. voorz. Verlies LHW 2024	-54
Onttrekking	Onttrek uit Alg Res tbv tekort WPBW 202	-832
Onttrekking	Onttrek uit Alg Res tbv tekort LP Horeca 2024	-33
Toevoeging	BEST 2024 WP DP 4 west - Solar Carport BR2300112	305
Toevoeging	BEST 2024 Solar Carport Gemeentehuis - BW2400063	408
Toevoeging	SW 2024 BO pilot thuisbezoring documenten	25
Toevoeging	SW 2024 BO reparatie dak Mozaïek	325
Toevoeging	SW 2024 BO Sanering Bosland overhevelen BR2300081 naar 2025	550
Toevoeging	SW 2024 BO Rottekade (50 procent)	155
Toevoeging	SW 2024 BO van WEMBV	50
Toevoeging	SW 2024 BO Basis op orde WPG, AVG NIS 2	80
Toevoeging	SW 2024 BO tijdelijke inhuur senior IP&A	150
Toevoeging	SW 2024 BO Communicatiever maken organisatie	50
Toevoeging	SW 2024 Terugstorting vs opvang ontheemden Oekraïne	1.000
Toevoeging	BEST 2024 Mutatie BR Omgevingswet BR2400090	43
Toevoeging	BEST 2024 Mutatie BR Warmtevisie BR2400090	260
Toevoeging	Vrijval voorz. nog te maken kosten de Tuinen	113
Toevoeging	Vrijval voorz. nog te maken kosten PZ	1.306
Toevoeging	Vrijval voorz. nog te maken kosten PZ	50
Toevoeging	Storting in res. Tussentijd. winstn. Meerpolder 2024	71
Toevoeging	Storting in res. Tussentijd. winstn. Oudeland 2024	1.737
Toevoeging	Storting in res. Tussentijd. winstn. Wilderszijde 2024	1.333
Toevoeging	Dotatie verlies AOK t.l.v. de AR	52
Eindtotaal		80.972

Bestemmingsreserves

Reserve Rekenkamer

Aard/reden: Deze reserve is ingesteld als onderzoek reserve voor de Rekenkamer Lansingerland. Dotatie vindt plaats op grond van de verordening Rekenkamer Lansingerland.

Looptijd: onbeperkt

Reserve Baggeren

Aard/reden: Deze reserve is gevormd om de onderhoudslasten ten behoeve van baggerwerkzaamheden evenredig over de tijd te kunnen verdelen.

Looptijd: onbeperkt

Reserve Tijdelijke huisvesting primair onderwijs

Aard/reden: Dekking van kosten gerelateerd aan de tijdelijke huisvesting en realisatie van scholen voor primair onderwijs.

Looptijd: 2029

Reserve Overdracht schoolgebouwen

Aard/reden: Dekking van kosten gerelateerd aan het onderhoud van de schoolgebouwen om deze in goede staat over te kunnen dragen aan de schoolbesturen. Bij vaststelling van de jaarstukken 2017 heeft een eenmalige storting plaatsgevonden. De onttrekkingen vinden plaats op basis van de werkelijk gemaakte kosten van het onderhoud aan deze schoolgebouwen.

Looptijd: 2026

Reserve Sociaal Domein

Aard/reden: Dekking van de kosten voor ombuiging van jeugdhulp en de opvang van eventuele tekorten op deze taak.

Looptijd: 2026

Reserve Actieplan Omgevingswet

Aard/reden: Deze reserve is gevormd voor de bekostiging van de uitgaven die gedaan worden in het kader van de implementatie van de omgevingswet.

Looptijd: 2024

Reserve Groot Onderhoud Gemeentelijke gebouwen

Aard/reden: Dekking van cyclische onderhoudslasten van de gemeentelijke gebouwen.

Looptijd: Onbeperkt

Reserve Onderzoekskosten

Aard/reden: Het dekken van incidentele onderzoekskosten naar de veranderopgaven binnen de gemeente.

Looptijd: 2026

Reserve Eneco gelden

Aard/reden: Het separaat verantwoorden van de opbrengst welke voortvloeit uit de verkoop van de aandelen Eneco voor latere besluitvorming.

Looptijd: 2029

Reserve Kapitaallasten

Aard/reden: Dekking van de afschrijvingskosten van specifiek aangewezen investeringen. Eenmalige storting plaatsgevonden door omzetting van bestemmingsreserve. Onttrekking uit reserve vindt plaats overeenkomstig de afschrijvingslasten van de specifiek benoemde investeringen.

Looptijd: Onbeperkt

Reserve Kapitaallasten Verduurzaming Primair Onderwijs

Aard/reden: Dekking van de afschrijvingskosten die voortvloeien uit de investeringen van duurzaamheidsmaatregelen voor bestaande schoolgebouwen voor de komende 15 jaar.

Looptijd: Langer dan 10 jaar

Reserve Warmtevisie

Aard/reden: Uitgaven te dekken voor het opstellen van de Warmtevisie Lansingerland inclusief energiestrategie. De voeding van de reserve heeft plaatsgevonden middels de eenmalig ontvangen gelden vanuit het gemeentefonds ter dekking van deze kosten.

Looptijd: 2024

Reserve Ombuiging

Aard/reden: Het dekken van de incidentele kosten in de aankomende 3 jaar voor het herinrichten van de werkprocessen ter verbetering van onze procedures.

Looptijd: 2026

Reserve Aanloopfase Cultuurhuis

Aard/reden: Het dekken van onvoorziene tekorten van het Cultuurhuis. Overschotten op budgetten gerelateerd aan het Cultuurhuis.

Looptijd: 2028

Reserve 1e inrichting en Onderwijs Leermiddelen pakket

Aard/reden: Het dekken van de uitgaven 1e inrichting en onderwijs-leerpakket voor de komende 15 jaar. Eenmalige storting bij de vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs 2020-2024.

Looptijd: 2026

Kapitaallasten Dekkingsreserve Groenzoom

Aard/reden: Het dekken van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investeringen in het natuurgebied De Groenzoom. De reserve wordt gevormd uit nog te realiseren winsten uit het project Ruimte voor Ruimte De Groenzoom.

Looptijd: Onbekend

Reserve Herstelwerkzaamheden Meerpolder

Aard/reden: Het dekken van de incidentele kosten voor de herstelwerkzaamheden Meerpolder. Door de verkregen schadeclaim te reserveren in een separate bestemmingsreserve herstelwerkzaamheden blijven de gelden zichtbaar en beschikbaar voor het doel waarvoor de gelden zijn verkregen.

Looptijd: 2026

Reserve Opgave Opvang Nieuwkomers (voorheen Opvang Vluchtelingen Oekraïne)

Aard/reden: De opgave Langdurige opvang Oekraïense Ontheemden is opgegaan in de opgave Opvang Nieuwkomers waarbij de doelgroep Oekraïense ontheemden een onderdeel is van de integrale opgave.

Looptijd: 2026

Reserve Opruimkosten Sporthoeklaan

Aard/reden: Het vormen van een reserve is uitvoering van de business case Sporthoeklaan. Bij vaststelling van de jaarstukken 2013 heeft een eenmalige storting plaatsgevonden.

Looptijd: 2034

Reserve Opruimkosten Tijdelijke woonlocatie Noordpolder

Aard/reden: De reserve dient voor het dekken van de kosten voor het opruimen van de locatie. De Eigenaar van de locatie verwacht de grond terug te ontvangen in de huidige staat (BR2400061).

Looptijd: 2040

Verloop voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen 2024 is als volgt:

	Bedragen x € 1.000				
	Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging 2024	Onttrekking 2024	Vrijval 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Voorziening Wethouders	4.026	761	257		4.530
Aard/reden: deze voorziening is gevormd voor toekomstige pensioen- en wachtgeldverplichtingen van (ex-) wethouders. De hoogte van de voorziening wordt jaarlijks bepaald aan de hand van actuariële berekeningen en is					

Bedragen x € 1.000

opgenomen tegen contante waarde.					
Voorziening Afvloeiingsregeling personeel	0	0	0		0
Aard/reden: deze voorziening is gevormd vanwege de verplichting die is ontstaan door afvloeiingsregelingen met ex-medewerkers. In 2024 is dit niet meer van toepassing.					
Voorziening grondexploitatie	12.728	387	2.104	52	10.959
*) zie toelichting in de paragraaf hierna.					
Voorziening verlofsparen	400	225	400		225
Aard/Reden: deze voorziening is gevormd voor de toekomstige verlofrechten van medewerkers die geen gelijkblijvend volume hebben. Deze bestaat uit het saldi verlofsparen en het bovenwettelijk verlof met bedrag boven € 5000,- per persoon.					
Voorziening Regeling RVU	40	130	65		105
Aard/Reden: Deze regeling stelt medewerkers die 3 jaar voor het bereiken van de AOW-leeftijd, 41 jaar bij ABP-werkgevers hebben gewerkt (waarvan de laatste 10 jaar in de gemeentelijke sector), in staat vervroegd uit dienst te treden met een maandelijkse uitkering. Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen moeten een voorziening treffen als vóór het einde van het boekjaar overeenkomsten hierover zijn gesloten.					
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	17.194	1.503	2.826	52	15.819
Voorziening Riolering	17.529	467			17.996
Aard/Reden: deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van het resultaat op het product rioleringen. Middels de mutaties in deze voorziening wordt bereikt dat het resultaat aan het einde van het boekjaar nihil is.					
Voorziening afvalstofheffing	423		277		146
Aard/Reden: deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van het resultaat op het product afval. Middels de mutaties in deze voorziening wordt bereikt dat het resultaat aan het einde van het boekjaar nihil is.					
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	17.952	467	277	0	18.142
Eindtotaal	35.146	1.970	3.103	52	33.961

Voorziening grondexploitatie

Voor een aantal complexen is, conform de verslaggevingsrichtlijnen, een voorziening opgenomen. Een verliesvoorziening voor een grondexploitatie moet voor zover mogelijk met de boekwaarde van de betreffende grondexploitatie worden gesaldeerd. Wanneer de voorziening hoger is dan de boekwaarde, is het restant van de voorziening dat kan niet worden gesaldeerd, aan de passiefzijde van de balans onder de voorzieningen gepresenteerd. Dit geldt het project Centrum Berkel. Daarnaast is hieronder tevens de verliesvoorziening gepresenteerd voor de afgesloten anterieure overeenkomst voor Wilderszijde.

Conform de beleidslijn zoals opgenomen in de nota Reserves en Voorzieningen wordt de vrijval van de verliesvoorziening bij de jaarrekening vóór resultaatsbestemming toegevoegd aan de algemene reserve.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging 2024	Onttrekking 2024	Vrijval 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Centrum Berkel	5.364	222	1.137		4.449
Landscheidingspark Horeca	802	165	967		0
Sporthoeklaan (LOO)	0				0
Anterieure overeenkomst Wilderszijde	6.562			52	6.510
Eindtotaal	12.728	387	2.104	52	10.959

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De totale rentelast voor het boekjaar 2024 voor de vaste schulden bedraagt € 1.238.952 (2023: € 1.519.316).

Bedragen x € 1.000

	Schuld per 31-12-2023	Verstrekt in 2024	Aflossing in 2024	Schuld per 31-12-2024
Leningen Bank Nederlandse Gemeenten	39.838	20.000	7.524	52.314
Leningen De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	12.666		4.666	8.000
Waarborgsommen	506		-304	810
Eindtotaal	53.010	20.000	11.886	61.124

Toelichting op de balans: vlottende passiva

Vlottende passiva

Specificatie vlottende passiva

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	28.745	28.201
Overlopende passiva	23.470	28.867
Eindtotaal	52.215	57.068

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Overige schulden

De overige schulden hebben betrekking op nog te betalen facturen die grotendeels eind 2024 zijn ontvangen en waarvan de vervaldatum in 2025 ligt.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Kasgeldleningen	20.000	15.000
Overige schulden	8.745	13.201
Eindtotaal	28.745	28.201

Overlopende passiva

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	12.358	16.757
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	11.112	12.109
Eindtotaal	23.470	28.865

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Vooruitontvangen bedragen (exclusief overheid)	509	271
Betaling uitkering/WMO	1.118	2.173
Loonheffing	2.606	2.468
Nog te betalen bijdragen aan overige overheden	160	1.722
Nog te betalen gelden (exclusief overheid)	7.123	9.229
Anterieure overeenkomsten	843	893
Eindtotaal	12.358	16.757

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen te dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

	Boekwaarde 31-12-2023	Ontvangen 2024	Uitgaven 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Rijksbijdrage onderwijsachterstanden 2019-2022	59	499	495	63
Rijksbijdrage geluidschermen N209 Bergschenhoek	3.886	0	3.291	595
Rijksbijdrage geluidschermen N209 Bleiswijk	746	0	0	746
Rijksbijdrage vbt-subsidie geluidhinderende beperking woningen N209	5	0	0	5
Rijksbijdrage subsidie geluidshinderende beperking Noordeindseweg	29	0	0	29
Rijksbijdrage subsidie geluidshinderende beperking Bergweg Zuid	107	0	5	102
Rijksbijdrage kosten uitvoering TOZO	177	14	0	191
Rijksbijdrage energiearmoede	664	0	629	35
subs.Ventilatie in PO scholen	136	0	136	0
Nationaal Programma Onderwijs (D14)	772	0	290	482
Projectbijdrage soortenmanagement	0	138	93	45
Inburgering onderwijsroute	13	44	57	0
Rijksbijdrage inburgering	193	1.259	540	912
SPUK Lokale Bibliotheekvoorzieningen	0	220	35	185
SPUK Circulair ambachtscentra	9	0	9	0
Rijksbijdrage Bergweg Noord	131	0	12	119
Rijksbijdrage Klimaatadaptatie	479	5	23	461
Rijksbijdrage Informatiepunten Digitale overheid	12	61	71	2
Rijksbijdrage MEOZ	118	0	-193	311
Rijksbijdrage Zonnepanelen Zwembad Windas	342	0	71	271
Rijksbijdrage GALA Brede SPUK	489	831	634	686
Rijksbijdrage Integraal Zorg Akkoord	267	277	187	357
Rijksbijdrage Nationaal Isolatie Programma	329	1.295	49	1.575
Rijksbijdrage Tijdelijke regeling CDOKE	960	1.138	849	1.249
SPUK DOS 2024	0	28	22	6
Totaal Rijk	9.923	5.809	7.305	8.428
SRR-subsidie Fietspad Triangelpark Wilder	1.876	0	78	1.798
SRR-subsidie Belevenisverbinding Noordas	142	0	8	134
Project Wilderszijde	0	559	0	559
Food Systems WUR	27	0	27	0
Subsidie De Wildert	120	52	0	172
Metropolitane fietsroutes	21	0	0	21
Totaal Overige Nederlandse overheidslichamen	2.186	611	113	2.684
Eindtotaal	12.109	6.420	7.418	11.112

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen

Waarborgen en garanties

De gemeente heeft aan verschillende partijen garantstellingen en waarborgen afgegeven.

Er zijn achtervangovereenkomsten afgesloten met de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). Deze borgstellingen hebben betrekking op het aantrekken van vaste langlopende leningen door woningstichtingen en sportverenigingen voor (her)financiering van al bestaande gewaarborgde geldleningen.

Aan particulieren zijn gemeentegaranties afgegeven onder de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Deze stichting is in 1995 verzelfstandigd onder de naam Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Er komen geen gemeentegaranties meer bij en het totale bedrag aan gewaarborgde geldleningen neemt af met de door particulieren gedane aflossingen.

Voor de WSW en SWS en de particuliere hypotheekleningen is het gemeentelijk aandeel beperkt tot 50%.

De garantie inzake de hypotheekleningen van personeel betreft een enkele hypotheeklening afgesloten bij het Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel (HvO). Er worden geen nieuwe hypotheekgaranties voor overheidspersoneel meer afgegeven.

Tevens zijn aan diverse onderwijsinstellingen garantstellingen afgegeven voor schoolgebouwen. Hiervoor staat de gemeente 100% garant.

Per 31 december 2024 bedraagt het totaal van gewaarborgde geldleningen € 270,6 miljoen.

				Bedragen x € 1.000	
Waarborgsommen en garantieleningen	Primaire zekerheid	Secundaire zekerheid	Tertiaire zekerheid	Restant 31-12-2023	Restant 31-12-2024
Garantiefonds WSW	Woningbouwvereniging	WSW	Gemeente (50%)	220.373	231.923
Garantiefonds SWS	Sportvereniging	SWS	Gemeente (50%)	475	411
Hypotheekleningen particulieren	Particulier	WEW	Gemeente (50%)	229	202
Hypotheekleningen personeel	Personeel	Gemeente (100%)	-	205	0
Onderwijsinstellingen	Instelling	Gemeente (100%)	-	38.869	37.244
Overige instellingen	Instelling	Gemeente (100%)	-	876	792
Eindtotaal				261.027	270.572

Toelichting juridische geschillen

De gemeente is betrokken bij diverse juridische geschillen. Zo is sprake van enkele geschillen met leveranciers over de kwaliteit van geleverde werken en diensten.

De uitkomsten van deze geschillen zijn nog niet bekend. Afhankelijk van de uitkomsten kunnen deze leiden tot een instroom of uitstroom van middelen naar of van de gemeente. Op basis van de huidige feiten en omstandigheden is niet bekend of en zo ja met welke omvang dit plaatsvindt. Om deze reden is geen voorziening en/of vordering in de jaarrekening opgenomen gerelateerd aan juridische geschillen.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

Bedragen x € 1.000		
Langlopende financiële verplichtingen	Einddatum	Jaarlijkse lasten
Beheer en onderhoud		
Afvalverwerking	31-12-2025	979
Groenonderhoud	31-12-2025	1.010
Elektra en gas	31-12-2026	n.b
Exploitatieovereenkomsten		
Exploitatie zwembad	1-7-2029	538

Verplichtingen uit hoofde van de overeenkomsten voor doordecentralisatie

De gemeente heeft met twee stichtingen voor voortgezet onderwijs doordecentralisatie overeenkomsten gesloten. Uit hoofde van deze overeenkomsten is de gemeente verplicht jaarlijks een vergoeding aan de stichtingen te betalen voor de huisvesting. Deze vergoeding is gebaseerd op een bedrag dat de gemeente per leerling krijgt voor huisvestingen van het voortgezet onderwijs in de algemene uitkering. De vergoeding wordt bijgesteld op basis van paramaters uit de algemene uitkering en het aantal leerlingen VO.

Op basis van de huidige prognoses van het aantal leerlingen VO gaat het om circa € 3 miljoen per jaar. Dit bedrag is opgenomen in de meerjarenbegroting van de gemeente.

In de overeenkomsten zijn ook bepalingen opgenomen rondom de overgedragen scholen en onderliggende grond. Bij beëindiging van de onderwijsbestemming heeft de gemeente het eerste recht op terugkoop van de gebouwen en grond. Indien de gemeente besluit om niet van dit recht gebruik te maken heeft het schoolbestuur twee jaar de tijd om een andere koper te vinden. Lukt dit niet, dan is de gemeente op grond van de overeenkomst verplicht tot terugkoop van de gebouwen en grond. Terugkoop vindt plaats tegen de op het moment van terugkoop geldende WOZ-waarde van de betreffende objecten verminderd met de historische kostprijs van de door de gemeente gemaakte grondkosten.

Europese aanbestedingen

In het kader van het aanbesteden van opdrachten dient de gemeente te voldoen aan de EU-aanbestedingsregels. Zowel door de interne controle als de externe controle is vastgesteld dat een aantal opdrachten onterecht niet zijn aanbesteed. De gemaakte kosten met betrekking tot deze opdrachten in 2024 worden dan ook als onrechtmatig aangemerkt en meegenomen.

Financiële gevolgen boekenonderzoek Belastingdienst

De Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen bepaalt dat ook gemeenten vennootschapsbelasting moeten betalen over ondernemersactiviteiten. Hier vallen in beginsel ook de (actieve) grondexploitaties onder. Via de Quickscan Winstoogmerk grondbedrijven toetsen we of er sprake is van een onderneming, hiervoor hebben wij advies gevraagd van onze huidige fiscaal adviseur.

Voor de jaren 2016-2021 hebben wij een “nihil”-aangifte ingediend bij de Belastingdienst en namen daarmee formeel een standpunt in richting de Belastingdienst. Momenteel loopt er een audit van de Belastingdienst op de BTW, Btw-compensatiefonds, Loonheffing en VPB.

Aangezien de audit op dit moment loopt, is het onduidelijk op welk moment we door “de poort” gaan en wat de financiële gevolgen hiervan zullen zijn.

Hierdoor is onze inschatting omtrent de VPB (voorlopig) ongewijzigd ten opzichte van het MPG 2024.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die relevant zijn voor de Jaarrekening 2024.

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid van college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 19 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% (maximaal 3%) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op 2% van € 241.328.000 is € 4.826.560. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 23.336.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 4.826.560. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 1.778.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. Tevens is voor een bedrag van €594.000 aan (geëxtrapoleerde) onduidelijkheden geconstateerd.

De geconstateerde afwijkingen zijn weergegeven in onderstaande tabel.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

	Bedragen x € 1.000
Begrotingscriterium (programma niveau)	Jaarrekening 2024
1A Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	€ 2.812
1B Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ -
2. Ongeautoriseerde reserve mutaties(s)	€ -

3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid.	€ -
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€ 2.812
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid. Acceptabel	€ 1.778
4. De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht. Niet acceptabel	€ 1.034
Voorwaarden criterium	
5. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering).	€ 20.524
M&O criterium	
6. Geen bevindingen.	-
Totaal Onrechtmatigheden	€ 23.336
Waarvan acceptabel	€ 1.778
Waarvan niet-acceptabel	€ 21.558

Investerings

Overzicht investeringskredieten

Onderstaande een overzicht van alle lopende investeringen per balansdatum waarbij een uitsplitsing is gemaakt tussen investeringen die afgerond worden en investeringen die doorlopen in het volgend begrotingsjaar.

Afgesloten investeringskredieten	Oorsprong	Saldo 1-1-2024	Begr 2024	Realisatie 2024	Restant 2024	Begroet komende jaren	Totaal krediet	Totaal gerealiseerd	Totaal restant krediet	Categorie	Afschrijving In jaren
Zuiderparklaan, Treehouse, tijdelijke huisvesting	IHP	534.537	0	65.231	-65.231	0	534.537	599.768	-65.231	Nieuw	3
Beleidsveld 3.3 Onderwijs en kinderopvang		534.537	0	65.231	-65.231	0	534.537	599.768	-65.231		
Totaal programma 3		534.537	0	65.231	-65.231	0	534.537	599.768	-65.231	Categorie	
Bebording autonetwerk	Mobiliteitsplan Berkel 2016	81.485	93.357	46.950	46.407	0	174.842	128.435	46.407	Nieuw	10
Verkeersmaatregelen Aanpak Straatracés	BR2300090 / A2023-038	0	173.490	162.074	11.416	0	173.490	162.074	11.416	Nieuw	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Bebording, bestrating en straatmeubilair		81.485	266.847	209.024	57.823	0	348.332	290.509	57.823		
Groen investering Vogelbuurt (bl)	IBP	468.216	54.543	51.100	3.443	0	522.759	519.316	3.443	Vervanging	25
Groen investering Schildersbuurt	IBP	57.320	32.571	29.773	2.798	0	89.891	87.093	2.798	Vervanging	25
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Groenvoorziening		525.536	87.114	80.873	6.241	0	612.650	606.409	6.241		
Vervangen speeltoestellen Vogelbuurt (br)	IBP	164.289	15.282	15.328	-46	0	179.571	179.617	-46	Vervanging	10
Vervangen speeltoestellen	IBP	10.791	60.590	60.847	-257	0	71.381	71.638	-257	Vervanging	10

Schildersbuurt (bl)											
Vervangen speeltoestellen 2023	IBP	819.575	76.557	76.835	-278	0	896.132	896.410	-278	Vervanging	10
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Spelen		994.655	152.429	153.010	-581	0	1.147.084	1.147.665	-581		
Vervangen OVL Bergweg-zuid	IBP	8.509	114.053	139.381	-25.328	0	122.562	147.890	-25.328	Vervanging	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Openbare Verlichting		8.509	114.053	139.381	-25.328	0	122.562	147.890	-25.328		
Opwaarderen Station Rodenrijs		1.913.552	138.000	64.137	73.863	0	2.051.552	1.977.689	73.863	Nieuw	20
Reconstructie Schildersbuurt (bl)	IBP	1.217.937	11.250	8.346	2.904	0	1.229.187	1.226.283	2.904	Vervanging	30
Reconstructie Bergweg-zuid (bg)	IBP	128.805	674.585	686.346	-11.761	0	803.390	815.151	-11.761	Vervanging	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen		3.260.294	823.835	758.829	65.006	0	4.084.129	4.019.123	65.006		
Vervangen oeverbescherming 2023/2024	IBP	417.757	522.469	574.260	-51.791	0	940.226	992.017	-51.791	Vervanging	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Waterkeringen		417.757	522.469	574.260	-51.791	0	940.226	992.017	-51.791		
Verzamelcontainers 2023	IBP	200.384	13.466	24.146	-10.680	0	213.850	224.530	-10.680	Nieuw	10
Beleidsveld 5.2 Afval		200.384	13.466	24.146	-10.680	0	213.850	224.530	-10.680		
Vervangen persleidingen 2023	GRP	220.573	18.362	31.863	-13.501	0	238.935	252.436	-13.501	Vervanging	60
Aanleggen streng KO van Dijkssingel	GRP	0	83.375	19.369	64.006	0	83.375	19.369	64.006	Nieuw	60
Beleidsveld 5.2 Riolering		220.573	101.737	51.232	50.505	0	322.310	271.805	50.505		
Renovatie hoofd- en gebiedsrioolgemaal 2023	GRP	208.985	0	22.028	-22.028	0	208.985	231.013	-22.028	Vervanging	15
Vervangen pompen en datatransm drukriolering 2023	GRP	304.666	-11.241	-8.556	-2.685	0	293.425	296.110	-2.685	Vervanging	15
Beleidsveld 5.2 Rioolgemalen		513.651	-11.241	13.472	-24.713	0	502.410	527.123	-24.713		
Huis van de Samenleving (Bouwkundig)		48.650	114.744	124.159	-9.415	0	163.394	172.809	-9.415	Nieuw	25
Beleidsveld 5.3 Vastgoed		48.650	114.744	124.159	-9.415	0	163.394	172.809	-9.415		
Totaal programma 5		6.271.494	2.185.453	2.128.386	57.067	0	8.456.947	8.399.880	57.067	Categorie	
Jaarlijks aanschaf persoonlijke hardware (laptops/ telefoon ed.) 2024		0	125.000	92.515	32.485	0	125.000	92.515	32.485	Vervanging	4
Vervanging Firewall		0	150.000	124.126	25.874	0	150.000	124.126	25.874	Vervanging	10
Realisatie mobiel servicepunt		0	175.000	183.812	-8.812	0	175.000	183.812	-8.812	Nieuw	8
Beleidsveld 10.1 Overhead		0	450.000	400.453	49.547	0	450.000	400.453	49.547		
Totaal programma 10		0	450.000	400.453	49.547	0	450.000	400.453	49.547		

Totaal afgesloten kredieten	6.806.031	2.635.453	2.594.070	41.383	0	9.441.484	9.400.101	41.383	
-----------------------------	-----------	-----------	-----------	--------	---	-----------	-----------	--------	--

Doorlopende investeringskredieten	Oorsprong	Saldo 1-1-2024	Begr 2024	Realisatie 2024	Restant 2024	Begroot komende jaren	Totaal krediet	Totaal gerealiseerd	Totaal restant krediet	Categorie	Afsch. r. In jaren
Weidevogels (korfbal kunstgras)-Totaal renovatie	Accommodatieplan	9.533	424.811	312.372	112.439	0	434.344	321.905	112.439	Vervanging	16
HBR veld 6 (zandveld) (br)	Accommodatieplan	0	82.900	11.911	70.989	630.914	713.814	11.911	701.903	Nieuw	12
Sportboxen	Amendement	15.195	27.595	505	27.090	0	42.790	15.700	27.090	Nieuw	10
CVV Veld 6		0	0	0	0	110.512	110.512	0	110.512	Vervanging	14
Jeu de Boules		0	0	0	0	70.875	70.875	0	70.875	Vervanging	12
Triomfbaan 1 t/m 9		0	20.625	0	20.625	535.612	556.237	0	556.237	Vervanging	12
Beleidsveld 3.1 Sport		24.728	555.931	324.788	231.143	1.347.913	1.928.572	349.516	1.579.056		
Cultuurhuis Blok B - Bouw		1.688.586	3.256.329	3.450.709	-194.380	5.427.214	10.372.129	5.139.295	5.232.834	Nieuw	50
Cultuurhuis Blok B - Installaties		1.916	1.452.524	20.477	1.432.047	2.420.873	3.875.313	22.393	3.852.920	Nieuw	10
Cultuurhuis Blok B - Inventaris vast		0	0	0	0	1.514.000	1.514.000	0	1.514.000	Nieuw	20
Cultuurhuis Blok B - Inventaris los		0	0	0	0	850.000	850.000	0	850.000	Nieuw	10
Cultuurhuis Blok B - Duurzaamheid		0	0	0	0	150.000	150.000	0	150.000	Nieuw	15
Beleidsveld 3.2 Cultuur		1.690.502	4.708.853	3.471.186	1.237.667	10.362.087	16.761.442	5.161.688	11.599.754		
Vervangende nieuwbouw basisscholen PWA en Kwakel	IHP	7.738.796	1.000	13.202	-12.202	225.477	7.965.273	7.751.998	213.275	Vervanging	40
Duurzaamheidsmaatregelen Het Baken	IHP	1.083.817	0	0	0	0	1.083.817	1.083.817	0	Vervanging	15
Duurzaamheidsmtrgl Gouden Griffel, AMG Schmidtln	IHP	190.786	0	11.344	-11.344	59.106	249.892	202.130	47.762	Vervanging	15
Duurzaamheidsmtrgl Prinses Maxima, loc.AMG Schmidt	IHP	14.477	0	0	0	0	14.477	14.477	0	Vervanging	15
Wiekslag vervangende nieuwbouw	IHP	353.794	558.576	410.307	148.269	6.255.619	7.167.989	764.101	6.403.888	Vervanging	40
Wiekslag ENG	IHP	8.213	0	0	0	210.158	218.371	8.213	210.158	Vervanging	40
Oosthoek vervangende nieuwbouw	IHP	434.679	363	363	0	4.651.259	5.086.301	435.042	4.651.259	Vervanging	40
Oosthoek ENG	IHP	7.187	0	0	0	165.213	172.400	7.187	165.213	Vervanging	20
Wilderszijde 1 Nieuwbouw	IHP	137.814	306.709	19.961	286.748	3.371.159	3.815.682	157.775	3.657.907	Nieuw	40
Wilderszijde 1 ENG	IHP	3.422	0	0	0	206.907	210.329	3.422	206.907	Nieuw	40
Wilderszijde 2 Nieuwbouw	IHP	11.200	0	0	0	3.804.481	3.815.681	11.200	3.804.481	Nieuw	40
Wilderszijde 2 ENG	IHP	1.198	0	0	0	206.907	208.105	1.198	206.907	Nieuw	20
Wilderszijde 3 Nieuwbouw	IHP	13.707	0	0	0	4.029.802	4.043.509	13.707	4.029.802	Nieuw	40
Wilderszijde 3 ENG	IHP	0	0	0	0	206.907	206.907	0	206.907	Vervanging	20
Pr.Joh.Friso, loc.	IHP	125.589	120.169	118.795	1.374	2.594.590	2.840.348	244.384	2.595.964	Vervang	40

Orionstraat verv. nieuwbouw										ing	
Pr.Joh.Friso, loc. Orionstraat verv. nieuwbouw ENG	IHP	3.345	0	0	0	155.824	159.169	3.345	155.824	Vervang ing	20
Parel vervangende nieuwbouw	IHP	127.815	0	0	0	3.408.282	3.536.097	127.815	3.408.282	Vervang ing	40
Parel ENG	IHP	0	0	0	0	91.189	91.189	0	91.189	Vervang ing	20
Klimophoeve vervangende nieuwbouw	IHP	314.880	0	0	0	4.134.016	4.448.896	314.880	4.134.016	Vervang ing	40
Wilgenhoek verduurzaamheidsmaat regelen	IHP	0	0	0	0	24.122	24.122	0	24.122	Vervang ing	15
Dorpsstraat (Klimophoeve), tijdelijke huisvesting	IHP	130.601	0	0	0	172.003	302.604	130.601	172.003	Nieuw	4
Rest scholen ter verdeling, tijdelijke huisvesting	IHP	129.116	0	83.208	-83.208	324.929	454.045	212.324	241.721	Nieuw	3
Klimophoeve ENG (bw)	IHP	0	0	0	0	143.000	143.000	0	143.000	Vervang ing	20
Groenehoek loc. Stampioenr. (bh)verduurz. maatr.	IHP	339	0	0	0	0	339	339	0	Vervang ing	15
De Ackers loc. Stampioenr (br) verduurzmh.maatr.	IHP	298	0	0	0	0	298	298	0	Vervang ing	15
De Vuurvogel (bg) verduurzaamheidsmaat regelen	IHP	0	0	0	0	174.940	174.940	0	174.940	Vervang ing	15
De Acker, loc. Groeneweg (bg) verduurzmh.maatr.	IHP	0	0	0	0	423.880	423.880	0	423.880	Vervang ing	25
Pr.Maxima,loc.Gouden Uillaan verv.nieuwbouw	IHP	271.364	14.910	14.973	-63	2.889.340	3.175.614	286.337	2.889.277	Vervang ing	40
Gouden Griffel, Theo dOrsingel uitbr. bouw	IHP	0	0	0	0	780.248	780.248	0	780.248	Vervang ing	40
Semi permanente huisvesting IKC Cadans (BR2300110)	IHP	0	3.309.43 3	3.121.52 9	187.904	170.273	3.479.706	3.121.529	358.177	Nieuw	4
Kinderopvangdeel IKC Bleiswijk	IHP	0	1.836.00 0	0	1.836.00 0	0	1.836.000	0	1.836.000	Nieuw	40
Stelpost	IHP	0	0	0	0	0	0	0	0		
Beleidsveld 3.3 Onderwijs en kinderopvang		11.102. 437	6.147.1 60	3.793.6 82	2.353.4 78	38.879.6 31	56.129.2 28	14.896.1 19	41.233.1 09		
Totaal programma 3		12.817. 667	11.411. 944	7.589.6 56	3.822.2 88	50.589.6 31	74.819.2 42	20.407.3 23	54.411.9 19	Categor ie	
Bouw- en woonrijp maken noordpolder t.b.v. tijdelijke flexwoningen	BR2400061	0	3.900.00 0	0	3.900.00 0	0	3.900.000	0	3.900.000	Nieuw	15
Beleidsveld 4.1 Samenleving		0	3.900.0 00	0	3.900.0 00	0	3.900.00 0	0	3.900.00 0		
Totaal programma 4		0	3.900.0 00	0	3.900.0 00	0	3.900.00 0	0	3.900.00 0	Categor ie	
Vervangen BBS 2024	IBP	0	13.000	3.008	9.992	319.975	332.975	3.008	329.967	Vervang ing	10
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Bebording, bestrating en		0	13.000	3.008	9.992	319.975	332.975	3.008	329.967		

straatmeubilair											
Groen invest. Weidebloembuurt/plein Oudelandse	IBP	22.686	46.727	81	46.646	339.664	409.077	22.767	386.310	Vervanging	25
Reconstructie Julianalaan hoeksekade groen	IBP	0	0	14.908	-14.908	100.341	100.341	14.908	85.433	Vervanging	25
Reconstructie milleniumplein bh groen	IBP	0	29.900	0	29.900	81.004	110.904	0	110.904	Vervanging	25
Reconstructie sterrenbuurt groen	IBP	0	73.500	0	73.500	194.450	267.950	0	267.950	Vervanging	25
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Groenvoorziening		22.686	150.127	14.989	135.138	715.459	888.272	37.675	850.597		
Reconstructie Milleniumplein-Spelen	IBP	0	18.700	8.469	10.231	170.700	189.400	8.469	180.931	Vervanging	10
Vervangen speeltoestellen 2024	IBP	0	830.182	549.977	280.205	0	830.182	549.977	280.205	Vervanging	10
Reconstructie sterrenbuurt br spelen def	IBP	0	21.550	0	21.550	146.020	167.570	0	167.570	Vervanging	10
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Spelen		0	870.432	558.446	311.986	316.720	1.187.152	558.446	628.706		
Vervangen brug Europasingel BH		0	72.850	56.021	16.829	646.040	718.890	56.021	662.869	Vervanging	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Kunstwerken		0	72.850	56.021	16.829	646.040	718.890	56.021	662.869		
Vervangen oeverbescherming 2024/2025	IBP	0	186.350	0	186.350		487.400	0	487.400	Vervanging	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Waterkering		0	186.350	0	186.350	0	487.400	0	487.400		
Vervangen OVL Oosteindseweg	IBP	28.100	750	2.508	-1.758	288.235	317.085	30.608	286.477	Vervanging	20
Vervangen OVL installatie Bloemenbuurt (br)	IBP	4.193	219.302	216.213	3.089	63.713	287.208	220.406	66.802	Vervanging	20
Renovatie OVL installaties 2022	IBP	494.909	9.975	330.137	-320.162	674.067	1.178.951	825.046	353.905	Vervanging	20
Vervangen OVL Julianalaan/Hoeksekade	IBP	2.667	0	42.933	-42.933	155.469	158.136	45.600	112.536	Vervanging	20
Reconstructie Sterrenbuurt (Berkel) - OVL	IBP	17.491	2.100	14.323	-12.223	544.028	563.619	31.814	531.805	Vervanging	20
Reconstructie Dorp Zuid - OVL	IBP	0	30.525	0	30.525	503.850	534.375	0	534.375	Vervanging	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Openbare Verlichting		547.360	262.652	606.114	-343.462	2.229.362	3.039.374	1.153.474	1.885.900		
Betere brug voor Berkel Centrum	Amendement		20.525	0	20.525	17.475	38.000	0	38.000	Vervanging	20
Reconstructie Bloemenbuurt (br)	IBP	2.261.963	1.806.665	1.882.295	-75.630	465.129	4.533.757	4.144.258	389.499	Vervanging	30
Fietspad Gerberasingel	IBP	24.423	7.500	7.386	114	174.528	206.451	31.809	174.642	Vervanging	30
Aanleg Calamiteitenweg Klappolder		386.236	4.462.498	9.276	4.453.222	0	4.848.734	395.512	4.453.222	Nieuw	20

Fietsvoorzieningen ZoRo Baan	IBP	79		396	-396	235.775	235.854	475	235.379	Nieuw	30
Metropolitane fietsroute Delft-R'dam Alexander		29.915	85.909	116.862	-30.953	1.353.258	1.469.082	146.777	1.322.305	Nieuw	30
De Kruin Bergschenhoek	IBP	1.901.730	387.109	7.318	379.791	0	2.288.839	1.909.048	379.791	Vervanging	20
Reconstructie Julianalaan (dl Beethovenln-N209)	IBP	169.016	130.000	122.668	7.332	638.047	937.063	291.684	645.379	Vervanging	30
Reconstructie Oosteindseweg (bg)	IBP	105.334	7.500	3.717	3.783	974.012	1.086.846	109.051	977.795	Vervanging	20
Reconstructie rondom Berkel Centrum West	IBP	586.664	193.151	491.659	-298.508	1.406.583	2.186.398	1.078.323	1.108.075	Vervanging	30
Reconstructie Hoeksekade (bg)	IBP	0	0	0	0	1.260.852	1.260.852	0	1.260.852	Vervanging	20
Berkel Centrum Oost (br)	IBP	553.645	4.927.504	594.328	4.333.176	8.032	5.489.181	1.147.973	4.341.208	Vervanging	20
Reconstructie Sterrenbuurt (br)	IBP	276.283	70.500	116.174	-45.674	4.356.221	4.703.004	392.457	4.310.547	Vervanging	20
Reconstructie Weidebloemwijk (br)	IBP	11.091	45.000	36.478	8.522	1.194.044	1.250.135	47.569	1.202.566	Vervanging	15
Reconstructie Dorp Zuid	IBP	27.122	27.375	22.067	5.308	3.147.361	3.201.858	49.189	3.152.669	Vervanging	20
Klapwijseweg B'dorpseweg-Vervangen wegverharding	IBP	43.694	22.250	106.457	-84.207	2.017.400	2.083.344	150.151	1.933.193	Vervanging	20
Metropolitane fietsroute Zoetermeer-Rotterdam		0	155.000	153.641	1.359	1.893.538	2.048.538	153.641	1.894.897	Nieuw	30
Wijkaanp. bomen en struikenbuurt(br)-verv. wegverh	IBP	0	12.375	76.691	-64.316	3.872.800	3.885.175	76.691	3.808.484	Vervanging	20
Investerings 2024-Wege	IBP	0	0	-48.997	48.997	727.368	727.368	-48.997	776.365	Vervanging	20
Dia fietspad metrostation Rodenrijs (wilderzijde)		0	144.207	15.154	129.053	0	144.207	15.154	129.053	Nieuw	20
Sociale veiligheid fietspad De Zijde en tunnel		0	163.659	0	163.659	0	163.659	0	163.659	Nieuw	20
Oostwest fietspad op viaduct HSL (Wilderszijde)		0	42.000	0	42.000	0	42.000	0	42.000	Nieuw	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen		6.377.195	12.710.727	3.713.570	8.997.157	23.742.423	42.830.345	10.090.765	32.739.580		
Afvalbrengstation (muv grondwaarde)		742.599	785.187	598.061	187.126	5.344.438	6.872.224	1.340.660	5.531.564	Nieuw	25
Toegangscontrolesystemen 2024		0	0	55.697	-55.697	196.726	196.726	55.697	141.029	Nieuw	10
Verzamelcontainers 2024		0	252.975	414.633	-161.658	0	252.975	414.633	-161.658	Nieuw	10
Beleidsveld 5.2 Afval		742.599	1.038.162	1.068.391	-30.229	5.541.164	7.321.925	1.810.990	5.510.935		
Verv. en rioolrenovaties Bloemenbuurt (br)	GRP	3.562.506	945.000	1.177.048	-232.048	114.957	4.622.463	4.739.554	-117.091	Vervanging	60
Verbeteringsmtregelen riool Hoeksekade-Julianalaan	GRP	189.434	1.520.000	179.938	1.340.062	1.978.213	3.687.647	369.372	3.318.275	Vervanging	40
Vervangen en	GRP	194.590	236.782	74.084	162.698	490.624	921.996	268.674	653.322	Vervang	60

rioolrenovatie Weidebloembuurt (br)										ing	
Verv/aanpassing vrijvalriool Westersingel (centrum)	GRP	104.810	191.250	413.958	-222.708	1.079.299	1.375.359	518.768	856.591	Vervang ing	60
Vervangen en renovaties riool Rottekade	GRP	462.151	2.884.950	3.078.855	-193.905	882.440	4.229.541	3.541.006	688.535	Vervang ing	60
Vervangen en renovatie riool Sterrenbuurt (br)	GRP	1.390.757	53.000	281.774	-228.774	1.410.000	2.853.757	1.672.531	1.181.226	Vervang ing	60
Vervangen en rioolrenovaties Dorp Zuid	GRP	5.640	40.000	12.465	27.535	6.155.574	6.201.214	18.105	6.183.109	Vervang ing	60
Vervangen en vrijval riool 2024	GRP	0	550.000	259.570	290.430	1.500.000	2.050.000	259.570	1.790.430	Vervang ing	60
Vervangen persleidingen 2024	GRP	0	38.000	5.523	32.477	208.000	246.000	5.523	240.477	Vervang ing	60
Vervangen persleidingen Vosmaerstraat/ Penninghlaa	GRP	0	35.000	18.593	16.407	248.825	283.825	18.593	265.232	Vervang ing	60
Relinen 2024	GRP	0	220.000	32.540	187.460	1.675.000	1.895.000	32.540	1.862.460	Vervang ing	60
Wijkaanpak bomen- en Struikenbuurt (br)-Riool (k)	GRP	0	99.000	73.144	25.856	5.020.000	5.119.000	73.144	5.045.856	Vervang ing	60
Beleidsveld 5.2 Riolering		5.909.888	6.812.982	5.607.492	1.205.490	20.762.932	33.485.802	11.517.380	21.968.422		
Renovatie hoofd- en gebiedsrioolgemaal 2024	GRP	0	280.000	156.662	123.338	60.000	340.000	156.662	183.338	Vervang ing	15
Vervangen pompen en datatransm drukriolering 2024	GRP	0	357.825	177.797	180.028	0	357.825	177.797	180.028	Vervang ing	15
Beleidsveld 5.2 Rioolgemalen		0	637.825	334.459	303.366	60.000	697.825	334.459	363.366		
Huis van de Samenleving (Inrichting)		2.568	482.570	324.407	158.163	0	485.138	326.975	158.163	Nieuw	10
Zonnepanelen zwembad de Windas	BR2100038	0	1.221.253	10.363	1.210.890	0	1.221.253	10.363	1.210.890	Nieuw	20
Gasloos maken Anjerdreef		0	0	0	0	270.201	270.201	0	270.201	Nieuw	20
Sporthal Wilderszijde		0	160.604	42.608	117.996	4.059.641	4.220.245	42.608	4.177.637	Nieuw	50
Herontwikkeling De Snip		121.617	78.384	-1.893	80.277	0	200.001	119.724	80.277	Vervang ing	25
Gasloos maken Stampioenndreef		0	0	0	0	210.000	210.000	0	210.000	Nieuw	20
Beleidsveld 5.3 Vastgoed		124.185	1.942.811	375.485	1.567.326	4.539.842	6.606.838	499.670	6.107.168		
Totaal programma 5		13.723.913	24.697.918	12.337.975	12.359.943	58.873.917	97.596.798	26.061.888	71.534.910	Categorie	
Realisatie solar carport gemeentehuis		0	273.928	0	273.928	273.928	547.856	0	547.856	Nieuw	25
Investeringen solarcarport P+R Westpolder-Bolwerk		0	19.232	721	18.511	324.232	343.464	721	342.743	Nieuw	25
Beleidsveld 6.2 Mobiliteit		0	293.160	721	292.439	598.160	891.320	721	890.599		
Totaal programma 6		0	293.160	721	292.439	598.160	891.320	721	890.599		
Bosland infrastructuur(K)		33.577	54.278	38.575	15.703	919.087	1.006.942	72.152	934.790	Nieuw	20
IVA VBK woningbouwloc Langevaart Bleiswijk(K)		989.103	115.650	196.782	-81.132	58.794	1.163.547	1.185.885	-22.338	Nieuw	4

IVA VBK woningbouwloc Merenweg Bleiswijk(K)	1.050.169	110.000	-4.986	114.986	505.000	1.665.169	1.045.183	619.986	Nieuw	4
Woonwagens (bg)	230.805	130.002	118.467	11.535	2.826.477	3.187.284	349.272	2.838.012	Nieuw	40
IVA VBK de Wildert	149.752	12.000	38.218	-26.218	0	161.752	187.970	-26.218	Vervanging	4
Beleidsveld 7.1 Gebiedsontwikkeling	2.453.406	421.930	387.056	34.874	4.309.358	7.184.694	2.840.462	4.344.232		
Totaal programma 7	2.453.406	421.930	387.056	34.874	4.309.358	7.184.694	2.840.462	4.344.232	Categorie	
Investerings gladheid	0	18.726	3.722	15.004	175.000	193.726	3.722	190.004	Vervanging	10
Investerings voertuigen	0	88.311	0	88.311	980.000	1.068.311	0	1.068.311	Vervanging	8
Beleidsveld 9.1 Afdelingskostenplaatsen	0	107.037	3.722	103.315	1.155.000	1.262.037	3.722	1.258.315		
Totaal programma 9	0	107.037	3.722	103.315	1.155.000	1.262.037	3.722	1.258.315	Categorie	
Vervanging incl uitbreiding SBC servers 2024	486	100.000	96.641	3.359	200.000	300.486	97.126	203.359	Vervanging	4
Vervanging Headsets	0	20.000	16.453	3.547	30.000	50.000	16.453	33.547	Vervanging	4
beleidsveld 10.1 Overhead	486	120.000	113.094	6.906	230.000	350.486	113.580	236.906		
Totaal programma 10	486	120.000	113.094	6.906	230.000	350.486	113.580	236.906		
Totaal doorlopende kredieten	28.995.472	40.951.989	20.432.224	20.519.765	115.756.066	186.004.577	49.427.696	136.576.881	Categorie	

Bijlagen jaarrekening

Single Information Single Audit (SiSa)

Bijlagen jaarrekening

Het reguliere inhuurcontract binnen de gemeente is gedurende 2024 onrechtmatig geworden door overschrijding van de totale contractwaarde. Het nieuwe contract (Europese aanbesteding) gaat in per 1 maart 2025 waardoor de verantwoorde inhuurkosten over boekjaar 2024 grotendeels onrechtmatig zijn. Een deel van de inhuurmedewerkers worden ingezet op projecten/ werkzaamheden waarover de gemeente verantwoording afgelegd aan de hand van de Sisa-bijlage. Bij een aantal Sisa regelingen staat inhuur als indicator genoemd. Het bedrag wat in de Sisa bijlage is opgenomen in de kolom fout zijn de kosten die wij hebben gemaakt op inhuur over 2024. Deze kosten zijn niet fout maar opgenomen in de kolom fout omdat deze kosten tot stand zijn gekomen op basis van een onderliggend contract welke onrechtmatig is. De voorwaarden zoals beschreven in de Sisa regelingen zijn door de gemeente nagekomen.

Single Information Single Audit (SiSa)

Single information, Single audit (SiSa) betekent eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole, die voor alle belanghebbenden bruikbaar is. SiSa is de manier waarop medeoverheden (provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) aan het Rijk of in enkele gevallen aan de provincie of aan gemeenten verantwoorden of en hoe ze de specifieke uitkeringen of het provinciaal middel hebben besteed.

ocw

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle D2	Aard controle n.v.t.	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: B2/01	Indicator: B2/02	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Indicator: B2/04	
			Indicator: B2/03	Indicator: B2/05				
			39	91	Nee	Nee	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke				

[illegible]

				B2/21	B2/22	B2/23		
							€2.221.052	
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
			€ 2.407	Nee				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 71.000	€ 1.682	1	190	0	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	Aard controle R Indicator: D8/06
			€ 466.882	€ 7.801	€ 30.939	-€ 10.911	€ 58.529	€ 63.602
			Hieronder per regel één gemeente(code)	Aan andere gemeenten (in jaar T)	Hieronder per regel één gemeente(co	Van andere gemeenten (in jaar T)		

			selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	de) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	
				Bedrag		Bedrag	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	
			<i>Indicator: D8/07</i>	<i>Indicator: D8/08</i>	<i>Indicator: D8/09</i>	<i>Indicator: D8/10</i>	
		1					
		2					
		100					
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>		
			<i>Indicator: D14/01</i>	<i>Indicator: D14/02</i>	<i>Indicator: D14/03</i>		
			€ 224.082	€ 0	€ 66.240		
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: D14/04</i>	<i>Indicator: D14/05</i>	<i>Indicator: D14/06</i>	<i>Indicator: D14/07</i>	
			€ 0	€ 772.356	€ 482.033	Nee	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten	

				t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	ngsinformatie voor die gemeente invullen	t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	
				<i>Indicator: D14/08</i>	<i>Indicator: D14/09</i>	<i>Indicator: D14/10</i>	<i>Indicator: D14/11</i>	
			1					
			2					
			10					
OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikingsnummer/referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
				<i>Indicator: D23/01</i>	<i>Indicator: D23/02</i>	<i>Indicator: D23/03</i>	<i>Indicator: D23/04</i>	<i>Indicator: D23/05</i>
			1	SB40199	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 35.000	€ 185.000	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening
			2					
			100					
				Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				<i>Aard controle n.v.t.</i>				
				<i>Indicator: D23/07</i>				
			1	Nee				
			2					
			100					
IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaa						
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)						

			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06
			1 BSV/23/00153	€ 3.291.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 BSV/22/0344	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 BSV/22/00354	€ 4.740	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 BSV/22/00230	€ 11.776	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5					
			6					
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
			1 BSV/23/00153	€ 4.121.182	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2 BSV/22/0344	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			3 BSV/22/00354	€ 4.740	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			4 BSV/22/00230	€ 11.776	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
IenW	E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)
		Gemeenten en GR'en	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/01	Aard controle R Indicator: E21/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/03	Aard controle R Indicator: E21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/06
			1 IENW/BSK-2022/297225	€ 9.122	€ 41.322	€ 59.090	€ 59.090	Nee
			2					
			Kopie beschikingsnummer	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan?			

					(a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E21/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/09			
		1	IENW/BSK-2022/297225	Nee	Subsidie vervalt per 31-12-2024			
		2						
IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
		1	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2022/282900	€ 22.834	€ 22.834	€ 45.668	€ 45.668
		2	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023/259836	€ 0	€ 74.780	€ 0	€ 0
		15						
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
		1	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2022/282900	Nee			
		2	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023/259836	Nee			
		15						
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator:	Aard controle n.v.t. Indicator:	Aard controle n.v.t. Indicator:		

			E44B/11	E44B/12	E44B/13
	1	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2022/282900	Ontsteden verhard oppervlak - Aanbrengen van waterbergen de verharding op parkeerplaat sen Berkel centrum (grasbetontegels i.c.m. waterbergen de fundering t.b.v. infiltratie hemelwater)	ja
	2	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2022/282900	Ontsteden verhard oppervlak - Aanbrengen van waterbergen de verharding op parkeerplaat sen (grasbetontegels i.c.m. waterbergen de fundering t.b.v. infiltratie hemelwater)	Nee
	3	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2022/282900	Hergebruik regenwater - Aanleg van het HWA (gescheiden stelsel) en ontsteden verhard oppervlak - aanbrengen waterbergen de verharding op parkeerplaat sen.	Nee
	4	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023/259836	Realiseren waterberging onder hellingbaan van het bordes van het afvalbrengstation icm met hergebruik grijs water	Nee
	5	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023/259836	Ontsteden verhard oppervlak - Aanbrengen van waterbergen	Nee

					de verharding op parkeerplaatsen (grasbetongels i.c.m. waterbergen de fundering t.b.v. infiltratie hemelwater)			
		6	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023/259836	Verwijderen verhard oppervlak/Veergroening. Op de Edisonlaan verwijderen we verharding. Dit doen we door de omvorming van 2 vrijliggende fietspaden naar 1 vrijliggend fietspad in 2 richtingen. De vrijkomende ruimte wordt groen ingericht.	Ja		
		7	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023/259836	Hergebruik regenwater - Aanleg van het HWA (gescheiden stelsel) en ontstenen verhard oppervlak - aanbrengen waterbergen de verharding op parkeerplaatsen.	Nee		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	Aard controle	Aard	Aard controle	Aard controle R	Aard

			Indicator: G2/01	Indicator: G2/02	controle R Indicator: G2/03	Indicator: G2/04	Indicator: G2/05	controle R Indicator: G2/06
			€ 10.537.572	€ 96.220	€ 496.435	€ 476	€ 24.949	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werken inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 41.855	€ 27.498	€ 0	€ 617.650	€ 3.251	€ 6.937
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _gemeentedeel 2024 Besluit bijstandverlening	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)

		zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R <i>Indicator: G3/01</i>	Aard controle R <i>Indicator: G3/02</i>	Aard controle R <i>Indicator: G3/03</i>	Aard controle R <i>Indicator: G3/04</i>	Aard controle R <i>Indicator: G3/05</i>	Aard controle R <i>Indicator: G3/06</i>
			€ 14.125	€ 5.542	€ 3.219	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 - levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 - kapitaalverstrkking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 - levensonderhoud en kapitaalverstrkkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 - kapitaalverstrkking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrkkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden n schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrkkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrkkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente Aard controle R <i>Indicator: G3/07</i>	Gemeente Aard controle R <i>Indicator: G3/08</i>	Gemeente Aard controle R <i>Indicator: G3/09</i>	Gemeente Aard controle R <i>Indicator: G3/10</i>	Gemeente n.v.t. <i>Indicator: G3/11</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedel 2024 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrkking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrkking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrkking (overig)
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente

		van de Wgr	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		-€ 912	€ 0	€ 14.406	€ 76.732	€ 2.866	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		-€ 647	€ 0	€ 9.853	€ 28.375	€ 1.740	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		-€ 680	€ 0	€ 10.341	€ 29.406	€ 1.615	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		-€ 141	€ 0	€ 2.144	€ 0	€ 0	
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		-€ 30	€ 0	€ 450	€ 0	€ 0	
6	Totaal		-€ 2.410	€ 0	€ 37.194	€ 134.513	€ 6.221	
	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalversterking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/09	Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10				
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja				
6	Totaal	0	0	N.v.t.				
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalversterking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalversterking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalversterking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)			
	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15			
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)							
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)							
3	Tozo 3 (1 oktober							

			2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Aard controle n.v.t.	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/16	Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/17	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/18	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond	Gemeente	Gemeente	Gemeente			

		van de Wgr	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G10/03</i>			
			€ 534.991	€ 0	Ja			
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/01</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G12/03</i>			
			€ 6.937	€ 0	Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2024 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/01</i>	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/02</i>	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/03</i>	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/04</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G13/05</i>	
			€ 94.990	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				

			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 608.574	€ 412.960				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
		1	Sportfondsen	€ 412.960	€ 125.281	€ 146.369	€ 141.310	
		2						
		100						
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 35.071	€ 13.799	€ 33.002	Ja	N.v.t.
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 250.116	€ 122.853	€ 246.033	Ja	N.v.t.
		3	Terugdringen Gezondheidszorg tanden	€ 53.956	€ 64.747	€ 84.869	Ja	N.v.t.
		4	Kansrijke Start	€ 43.165	€ 28.107	€ 35.707	Ja	N.v.t.
		5	Mentale Gezondheid	€ 13.489	€ 17.062	€ 32.187	Ja	N.v.t.
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 47.211	€ 51.465	€ 67.800	Ja	N.v.t.
		7	Valpreventie	€ 128.144	€ 154.994	€ 164.016	Ja	N.v.t.
		8	Leefomgeving	€ 26.978	€ 31.515	€ 48.677	Ja	N.v.t.
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 6.745	€ 6.744	€ 13.218	Ja	N.v.t.
		10	Versterken sociale basis	€ 97.120	€ 21.091	€ 48.891	Ja	N.v.t.
		11	Mantelzorg	€ 26.979	€ 9.065	€ 36.065	Ja	N.v.t.
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 26.978	€ 33.500	€ 47.365	Ja	N.v.t.
		13	Welzijn op recept	€ 25.629	€ 29.666	€ 29.666	Ja	N.v.t.

			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 6.745	€ 7.025	€ 13.770	Ja	N.v.t.
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 19.694	€ 25.318	€ 35.164	Ja	N.v.t.
				Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07					
				Nee					
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)		Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02				
			1	060503 Gemeente Delft	€ 187.527				
			2						
VWS	H39	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2024		Projectnummer	Experiment gerealiseerd (jaar T)? (Ja/Nee)	Heeft u meegewerkt aan de verplichte monitoring van de resultaten door middel van een door de Minister vastgesteld format? (Ja/Nee/Nvt)	Toelichting (Verplicht indien bij H39/02 of H39/03 "Nee" is ingevuld)		
				Aard controle n.v.t. Indicator: H39/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H39/02	Aard controle D1 Indicator: H39/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H39/04		
			1	1045577	Ja	N.v.t.			
			2	1044628					
			3						
			4						
			5						
				Kopie Projectnummer	Besteding (jaar T) - zelfstandige uitvoering	Eigen bijdrage en bijdragen derden (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) - Inclusief uitvoering door medeoverheden vanaf SiSa 2025		

			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H39/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H39/06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H39/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H39/08</i>		
			1 1045577	€ 21.198	€ 7.066	€ 28.264		
			2 1044628					
			3					
			4					
			5					
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H39/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H39/10</i>				
			Ja	Ja				
VRO	J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteit en uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J32/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J32/03</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: J32/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J32/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J32/06</i>
			1 SUVIS21-2-02341015	€ 136.932	€ 556.932	Ja	Is gestart	Ja
			2					
			100					
			Kopie Beschikkingnummer/Naam	Zijn de begrotingspost en waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J32/07</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: J32/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J32/09</i>			
			1 SUVIS21-2-02341015	Ja	nvt			
			2					
			100					
VRO	J41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen

		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/01	Aard controle R Indicator: J41B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/03	Aard controle R Indicator: J41B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/06
			1 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 7.045	€ 67.275	€ 6.727	1 Project: wilderzijde	1 Project: wilderzijde
			2					
			3					
			4					
			5					
			Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantw oording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/09			
			1 030008 Provincie Zuid-Holland	aantal woningen is feitelijk 0. Het gaat om kwaliteitsimpuls Wilderszijde (in Wilderszijde komen 2.700 woningen)	Nee			
			2					
			3					
			4					
			5					
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik /de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.

			Indicator: J55/01	Indicator: J55/02	Indicator: J55/03	Indicator: J55/04	Indicator: J55/05	Indicator: J55/06
			894	€ 468.215	€ 493.219	286	€ 97.831	€ 113.396
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning -bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: J55/07	Indicator: J55/08	Indicator: J55/09			
			206	€ 63.991	€ 141.621			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik /energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: J55/10	Indicator: J55/11	Indicator: J55/12	Indicator: J55/13	Indicator: J55/14	Indicator: J55/15
			1.030	824	2	972	11.742	0
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a

			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01	Aard controle R Indicator: J94/02	Aard controle D1 Indicator: J94/03	Aard controle D1 Indicator: J94/04	Aard controle R Indicator: J94/05	Aard controle R Indicator: J94/06
		1	LAI23-03438394	€ 48.736	70	14	€ 0	€ 15.431
		2	LAI24-03760547	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
		100						
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09			
		1	€ 0	€ 33.305	Nee			
		2	€ 0	€ 0	Nee			
		100						
VRO	J107	Meerjarige stimuleringsregeling flex- en transformatiewoning en 2023	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatief aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	Cumulatief aantal gerealiseerde woonruimten voor statushouders en/of Oekraïense ontheemden (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J107/01	Aard controle R Indicator: J107/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J107/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J107/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J107/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J107/06
		1	2023-03653329	€ 0	€ 0	0	0	Nee
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						
		11						
		12						

			13						
			14						
			15						
			16						
			17						
			18						
			19						
			20						
VRO	J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Sisa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: J210B/01	Indicator: J210B/02	Indicator: J210B/03	Indicator: J210B/04	Indicator: J210B/05	Indicator: J210B/06	
			1 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 20.195	€ 0	2	900	Ja	
			2						
			3						
			4						
			5						
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: K28/01	Indicator: K28/02	Indicator: K28/03	Indicator: K28/04	Indicator: K28/05	Indicator: K28/06	
			€ 662.666	€ 99.782	€ 86.756	€ 849.204	€ 0	€ 0	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			Aard controle n.v.t.						
			Indicator: K28/07						
			Nee						
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)	

		Gemeenten		M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)			
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: M16/01	Indicator: M16/02	Indicator: M16/03	Indicator: M16/04	Indicator: M16/05	Indicator: M16/06
			€ 5.981.172	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 221.645
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: M16/07	Indicator: M16/08	Indicator: M16/09	Indicator: M16/10	Indicator: M16/11	
			€ 346	€ 26.404	€ 0	€ 6.229.567	€ 13.940.093	

Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Vanaf 2017 zijn wij verplicht om een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld op te nemen. In onze gemeente is de programma-indeling leidend voor de opbouw van de begroting. De taakvelden zijn daardoor verdeeld over de programma's conform de inhoud van het desbetreffende programma.

Bedragen x € 1.000

(sub)taakvelden	Realisatie 2023		Begroting 2024		Realisatie 2024		Afwijking 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Bestuur	2.916	84	3.201	0	3.797	1	596	1
0.2 Burgerzaken	3.248	935	3.745	1.270	3.883	1.507	139	237
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	159	3	157	1	158	10	0	9
0.4 Overhead	21.562	92	23.032	20	23.503	198	471	178
0.5 Treasury	1.864	4.179	2.444	5.456	2.811	5.556	367	100
0.61 OZB woningen	560	9.370	349	9.893	374	9.904	25	12
0.62 OZB niet-woningen	0	10.731	0	12.051	0	12.153	0	102
0.64 Belastingen overig	0	370	0	413	0	393	0	-20
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	95.202	0	101.099	0	102.597	0	1.498
0.8 Overige baten en lasten	84	253	266	255	385	192	119	-63
0.9 Vennootschapsbelasting	13	0	0	0	17	0	17	0
0.10 Mutaties reserves	18.063	23.617	18.008	24.579	22.326	22.428	4.319	-2.151
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	6.290	0	-2.357	0	0	0	2.357	0
Hoofdtakveld: 0	54.758	144.837	48.844	155.036	57.255	154.938	8.411	-99
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.146	51	4.299	51	4.330	36	31	-15
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.888	26	3.155	48	3.124	71	-31	23
Hoofdtakveld: 1	7.034	77	7.454	99	7.454	107	0	8
2.1 Verkeer en vervoer	12.017	907	13.471	720	13.494	858	24	138
2.2 Parkeren	147	0	99	0	146	0	48	0
2.5 Openbaar vervoer	137	0	249	0	140	0	-109	0
Hoofdtakveld: 2	12.301	907	13.819	720	13.781	858	-38	138
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	14	126	132	241	143	214	11	-26
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	257	264	444	388	359	330	-85	-58
3.4 Economische promotie	1.844	51	2.393	259	1.670	238	-723	-21
Hoofdtakveld: 3	2.115	441	2.970	888	2.172	782	-797	-105
4.1 Openbaar basisonderwijs	521	0	537	0	545	1	8	1
4.2 Onderwijshuisvesting	6.399	638	7.021	347	7.275	357	254	10
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.891	767	3.113	1.129	3.122	1.049	9	-80
Hoofdtakveld: 4	9.811	1.405	10.671	1.476	10.942	1.406	271	-70
5.1 Sportbeleid en activering	191	98	153	42	124	29	-29	-13
5.2 Sportaccommodaties	7.151	3.447	6.117	2.860	5.557	3.021	-560	161
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	895	39	845	39	859	40	14	1
5.4 Musea	16	0	17	0	17	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	58	0	40	0	35	0	-5	0
5.6 Media	1.057	49	1.179	106	1.145	106	-34	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.739	219	8.120	152	7.826	178	-294	26
Hoofdtakveld: 5	16.107	3.851	16.471	3.199	15.563	3.375	-908	176
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	16.527	5.680	15.751	6.335	16.241	6.507	490	172
6.2 Wijkteams	1.101	0	1.120	0	1.023	1	-96	1

6.3 Inkomensregelingen	19.752	12.315	17.453	13.285	18.024	13.493	571	208
6.4 Begeleide participatie	114	0	110	0	77	0	-33	0
6.5 Arbeidsparticipatie	3.351	698	4.165	1.066	4.438	1.315	273	249
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.982	281	3.224	275	3.024	292	-200	17
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0	0	0
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	4.331	0	5.280	0	5.459	2	179	2
6.71B Begeleiding (WMO)	2.486	2	2.259	0	2.216	3	-44	3
6.71C Dagbesteding (WMO)	73	0	931	0	943	0	12	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	3.949	0	2.903	0	3.040	3	137	3
6.72B Jeugdhulp behandeling	14.174	443	6.749	372	6.930	406	181	34
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	0	0	2.271	0	2.231	0	-40	0
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	1.702	0	1.797	0	1.549	1	-248	1
6.73A Pleegzorg	0	0	223	0	379	0	155	0
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	5.010	0	5.291	0	282	0
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	2.046	0	1.693	0	1.638	2	-55	2
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	1.615	0	1.549	0	-66	0
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	334	0	338	0	3	0
6.82A Jeugdbescherming	0	0	1.093	0	943	0	-150	0
6.82B Jeugdreclassering	0	0	151	0	120	0	-31	0
Hoofdtakveld: 6	72.588	19.419	74.134	21.333	75.454	22.026	1.320	693
7.1 Volksgezondheid	455	0	887	288	856	259	-31	-29
7.2 Riolering	5.783	7.321	6.132	7.396	6.066	7.413	-66	17
7.3 Afval	6.878	8.095	6.601	7.726	7.046	8.505	445	779
7.4 Milieubeheer	4.640	1.086	9.215	4.720	8.588	4.981	-627	261
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	314	227	294	240	307	296	12	56
Hoofdtakveld: 7	18.070	16.728	23.128	20.371	22.861	21.454	-267	1.084
8.1 Ruimtelijke ordening	5.328	5.211	4.902	1.839	3.746	1.711	-1.156	-128
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	24.469	29.924	42.284	41.321	27.708	32.841	-14.576	-8.479
8.3 Wonen en bouwen	4.457	4.242	4.126	2.520	4.391	3.458	266	938
Hoofdtakveld: 8	34.255	39.378	51.312	45.680	35.846	38.011	-15.466	-7.670
Eindtotaal	227.040	227.044	248.802	248.802	241.328	242.956	-7.474	-5.846

Toelichting

Bijlagen overige

Overheveling incidentele budgetten

Budgetoverheveling 2024

In de Programmabegroting 2024 zijn, naast een groot aantal structurele jaarlijks terugkerende budgetten, ook budgetten opgenomen voor specifiek benoemde incidentele projecten naar aanleiding van opgelegd rijksbeleid en gemeentelijke politieke besluitvorming. Niet in alle gevallen worden deze incidentele budgetten geheel aangewend in het betreffende jaar. Bijvoorbeeld omdat de geplande activiteiten nog niet, of slechts gedeeltelijk, zijn gerealiseerd.

De geschetste situatie doet zich ieder begrotingsjaar in bepaalde mate voor. Het wordt van belang geacht om het niet bestede deel van de incidentele budgetten naar het volgende begrotingsjaar over te hevelen, zodat budget beschikbaar blijft om de noodzakelijk en urgent geachte activiteiten te kunnen uitvoeren. Op basis van de nota Planning en Control 2017 kunnen incidentele budgetten eenmaal worden overgeheveld naar een volgend boekjaar. Bij reeds overgehevelde budgetten dient op basis van de nota Planning en Control 2017 aan de raad te worden verzocht af te wijken van de nota Planning en Control 2017. Onderstaand zijn de budgetten weergegeven die na de reeds gedane budgetoverhevelingen bij de slotwijzigingen nog resteren.

Bedragen x € 1,-

Budgetoverhevelingen 2024

Nr	Onderwerp	Programma	Lasten	Baten (Bijdragen derden)	Reserve	Totaal	Ten laste van Jaarrekening resultaat	Categorie	Eerder overgeheveld
1	Locatieonderzoek huisvesting (dekking uit de reserve Onderzoekskosten)	6. Lansingerland ontwikkelt	36.498		36.498		Nee	C	Nee
2	Reparatie schoolplein Mozaïek	3. Sport Cultuur en Onderwijs	250.000			250.000	Ja	A	Nee
3	Hortiscience (dekking uit de Algemene reserve)	6. Lansingerland ontwikkelt	571.062		571.062		Nee	C	Ja
4	Decentralisatie Uitkeringen Decembercirculaire 2024	Diverse programma's	171.000			171.000	Ja	A	Nee
Totaal voorstel budgetoverhevelingen			1.028.560		0	607.560	421.000		

Toelichting
categorieën:

- A Ten laste van het resultaat
- B Dekking d.m.v. Subsidies/Bijdragen Rijk
- C Ten laste van een reserve

Toelichting budgetoverhevelingen 2024

Locatieonderzoek huisvesting

Door het restantbudget ad. € 36.498 over te hevelen naar 2025 kan dit onderzoek naar o.a. locaties voor nieuwkomers worden afgerond volgens de door college en raad gegeven opdracht.

Reparatie schoolplein Mozaïek

In 2024 is in de Zomerrapportage een budget beschikbaar gesteld van €650.000 voor de reparatie van het schoolplein Mozaïek. Bij de Slotwijziging 2024 was al duidelijk dat de volledige uitvoer niet in 2024 kon plaatsvinden en is reeds €325.000 overgeheveld. We zien dat de uitvoering in 2024 nog beperkt is tot €75.000. Derhalve is een aanvullende budgetoverheveling naar 2025 van €250.000 benodigd om de reparatie in 2025 te realiseren.

Hortiscience

De afgelopen jaren zetten we belangrijke stappen in de uitvoering van de Horti Science visie. Het Horti Science Innovation Center (HIC) speelt hierin een centrale rol als motor van kennisontwikkeling en innovatie binnen de sector. Dit versterkt het innovatie-ecosysteem en draagt direct bij aan werkgelegenheid, economische groei en de aantrekkingskracht van Lansingerland als 'Home of Horti Science'.

De oprichting van het HIC is het resultaat van een intensief voorbereidingsproces. Wageningen University & Research (WUR), YES!Delft, Delphy, StartLife en de gemeente Lansingerland werkten samen aan een stevig fundament. Door de complexiteit van het proces en de zorgvuldige afstemming tussen alle partners nam de formele oprichting meer tijd in beslag dan voorzien. Nu de voorbereidingen zijn afgerond, kan de stichting in 2025 formeel worden opgericht en start de uitvoering.

Het HIC heeft een stabiele financiële basis nodig om eigen verdienmodellen te ontwikkelen. Dit vraagt om een aanlooptijd en tijdelijke financiering. Eind 2024 was het plan om hiervoor Horti Science-middelen te bestemmen, conform de Horti Science Uitvoeringsagenda. Het oprichtingsproces vergde echter meer tijd dan verwacht, waardoor dit budget in 2024 niet kon worden ingezet. Daarom wordt voorgesteld om, afwijkend van de nota Planning en Control, het bedrag ter hoogte van € 571.000 toe te wijzen en te bestemmen voor HIC.

Naast het HIC zetten we ook stappen in de ruimtelijke ontwikkeling van het Horti Science Park. In Q2 2025 start WUR met de vernieuwing en uitbreiding van haar faciliteiten, een cruciale stap voor innovatie. Daarnaast nadert de realisatie van het Horti Science House, waarbij de initiatiefnemer in dezelfde periode de eerste omgevingsvergunning indient.

Door de budgetoverheveling borgen we de continuïteit en zorgen we ervoor dat de inspanningen van de afgelopen jaren leiden tot verdere groei en ontwikkeling

Decentralisatie uitkeringen Decembercirculaire 2024

In de Decembercirculaire 2024 is de nieuwe decentralisatie-uitkering Spreidingswet opgenomen. Verder heeft er een bijstelling van een viertal reeds voor de gemeente Lansingerland van toepassing zijnde decentralisatie-uitkeringen plaatsgevonden. Dit betreffen bekleemde middelen die niet vrij besteedbaar zijn. Omdat het niet meer haalbaar was deze middelen te besteden in 2024, wordt bij jaarrekening 2024 voorgesteld de middelen over te hevelen naar 2025. De omvang van het bedrag aan decentralisatie-uitkeringen in de Decembercirculaire 2024 is € 171.000.

Verplichte BBV indicatoren

Verplichte BBV indicatoren

#	Taakveld	Indicator	Waarde	Periode
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	8,52 FTE per 1.000 inwoners	2024
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	6,8 FTE per 1.000 inwoners	2024
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	€ 990 per inwoner	2024
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	32,56 % van totale loonsom + externe inhuur	2024
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	9,63% van de totale lasten	2024
6.	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	3 per 1.000 jongeren	2023
7.	1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	1,4 per 1.000 inwoners	2023
8.	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	3,1 per 1.000 inwoners	2023
9.	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	1,0 per 1.000 inwoners	2023
10.	1. Veiligheid	Vernieling en beschadigingen (openbare ruimte)	3,4 per 1.000 inwoners	2023
11.	3. Economie	Funciemenging	57,70%	2023
12.	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	165,1 per 1.000 inwoners (15-65 jr)	2023
13.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	1,5 per 1.000 leerlingen	2023
14.	4. Onderwijs	Relatief verzuim	13 per 1.000 leerlingen	2023
15.	4. Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	1,60%	2023
16.	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	38,30%	2022
17.	6. Sociaal domein	Banen	824,2 per 1.000 inwoners (15 - 64 jr)	2023
18.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	1,00%	2023
19.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	3,00%	2023
20.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	77,80%	2023
21.	6. Sociaal domein	Achterstand onder jeugd -Werkloze jongeren	1,00%	2023
22.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	175,6 per 10.000 inwoners	2024
23.	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	68,8 per 10.000 inwoners (15 - 65jr)	2022
24.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	10,2% van alle jongeren (tot 18 jr)	2024
25.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	0,30%	2024
26.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	0,20%	2024
27.	6. Sociaal domein	Clënten met een maatwerkarrangement WMO	420 per 10.000 inwoners	2024
28.	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	120 kg per inwoner	2023
29.	7. Volksgezondheid en Milieu	(bekende) hernieuwbare elektriciteit	24,00%	2022
30.	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	497 x € 1.000	2024
31.	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	28,3 per 1.000 woningen	2023
32.	8. Vhrosv	Demografische druk	77,10%	2024
33.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€ 940	2024
34.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 963	2024

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (peildatum 26 februari 2025)

Stand van Zaken Collegeprogramma

Stand van Zaken Collegeprogramma

T25.01063

nr	Ambitie (coalitieakkoord)	Wat gaan we hiervoor doen (werkprogramma college)	Stand van zaken jaarrekening 2024 (februari 2025)	Voortgang	Portefeuillehouder
Wonen: een plek voor iedereen					
1	We gaan aan de slag met het uitvoeren van projecten uit de Woonvisie.	We gaan verder met de benoemde woningbouwontwikkelingen uit de woonvisie (T21.04692) a.d.h.v. de prioritering uit de Woonvisie (zie Uitvoeringsagenda pag. 14, T21.09846).	Alle woningbouwontwikkelingen (met een substantieel aandeel betaalbaar) maken voortgang. Onze woningbouwontwikkelingen zijn onderschreven door de regio, provincie en de rijksoverheid middels de regionale realisatieagenda Wonen (Woondeal). In 2024 is er een doorbraak gekomen voor de woningbouw op de locatie Bleizo-West na het sluiten van de bestuursovereenkomst met de Provincie Zuid-Holland. Met deze woningbouwontwikkeling zetten we een grote stap in het aanpakken van de toenemende woningnood. In 2025 blijven wij in gesprek met de provincie over de locaties LOO2 en Wolfend. In 2025 focussen wij ons op de uitwerking van het omgevingsprogramma Wonen. Hierin verwerken wij ook maatregelen om rekening te houden met de randvoorwaarden. Deze randvoorwaarden die ingevuld moeten worden om de woningbouw te bevorderen staan benoemd in de Woondeal. In 2024 is de uitvoeringsagenda Wonen geevalueerd. De uitkomsten hiervan om uitvoeringsmaatregelen aan te scherpen en waar nodig aan te vullen nemen wij ook mee in het omgevingsprogramma Wonen. In 2025 zijn er nog steeds algemene uitdagingen die gelden voor alle woningbouwprojecten: voldoende gemeentelijke capaciteit, participatie, huidige marktomstandigheden en onzekerheid over landelijke politieke ontwikkelingen. Bij programma 6 in de jaarrekening leest u meer over het woningbouwprogramma. Opleveringen 2024: totaal 253 Onderverdeling naar prijssegment: • Sociaal: 44 • Bereikbaar / overige betaalbare woningen: 0 • Dure koop/vrije sector huurwoningen: 209 Gelijkvloers/niet-gelijkvloers: • Gelijkvloers: 36 • Niet-gelijkvloers: 217		Michiel Muis

			Verwacht aantal opleveringen 2025: totaal 263 Onderverdeling naar prijssegment: • Sociaal: 28 • Bereikbaar/overige betaalbare woningen: 79 • Dure koop/vrije sector huurwoningen: 156 Gelijkvloers/eengezinswoning: • Gelijkvloers: 93 • Eengezinswoning: 170		
2	Versneld realiseren van de noodzakelijke flexwoningen om het woningtekort te bestrijden.	We wijzen locaties waar flexwoningen gerealiseerd kunnen worden t.b.v. lokale spoedzoekers conform definitie Woonvisie en gaan daarna aan de slag met de realisatie. Start bouw Sporthoeklaan.	De opgaven van de taakstelling van om de statushouders te huisvesten is de afgelopen jaren flink toegenomen. In 2024 is de taakstelling niet gehaald. Ook in 2025 blijft de opgave omvangrijk. In 2024 is er daarom in het project voor het zoeken naar locaties voor de huisvesting van nieuwkomers ook de opgave voor huisvesting van statushouders mee genomen. In 2025 zal er besluitvorming volgen over de locaties voor de huisvesting van nieuwkomers, waaronder asielzoekers en statushouders. Tevens wordt op dit moment gewerkt aan een tweede locatie voor Oekraïners en spoedzoekers (LOO2). Maar de structurele oplossing voor de taakstelling blijft het bouwen van voldoende betaalbare woningen.		Michiel Muis
3	Realiseren huisvesting voor woonwagenbewoners en arbeidsmigranten.	We gaan verder met de uitbreiding van de twee woonwagencentrum(WWC) conform Woonvisie, We faciliteren initiatieven huisvesting arbeidsmigranten conform Woonvisie en beleid huisvesting arbeidsmigranten (T19.10648).	Voor Bosland (prio WWC) is begin 2024 is voor het gebied ter plaatse van Renewi (afvalbrengstation) en de voormalige vestiging van Comgoed (composteerbedrijf) een wijzigingsplan vastgesteld door het college. Door dit inmiddels onherroepelijke wijzigingsplan kunnen zwaardere bedrijfscategorieën (alleen t/m categorie 3.2 is toegestaan) zich hier niet meer vestigen, hetgeen een bijdrage levert aan het woon- en leefklimaat op het woonwagencentrum Bosland. Voor de locatie van het woonwagencentrum zelf is eind 2023 het ontwerp-bestemmingsplan ter inzage gelegd. Het vervolg van de procedure is in afwachting van nadere afspraken met de bewoners over de inrichting en de verhuur van een standplaats. Het blijft een complex project met intensieve communicatie. Ten aanzien van de huisvesting voor arbeidsmigranten is er in 2024 de eerste nieuw te bouwen woonaccommodatie gerealiseerd in onze gemeente. Dit woonverblijf aan de Violierenweg in Bleiswijk heeft ca. 260 huisvestingsplekken. Daarnaast zijn er nog vijf initiatieven in de pijplijn met in totaal ca. 900 huisvestingsplekken. Het ene initiatief is dichterbij om tot realisatie te komen dan de ander. Naar verwachting worden twee van deze vijf initiatieven in 2025		Michiel Muis

			gerealiseerd met in totaal ca. 420 huisvestingsplekken. Bovendien is in 2024 de evaluatie van het betreffende beleid afgerond en is er een beeldvormende avond georganiseerd waar aan de raad relevante bevindingen van deze evaluatie zijn medegedeeld. Eind 2024 zijn de bevindingen van deze evaluatie meegenomen in de ontwikkeling van de omgevingsvisie 2.0. In 2025 zullen deze bevindingen worden meegenomen in de ontwikkeling van het omgevingsprogramma wonen.		
Mobiliteit: een bereikbaar Lansingerland					
4	We gaan de mobiliteitsvisie uitvoeren.	Opstellen mobiliteitsplannen met uitvoeringsagenda die volgen uit de mobiliteitsvisie. Integratie Laadvisie, parkeerbeleid, Nota parkeernormen.	Op dit moment wordt gewerkt aan de omgevingsvisie 2.0 waarin strategische doelen en ambities zijn benoemd op o.a. het gebied van mobiliteit. Deze visie wordt vervolgens uitgewerkt in het omgevingsprogramma Mobiliteit. Onderdelen van deze visie en het omgevingsprogramma zijn onder andere een nieuw categoriseringsplan, verkeersveiligheidsplan en parkeerbeleid. Aan deze plannen worden concrete resultaten en acties gekoppeld.		Simon Fortuyn
5	We realiseren tenminste één bewaakte fietsenstalling bij de Randstadrail.	Opstellen raadsvoorstel voor een nieuwe wijze van exploitatie van in eerste instantie twee en later in totaal drie fietsenstallingen. 1. Metro Berkel Westpolder	In juli 2024 heeft een beeldvormende avond plaatsgevonden waarin het onderzoeksrapport van Boer&Croon is besproken met verschillende varianten inclusief financiële consequenties voor bewaking van fietsenstallingen. Bij de begrotingsbehandeling 2025-2028 is vervolgens besloten om te investeren in twee zelfservice fietsenstallingen met toegangspoort bij de metrostations Berkel Westpolder en Rodenrijs. Op lange termijn biedt dit systeem de mogelijkheid tot kostenbesparing ten opzichte van bemenste bewaking. Het implementeren van deze toegangssystemen vergt echter enige tijd. In afwachting van de zelfservice stalling is er op dit moment sprake van tijdelijke bemenste bewaking op station Berkel Westpolder. Op station Rodenrijs is er nu alleen passief cameratoezicht.		Simon Fortuyn
6	We zetten in op realisatie van Metropolitane fietsroutes tussen Zoetermeer & Rotterdam centrum en tussen Delft & Rotterdam Alexander.	Starten met de uitwerking en realisatie van de routes incl. de uitwerking van de complexe schakels, voorbereiden realisatie MFR.	- Ontwerp van -nagenoeg- tracédekkende Definitieve Ontwerpen en opzet van bijbehorende SSK-ramingen. - Opdracht verleend voor realisatie voor tracédelen Triangelpark en Lage Bergse Bos. - Maatwerkafspraken Varenbrug opgesteld en ondertekend, en de samenwerking met Rotterdam, het recreatieschap Rottemeren is in gang gezet. Stakeholders als HHSK, Stedin, belangenorganisaties en omwonenden zijn betrokken bij het reeds in gang gezette ontwerpproces. - Overdracht van fietstracé en		Simon Fortuyn

			fietsbrug, als onderdeel van Masterplan BCO naar MFR-project. - Missende tracédelen: Haarspeldbocht (ca 150 m) nabij Station LSL-Z'meer wordt pas opgepakt wanneer omsluitend tracédelen door Z'meer aangepakt worden, Complexe Schakel Hellingbaan bij Station LSL-Z'meer wordt opgepakt wanneer juridische impasse met GR Bleizo opgelost is.		
7	We zetten in op het in stand houden van de OV-verbinding tussen de drie kernen en de OV knooppunten.	Voortzetten van een actie OV-Lobby bij MRDH en de vervoerders. Gezamenlijke lobby richting het rijk voor financiële stabiliteit van de sector t.b.v. behoud lijnvoering en dienstregeling.	Reizen met metro en bus wordt flink duurder en er rijdt minder openbaar vervoer als het kabinet de bezuiniging van 110 miljoen euro op de Vervoerregio Amsterdam (VRA) en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) doorzet. Door de MRDH vindt dan ook een lobby plaats om dit te voorkomen. Op dit moment is een nieuwe busplan voor de busconcessie RET in de maak. Het doel van dit plan is om met gelijkblijvende kosten meer reizigers te bedienen. Wij nemen deel aan de planvorming en houden daar rekening met de OV bereikbaarheid van de centra en het voorbereiden op de groei van Lansingerland.		Simon Fortuyn
8	We continueren onze lobby voor ZoRo Rail.	In 2023 vervolgen wij de gezamenlijke studie en Lobby naar ZoRo Rail met gemeente Zoetermeer als penvoerder. Verder vervolgstappen met de stakeholders afspreken. (Opleveringsrapportage).	Wij continueren onze lobby voor ZoRo Rail. Binnen de MRDH wordt op dit moment bijv. gewerkt aan een regionale mobiliteitsvisie en hierin proberen wij de ZoRo Rail dan ook een prominente plek te geven.		Simon Fortuyn
9	We continueren onze lobby voor de realisatie van het nachtnet van de Randstadrail in het weekend (weekendmetro).	In de BCVA een nieuw tarievenkader vaststellen zodat weekendmetro blijvend kostenneutraal voortgezet kan worden. Tot die tijd levert Lansingerland een eigen bijdrage voor de weekend (nacht) metro. Weekendmetro reeds operationeel (met eigen bijdrage).	Weekendmetro (nachtnet) rijdt, echter niet kostenneutraal.		Simon Fortuyn
10	Samen met de provincie Zuid Holland zetten we in op een integrale aanpak om de ontsluiting, de veiligheid en de doorstroming te verbeteren.	Gezamenlijk onderzoek naar de (huidige en toekomstige) knelpunten met oplossingsrichting en is uitgevoerd. Er zijn (financiële) afspraken over realisatie gemaakt.	Eind mei 2024 is het multimodaal mobiliteitsonderzoek N209 opgeleverd. Het rapport is opgesteld door RHDHV in gezamenlijke opdracht van de provincie en Lansingerland. Aangezien het onderzoek geen uitsluitsel gaf op welke wijze de ontwikkellocaties Mererweg en Wolfend kunnen worden ontsloten heeft vervolgens een verdiepingsslag plaatsgevonden. In december 2024 heeft de raad besloten om de verkenningfase te starten om diverse verkeersmaatregelen verder uit te werken om de verkeersveiligheid, leefbaarheid en doorstroming op en rondom de N209 te verbeteren.		Simon Fortuyn
11	We onderzoeken de noodzaak van heropenstelling van de Noordeindseweg.	We gaan de nut- en noodzaak voor heropenstelling van de Noordeindseweg onderzoeken en heroverwegen. Hiervoor zal ook participatie plaatsvinden. Het college van B&W besluit hierover.	Voor de zomer van 2024 is het verkeersonderzoek naar de noodzaak van heropenstelling van de Noordeindseweg afgerond. In het onderzoek is gekeken naar de verkeerskundige noodzaak tot heropenstelling. Het belang van de		Simon Fortuyn

			ene straat weegt hierbij niet zwaarder dan het belang van de andere straat. Gezien de gelijkwaardige belangen, het ontbreken van een verkeerskundige noodzaak en de investering die gemoeid is met heropenstelling heeft het college de afweging gemaakt om definitief af te zien van heropenstelling. De gemeenteraad en de bewoners van de Noordeindseweg, Sterrenweg, Wilgenlaan, Naardermeerstraat en Markermeerstraat zijn per brief geïnformeerd over het handhaven van de huidige verkeerscirculatie en het niet meer openstellen van de Noordeindseweg.		
12	Vanaf juli 2023 (amendement A2022-045) starten we een pilot waarbij ouderen met een inkomen tot 120% van het bijstandsniveau gratis gebruik kunnen maken van het OV in het RET-gebied.	Herijking van berekening kosten RET voor gratis openbaar vervoer voor AOW'ers met een inkomen tot 120%. Daarnaast wordt plan van aanpak opgesteld om inkomenstoets uit te kunnen voeren. (Onderzoek).	De pilot is op 1 april 2024 gestart en loopt tot eind december 2026.		Simon Fortuyn
Economie en Horti Science: een ondernemend Lansingerland					
13	We verstevigen de banden met het bedrijfsleven, onderwijs en kennisinstellingen om het Horti Science District verder te laten floreren.	We voeren de uitvoeringsagenda Horti Science uit, met als belangrijkste doelen: - We sluiten met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven en kennisinstellingen een overeenkomst voor de realisatie van een incubator op het Horti Science park. Een incubator is bestemd om de groei van startende ondernemers naar succesvolle bedrijven te versnellen. - Fase 1 van het Horti Science Park gaat in ontwikkeling. Deze fase bestaat uit een grote verbouwing van de Wageningen Universiteit & Research en de private ontwikkeling van een grootschalig innovatief complex voor onder andere kennisintensieve bedrijvigheid en glastuinbouw gerelateerde activiteiten. - Het innovatieprogramma voor het Horti Science District (= glastuinbouwcluster Lansingerland) wordt gestart, waardoor bedrijven, kennisinstellingen en onderwijs intensiever samenwerken op het vlak innovatie.	In mei ondertekenden we samen met WUR, Startlife, AgTech en Yes!Delft de intentieovereenkomst voor het Horti Science Innovation Center (HIC). Dit versterkt het Horti Science Park als internationaal kennis- en innovatiecluster, met als doel start-ups in de glastuinbouwsector te ondersteunen en te versnellen. De eerste programma's zijn inmiddels van start gegaan. In het tweede kwartaal van 2025 zet de WUR een belangrijke stap in de uitbreiding van haar faciliteiten op het Horti Science Park. In deze periode wordt de eerste paal geslagen, wat een belangrijke bijdrage levert aan het versterken van de innovatiekracht van de glastuinbouwsector. Ook het Horti Science House komt dichterbij realisatie: de initiatiefnemer is van plan om in het tweede kwartaal van 2025 de eerste aanvraag voor de omgevingsvergunning in te dienen, waarmee een belangrijke fase in het vergunningstraject start. Dankzij de bijdrage vanuit het Nationaal Groeifonds zijn in 2024 verschillende projecten met mbo- en hbo-studenten gerealiseerd die de ontwikkeling van hybride leeromgevingen binnen de glastuinbouwsector bevorderen. Ze richten zich op nieuwe leermethoden en praktische, kennisgedreven projecten die studenten in contact brengen met de glastuinbouw. De Poldermaand bracht glastuinbouwondernemers samen om de toekomst van de sector te versterken. Van sessies over ruimtelijke ontwikkeling en		Leon Hoek

			energietransitie tot interactieve gesprekken over veranderplannen. Dit initiatief biedt ruimte voor ondernemers om hun zorgen, ideeën en visies te delen, wat bijdraagt aan de dialoog over de richting van de sector. In 2024 speelden evenementen een sleutelrol in de verbinding tussen de economie en de samenleving. Het Horti Science Café bracht ondernemers en onderzoekers samen rond energietransitie en waterbeheer. 'Kids at the Park' bood een speelse kennismaking met de glastuinbouw. Op basis van de opgedane inzichten herhalen we het evenement in een nieuwe versie in 2025.		
14	We actualiseren de Economische Agenda.	We geven in deze agenda antwoord op vragen die verbonden zijn met nieuwe ontwikkelingen zoals meer duurzame, digitale en circulaire economie, maar ook toename van het aantal inwoners, woningen en over de ontwikkeling van het centrumgebied. Twee publicaties/bijeenkomsten verkennen samenwerking en/mogelijke projecten.	De economische agenda is opgesteld en is opgenomen de Omgevingsvisie 2.0. Deze Omgevingsvisie bevat o.a. een gefundeerd ontwikkelperspectief voor Klappolder inclusief de Chrysantenweg. Om de organisatiegraad te verhogen hebben we ingezet op het actief informeren van de eigenaren en gebruikers over lopende (infra)projecten op de Klappolder waaronder de verkeersstudie rondom de N209. Op bedrijventerrein Oudeland zijn we samen met de ondernemers gestart met de verkenning naar een Smart Energy Hub en een collectief laadplein voor vrachtwagens. Voor de actualisatie van het terrassenbeleid zijn twee bijeenkomsten georganiseerd met horecaondernemers en inwoners. We hebben wederom een bijeenkomst georganiseerd voor ondernemers over de thema's ruimte voor werken en energie-energietransitie.		Leon Hoek
Lansingerland: duurzaam en toekomstbestendig					
15	Pijler energietransitie: glastuinbouw en gebouwde omgeving	In 2023 starten energiecoaches die energiebesparende maatregelen aan bij huishoudens met energiearmoede. Ook organiseren we in 2023 twee collectieve inkoopacties voor isolatie. In 2023 starten energiecoaches die energiebesparende maatregelen aan bij huishoudens met energiearmoede. Ook organiseren we in 2023 twee collectieve inkoopacties voor isolatie.	Glastuinbouw en gebouwde omgeving zijn prioriteiten voor onze inzet op de energietransitie. Het programma dat we in 2023 lanceerden om huurders en woningeigenaren te ondersteunen, liep door in 2024. Energiecoaches gaven advies en brachten gratis kleine energiebesparende maatregelen aan. Via een collectieve inkoopactie isolatie konden woningeigenaren advies ontvangen en isolatiemaatregelen laten aanbrengen. Vanaf april 2024 is de gemeentelijke financiële bijdrage voor woningeigenaren met woning met een laag energielabel verhoogd, om deelname aan de actie te bevorderen. Verder startten we in 2024 met een stimuleringsregeling voor energiezuinig witgoed om energiekosten te verlagen en CO2-uitstoot te verminderen. Deze regeling was gericht op inwoners die in 2023 energietoeslag hebben		Michiel Muis

		ontvangen. We ondersteunen de glastuinbouw doorlopend in de ontwikkeling van duurzame warmte, warmtenetten en zon op waterbassins. We organiseren in 2024 diverse Poldermaandbijeenkomsten. De toekomstbestendigheid van de glastuinbouwgebieden stond in deze gesprekken centraal. Energie was dan ook een belangrijk onderwerp van gesprek. Ook stuurden we ondersteuningsbrieven voor aanvragen voor de Subsidie Warmte-infrastructuur Glastuinbouw (SWiG). Daarnaast brachten we advies uit aan het Ministerie van Klimaat en Groene Groei over drie aanvragen voor startvergunningen voor de winning van aardwarmte en een advies over een aanvraag voor de toewijzing van een zoekgebied voor aardwarmte. Door advies uit te brengen op de aanvragen, hebben we aangegeven hoe de plannen passen binnen de lokale en regionale plannen op het gebied van de warmtetransitie.		
16	Pijler circulaire economie: uitvoeren afvalbeleid, maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI)	Invoering variabel inzamelingstarief voor restafval, nieuw afvalbrengstation (ABS), opstellen actieplan Manifest MVI, stimuleren biobased (hout en andere natuurlijke materialen) en duurzaam bouwen, ontwerpfase ABS	De uitvoeringscapaciteit is recent uitgebreid waardoor we aan de slag kunnen met het opstellen van het actieplan MVI. Daarnaast bereiden we een update voor van het beleidskader Duurzame Gebiedsontwikkeling. Ondertussen wordt het nieuwe afvalbrengstation gerealiseerd.	Michiel Muis
17	Pijler klimaatadaptatie: uitvoeringsagenda	Verdere uitvoering van de projecten in de uitvoeringsagenda, opstellen klimaatlabels en ambities.	We gaan verder aan de projecten uit de uitvoeringsagenda van de Ruimtelijke Adaptatie Strategie. Het doel van 2025 is om de volgende producten op te leveren of te organiseren: ontwikkelen van een onafhankelijke klimaattoets voor nieuwe gebiedsontwikkelingen, ontwikkelen handboek geschikte gebiedsgerichte klimaatadaptatiemaatregelen, doorontwikkelen van de bovenregionale stresstesten, organiseren van twee bewonersacties (één in het voorjaar en één in het najaar).	Michiel Muis
18	We gaan op basis van het Integraal huisvestingsplan verder aan de slag met het energieneutraal maken van onze primair onderwijs-scholen. Voor een prettige leeromgeving is ventilatie en een goed binnenklimaat belangrijk. Ook gaan we verder met de groenblauwe inrichting van schoolpleinen.	De gemeente start in samenwerking met de schoolbesturen de verduurzaming van de hiervoor in de actualisering IHP aangewezen schoolgebouwen op. We onderzoeken in samenspraak met de schoolbesturen of en welke nieuwbouwprojecten IHP in duurzame houtbouw modulair kunnen worden uitgevoerd. Dit heeft o.a. een sterke positieve uitwerking op het binnenklimaat. De duurzame ambities voor Wilderszijde bieden hier goede	In de tweede actualisatie IHP (2024) nemen we deze ambities uit het coalitieakkoord mee op de punten modulaire houtbouw in Wilderszijde en verduurzaming van de bestaande schoolgebouwen. We continueren de subsidie op de groenblauwe inrichting van schoolpleinen. In 2023 is met behulp van deze subsidie het gezamenlijke plein van OBS Groenehoek, RKBS Willibrord en CBS de Acker vergroend.	Michiel Muis

		aanknopingspunten. Continuering subsidieregeling groenblauwe schoolpleinen. Uitvoering IHP: verduurzaming bestaande schoolgebouwen. Start project scholencomplex Wilderszijde.			
19	We zetten in op voorlichting en duidelijke communicatie en op financiële ondersteuning. We onderzoeken of het huidige financieel instrumentarium voor de energietransitie voldoet voor inwoners en ontwikkelen o.b.v. de uitkomst een passend financieel fonds.	Vormgegeven en uitvoeren wijkgerichte aanpak (bijeenkomsten, voorlichting, website, acties etc.), onderzoek uitvoeren naar de behoeften en mogelijkheden en vervolgstappen bepalen. En onderzoek naar andere instrumenten om energietransitie te stimuleren en versnellen.	In 2025 komt het college met een voorstel hoe ook andere instrumenten ingezet kunnen worden om de energietransitie te stimuleren en versnellen.		Michiel Muis
20	We onderzoeken hoe en waar de windopgave gerealiseerd kan worden, dan wel op een andere wijze kan worden gecompenseerd.	Op basis van de ontwikkelingen en inzichten uit onze onderzoeken stellen wij de strategie bij waar nodig.	De windopgave is onderdeel van de bestuurlijke afspraken met de provincie (provincie is het bevoegd gezag voor wind). De provincie heeft inmiddels het proces voor de milieueffectrapportage in Lansingerland opgestart.		Michiel Muis
21	We onderzoeken of inwoners met elektrische auto, maar geen parkeerplek op eigen terrein, toch kunnen laden met stroom uit eigen zonnepanelen.	We onderzoeken de mogelijkheden met alle argumenten voor en tegen en formuleren op basis hiervan een integraal advies aan de gemeenteraad.	Het onderzoek is uitgevoerd en resultaten zijn met de raad besproken. Er is geconcludeerd dat ontwikkelingen op dit thema worden gevolgd, maar om dit nu niet toe te staan.		Michiel Muis
Kwaliteit van de leefomgeving: balans tussen bebouwing, groen en water					
22	We stellen een groenblauwe leefomgevingsvisie op	In de visie verwerken we de ecologische verbindingen, en verbinding van woongebieden met groengebieden groengebied (Vlinderstrik, Groenzoom, Rottemeren, Bentwoud) middels o.a. de groenblauwe ribben (bijv. Kruisweg) verder uit. We wijzen concrete groengebieden en ecologische verbindingen aan. Besluitvorming uitgangspunten door gemeenteraad.	Groen-blauwe leefomgevingsvisie is verwerkt in de omgevingsvisie 2.0		Michiel Muis
23	We realiseren het Triangelpark	Opstellen visie en uitwerken Inrichtingsplan Triangelgebied voor ecologische verbinding (en nu nog missing link) tussen Midden Delfland (Vlinderstrik/Groenzoom) en Rottemeren.	Het college heeft op 3 december 2024 de gebiedsuitwerking Triangelpark vastgesteld. Het Triangelpark is een ontbrekende schakel van de groene en recreatieve verbinding tussen Midden-Delfland en de Rottemeren. Met daarin een regionale fietsverbinding, het Polderpad, dat loopt tussen de Schie en de Rotte. Met de vaststelling komen we daarmee een stap dichterbij.		Michiel Muis
24	We maken ons hard om verdere toename van het omgevingsgeluid te voorkomen	We stellen het milieubeleidsplan op. Deze wordt opgenomen in de Omgevingsvisie 2.0.	Het voorkomen van omgevingsgeluid valt onder leefomgeving. Met de invoering van de Omgevingswet is er t.a.v. milieu het nodige veranderd. Milieuonderwerpen hebben op hoofdlijnen een plek in de Omgevingsvisie 2.0 en worden in 2025 verder uitgewerkt in de deelprogramma's. De hoofdzaken van het te voeren beleid in een gemeentelijk milieubeleidsplan (artikel 4.16, Wm) blijven gelden totdat een gemeentelijke omgevingsvisie van kracht wordt.		Michiel Muis

Sociale cohesie: leefbare en veilige wijken en buurten				
25	We zorgen ervoor dat het voorzieningen-niveau (onderwijs en kinderopvang, sport en spelen, cultuur en ontmoeting en zorg en welzijn) gelijke tred houdt met de groei van het aantal inwoners.	We ontwikkelen een norm voor samenhangend en passend niveau voor maatschappelijke voorzieningen. We monitoren het voorzieningenniveau. Eventuele nieuwe projecten landen in MIP.	In de omgevingsvisie 2.0 hebben we uitgangspunten opgenomen op het gebied van maatschappelijke voorzieningen. Na vaststelling van de omgevingsvisie 2.0 door de gemeenteraad gebruiken we deze uitgangspunten als afwegingskader voor het toetsen van nieuwe initiatieven. Na vaststelling (verwachting Q1 2025) werken we de uitgangspunten concreet uit in een norm voor nieuwe (her)ontwikkelingen zoals Bleizo-West.	Leon Hoek
26	We evalueren en actualiseren de subsidieregeling Levendig Lansingerland.	We evalueren de regeling op gebruik en toepassing.	In de tweede helft van 2024 zijn we begonnen met de evaluatie van het huidige gebruik van de subsidieregeling. Deze evaluatie bestaat uit drie onderdelen: (1) een interne evaluatie door de beleidsadviseurs over het gebruik van de regeling, (2) gesprekken met overige beleidsvelden (naast sport/cultuur) om mogelijke aansluiting te onderzoeken en de regeling breder in te kunnen zetten en (3) het ondervragen van een aantal cultuuraanbieders die meermaals gebruik hebben gemaakt van de subsidieregeling over hun ervaringen. De eerste twee onderdelen hebben we afgerond, het derde onderdeel van de evaluatie voeren we op dit moment uit. Op basis van de evaluatie volgt eind Q1 / begin Q2 2025 een voorstel voor actualisatie van de subsidieregeling.	Leon Hoek Titia Crossen
27	Verder ontwikkelen van de functie van de wijkboa.	De wijkboa's (wijkregisseurs boa) gaan gebiedsgericht te werk, waarbij met kennis van het gebied naast handhaving ook de preventieve inzet verder wordt ontwikkeld. Dit doet de wijkregisseurs niet alleen, maar met hulp van het lokale netwerk van veiligheidspartners en met de hulp van het team van allround boa's met specialistische deskundigheid en inzet. De beeldvormende avond met de raad en (de vaststelling van) het integrale veiligheidsbeleid geven nadere invulling aan de doorontwikkeling van de taak en functie van de wijkregisseur boa. Bezetting team BOA inrichten + werven personeel.	Het team telt momenteel tien boa's, waarvan vijf wijkregisseur-boa's. Drie van hen richten zich op de kernen, terwijl één specifiek verantwoordelijk is voor de bedrijventerreinen. Het afgelopen jaar hebben we geïnvesteerd in de samenwerking met de politie. De gebiedsscan van de politie hebben we omgevormd tot een gezamenlijke gebiedsscan, waarin de kennis en expertise van de boa's en de politie zijn gebundeld. Dit heeft geleid tot een meer integrale aanpak in de wijken. Ook hebben we stappen gezet in de verdere ontwikkeling van de (wijkregisseur-)boa's. Dit omvatte: - Informatiegestuurd werken: Door gebruik te maken van de analysecyclus 'Inzicht, Overzicht en Uitzicht' worden meldingen en problemen in de wijk gestructureerd aangepakt. - Professionalisering van de wijkregisseurs: De wijkregisseurs-boa's ontwikkelen zich verder in hun rol, met meer focus op regie en netwerkvorming in de wijk. - Veilig werken: Er is aandacht besteed aan het creëren van een veilig en professioneel werkklimaat binnen het team boa's, zodat ze hun	Pieter van de Stadt

			taken beter kunnen uitvoeren.		
28	Hartveilige gemeente: we zorgen dat er in iedere wijk binnen 6 minuten een AED beschikbaar is	Met behulp van een analyse bepalen we wat er nodig is om een volledige dekking te realiseren. Op basis van de analyse zorgen we voor extra AED's en stimuleren inwoners om reanimatiecertificaat te halen en zich aan te melden als burgerhulpverlener.	In de woonkernen is de AED-dekking voldoende, in de buitengebieden halen we de 6 minutenzone niet altijd. Dit betreft voornamelijk dun bevolkte gebieden of gebieden in het kassen-, industrie of buitengebied. Ook het aantal burgerhulpverleners in deze gebieden is laag. Momenteel zijn 98 AED's aangemeld bij het burgerhulpsysteem HartslagNu, waarvan 64 24/7 bereikbaar zijn. Het aantal burgerhulpverleners, dat zich aanmeldde bij HartslagNu steeg naar 874. Om het onderwerp actueel te houden, informeren we via berichten in de gemeentelijke nieuwsbrief, informatie op de website en het uitdelen van flyers tijdens de veiligheidsdag. In 2024 organiseerden we, in samenwerking met de reanimatieverenigingen uit Lansingerland, een reanimatiedag, waarbij 93 collega's het reanimatiecertificaat behaalden.		Pieter van de Stadt
Kansrijk opgroeien: oog en oor voor jeugd en jongeren					
29	We gaan in gesprek met jongeren en bezien hoe we jongeren meer kunnen betrekken bij het gemeentebestuur.	We gaan in gesprek met inwoners en met een expertisebureau om vorm te geven aan jongerenparticipatie.	Onze gemeente betreft jongeren bij relevante thema's om te werken aan een inclusievere samenleving. Hiervoor organiseerden we in 2024 twee Catch Up's onder leiding van de Kleine Ambassade. Een Catch Up is een bijeenkomst waarbij jongeren en professionals uit de gemeente samenkomen. We spraken met jongeren over hoe hun ideale ontmoetingsplek eruit ziet en haalden behoeften en ideeën op voor een betere mentale gezondheid bij jongeren. We gebruiken wat we geleerd hebben om ons beleid te verbeteren. In 2025 is € 85.000,- beschikbaar voor jongerenparticipatie, daarna valt het budget voor jongerenparticipatie weg. Hiervan is € 75.000,- bestemd voor de pumptrack. Met de overige € 10.000,- bekostigen we de projecten die nog lopen (o.a. Tienskip), zodat we deze projecten op een zorgvuldige manier kunnen afronden en jongerenparticipatie in 2025 is afgebouwd.		Leon Hoek
30	We helpen jongeren met problematische schulden. Om dat te realiseren, neemt de gemeente hun schuld over in ruil voor een tegenprestatie zoals een stage waarmee aan de eigen toekomst wordt gewerkt. Voor de overname van deze problematische schulden komt er een fonds.	We definiëren het begrip problematische schulden. Op basis daarvan ontwikkelen we een aanpak van problematische schulden bij jongeren die passend is bij de schaal van de problematiek in Lansingerland en die aansluit bij de uitgangspunten van het beleidsplan Schuldhulpverlening, zoals de inzet van de ketenregisseur.	Momenteel loopt het onderzoek en hebben wij verschillende partners gesproken. Op basis van deze informatie en CBS-cijfers is de grootte van de doelgroep in beeld. Binnen het bestaande aanbod bieden we jongeren hulp bij het oplossen van hun schulden via saneringskredieten en aflossingsvoorstellen zonder aflossingscapaciteit. De komende periode onderzoeken we hoe de begeleiding op vaardigheden en gedrag (gericht op financiële zelfredzaamheid) voor deze jongeren uitgebreid wordt en welke partners		Leon Hoek

			hiervoor passend zijn.		
Volwassenen aan de zijlijn: bieden van perspectief door maatwerk					
31	We zetten in op een inclusieve lokale arbeidsmarkt, waar meer arbeidsplekken zijn voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte.	We stimuleren een lokaal netwerk van sociaal bewuste ondernemers met een maatschappelijk hart. We werken samen met het regionale werkgeversservicepunt en helpen mensen aan een baan via de Social Return verplichting met contractpartners.	In 2024 zijn door middel van Social Return een aantal initiatieven georganiseerd waarmee we maatschappelijke impact hebben gerealiseerd. Zo hebben diverse organisaties trainingen en bedrijfsbezoeken georganiseerd voor 'nieuwkomers' in Lansingerland en hebben we daarnaast laptops beschikbaar gesteld in het kader van kansengelijkheid. Ook hebben we in samenwerking met lokale organisaties met een Social Return verplichting een pilot opgezet waarin inwoners van ons lokale AZC een kans kregen om bij hen aan het werk te gaan. Een aantal hiervan is met succes aan het werk gegaan waardoor zij kunnen voorzien in eigen levensonderhoud wanneer zij zich in Lansingerland vestigen.		Leon Hoek
Ouder worden: vitaal en waardig					
32	We nemen als gemeente de regie in de samenwerking tussen zorgverzekeraar, zorgkantoor en gemeente om de impact voor ouderen te optimaliseren	We maken een preventieakkoord, waarin we ons verbinden aan de samenwerking met alle partners op het gebied van ouderen en gezondheid. We geven uitwerking aan het convenant Wonen en Zorg, om te voorzien in een samenhangend aanbod van wonen, welzijn en zorg. Participatiebijeenvakkomsten.	Het college en de gemeenteraad hebben het werkprogramma vitaliteit vastgesteld. Het programma geeft sturing aan lokale projecten en programma's die de gezondheid van ouderen bevorderen. Denk hierbij o.a. aan valpreventie en de dementieketen. Momenteel wordt er in het RIGA (Regionaal integraal gezondheid akkoord) gewerkt aan een integraal transformatieplan. Het doel is om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Lansingerland is aangesloten bij het RIGA. We werken lokaal aan de uitvoering van de deelprojecten. Een voorbeeld is Welzijn op Recept waarbij we samenwerken met Rijnmond Dokters. In december en januari waren hiervoor een bijeenkomsten met samenwerkingspartners. Rijnmond Dokters en de gemeente werken momenteel de ketenaanpak verder uit om komend jaar te starten met de uitvoering van deze aanpak. Een ander voorbeeld wat voortkomt uit de aanpak van het RIGA is de Gezond en Wel Thuis locatie in de Naeldhorst. Waar nodig breiden we deze ondersteuning uit.		Titia Cnossen
33	We realiseren in iedere kern een ontmoetingsplek voor onze ouderen, vergelijkbaar met de Leeuwerik in Bleiswijk.	We geven een opdracht aan onze subsidiepartijen om geschikte locaties te huren en hier extra activiteiten te organiseren. Per kern maken we afspraken over de extra inzet van onze samenwerkingspartners op laagdrempelige ontmoetingsplekken voor ouderen. Extra activiteiten in de Naeldhorst in Berkel Noord.	In september 2024 is in Berkel centrum 'Bij Willemien' geopend. Op deze ontmoetingsplek breidt Welzijn Lansingerland haar aanbod uit. Zij merken dat de behoefte voor ontmoeting groeit: de groepen voor activiteiten zijn voller, zij organiseren extra beweegactiviteiten en er zijn meer vrijwilligers. Ook lopen er regelmatig mensen naar binnen voor een kopje koffie. Ook maakt GGZ/DOEL Delfland gebruik van de ruimte voor het inloopsprekkuur. Deze is voor		Titia Cnossen

			iedereen toegankelijk en draagt bij aan het bestrijden van eenzaamheid of het toeleiden naar de juiste hulp wanneer nodig. We hebben met het behalen van dit resultaat nu in elke kern een ontmoetingsplek.		
Ondermijning: extra aandacht voor preventie, zorg en hulpverlening					
34	Kwetsbare jongeren zijn gevoelig voor criminaliteit. Het lijkt een aantrekkelijke manier om snel veel geld te verdienen, maar zorgt ervoor dat zij hun kansen in de maatschappij verspelen. Om dat tegen te gaan werken we aan bewustwording en werken we samen met onder andere opvoeders, onderwijs en politie om jongeren weerbaarder te maken en betere kansen te bieden.	We maken samen met het onderwijs een plan om de preventieve activiteiten uit te breiden naar alle scholen in Lansingerland. In aanvulling daarop proberen we kwetsbare jongeren te identificeren en in zo vroeg mogelijk stadium systeemgericht (dus inclusief hun directe omgeving zoals gezin) "outreaching" (actief opzoeken) te benaderen om hen te helpen uit het criminele circuit te blijven. Dat gaat wel op vrijwillige basis. Evaluatie pilotproject, verkennen behoeften en mogelijkheden partners.	Het Project draait momenteel op 22 van de 25 basisscholen die wij hebben in onze gemeente. Dit jaar bieden wij de groepen 8 gedurende het schooljaar drie verschillende workshops aan in samenwerking met politie om de kinderen weerbaar te maken tegen verleidingen vanuit de ondermijnende criminaliteit. De laatste workshops zullen rond mei/juni eindigen. Tijdens dit project hebben we extra aandacht voor de opvolging met betrekking tot hulpverlening mocht dit nodig zijn.		Leon Hoek
Dienstverlening: zoveel mogelijk digitaal en flexibel met maatwerk waar nodig					
35	We zorgen ervoor dat er een mobiel loket komt voor naar inwoners in de wijken die dat nodig hebben.	Planning en financieel voorstel maken. We zetten mobiel loket in waar nodig. We onderzoeken welke andere functies kunnen meeliften op het mobiele loket.	Het Mobiel Servicepunt (MSP) is opgeleverd en in gebruik genomen in november 2024. We zetten het MSP in om op locatie een frontoffice te bieden. Het MSP staat op maandag, dinsdag en woensdag op vaste locaties in de drie kernen. Inwoners kunnen op afspraak terecht om producten en diensten aan te vragen. Met een vraag kunnen inwoners zonder afspraak binnen lopen. Op woensdag en donderdag staat het MSP op afspraak in Rotte en Kruisweg. Inwoners weten het MSP goed te vinden en ervaren een toegevoegde waarde aan onze dienstverlening.		Titia Crossen